

บทที่ ๘
อาชยธรรมวันเดือนปีใหม่

	หน้า
บทที่ ๑ เรื่องແນສອງສ	439
บทที่ ๒ ໂຄງຄີໃໝ່	465
บทที่ ๓ ໂຄກາຍໄດ້ອໍານາຈອງຫາວະວັນດົກ	497
บทที่ ๔ ສັງຄຣານກັບກາຮປິງວັດ	525

ประพิมพ์ต่อเนื่องการเรียนบทที่ ๘

ให้นักศึกษาได้ลองตอบคำถามต่อไปนี้

1. อารยธรรมโลกทั่วไปในปัจจุบันนี้อยู่ภายใต้อิทธิพลความเจริญของชาติใด
2. โลกยุคใหม่เริ่มขึ้นเมื่อใด
3. เพราะเหตุใดชาวตะวันตกจึงสามารถขยายอำนาจอิทธิพลไปทั่วโลกได้
4. เหตุปัจจัยที่สร้างอำนาจจักรวรรดินิยมแก่ชาวตะวันตกได้ก่อให้เกิดผลอะไรในเวลา

ต่อมา

เรอแนซองส์ (ต.ค. ค.ศ. 1550—1600)

เค้าโครงเรื่อง

1. เรอแนซองส์—การฟื้นฟูศิลปวิทยาการ
  - 1.1 เรอแนซองส์ในอิตาลี
  - 1.2 ความเจริญแบบเรอแนซองส์พร่ำหลายไปยังตอนเหนือ
2. การปฏิรูปศาสนา
  - 2.1 การปฏิรูปศาสนาภายในอิตาลีและเยอรมัน
  - 2.2 การปฏิรูปศาสนาของฝ่ายคาಥอลิก
3. อารยธรรมตะวันตกเริ่มพร่ำหลาย
  - 3.1 เศรษฐกิจเจริญ
  - 3.2 เทคโนโลยีก้าวหน้า
  - 3.3 ทุนนิยม
  - 3.4 กษัตริย์แห่งชาติ

สาระสำคัญ

1. ความเจริญแบบเรอแนซองส์เป็นปรากฏการณ์ความเจริญก้าวหน้าในรูปแบบและลักษณะใหม่ ความเจริญแบบใหม่นี้พร่ำหลายและสร้างความเปลี่ยนแปลงทั่วโลก
2. การปฏิรูปศาสนาเป็นขบวนการต่อต้านอำนาจปกครองของคริสต์จักรและราชวงศ์เก่าเริ่มขึ้นในเยอรมัน ทำให้เกิดนิกายโปรเตสแตนท์ในหลายประเทศ และอำนาจแห่งคริสต์จักรและอาณาจักรสากลในยุโรปสิ้นสุดลง

3. ปลายยุคกลาง ระบบเศรษฐกิจของยุโรปเปลี่ยนแปลงไป เพราะการค้ากับดินแดน
เพ้นท์แล เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าขึ้น และการใช้ระบบบุญเสริมสร้างอำนาจซัตรีย์แห่งรัฐชาติ
ยุโรป อารยธรรมยุโรปเจริญและเริ่มแพร่หลาย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักศึกษานอกความหมายของเรอแนنسซองส์และสามารถอธิบายได้
2. นักศึกษาสามารถอธิบายความเป็นไปของเหตุการณ์พร้อมทั้งวิจารณ์แยกแยะสาเหตุ
และผลได้

ปลายยุคกลาง ขณะที่จักรวรรดิอิسلامและจักรวรรดิจีนกำลังเสื่อมลง ทวีปยุโรปกลับเจริญก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงมากมาย โลกตะวันตกเจริญอย่างรวดเร็ว ความเจริญแผ่ขยายอย่างกว้างขวางเป็นอารยธรรมรูปแบบใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างจากอารยธรรมดั้งเดิมของยุโรปและเอเชีย อารยธรรมแบบดั้งเดิมมีพื้นฐานอยู่ที่การเกษตร อารยธรรมนี้จึงต่างจากอารยธรรมส่วนอื่น ๆ ของโลก จำเป็นที่จะต้องจำกัดความหมายแก่กระบวนการที่เป็นแบบใหม่นี้ เพราะเป็นกระบวนการที่ส่งผลถึงปัจจุบันและเป็นปัจจัยกำหนดประวัติศาสตร์สมัยใหม่

นักเศรษฐศาสตร์ให้คำจำกัดความสำหรับความเป็นแบบใหม่ว่า หมายถึงกระบวนการที่มนุษย์อาศัยเป็นเครื่องเพิ่มพูนอำนาจ บังคับสภาพแวดล้อมของโลกทางกายภาพไว้ได้ นักสังคมวิทยาและนักมนุษย์วิทยามีทัศนะต่าง ๆ กัน เรื่องหนึ่งคือ ว่าชนหมู่ใดที่ตื่นตัวแข็งข้นและสนใจปัจจุบันกับอนาคตมากกว่าในอดีต มักคิดเห็นว่า มนุษย์ไม่ว่าจะทำการใดส่วนคาดคะเนได้ทั้งสิ้น ชนเหล่านี้มักไม่ครiticidเห็นเช่นที่ว่า พลังเหนือธรรมชาติเป็นตัวการกำหนดพฤติกรรมไม่นานชั้นพวgnนี้จะมีครบทราตรีประสิทธิภาพและประโยชน์ของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เมื่อพิจารณาประวัติศาสตร์โลกจะเห็นว่ากระบวนการปรับเปลี่ยนใหม่สำคัญอยู่ที่ทำให้ชาวยุโรปได้ครองโลกอย่างไม่มีทางเลี่ยง เพราะชาวยุโรปทันสมัยมีอำนาจเป็นต่อทางการทหารและเศรษฐกิจ สภาพทางสังคมและการเมืองของยุโรปเป็นปึกแผ่นและปรับเปลี่ยนได้เสมอไม่ตายตัว ความเจริญก้าวหน้าแบบใหม่เกิดขึ้นและแพร่หลายรวดเร็ว เริ่มตั้งแต่สมัยเรอแนนซ์ของส์ การปฏิรูปศาสนา การขยายตัวทางเศรษฐกิจ ความนิยมใช้ระบบทุน การสร้างรัฐชาติ และการค้ากับแดนเพ้นท์แล ความเจริญมีลักษณะเป็นปฏิกริยาลูกโซ่ ปรากฏเหตุการณ์สำคัญคือการปฏิวัติครั้งใหญ่ 3 ประการ ได้แก่ การปฏิรูปวิทยาศาสตร์ ปฏิรูปอุดสาหกรรม และการปฏิรูปทางการเมือง การปฏิวัติเป็นปัจจัยที่สำคัญที่หล่อหลอมประวัติศาสตร์ของมวลมนุษยชาติ ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 17 จนถึงปัจจุบัน

1. เรอแนนซ์—การฟื้นฟูศิลปวิทยาการ

เรอแนนซ์ (Renaissance) หมายถึง การเกิดใหม่หรือฟื้นฟูขึ้นใหม่—ฟื้นฟูศิลปวิทยาการนักคิดในศตวรรษที่ 15 เชื่อว่า เป็นสมัยที่วัฒนธรรมคลาสสิกเกิดขึ้นใหม่อีก และยุคเมดิเอเวนส์สุดลงความคิดนี้เป็นที่ยอมรับกันมาต่อจากนั้นถึงคริสต์ศตวรรษที่ 19 นักประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่จึงเห็นว่าเรอแนนซ์เป็นยิ่งกว่าสมัยของการเกิดใหม่ กล่าวคือเป็นสมัยที่เชื่อมต่อยุคกลางเข้ากับยุคใหม่ ไม่เหมือนสมัยกลางยังไม่เป็นสมัยใหม่และอยู่ในระหว่างสมัยทั้งสอง

สมัยเรอแนนซองส์อยู่ในช่วงระหว่าง ค.ศ. 1350—1600 โดยประมาณ ลักษณะสำคัญของสมัยอยู่ที่ผู้คนใส่ใจวิพากษ์วิจารณ์รูปการณ์ต่าง ๆ ในขณะนั้น อย่างรู้อย่างเห็นมากมาย และชอบตั้งคำถามที่หาคำตอบไม่ได้ ลักษณะภูมิปัญญาแสดงออกที่การจดจ่อเฉพาะกันเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ยากอบ เบอร์กชาร์ด นักประวัติศาสตร์ชาวสวิส ผู้เขียนเรื่องการยุทธมิตรเรอแนนซองส์ในอิตาลีกล่าวว่า “เรอแนนซองส์เป็นสมัยของการรังสรรค์สิ่งต่าง ๆ ของชาวอิตาเลียนในคริสต์ศตวรรษที่ 15 มีสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นในสมัยนี้ ได้แก่ ปัจเจกนิยมและอัจฉริยภาพของบุคคลปรากวุฒินิควรเดียวกันอย่างมากมาย สร้างสรรค์งานศิลปะวรรณกรรมด้านต่าง ๆ โดยไม่อาจอธิบายได้ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร เรายอมรับว่าเรอแนนซองส์สืบสานลักษณะหลายประการจากสมัยกลาง แต่สองสมัยมีลักษณะแตกต่างกันอย่างชัดเจนในเรื่องของการให้ความสนใจวัฒนธรรมคุณลักษณะ อย่างไรก็ได้ นักประวัติศาสตร์ท่านไปเขียนว่าสมัยนี้ไม่ใช่ช่วงหักเห แต่เป็นสมัยเชื่อมต่อที่มีรากเหง้าลึกอยู่ในสมัยกลางและแผ่กิ่งก้านสาขาเข้าไปในจุดรุ่งอรุณแห่งวิทยาศาสตร์ก้าวหน้าสมัยใหม่”

ผู้คนสมัยเรอแนนซองส์ไม่เห็นพ้องกับวิธีการดำเนินชีวิตแบบเดิมของสมัยกลาง กลับเชิดชูวัฒนธรรมคุณลักษณะทั้งหมด สมัยกลางยอมรับวัฒนธรรมกรีกโรมันโบราณอยู่บ้างแล้ว เป็นบางประการ แต่ก็เห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่เป็นคริสต์เดียน ชาวเรอแนนซองส์ไม่ถือว่าวัฒนธรรมคุณลักษณะเป็นเรื่องนอกศาสนา และยังต่อต้านคัดค้านวัฒนธรรมลัทธิของสมัยกลางและภาษาตันที่ใช้ในคริสต์ศตวรรษที่ 14 ด้วย พากษาพยายามหันกลับไปใช้ภาษาละตินบริสุทธิ์แบบเชิโรที่สมัยนี้พูดกันไม่เป็นแล้ว ชาวเรอแนนซองส์มองโลกในแง่ดี สนใจเรื่องทางโลกและมีความเป็นตัวของตัวเองสูง พากษาปฏิเสธสถาปัตยกรรมโ고ธิก ไม่เชื่อหลักการศาสตร์ของพื้นที่เล็ก ๆ โลกเป็นศูนย์กลางของจักรวาล พากษาหาความรู้เพื่อให้ได้รู้ “ไม่มีความกลัวด้วยเรื่องของศาสนา พากษาหัวเราะเยาะคิดอัศวิน ปรัชญาสกอลาสติกและเคราะห์รุกิจแบบสมัยกลาง ชาวเรอแนนซองส์มุ่งมั่นการต่อรือรันและรื่นรมย์กับชีวิตยิ่งนัก”

ลักษณะการที่เรียกว่า “การเกิดใหม่” นี้มีปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบหลายประการ ซึ่งส่วนเป็นเรื่องของพัฒนาการ “ได้แก่ การติดต่อกับอารยธรรมมุสลิมและอารยธรรมบีแซนทิน การค้าที่มีปฏิบัติการแลกเปลี่ยนสินค้าและความคิดเห็นต่อกัน และการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาปรัชญาสกอลาสติก กษัตริย์แห่งรัฐชาติมีความสำคัญเพิ่มขึ้น ชาวโรมันพื้นพุกภูมายโรมันขึ้นใช้ มหาวิทยาลัยตั้งขึ้นหลายแห่ง ขบวนการอภินาลิสต์ในสาขาปรัชญา สกอลาสติกมีวิธีทางความรู้ที่ใกล้หลักวิทยาศาสตร์ ชนชั้นกลางร่าเริงและมีเวลาว่างสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ แสวงหารื่อเสียงกิตติคุณด้วยการอุปถัมภ์งานศิลปะ ปัจจัยดังกล่าวเป็นเหตุพื้นฐานที่ส่วนใหญ่เกิดขึ้นตามลำดับกาลเวลาหนึ่งต่อหนึ่งแต่สมัยกลาง เหตุบูจุบันนั้นพิจารณา

ได้จากการณ์ประวัติศาสตร์ของอิตาลีในคริสต์ศตวรรษที่ 14 และ 15

1.1 เรื่องແນ່ສອງສີໃນອິຕາລີ

ອິຕາລີເປັນປະເທດທີ່ປະກອບດ້ວຍແວ່ນແຄວັນຫລາຍແໜ່ງ ເປັນສາຮາຣຸອີສະຈະຈຳນວນນຳກ່ຽວຂ້ອງພະລັນຕະປາປາແລະພະຈັກພວຣີແໜ່ງຈັກຮວຣີໂຣມັນອັນຕັກດີສິກົງກັບການທີ່ຕ່າງໆ ນຸກຮູກອິຕາລີໄດ້ສໍາເວົງ ອິຕາລີຈຶ່ງໄມ່ອ່າຈາວມັດວັນເຊົາເປັນອັນຫົ່ງອັນດີຍົກກັນດາມເຊື້ອຫາດີແລະກາໝາໄດ້ ກລຸ່ມຮູ້ເລັກ ၅ ແຕກແຍກເປັນຜັກຝ່າຍແລະຕ່ອຸ້ກັນເອງເຮືອຍນາ ອິຕາລີຈຶ່ງມີສະພາພູ່ງເຫີ່ງໄມ່ເປັນຮະເບີນ

ເນື່ອໄໝເປັນປຶກແຜ່ນທາງການເມືອງ ຜູ້ທີ່ມີອໍານາຈສະຖາປາປາດີນັ້ນປົກກອງຮູ້ຕ່າງ ၅ ໄດ້ໂດຍອັກສີວິຊ້ຈັກກອງທ່າງອາຫັນທີ່ໄໝວິການແກ່ຜູ້ເສັນອາຄາສູງສຸດ ຂະໜັ້ນກາສາມີເຈີນຈັກທ່າງທ່ານ໌ ພວກທີ່ທະເບຍທະຍານຈຶ່ງສາມາດທຳລາຍຮູ້ນາລສາຮາຣຸອີສະຈະສ່ວນໃຫຍ່ລົງໄດ້ອ່ານຸ້າກ່ຽວຂ້ອງພະລັນຕະປາປາທີ່ມີກາລີຢືນເປັນເຮືອງຫຼາມດາ ໃນຄຣິສຕົກຕວຣະໜີທີ່ 15 ອິຕາລີມັນຄົງທາງການເມືອງມາກັ້ນເນື່ອມີກາລີໃຊ້ອໍານາຈເພົ່າຈາກດ້ວຍຮະບນຄຮອບຄວ້າສົບຕະຫຼາດຕ່ອງກັນຫລາຍຫົ້ວຄຸນ ເຊັ່ນ ຕະກະກູລວິສຄອນດີແລະຕະກະກູລສັບອ່າງຫຼັງມີຄານ ຕະກະກູລເຄືອ ເມີນທີ່ແໜ່ງເມືອງພິລອເຣນັ້ນແລະຕະກະກູລບອ້ວເຈີຍແໜ່ງໂຮມາຍຸ້າຍ້າ ເວັນສັງຄົງເປັນສາຮາຣຸອີ ແຕ່ອໍານາຈແກ້ຈົງຍູ່ທີ່ຄະນະບຸຄຄລແລະພະລັນຕະປາປາທັງປົກກອງຮູ້ຕ່າງໆ ຕະກະກູລເຫັນໜີ້ພົຍາຍາມນີ້ຍາຍເຫັນປົກກອງໃນທີ່ສຸດໃນຄຣິສຕົກຕວຣະໜີທີ່ 16 ອິຕາລີຕົກຍູ່ກ່າຍໄດ້ອໍານາຈຜູ້ປົກກອງຮູ້ໃໝ່ທັງໜ້າຄືອດຸກແໜ່ງມີຄານ ສາຮາຣຸອີເວັນສ ສາຮາຣຸອີພິລອເຣນັ້ນ ຮັບອານາຈັກຮູ້ສື່ສົງແລະສ່ນຕະປາປາ

ຂບວນການເຮືອແນ່ສອງສີເຮັດວຽກທີ່ອິຕາລີ ສັງຄມອິຕາລີເປັນສັງຄມເມືອງທີ່ຈົງຢູ່ກາງອຸດສາຫກຮົມແລະການຄ້າຮ່ວງປະເທດຍູໂປປະວັນດັກກັບຈັກຮວຣີບີແໜ່ນທີ່ກັບຈັກຮວຣີອີສລາມ ທ່າວອິຕາເລີຍນໍ້າຮ່ວຍຈາກການຄ້າ ຮາວ ດ.ສ. 1400 ນາຍວາສີ່ຍໍ່ຫາວັນສເປັນເຈົ້າຂອງກອງເຮືອນາດນໍ້າມເປັນເຮືອນາດໃຫຍ່ຄື່ງ 300 ລໍາ ທີ່ນໍ້າຫັນກ່າວ່າຮ້ອຍດັນຄື່ງ 3,000 ລໍາ ເຮືອສໍາເກາ 45 ລໍາ ໃຊ້ຟຟາຍ 28,000 ນາຍ ໃຊ້ໜ້າໄມ້ຕ່ອງເຮືອກວ່າ 6,000 ນາຍ ແລະ ໃຊ້ຄົນມາກກວ່ານີ້ສໍາຫັບງານອື່ນ ၅ ການຄ້າທຳນອົງນີ້ມີຕາມເມືອງສຳຄັງ ເຊັ່ນ ພິລອເຣນັ້ນ ເຈັນວ ປີ້າ ແລະໂຮມ ຕະກະກູລຜູ້ກອງເມືອງຈັດການຄ້າຂາຍແລະການຟື້ມືອຕ່າງ ၅ ຮ່ວມທັງອຸປະດັມກົລືລົບນີ້ແລະນັກເບີຍນ ຄວາມສັນໃຈຄວາມຕ້ອງການແລະຮສນິຍາມຂອງພວກເຫັນແຕ່ງແຕ່ມີສີສັນໃຫ້ວັດນຮ່ວມສັນຍ້ເຮືອແນ່ສອງສີມີຮົວເຊີວິຫຼັກເຂົ້າຂັ້ນໄດ້ ລັກະນະກາມມຸ່ງສັນໃຈເຮືອງທາງໂລກແລະເຮືອງຂອງນຸ່ມຍີໄດ້ເກີດຂັ້ນໂດຍອັກສີວິຊາກ່ຽວຂ້ອງພວກນອກຄາສານາໄມ້ໃຊ້ແບນເທວິທີຍາຂອງຄຣິສເຕີຍນອົກຕ່ອໄປ

ການທີ່ຜູ້ປົກກອງເມືອງໃນອິຕາລີໃຊ້ອໍານາຈເພົ່າຈາກ ຈຶ່ງທັງອາຄັຍຫລັກການເພື່ອສັນບັນຫຼຸນໄດ້ແກ່ ອຸດຄົດເກີຍກັນຄຸນຄ່າ (virtue) ຕັດສິນຄຸນຄ່າຂອງຄນທີ່ວ່າມີຄວາມກຳສຳແລະຂໍານາມກ່ຽວຂ້ອງພວກນອກຄາສານາໄມ້ໃຊ້ແບນເທວິທີຍາຂອງຄຣິສເຕີຍນອົກຕ່ອໄປ

โดยถือว่าเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ใช้ประกอบกับความเฉลียวฉลาดรู้จักกลเม็ดเพื่อให้บรรลุจุดหมายตามที่ประสงค์ได้ เมื่อใช้คุณค่าเป็นเกณฑ์ตัดสินคน สำนึกยอมไม่เกี่ยวข้อง ความคิดเช่นนี้ pragmatic ในงานของมาเกียเวลลี (Machiavelli) เรื่อง “เจ้าชาย”

มาเกียเวลลีเขียนเรื่องเจ้าชายขึ้นจากความรู้สึกส่วนลึกที่ผิดหวังสับสนกับสภาพบ้านเมืองอิตาลีขณะนั้น เขาไฝผันให้อิตาลีร่วมตัวเป็นปีกแฝ่น การที่ชาติจะเป็นปีกแฝ่นได้ก็ต้องมีเจ้าชายที่รักชาติเหี้ยมห่ายไว้เมตตาและอ่อนหัดพอ เจ้าชายต้องมีอำนาจเต็มที่ ไม่มีองค์การศาสนารือศิลธรรมข้อใดมาเป็นเครื่องจำกัดกีดขวางหนี้บั้งไว้ได้ มีอิสระที่จะจัดการตามความจำเป็น เจ้าชายต้องมีคุณค่าที่ผู้มีอิทธิพลและกำลังจึงจะทรงรวมอำนาจในแหลมอิตาลีทั้งหมดไว้ในหัตถ์เดียวได้ มาเกียเวลลีเห็นว่าซีซาร์ บอร์เจียเมนาสที่จะเป็นผู้รวมอิตาลี เพราะมองเห็นโลกอย่างที่เป็นและเห็นมนุษย์อย่างที่เป็น เขาอ้างว่าหนทางได้ก็ตามหากช่วยให้บรรลุจุดหมายได้ คือการรักษาอำนาจจากการเมืองไว้ได้ หนทางนั้นนับว่าชอบแล้ว ไม่ว่าจะเป็นเล็กหรือใหญ่ กลโกง ปลอมแปลง คลบแคลง ทรยศหักหลัง นับว่าเป็นวิถีแห่งเจ้าชายผู้ทรงมีวิญญาณยิ่งใหญ่และทรงพลังทั้งร่างกายและจิตใจ อุดมการณ์คริสต์เตียนเป็นพิษต่อเจ้าชาย เช่น ที่สอนให้อ่อนน้อมถ่อมตน ให้อยู่อย่างต่ำต้อยด้อยค่าและสอนให้รังเกียจความต้องการทางโลก

ความนิยมมุ่งหมายวัตถุประสงค์เป็นหลักที่ไม่จำกัดเฉพาะในแวดวงของเจ้าชายเท่านั้น บุคคลสำคัญของสมัยนี้จำนวนมาก ได้แก่ พระสันตะปาปอาเล็กซานเดอร์ บอร์เจีย เปียโตร อาเรติโน นักวิชาณ์ไรศิลธรรมของสมัย คาสตานูโซ—นักกฎหมาย เป็นเวนูโตร์เชลลินี—จอมโว และลีโอนาร์โด ดา วินชี เมื่อยาววัยก็นิยมใช้เป้าหมายเป็นหลักเช่นกัน

ความคิดเห็นประจำสมัยพยายามประการ pragmatism ในงานศิลปะและวรรณคดี ที่สำคัญคือความคิดที่ว่ามนุษย์เป็นศูนย์กลางของเรื่องทั้งปวง มนุษย์ชีชีวนะคนเองได้โดยไม่ต้องอาศัยพลังเหนือธรรมชาติ เป้าหมายของชีวิตอยู่ที่การพัฒนาศักยภาพภายในของตนเอง “มนุษย์ทำได้ทั้งนั้นถ้าจะทำ” เป็นคำที่เลื่อน บัสดิสต้า อัลแบร์ติ (ค.ศ. 1404—1472) เขียนไว้ ด้วยเจ้าตัวว่า เป็นบุรุษในอุดมคติแห่งยุค (The uomo universale ที่ปัจจุบันเรียกว่า The Renaissance man)

ความคิดมุ่งเรื่องทางโลกและให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคล pragmatism ให้เห็นในวงการศึกษาและวิชาการ ฟรานเชสโก เพตราค้า หรือ เพตราค (Petrarch) (ค.ศ. 1304—1374) บิดาแห่งวรรณกรรมเรอแนنسของส์ ย้ำคุณค่าของงานคลาสสิกว่าเป็นวิถีทางปรับปรุงตนและใช้ทำกิจกรรมในสังคมได้ โรงเรียนสมัยเรอแนنسของส์ฝึกฝนบุตรนายวานิชย์ ไม่ใช่ฝึกให้เป็นพระหลักสูตรจึงกำหนดให้เรียนเรื่องคลาสสิก การฝึกภาษา และมุ่งให้การศึกษาแก่เยาวชนเพื่อจะได้มีชีวิตที่ดีเป็นสุขและเป็นผลเมืองที่รักหน้าที่และความรับผิดชอบต่อไป

เมื่อมีผู้สนใจนิยมเรื่องราวเกี่ยวกับชากรักษาพัฒนาที่ตอกด้านเป็นร่องรอยความเจริญสมัยคลาสสิกโบราณ บรรดาขุนนางและพ่อค้าที่มั่งคั่งจึงสะสมของเก่าและสนับสนุนโครงการเผยแพร่เรื่องราวสมัยคลาสสิก คระกูลมิดซีส์ส่งเสริมศิลปินประจำต้นที่มีความสามารถเป็นพิเศษอุดหนุนการสร้างพิพิธภัณฑ์ศิลปะโบราณ ชุดชากรักษาพัฒนาของอิทธิพลและโรมันเพื่อศึกษาและจัดตั้งโครงการสร้างสิ่งใหม่ขึ้น ศิลปินที่ทำงานให้พิพิธภัณฑ์ ได้แก่ แบร์โภลโล ไมเคิล แอนเจโล ลีโอนาร์โด ดาวินชี และแวร์โตรีโอ ลอร์เรโน่ เดอ เมดิชินีเป็นทั้งกวีและคิดกวี เหล่าศิลปินต่างชื่นชอบกับเงินอุดหนุนพระร่วงเกียจข้อจำกัดการทำงานตามระเบียบของสมาคมช่าง พากเข้าต้องการทำงานอย่างอิสระเป็นตัวของตัวเองเต็มที่ การให้ค่าความสำคัญเฉพาะบุคคลกล้ายเป็นธรรมเนียม เรียกว่าธรรมเนียมปัจเจกชนนิยม ศิลปินที่รับจ้างขุนนางและวัดมีห้องทำงาน (studio) ของตนเอง สร้างและรูปแบบของงานศิลปะเป็นของตัวศิลปินเอง จึงเกิดลักษณะงานประณีตศิลป์แตกสาขาจากงานช่างฝีมือ งานจิตรกรรม ประดิษฐกรรม และสถาปัตยกรรมเป็นงานศิลปะอิสระของแต่ละบุคคล งานแต่ละชิ้นจะมีความงามที่เป็นแบบเฉพาะตัว ก่อปรัชญาสันนิยมและวิจารณญาณของศิลปินเอง เมื่อศิลปินแต่ละคนเริ่มเป็นที่ยอมรับและมีกลุ่มนักศึกษานิยมชมชอบลอกเลียนแบบ จึงเริ่มมีการจัดวางระบบในการสอนงานศิลปะและจัดตั้งสถาบันสอนศิลปะขึ้น สถาบันสอนศิลปะทำให้เกิดสำนักศิลปกรรมส่อลักษณะเฉพาะของสมัยเรอแนنسซองส์ขึ้นได้

สมัยนี้ ความคิดเห็นนิยมความเป็นขุนนางเต็มตัว ตามลักษณะศิลปะสิ่งที่เกิดขึ้นแทนที่คืออุดมคติสุภาพชน (very perfect gentlemen) คือความนิยมวางบุคลิกที่ทำให้เหมาะสมอย่างหาที่ต้มิได้ อุดมคตินี้มีอยู่ในหนังสือชื่อ “สุภาพชน” (il Cortigiano) ซึ่งบาลดาซาร์ คาสติญลีโอน (ค.ศ. 1478–1529) เขียนและจัดวางอุดมคตินี้ขึ้นจนเป็นที่นิยม “สุภาพบุรุษ” คือผู้ที่ถือกำเนิดในคระกูลมุนนาง มีมารยาทสุภาพเรียบร้อยทั้งกายใจ มีมาตรฐานและสันนิยมในสภาพของครอบครัว ขุนนางผู้นี้จะเดินโดยขึ้นพร้อมกับได้ฝึกฝนจนชำนาญการกีฬาและการใช้อาวุธ เต้นรำอย่างสง่างาม เชี่ยวชาญดนตรี เป็นเอกในหลายภาษารวมทั้งภาษาละติน คุ้นเคยกับวรรณคดีและงานศิลปะสำคัญ ๆ และรู้จักวางแผนตามสบายไม่เคยเขินเมื่อต้องเสวนากับอิสตรี คาสติญลีโอนกล่าวว่าสตรีเป็นสิ่งจำเป็นต่อสภาพแวดล้อมที่จะทำให้เกิดสุภาพบุรุษได้เรื่องเหล่านี้ทำให้เกิดความรู้สึกที่ละเอียดอ่อนได้ ไม่ว่าบุรุษที่มีสันดานหมายกระดังเพียงใด ก็ตาม สตรีจึงเป็นสมบัติของบุรุษเพศตามธรรมชาติ ดังนี้สตรีพึงควรฝึกตนให้พร้อมแก่บุรุษที่สำคัญประการแรกคือวางแผนให้เป็นสตรีทั้งจิตภิริยาพาที การแต่งกาย เพื่อให้สามารถสนทนากับบุรุษได้อย่างเสมอภาค สตรีจำเป็นต้องเรียนหนังสือให้ได้ความรู้ความคิดจากเรื่องราวทางวรรณคดีต่าง ๆ ศิลปกรรม การบ้านการเมือง และรู้จักหลายภาษา เมื่อเปรียบเทียบ

อุดมคติเกี่ยวกับสตรีของสมัยนี้กับของบุคคลทาง สมัยนี้สตรีเป็นผู้หญิงจริง ๆ ไม่ใช่เป็นแค่ อาการชาดหรือเป็นสิ่งประะนางแตกหักง่าย มีผลงานศิลปะที่เชิดชูความเป็นสตรีเรอแนซองส์ ไว้ เช่นที่รูปภาพเอลและอันเดรีย เดล ชาาร์โต วาดรูปแม่พระ (Madonnas) บุรุษและสตรีพยายาม ดำเนินรอยตามแนวทางของสุภาพชนในอุดมคติ (Cortesia) และพากผู้ดีเหล่านี้ได้อุปถัมภ์งาน ศิลปะต่าง ๆ

เมื่อไม่ได้มีแต่เพียงวัดที่อุปถัมภ์ศิลปะ ศิลปินจึงสามารถนำเรื่องราวอื่น ๆ ที่นอกเหนือ จากในคัมภีร์ไปเบลมาสร้างเป็นผลงาน ความเปลี่ยนแปลงลักษณะนี้เริ่มตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 13 ในด้านเทคนิคเริ่มจากงานของซึมามิว ผู้จะจะเน้นลักษณะพิเศษเฉพาะบุคคล ในรูปที่วัดเพื่อให้คุณสมบัติและจดองค์ประกอบภาพให้คุณลักษณะ บางภาพถูกเป็นภาพเหมือน (portrait) งานของจืออต็อเดเนนส่วนลึกให้ดูเหมือนจริงอย่างให้ความรู้สึกได้ว่าลึกจริง ๆ และใช้ สีแต่งแต้มสีหน้าบอกรายละเอียด แสดงความรู้สึกให้ผู้ดูเกิดอารมณ์ร่วมได้ มาสคชีโอลเป็นเอก ด้านการแสดงส่วนลึกของภาพ ภาพเหมือนมีชีวิตจริงได้สัดส่วนถูกต้อง เข้าใช้หลักเรขาคณิต แบบกรีก ที่เมืองฟลอเรนซ์ บอตติเชลลิดำเนินตามแนวทางของมาสคชีโอล และลีโอนาร์โด ดา วินชี (Leonardo da Vinci) (ค.ศ. 1452–1519) บุรุษผู้มีอัจฉริยะภาพเก่งกาจสามารถรอบด้วย เป็นทั้งประดิษฐ์ นักคณตรี สถาปนิก วิศวกร และจิตรกร ในสมัยนี้สัจنيยมเจริญสุดขีดได้ด้วย งานจากสำนักของอันเดรีย เวอโรจิโอล และโดมินิก กิลันเดโล เหล่านักเรียนศิลปะต้องเรียน วิชาภัยวิภาค คณิตศาสตร์ เรื่องสีและการจำลองแบบ ในคริสต์ศตวรรษที่ 15 จิตรกรรมมี จุดหมายที่การจำลองแบบของธรรมชาติ อาศัยเทคนิคการแต่งเหลือบเงาสีสร้างบรรยากาศ เป็นจากพราเลือน (atmospheric perspective) ที่เมืองฟลอเรนซ์ ลีโอนาร์โด ดา วินชี ไม่เคิล แอนเจโล และรูปภาพเอล เป็นเอกด้านเทคนิคที่สามารถสื่อความคิดผ่านทางภาพได้ งานชิ้นสำคัญ ของลีโอนาร์โด คือ Virgin of the Rocks, The Last Supper และ The Mona Lisa แสดงความคิด เรื่องมนุษย์กับธรรมชาติ ไม่เคิล แอนเจโล เน้นเฉพาะรูปตัวคน เข้าวดภาพในโบสถ์ The Sistine Chapel มีรูปคนถึง 350 รูปแทรกความซ่องว่างอย่างเท่าที่จะทำได้ นับว่าเป็นเอกด้านภัยวิภาค และแสดงอารมณ์มนุษย์อย่างเต็มที่ งานของเขานี้เป็นความสำเร็จสูงสุดของลักษณะมนุษย์นิยม เรอแนซองส์ ส่วนรูปภาพเอลเน้นที่รูปแบบและสี ไม่สนใจความคิด และขอบเขตภาพแม่พระ มาดอนนา

ที่นี่คริสต์ ผลงานจิตรกรรมที่สร้างชื่อเสียงให้เป็นของพ่อคุกเบลลินี นานตีญญา จิโอจิโอน ตีเดียน และตินโตรেตโต สำนักที่เวนิสได้เริ่มธรรมเนียมการเขียนภาพบนผ้าใบ ใช้สีสันสดใสเลียนแบบการเบื้องเคลื่อน ใช้สีน้ำมันและน้ำมันซักเงา โดยมีวิธีของจิตรกรรมเมือง ฟลานเดอร์มาใช้ สำนักแห่งนี้ ตินโตร์ตโตได้รับว่าเป็นบรมครุผู้ยิ่งใหญ่แห่งยุค

ในด้านประดิษฐกรรม มีการจัดประกวดประชันงานประดิษฐกรรมขึ้น มีประดิษฐกรรม 6 นายเข้าร่วม สองนายคือ บูรุเนลล์ซีและจีเบรตตี สร้างผลงานซึ่งกล้ายเป็นตัวอย่างให้ดอนนา-เกลโลใช้สร้างผลงานใหม่ขึ้น เขาทิ้งเกณฑ์ของสมัยคลาสสิกและสร้างภาพให้มีชีวิตได้ ภาพอาการณ์พลิวสะบัดให้วาดตามอิริยาบถเหมือนดั้งคนมีชีวิตจริง ๆ งานประดิษฐกรรมถึงจุดสำเร็จ สูงสุดด้วยงานของไมเคิล แอนเจโล ได้แก่ Moses, The Bound Slave, The Pieta, Dawn and Sunset.

สถาปนิกสมัยเรอแนنسซองส์ได้แก่ อัลแบร์ติ บูรุเนลล์ซี แมนเนนตติ บรามันเต้ และไมเคิล แอนเจโล เป็นต้น เลียนแบบโรมันด้านรูปแบบและการตกแต่ง พื้นพูการใช้กระบังไว้ เหนือหรือใต้ประตูหน้าต่างและทำเป็นลวดลายบัวกฤษ्णแกะสลักงดงาม เสาหินติดผนัง ด้านหน้าใช้หินก่อแบบบ้านตามชนบท ใช้เสาและโค้งกลางมุข สมัยนี้การก่อสร้างไม่ได้คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย กลับมุ่งที่การตกแต่งเฉพาะที่ด้านหน้าตึก และมัวแต่คิดตอบคำถาวเรื่องที่ว่าจะสร้าง ด้านหน้าตึกเป็นแบบใดจึงจะเข้ากับหลังคา โดยได้ เป็นลักษณะการที่เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มสร้าง วิหารเซนต์ปีเตอร์ที่กรุงโรมที่ทำให้การก่อสร้างวิหารไม้อาจแล้วเสร็จลงได้ถึงราوا 15 ปี ต้องระดมสถาปนิกจำนวนมากมาแก้ไขปัญหา ที่สุดบรรดาสถาปนิกประนีประนอมตกลงกันได้ โดยและหน้าวิหารเซนต์ปีเตอร์ที่กรุงโรมจึงกลายเป็นแบบอย่างการก่อสร้างอาคารที่ทำการรัฐบาลส่วนใหญ่ของโลกตะวันตกไป

ในด้านวรรณคดี แนวความคิดมนุษย์นิยมเจริญก้าวหน้าเพราการแปลงงานกรีก และละติน มีการสอนวิธีการเขียนแบบคลาสสิก พื้นพูอนุสาวรีย์คลาสสิกโบราณ เน้นย้ำความคิด ที่ว่าคนมีความสำคัญ เพราะคนเป็นสัตว์มีเหตุผลที่สามารถชี้ช่องยินดีกับชีวิต มีความคึกคัก แข็งขันกระปรี้กระเปร่าและสร้างสรรค์งานต่าง ๆ สมัยนี้การเพ่งเลิงเรื่องดีขั้นแบบสมัยกลาง ลดน้อยลง ฝรั่นเซลโก เพทราก เขียนงานที่แสดงให้เห็นความขัดแย้งเมื่อเริ่มมีการปฏิเสช ความคิดแบบสมัยกลาง โคลงชื่อ “ลอร่า” (เป็นโคลงที่บันทึนมี 14 บรรทัด เรียกว่า ซอนเนต Sonnet) ในบทที่ชื่อ “คริสเดียน” เพetrak เขียนเป็นบทเสวนางของตอนของกับนักบุญอ กัสติน งานของจีโ瓦นี บอกชาชีโอลี ที่เป็นที่รู้จักกันดีคือ “เดcameรอน” เป็นบทรวมนิยายชวนหัว เสียดสี ประชดประชันอย่างเฉียบแหลม บางเรื่องคิดจะلامกทีเดียว

สมัยเรอแนنسซองส์เจริญอยู่ได้นานราوا 200 ปีจึงเสื่อมลงเมื่อประมาณ ค.ศ. 1550 สาเหตุสำคัญประการหนึ่ง คือ ฝรั่งเศสบุกอิตาลีใน ค.ศ. 1494 สองครั้งดึงเอากnakayang อิตาลีและทำลายดินแดนนี้ ปัจจัยพื้นฐานที่เป็นเหตุให้สมัยนี้เสื่อมลงเป็นเรื่องของเศรษฐกิจซึ่ง ส่งผลเป็นเวลานาน

เมื่อว่าสโกรดามาเดินเรือจนถึงฝั่งกาลิเก็ต ประเทศอินเดีย ในวันที่ 22 พฤษภาคม ค.ศ. 1498 อ่านจากเรซูร์กของอิตาลีก็ตกต่ำลง เพราะหมายถึงการผูกขาดผลกำไรที่ชั้นชั้นกลางอิตาลีได้จากการค้าระหว่างญี่ปุ่นและเวนิส คาดว่าสิ้นสุดลง ภายในเวลาเพียง 4 ปี (ค.ศ. 1502–1505) รายได้จากการค้าเครื่องเงินที่เมืองอเล็กซานเดรียที่ชาวเวนิสเคยได้รับจากเดิม 3.5 ล้านปอนด์เทอริง คงเหลือเพียงล้านปอนด์เท่านั้น ในทางกลับกัน ชาวโปรตุเกสกลับมีรายได้จากการค้าเครื่องเงินเพิ่มจากเดิมราษฎรสองแสนกว่าปอนด์เป็นสองล้านปอนด์ นอกจากนั้น การนำออกสินค้าประดิษฐกรรมโดยเฉพาะสิ่งทอไปยังตอนเหนือและตะวันออกไกล และรายได้จากการค้าหนาการและการขนส่งทางเรือของอิตาลีก็คงต่ำลง ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 16 อังกฤษ ฝรั่งเศส และชองดันดานแห่งอิตาลีได้ เพราะอิตาลีติดข้อจำกัดของสมาคมช่าง (guild) ทำให้ภาษีและค่าแรงสูงขึ้นจนไม่สามารถตอบรับปูรุสินค้าให้กันความต้องการและสนับสนุนของตลาดได้ เมื่อการค้ากับประเทศไทยอาณาจักรขยายตัวจริงขึ้นมาก อิตาลีเสียลูกค้าผู้อุปโภคทางตอนเหนือไปอีกเพราะขาดแคลนอาณาจักรโน้นหงส์ใหญ่ ไม่อาจเข้าร่วมกระบวนการค้าได้ด้วยได้

ดังนั้น อิตาลีต้องกล้ายเป็นประเทศไทยผู้ส่งออกวัสดุดิบเช่นเนื้้มัน เหล้าอยุ่น ขัญพิช ชนสัตว์และไหนดิบ ไปยังตอนเหนือเพื่อแลกสินค้าประดิษฐกรรม ไม่อาจคงความเป็นประเทศไทยเจริญเพื่องฟูได้ดังแต่ก่อน กล้ายเป็นประเทศไทยหลังพระพันธุรากษาทางเศรษฐกิจของอิตาลี พังทลายลง

สาเหตุประการต่อมาคือการปฏิรูปศาสนาที่ยังผลให้เกิดลัทธิโปรเตสแตนท์ขึ้น พวกคาಥอลิกตอบโต้ด้วยมาตรการที่รุนแรง การแสดงออกในลักษณะความเจริญแบบเรอแนนซ์ของศหบุรฉะงกลง

เรอแนนซ์เป็นขบวนการของพากชนชาวที่เชื่อว่าสถาบันของตนมีวัฒนธรรมที่สั่งสมนานนาน เป็นเรื่องของลัทธิมนุษยนิยมคือสอนใจที่ตัวมนุษย์ว่าเป็นสิ่งพิเศษ ไม่ใช่มนุษยธรรมนิยม แต่เมื่อต่อมา นักเทคโนโลยีกีราริโน ชาโวนารอลา ครองอำนาจในเมืองฟลอเรนซ์ ใน ค.ศ. 1494 เขาทำให้ประชาชนตื่นตระหนอกกลัวว่าอันตรายจะเกิดขึ้นหากไม่ขับอาความชั่ว ผิดบ้าปแบบคนนอกศาสนาออกจากฟลอเรนซ์ ชาโวนารอลาถูกไล่เนื่องจากการผู้ทรงคุณความดี ในสมัยที่เขาปกครองเมือง หนังสือ บทความ และงานศิลปะหลายสิ่งฟื้นฟูอย่างกิ่ง จำเป็นและต้องกำจัดทิ้งโดยให้เผาเสียเพราะผิดต่อศีลธรรมอันดีงาม ในที่สุดพระสันตะปาปาทรงเห็นว่าจำเป็นต้องขัดขวางของชาโวนารอลาไป อย่างไรก็ตาม นักบวชรูปนี้เป็นเพียงบทเกรินนำเหตุการณ์มากมายที่จะเกิดขึ้นต่อมา

1.2 ความเจริญแบบเรอแนนซ์ของส์พร์ทลâyไปยังตอนเหนือ

ความเจริญแบบเรอแนนซ์ของส์พร์ทลâyขึ้นไปทางตอนเหนือในราชคริสต์ศตวรรษที่ 16 เนื่องจากบรรดาทูตและนายพลอิตาเลียนรับราชการในกษัตริย์ทางเหนือ การพิมพ์เป็นสื่อสำคัญที่ช่วยเพร่ความรู้และความคิดได้อย่างรวดเร็ว เมื่อเรอแนนซ์ของส์พร์ทลâyทางเหนือแล้ว รูปลักษณะได้เปลี่ยนไป เรอแนนซ์ในอิตาลีปรากฏในงานศิลปะวรรณคดีแสดง สุนทรียภาพเป็นสำคัญ แต่ในแดนเหนือนอกป่ากรุงเป็นเรื่องราวนานา ระบุนบศิลธรรมจรรยา ชาวยุโรปทางเหนือนิยมเขียนอ่านมากกว่าผู้คนทางตอนใต้และทางตะวันออก การพิมพ์จึงมีบทบาทสำคัญต่อชนเผด็จเด่นนี้มาก เรื่องราวที่พิมพ์ออกมาระลอก เป็นการแสดงความไม่พอใจ ของผู้คนต่อปัญหาทางการเมืองและศาสนา และกล้ายเป็นเหตุปฏิรูปศาสนา สงเคราะห์ศาสนา และสมรภูมิราชวงศ์ การพิมพ์ช่วยให้มีการก่อตั้งโรงเรียนขึ้น มาร์ติน ลู瑟อร์ แปลคัมภีร์ใบเบิล เป็นภาษาเยอรมัน จัดว่าเป็นพื้นฐานสำหรับการเขียนอ่านแบบใหม่ของเยอรมัน อังกฤษมีใบเบิล ฉบับพระเจ้าเจมส์และบทละครบของเช็คสเปียร์เป็นพื้นฐานสำหรับวรรณคดีอังกฤษสมัยใหม่ สเปนมีกูเอล เดอ เชวังเต ที่ใช้ภาษาถิ่นเขียนนิยายเรื่อง “ดอน กิโยเต” ฝรั่งเศส รับເບີລ ແລະມືເຊລ ເດວ ມອງແຕ່ງ ໃຊ້ກາຫາຜຣັງເຄສເບີນນາງນວຮຣັນຄດປະຈຳສັນຍ ເມື່ອບັນທຶກສາມາຄມ ແທ່ງຜຣັງເຄສຕັ້ງຂຶ້ນຢ່າງເປັນທາງການພົບກໍາທັດໄວຍາກຣົນແລະຕັພົກກາຫາປະຈຳທີ່ໃນ ດ.ຕ. 1635 ການໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນຕ້ອງການເຂົ້າອ່ານດ້ວຍກາຫາປະຈຳຈຶ່ງປະກຸງຂັດເຈນຂຶ້ນ

ในเยอรมัน วัดคริสต์เดียนครองอำนาจจิทธิพลอยู่ ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบ แบบนอกศาสนาและมนุษยนิยมของอิตาลีไม่อาจยั่งรากลึกลงได้ แต่การปฏิวัติเปลี่ยนแปลงด้วย ฝีมือของนราวาสในอิตาลีส่งผลกระทบต่อเยอรมัน นั่นคือก่อให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์หนาหู เกี่ยวกับองค์การศาสนาขณะนั้น ในงานของจิตรกรเยอรมันผู้ยิ่งใหญ่คืออัลเบร็ด ลูเซอร์ และ ชันส์ ไฮล์ไปນ์ ส่อลักษณะนราวาส เป็นภาพเหมือนชนิดหาฝีมือเที่ยงยาก ส่วนภาพเรื่องรากาสนา ก็เป็นภาพเหมือนจริงเช่นกัน ที่นำตระหนกสำหรับคนสมัยนั้นคือบรรยายกาศของภาพ ให้ความรู้สึกหมองเคร้า ในประเทคโนโลยีโรปภาคต่ำ คือ ขอ登陆์และเบลเยียม เดซิเดริอัส อีรasmus ชาวขอ登陆์ชื่นชมสมัยคคลาสสิกที่ลักษณะธรรมชาตินิยม ขันติธรรม และมนุษยนิยม อีรasmus คิดว่ามนุษย์คือคลานอยู่ในความโงมงเกี่ยวกับเรื่องผีสางเทวดา เขาต้องการนำทางผู้คนออกจากที่มืด โดยอาศัยแสงสว่างแห่งเหตุผล เขายังข้อวิจารณ์กิจกรรมและธรรมเนียมปฏิบัติของนักบัว อย่างรุนแรง เพราะเห็นว่าเหล่าของความไม่รู้ของชนทั้งหลายอยู่ในเขตวัด หนังสือชื่อ “บทสุดคุ้ม ความโงบ้า” (Praise of Folly) โจมตีนักเทววิทยาและนักบัวที่ใช้หลักปรัชญาสกอตสติก เขายังต้องการให้ชาวคริสต์เดียนเป็นสาวกแห่งพระคริสต์อย่างแท้จริง

จิตรกรชาวเฟลมิช (ชาวนฟลานเดอร์ที่ไม่พูดฝรั่งเศส) สนใจเรื่องของเมือง ชนชั้นกลาง และศาสนา งานของแวนอ๊อกซ์ และบริอเกลแหกแนวสมัยนิยมและมีสำนึกทางสังคมมาก โดยเฉพาะบริอเกลใช้ภาษาบันทัดและชีวิตประจำวันของชาวนาผู้ที่ต่ำต้อยแทนการวัดภาพเหมือนให้ครอบครัวพ่อค้าในเมือง ลักษณะสัจنيยมปราากฎในภาพเขียนที่เป็นส่วนรายละเอียด และสิสัน สมัยนี้คันพับสินัมมันด้วย งานของบริอเกลถือความคิดค้นการปักครองเนื้อแลนด์ ของสเปน ได้แก่ ภาพ “สังหารหมู่ผู้บริสุทธิ์” (The Massacre of the Innocents)

ในฝรั่งเศส ฟรังซัวส์ รับเบอเลส์ และ มิเชล เดอ มองแตญ เขียนต่อต้านศาสนา ในเรื่อง “Gargantua and Pantagruel” ของรับเบอเลส์ จำลองภาพยักษ์สองตนที่จะทำทุกสิ่งที่ต้องการ สิ่งที่ต้องการที่สุดคือทำให้สามารถในที่ประชุมสภานาคนากลายเป็นตัวตลกชัวนหัว น่าเยาะเยี้ยชาป่า ไม่มีงานชั้นใดที่เขียนเสียดสีสถาบันศาสนาเกี่ยวกับลัทธิสกอลาสติก ข้อยืนถือข้อวัตรปฏิบัติและจริยธรรมมากเท่ากับงานของรับเบอเลส์ เป็นการต่อต้านวัด (anti clericalism) อย่างแท้จริง ส่วนมองแตญเขียน “Essays” บทร้อยแก้วเยี่ยมยอดที่แสดงนัยว่าไม่มีความจริงใดที่ถือเป็นข้อยุติได้ ความเชื่อและประเพณีเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแสดงและเทศะ เมื่อไม่มีความจริง ข้อใดเป็นที่ยุติแล้วก็ไม่ควรเชื่ออะไร มองแตญเยาะเยี้ยวการกระทำทุกอย่าง แต่ก็แนะนำให้เลิกหะเลาเบาะแวงกันเพื่อความรุ่งเรืองและรอดพันจากนาปักษ์ เขาให้ยืนด้วยชีวิตอย่างเต็มที่ และยึดเหนี่ยวรังใจไม่ให้เลี้ยดเดือนกินไป ความรู้ทำให้ความสุขมั่นคง ความรู้มั่นคงได้ด้วยการสงสัย (Skepticism) และให้ยอมรับจักรวาลน้อยอย่างอดทนและอดกลั้น

สมัยเรอแนنسของอังกฤษอยู่ในสมัยสมเด็จพระราชนิลิชาเบิร์ช ซึ่งเป็นสมัยยิ่งใหญ่ทางวรรณกรรม ในศตวรรษที่ 15 จอฟรี ชอเชอร์ เขียน “Canterbury Tales” ซึ่งรับอิทธิพลจากการเขียนนิทานของอิตาลี เนื้อหาบอกถึงความแข็งแกร่งของโลกในแวดวงคริสต์เตียนและการนับถือลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล หลังสมัยของชอเชอร์ ศิลปินผู้เขียนเรื่องของมนุษย์มากขึ้น กล่าวถึงอำนาจของเหตุผล การให้ความหมายแก่ตัวมนุษย์และธรรมชาติ การใช้ภาษาแตกต่างกัน คุณลักษณะเหล่านี้เป็นได้จากผลงานของเชคสเปียร์และกวีและนักเขียนบทละครคนอื่น ๆ ได้แก่ สเปนเชอร์ ไวอาเจ เซอร์เรย์ มาร์โวร์ เบนจอนสัน โบลมองต์ และเพลทเชอร์ ชิดนีย์และกรีน ล้วนร่วมสร้างยุคหนึ่งใหญ่อย่างที่สุดได้ เชอร์โตามัส มอร์ เขียน “ยูโทเปีย” (Utopia) ขึ้น จัดว่าเป็นอุดมการณ์ที่มีชื่อเสียงของโลก ตั้งค่ายุทโธปีไไม่มีความยากจน มุนicipalism ไม่กดขี่ชั่ว没钱根 ไม่มีสังคมและโรคภัยไข้เจ็บ ทำงานเพียงหกชั่วโมงต่อวัน ข้าวของเครื่องใช้เป็นสมบัติส่วนรวม ทั่งคนยอนสละเวลาพยายามว่างเพื่อทางแห่งปัญญาอย่างไม่หักโถ ปัญญาทำให้รู้จักอดกลั้น ฉลาดเฉลียวและยุติธรรม และเชื่อว่าพระเจ้ามีอยู่จริงและเป็นวิญญาณ อมตะ ฟรานซิส เบคอน เขียน “แอตแลนติสใหม่” (The New Atlantis) บอกว่ามีสวรรค์อยู่จริง

เวทีละครของอังกฤษเป็นที่แสดงอารมณ์ของมนุษย์อย่างเป็นธรรมชาติได้ เป็นสื่อให้เกิดปัญญา แก่ประชาชน เหล่าศิลปินมุกพันกับชาติมากกว่ากันทั่วทุกแห่ง ละครเรื่องลึกลับมหัศจรรย์สอนคนดู ด้วยบทกวีสุนทรพจน์ รวมทั้งปรัชญาและประวัติศาสตร์ และสามารถถูกประกายผ่านเพื่องได้ อย่างมากด้วย งานของวิลเลียม เช็คสเปียร์ มีเนื้อหาประวัติศาสตร์ทั้งเป็นเรื่องชวนหัวและ โศกนาฏกรรม เข้าเน้นการปักกรองโดยใช้ตริตรองและให้ยังกฤษมีเอกภาพและอำนาจจุ่งเรือง ตลอดไป เข้ายังสนใจเรื่องความเป็นมนุษย์และชาติกรรมของมนุษย์ด้วย

ในด้านดนตรี ชาวเพลมิชซื้อ ฝัง ออกเคม และ จำกอบ โอเบร็ค ประสบความสำเร็จ ด้านเทคนิคการแยกเสียง และที่จัดว่ายอดเยี่ยม คือ โจสแกง เครส เปรส ซึ่งสร้างผลงานประเกท ดนตรี ศาสนา มือทิพลอบ่ายยิ่งต่อการดนตรีรุ่นต่อมา ในคริสต์ศตวรรษที่ 15 มีการพิมพ์ โน้ตดนตรี และในคริสต์ศตวรรษที่ 16 ดนตรีบรรยายเริ่มมีบทบาทสำคัญเทียบดนตรีศาสนา ในด้านขับร้องและเพลงรักทั่วไปเป็นที่นิยมมากขึ้น ต่อมาเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นมีเพลงไว้สำหรับ ใช้เล่นเฉพาะอย่างเช่นเพลงชลุย (เครื่องเป่า – lute) เพลงพิณ (เครื่องดีด – harpsicords) และ ประเกทซอ (เครื่องสี – viola family) ในอิตาลี มีการจัดแบ่งการดนตรีตามแนวของสำนัก เช่น สำนักโรมันและสำนักเวนิส โรมันจะเล่นเพลงศาสนาซึ่งป่าเลสดรีนาเป็นผู้แต่งให้ขับใน โบสถ์ซึ่งตั้งที่วันศุกร์ก่อนเทศกาลอีสเตอร์ เรียกบท อิมพรอนเพเรีย (Improperia) ซึ่งมีความ ไพเราะจนส่วนใหญ่ที่น้ำไปใช้เป็นเพลงทางการ ในเวนิส ได้เริ่มการใช้ลูกคู่เสียงและเริ่ม เล่นเป็นวงสังคีต (concerto)

เยอรมัน มีสำนักภาษาเรียนและสำนักแซกโซน ที่สำนักแซกโซนมี มาร์ติน สูเซอร์ และคณะขับร้องเสียงประสาน สูเซอร์เน้นเนี้ยความสำคัญของดนตรีว่ามีผลต่อศิลธรรม ในอังกฤษ ดนตรียังอยู่ในสภาพล้าหลังเมื่อเทียบกับประเทศบันผืนแผ่นดินใหญ่ เพลงทั่วไปมักให้ความรู้สึก หม่นหมอง

อย่างไรก็ การดนตรีและศิลปะแขนงต่าง ๆ ของเรอแนنسซองส์ล้วนแสดงให้เห็นถึง ความสำเร็จอย่างยิ่งยอดของสมัย

กิจกรรมการเรียนที่ 1

- ให้นักศึกษาค้นหาอ่านเรื่องราวความเจริญแบบเรอแนนซองส์จากสารานุกรมเพิ่มเติม
- อ่านบททวน และลองตอบคำถามที่เป็นตัวอย่างท้ายบท

2. การปฏิรูปศาสนา

ปฏิรูปศาสนา (The Reformation) เป็นคำที่สร้างความเข้าใจผิดให้เกิดขึ้น เช่นเดียวกับคำว่าเรอเนสซองส์ มาร์ติน ลู瑟อร์ (Martin Luther) ผู้นำขบวนการปฏิรูปศาสนา เป็นนักปฏิรูปผู้กล้ายเป็นนักปฏิวัติในที่สุด เพราะต้องการท้าทายและปฏิเสธโรมัน ถ้ามองกันอย่างผิดๆ การปฏิรูปศาสนาจะหมายถึงปฏิริยาหรืออาการส่อแสดงว่าไม่เห็นด้วยกับการปฏิบัติอย่างผิดๆ ของคริสต์จักรโรมันคาทอลิก รวมไปถึงเรื่องที่นักบัวชินิกายหลายองค์ไม่รู้หนังสือ และใช้ชีวิตเหลวไหล พระสันตะปาปาทรงปล่อยให้มีการซื้อขายตำแหน่งในหน่วยงานศาสนา และขายสิทธิบิญเงิน (ให้พ้นจากภาระเบี้ยบศาสนा) และการผ่อนปรน (ยกโทษนาป่าให้) เป็นต้น อันที่จริงเหตุที่ก่อให้เกิดการปฏิรูปศาสนา (Protestant Reformation) มีอยู่หลายประการ ก่อนหน้าที่จะเกิดการปฏิรูปในครั้งนี้ วัดคาทอลิกได้พยายามแก้ไขให้ถูกต้องอยู่แล้ว

สิ่งที่ทำให้สถาบันแห่งพระสันตะปาปาเสื่อมเสียความน่าศรัทธาเลื่อมใสเกิดขึ้นตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 14 จากเหตุการณ์ที่เรียกว่า “การจับกุมคุณขั้นแบบนาบีโลเนีย” และ “ความแตกแยกทางศาสนาคริสต์ใหญ่” การปฏิรูปศาสนา มีสาเหตุเบื้องหลังคือการจัดการกับพวกนักออกода (heresies) ที่คิดเห็นและปฏิบัติต่างจากไป เช่น การณ์ของจอห์น วิคลิฟ ในอังกฤษ และ จอห์น ฮุส ในโบหีเมีย ฮุสถูกจับเผาทั้งเป็นใน ค.ศ. 1415 เมื่อลู瑟อร์เริ่มบทบาทคัดค้านคริสต์จักร سانตุคิษย์ของฮุสก็ยังคงมีปรากฏอยู่

การปฏิรูปศาสนา มีเหตุเกี่ยวข้องทางการเมืองด้วย ประชาชนทางเหนือมีความรู้สึกชาตินิยม เพราะมีกษัตริย์องค์ใหม่ขึ้นปกครองในหลายรัฐ กษัตริย์และราชภูมิเห็นว่าพระสันตะปาปาเป็นชาวต่างชาติ ย่อมไม่มีสิทธิเข้าแทรกแซงกิจกรรมของชาติหรือหารายได้จากภายในเดินแดนของชาติ ประชาชนไม่พอใจที่คริสต์จักรเรียกเก็บภาษีและปกครองที่ดินทั่วโลก นอกจากนั้น ยังมีข้อขัดแย้งทางเศรษฐกิจอีก ชนชั้นกลางที่เดินโดยขึ้นพร้อมกับกษัตริย์แห่งรัฐชาติพากันจ้องมองที่ดินของวัดและความมั่งคั่งในรูปของอัญมณี โลหะเงินทอง งานศิลปะ เครื่องประดับตกแต่งที่หูหรา และรายได้ในรูปแบบต่างๆ ที่รัฐส่งไปยังโรม ได้แก่ เงินปี เงินค่าตำแหน่ง ค่าอุทธรณ์ ค่ายกเว้น และค่าผ่อนปรน เป็นต้น

เหตุปัจจัยเหล่านี้ประกับกัน และเมื่อช่วนเวลาเหตุการณ์บังเกิดที่เดนเยอรมัน ความเปลี่ยนแปลงจึงเกิดขึ้นอย่างรุนแรง เยอรมันเป็นประเทศที่ประกับด้วยแค้วันเล็กแค้วันน้อย กว่าร้อย ปกครองโดยเจ้าชาย ทั้งที่เป็นคินเด็นในระบบพิวเดล นครรัฐในคริสต์จักร นครรัฐอิสระ แค้วันของเค้าก็และถูกที่อยู่และเกินกว่าจะสำนึกอ่านจากองค์คริสต์จักรได้ แต่เมื่อพระสันตะปาปาทรงกระทำการเกินเลยไป ได้แก่ทรงประกาศขยายใบผ่อนปรนจำนวนมากมาคลาดทั่วโลก

เพื่อหาค่าซ้อมแซมมหาวิหารเซนต์ปีเตอร์ที่กรุงโรม ใบผ่อนปรนที่นำไปจำหน่ายในเดินแดนเยอรมันกล้ายเป็นชวนให้เกิดการปฏิรูป ในใบผ่อนปรนมีข้อความว่า “ให้ได้หลุดพ้นจากนาบหั้งสันหั้งมวล... เมื่อเจ้าatyลง ประดุแห่งการลงโทษจะปิด ประดุสวรรค์แห่งความชื่นชมยินดีจะเปิด...” ขณะนั้น มาร์ติน ลูเซอร์ เป็นนักบวชสอนที่มหาวิทยาลัยวิทเตนเบอร์ก เขาปิดประกาศข้อคิดเห็นไว้หน้าประตูโบสถ์ 95 ข้อ ข้อความยืนยันว่า “พระคำรัสแห่งพระเจ้าไม่ได้อยู่ที่การยึดถือมั่นของวัด แต่อยู่ที่คัมภีร์ใบเบิล” คำประกาศเป็นการตัดสิทธิอำนาจของวัด ต่อมาเมื่อการถ่ายทอดข้อคิดเห็น 95 ข้อนี้เป็นภาษาเยอรมันพิมพ์เผยแพร่ ประชาชนมีปฏิริยาต่อความเห็นนั้นมากมาย เพราะกระทนความรู้สึกทางชาตินิยม มวลชนพากันวิพากษ์วิจารณ์โดยแบ่งกัน ลูเซอร์จึงขยายความคิดเรื่องครรภาราถือมั่นอย่างถูกต้องออกไปอีกว่า ตำแหน่งหน้าที่บริหารในวัดไม่จำเป็นหรือสำคัญสำหรับการสื้อสารระหว่างบุคคลกับพระเจ้า ปลาย ค.ศ. 1520 ลูเซอร์ ถึงขั้นแตกหักกับคริสต์จักร سانคิชญ์ของวิคตอร์และอุสติยอมรับว่าลูเซอร์เป็น “คริสต์เตียนที่สุด” ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1520 ลูเซอร์มาในประกาศบรรพชาณิกรรมตัวเข้า และปฏิเสธไม่ประกูฐ์ตัวต่อที่ประชุมแห่งจักรพรรดิที่เมืองเวอร์ม พระจักรพรรดิแห่งจักรพรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ทรงเห็นชอบกับการประณามคนนอกหัวดื้อ แต่เจ้าชายอิเรคเตอร์เฟรดริกแห่งแซกโซนีกลับให้ที่พำนักลี้ภัยแก่ลูเซอร์ และบังกันไม่ให้เข้าต้องเผชิญชะตากรรมเช่นนี้

ลูเซอร์แปลคัมภีร์ใบเบิลเป็นภาษาเยอรมันและก่อตั้งวัดเยอรมันอิสระขึ้นในระหว่างลี้ภัย พระจักรพรรดิชาร์ลส์ที่ 5 ทรงทำสัมภาระกับฟรังเศสและเตอร์ก จึงทรงพักเรื่องลูเซอร์ไว้ จนถึง ค.ศ. 1546 ได้ทรงหันมาจัดการกับเจ้าชายที่นับถือลัทธิลูเซอร์ และพยายามพื้นฟูเอกภาพของคริสต์จักร พระสันตะปาปทรงสนับสนุนเงินและกองกำลัง ลูเซอร์ต่อสู้โดยอาศัยสันนิบาตชمالคارد และกษัตริย์ฟรังเศสสนับสนุnlูเซอร์พระทรงเห็นว่าราชวงศ์สำคัญกว่าศาสนา ทรงรามยุติลงใน ค.ศ. 1555 ด้วยสัญญาสันติภาพแห่งออกซ์เบอร์ก ยังผลให้เจ้าชายเยอรมันและรัฐของพระองค์ได้รับสิทธิที่จะเลือกนับถือศาสนา ผลจากการปฏิรูปศาสนาในเยอรมัน คือ รัฐต่าง ๆ แบ่งออกเป็นรัฐโปรเตสแตนท์และรัฐโรมันคาಥอลิก

2.1 การปฏิรูปศาสนาภายในอุดมเยอรมัน

สัญญาสันติภาพออกซ์เบอร์กเปิดทางให้สามารถเลือกนับถือได้ออกนิภัยหนึ่งนอกเหนือจากโรมันคาಥอลิก และธรรมชาติของโปรเตสแตนท์ก็เปิดทางให้จัดตั้งนิกายใหม่ได้อีกด้วย ลูเซอร์มีความเชื่อพื้นฐานอยู่ว่าการตีความในเบิลเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล ในสิวิตเซอร์แลนด์ จอห์น คาลแวง เห็นด้วยกับลูเซอร์ที่ปฏิเสธเรื่องไถ่บาปด้วย “งาน” แต่เขากลับปฏิเสธเรื่องไถ่บาปด้วย “ครรภารา” ของลูเซอร์ คาลแวงเทคโนโลยี “ชะตากำหนด” (Predesti-

nation) ว่าพระเจ้าทรงกำหนดครรภารของบุคคลไว้ตั้งแต่ก่อนเกิดแล้ว เขาก็คิดว่าวัดควรแก้ชง กิจกรรมของประชาชนเพื่อขอจัดความนอกรีตและการอยและความชั่วร้ายเลวทรามต่าง ๆ คลาสแวงเดินทางไปเจนีวา สวิตเซอร์แลนด์ ระหว่าง ค.ศ. 1541–1564 เข้าปกครองเจนีวาด้วยอำนาจ เทวาริปไตร เข้าจัดตั้งประชาคมคริสต์โดยผู้ถือเครื่องขึ้น เจนีวากลายเป็นศูนย์ปฏิบัติการทางศาสนาอกรัฐภาคที่ส่งผลอย่างมากต่อใบซีเมีย ชั้นการ เนเชอร์แลนด์ สกอตแลนด์ อังกฤษ และอาณาจักรโอลันด์ 13 แห่ง*

ดินแดนเยอรมันก็อบครีนเป็นญี่ปุ่นร้อน นับตั้งแต่เนวเซนเดนของอัศวินดิวตันในบล็อก ไปถึงอาณาจักรสแกนดิเนเวีย ในอังกฤษ พระเจ้าเยนรีที่ 8 ทรงตั้งนิกายอังกฤษขึ้นใน ค.ศ. 1531 เนื่องจากทรงมีพระประสงค์หย่าพระมเหศีก็พระนางแคทรินแห่งօเรกอน พระสนตะปาปาไม่ทรงยอมพระองค์ทรงเกรงพระทัยพระจักรพระดิชาร์ลส์ที่ 5 พระนัดดาของพระนางแคทริน พระเจ้าเยนรีจึงทรงกล่าวเป็นประมุขของนิกายใหม่ และทรงมอบเขตที่ดินวัดที่เป็นของโรมให้ชุมชนดูแลจัดการ ในสมัยพระราชนิอสิชาเบธ (ค.ศ. 1553–1603) ทรงประกาศให้วัดอังกฤษ เป็นนิกายทางการ

ในออลแลนด์และเบลเยียมทางตอนเหนือ ชาวดัทช์ส่วนใหญ่นับถือลัทธิคลาสแวง โดยที่กษัตริย์คือพระเจ้าพิลิปที่ 2 แห่งสเปนเป็นคาಥอลิก ชาวเนเชอร์แลนด์แสดงอาการห้ามยา อำนาจพระเจ้าพิลิปที่ทรงเข้าแทรกแซงกิจการที่พวกเขาก็คิดว่าเป็นเรื่องภายใน และพวกเขาก็ไม่พอใจการกำหนดภาษีและข้อจำกัดทางการค้าด้วย ชาวดัทช์ก่อการเรียกร้องเอกสารฉบับหนึ่งใน ค.ศ. 1566 พระราชนิอสิชาเบธแห่งอังกฤษทรงสนับสนุนชาวดัทช์ ทรงครามระหว่างชาติจึงเกิดขึ้น พระเจ้าพิลิปทรงส่งกองทัพเรืออาร์มาด้านเรือรียงไกร 132 ลำขึ้นมาบนทางเหนือ ใน ค.ศ. 1588 แต่ต้องประสบความพ่ายแพ้ครั้งใหญ่ การรบดูเดือดของเลือดจนที่สุดต้องอาศัยการประนีประนอมใน ค.ศ. 1609 ให้รัฐทางเหนือได้เอกสารฉบับรัฐดัทช์ รัฐทางใต้เป็นชาวเบลเยียมคงอยู่ได้อำนาจสเปน

ในฝรั่งเศส พระเจ้าฟرانซิสที่ 1 ทรงนับถือโปรเตสแตนต์ แต่ต่อมาพระเจ้าเยนรีที่ 2 กลับประหัตประหารพวกกูเกโนต์อย่างເອົາເປັນເອົາຕາຍ ในสมัยผู้สำเร็จราชการแคทริน เดอ เมดิชี พากูกูเกโนต์เดิบกล้ามากขึ้น แม้ว่าประชาชนส่วนใหญ่เป็นคาಥอลิก เมื่อกีดเหตุสังหารหมู่ขึ้นในวันนักบุญบานาโรโลมิว (24 สิงหาคม ค.ศ. 1572) พากูกูเกโนต์ล้มตายหลายพันคน

*อิทธิพลของลัทธิคลาสแวงที่ปรากฏในฝรั่งเศส คือ พากูกูเกโนต์ (Huguenots) พากเพียริตัน (Puritans) ในอังกฤษ พากเพรสไบเทรียน (Presbyterians) ในสกอตแลนด์ นิกายปฏิรูปดัชท์ในออลแลนด์ ต่อมาลัทธินิกายเหล่านี้ได้ขยายไปยังทวีปอเมริกา

การต่อสู้จึงขยายขอบเขตออกไป พากโปรเตสแตนท์ในอังกฤษ ออลแลนด์ และเยอร์มันให้ การช่วยเหลือ พระเจ้าพิลิปแห่งสเปนสนับสนุนพากคาಥอลิก ใน ค.ศ. 1598 เหตุการณ์สบลง เมื่อพระเจ้าเยนรีที่ 4 ทรงออกประกาศแห่งเมืองนังต์ ประกันเสรีภาพในการนับถือศาสนาแก่ พากอูเกอโน็ตและรับรองหงส่องนิกาย

2.2 การปฏิรูปศาสนาของคาಥอลิก

การปฏิรูปศาสนาโดยโรมันคาಥอลิกเป็นขั้นตอนการที่เริ่มนี้ขึ้นตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 15 ผู้นำศาสนาฝ่ายคาಥอลิกจากประเทศต่าง ๆ พยายามหาทางแก้ไขการปฏิบัติอย่างผิด ๆ และสร้างค่านิยมทางจิตใจขึ้นใหม่ มีการจัดระเบียบใหม่ อย่างเช่นพากคาปูชิน (The Capuchins) ซึ่งเรื่องความเคร่งครัดและส่งเสริมการบริการสังคม แต่มวลชนไม่ได้รับใจ และคริสต์จักรที่โรมไม่สนับสนุน จนถึงสมัยสูเซอร์ นักปฏิรูปฝ่ายคาಥอลิกกลังเลที่จะต่อต้านพากโปรเตสแตนท์ เพราะเกรงว่าจะก่อให้เกิดความแตกแยก พระสันตะปาปาที่สิบบทอดอำนาจตามลำดับไม่สนใจหัวข้อวิพากษ์วิจารณ์ของสูเซอร์ เห็นว่าเป็นลักษณะของพากนอกอกหัวใจ เกิดมาแล้วในอดีตและปะรำลงได้โดยง่าย จนถึงสมัยพระสันตะปาปาปอลที่ 3 (ค.ศ. 1534–1549) ทรงใช้พระทัยมากขึ้น จนถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 16 สถาบันพระสันตะปาปาจึงให้ ความสำคัญต่อนิกายโปรเตสแตนท์และดำเนินการอย่างเหมาะสมต่อไป

พระสันตะปาปาปอลที่ 3 ทรงดำเนินมาตรการสองประการสำหรับการปฏิรูป คือ จัดประชุมสภาที่เมืองเกรนท์ ตั้งแต่ ค.ศ. 1545–1563 และจัดตั้งคณะกรรมการเชื่อของคาಥอลิกโดยต่อต้านพากโปรเตสแตนท์ วางข้อปฏิบัติต่าง ๆ เป็นมาตรการขัดการกระทำผิดและพื้นพูนนัยของวัดรวมหงลงโทษพากขายใบผ่อนปรน ห้ามบิชอปครองตำแหน่งที่มีรายได้เกินกว่าหนึ่งตำแหน่ง ทุกเขตที่บิชอปปกครองต้องมีสำนักฝึกฝนนักบวชหนึ่งแห่ง และจัดพิมพ์รายชื่อหนังสือต้องห้าม มิให้คาಥอลิกชนอ่าน

คณะกรรมการเชียส โลโยลา (ค.ศ. 1491–1557) เป็นผู้นำการก่อตั้งสมาคมแห่งเยซูนีตามวิธีทหาร สมาชิกต่างถือตัวว่าเป็นนักบุญยอมเสียสละชีวิตเพื่อพระเจ้า จงรักภักดี ต่อวัดที่มีอำนาจขอบธรรม และเชื่อคำบัญชาของโลโยลาอย่างเคร่งครัด โลโยลาเขียน “Spiritual Exercises” ไว้เป็นแนวทาง คณะกรรมการเชียสมีระเบียบวินัยและมีกำลัง การปฏิรูปของเกรนท์จึงมีผล สมาชิกคณะกรรมการเป็นตัวแทนศาสนานา (Inquisition) ซึ่งก่อตั้งขึ้นใน ค.ศ. 1542 เพื่อจัดการกับพากนอกอกพากหนึ่ง จัดโรงเรียนฝึกนักบวชและอนราวาสรุ่นต่อ ๆ มาด้วย ความเชื่อมั่นในพระเจ้า พากเช้าทำให้ภาพของโปรเตสแตนท์ดูน่ากลัวยิ่ง ๆ ขึ้น ในอสเตรีย

น่าวาเรย์ และไปแลนด์มีผู้หันกลับมาสนใจอีกครั้งกันใหม่มากมาย เยื่ออิตalieno พร้อมที่จะสอน ศาสนาในเอเชีย แอฟริกา และอเมริกา ได้แก่ นักบุญฟรานซิส เดอ ชาเวียร์ ในปีบุน มาตติโอ ริชาร์ด ในจีน โรแบร์ต เดอ โนบลิ ในอินเดีย และบาทหลวงจาค็อก มาร์แกต ในอเมริกา

การปฏิรูปศาสนาเป็นการต่อสู้ของเลือด เพราะต่างฝ่ายต่างไม่ยอมกลั้นต่ออีกฝ่ายได้ ภายหลังทรงรามาธิบดีลงจังค์อยู่ในการยอมรับกันและกันและมีขันติธรรมทางศาสนามากขึ้น แต่ความคิดเกี่ยวกับสถานะของบุคคลยังไม่ชัดเจน ลูเชอร์เป็นเอกในด้านการตีความสิทธิของบุคคลตามคัมภีร์ แต่เมื่อความคิดเห็นนี้ก่อให้เกิดเรื่องรุนแรงขึ้น เช่น ปฏิบัติการของพวกอันนาแบบทิสต์และเกิดกบฏชาวนาขึ้น เขาถูกให้เข้าหน้าที่บ้านเมืองช่วยทำลาย “ผู้นำชนชาติ” นี้ไปเสีย การเน้นให้อ่านคัมภีร์ช่วยให้มีการอ่านอย่างกว้างขวาง กลายเป็นความนิยมอ่านหนังสือและหนังสือเป็นสื่อความคิดและความรู้ที่ไม่ใช่เรื่องศาสนาอย่างเดียว

การปฏิรูปปิดปากบทบาทขององค์กรศาสนาที่สำคัญยิ่งของสมัยกลาง วัดตามท้องถิ่น เกิดขึ้นมากมายในระดับชาติและระดับแคริน ระดับมณฑลและระดับเมือง ต่างมีผู้ปกครองดูแล เป็นผู้ราواส เป็นการโอนอำนาจของวัดให้เป็นของรัฐ การปฏิรูปศาสนาจึงหมายถึงขั้นตอนที่รัฐชาติแบบใหม่เจริญขึ้นนั้นเอง

กิจกรรมการเรียนที่ 2

1. ให้นักศึกษาค้นหาอ่านเรื่องของมาร์ติน ลูเซอร์ และนิกายโปรเตสแตนท์เพิ่มเติม
  2. อ่านบททวนและลองตอบค่าถามท้ายบท
- 3. อารยธรรมตะวันตกเริ่มแพร่หลาย**

เรอแนนซ์และ การปฏิรูปศาสนาเป็นเหตุการณ์ที่ส่งเสริมให้อารยธรรมยุโรปเจริญ ในด้านการอ่านเขียน ซึ่งมีผลต่อการสร้างภูมิปัญญา มวลชนเริ่มตื่นตัวและเข้ามามีส่วนในการดำเนินกิจกรรมในแคนยูเรเชียส่วนอื่น ๆ เศรษฐกิจขยายตัว และการมีรัฐชาติเกิดขึ้นทำให้ประเทศยุโรปขยายอิทธิพลไปสู่แคนพื้นที่และ เกิดแนวทางใหม่ที่กำหนดความเป็นไปในประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน

3.1 เศรษฐกิจเจริญ

ในสมัยกลาง เศรษฐกิจเริ่มเปลี่ยนแปลงไปในคริสต์ศตวรรษที่ 14 ด้วยเหตุผลด้วย ประการ เช่น ผู้คนล้มตายลงด้วยโรคระบาดและสงคราม เป็นต้น ต่อมาก็มีการรวมตัวและ

ไว้กิ่งยุติการบุกรุกดินแดน ยุโรปตะวันตกครอบพื้นที่มาจากการทางตะวันออก และในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 17 ยุโรปสามารถกำลังต่อสู้กับเตอร์กจนชนะได้ ในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 10-14 ประชากรในยุโรปตะวันตกและภาคกลางเพิ่มจำนวนขึ้นราวด้อย 50 เป็นเหตุให้มีการปรับปรุงเกษตรกรรมและขยายเขตเพาะปลูก* การค้าและเมืองเจริญขึ้นโดยเฉพาะในแถบบลัดิก ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนี้หมายถึงยุโรปตะวันตกเดินหน้าไปเรื่อยๆ ความสำคัญขึ้น อังกฤษและออลันดาเริ่มมีบทบาทแข็งขึ้นหน้าสเปนและโปรตุเกสในการเพ้นท์และทั่วโลก

การค้าระหว่างประเทศยุโรปและโลกภายนอกเจริญขึ้นพร้อมกับที่กองเรือไว้กัง เสื่อมสภาพลง สภาพน้ำเกลี้ยงตามชายฝั่งดังเด้อร์คติกถึงเกราซีชิลหมดไปในราชคริสต์ศตวรรษที่ 10 พวากครูเสดหนึ่งคนในร้อยคนที่สนใจสิ่งแปรเปลี่ยนใหม่และสินค้าฟุ่มเฟือย เริ่มมีบทบาทในการช่วงชิงทะเลเมดิเตอเรเนียนจากมือของชาวมุสลิม เปิดเส้นทางการค้าระหว่างตะวันตกกับตะวันออกได้อีก ในศตวรรษที่ 13 การค้ากับจักรวรรดิมองโกลช่วยให้ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างยุโรปกับเอเชียเกิดขึ้น ผู้คนทางตะวันตกเริ่มคุ้นเคยกับสินค้าจากต่างประเทศ ความต้องการสินค้าเพิ่มขึ้น เริ่มมีบทบาทการแข่งขันทางการค้าและบรรยายกาศศึกค้ากันขึ้น พ่อค้าพยาบาลมาเครื่องเทศและสินค้าตัวอื่น ๆ มาป้อนตลาด ชาวยุโรปถูกผลักดันให้ต้องห่องเรือไปในมหาสมุทรอันกว้างไกลออกไป และเข้าແอะตามท่าทุกแห่ง

3.2 เทคโนโลยีก้าวหน้า

เทคโนโลยีเจริญควบคู่ไปกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจก่อนที่ยุโรปจะขยายตัวอย่างสูงในอ กทวีป ถ้าไม่มีเรือและอุปกรณ์การเดินเรือ ชาวยุโรปไม่สามารถไปถึงอเมริกาได้ ปลายสมัยกลางมีการพัฒนาการใช้เรงอื่น ๆ แทนแรงคน เช่น โรงสีน้ำและโรงสีลมที่ใช้สีข้าว ตัดไม้ วิดน้ำ สิ่งประดิษฐ์อื่น ๆ เช่น กบไสไม้ ข้อเหวี่ยง รถล้อเดียว หูก และประตูน้ำ การขาดแรงคนเป็นเหตุกราะดุนให้คิดสิ่งประดิษฐ์ดังกล่าว เศรษฐกิจจะวันตกเปลี่ยนจากใช้แรงงานทางท่าหรือแรงงานคิดที่เดินเป็นแรงเครื่องกลไป ต่อมาเครื่องจักรกลถูกนำไปใช้ทั่วโลก เป็นปัจจัยที่ทรงพลัง ของวัฒนธรรมตะวันตก

อิตาลีเป็นชาติที่เจริญทางด้านช่างฝีมือมาก ในคริสต์ศตวรรษที่ 15 มีโรงเรียนพัฒนาใช้แทนแรงงานคนได้เป็นอย่างดี นำไปสู่การใช้พลังน้ำถังลงแร่เหล็ก เป็นศิลปวิทยาการ

*ในด้านการเกษตร มีการคิดใช้ระบบนาสามแเปลง ประดิษฐ์บังเหียน เกือกม้า และรถเที่ยมม้า เพื่อใช้แรงงานม้าได้เต็มที่ ซึ่งใช้ได้คล่องและสะดวกกว่าการใช้วัว ถูกทางปรับที่ป่าและเขตรากเรือ หนองบึง เพื่อใช้เพาะปลูก ผู้คนจึงขยับมาอาศัยทางตะวันออกและทางใต้ของญี่ปุ่นมากขึ้น

ที่ชาวยุโรปส่วนอื่น ๆ และโลกตะวันออกพย奚ามสั่งคนมาเรียน ชาวอิตาลีเชี่ยวชาญการต่อเรือ ประดิษฐ์อุปกรณ์และรู้เทคนิคการเดินเรือและบูรพาทางเรือเป็นอย่างดี ระหว่าง ค.ศ. 1200—1500 เรือยุโรปเพิ่มระวางขึ้นเป็น 2 ถึง 3 เท่าตัว และเพิ่มสมรรถนะการขับเคลื่อน ในคริสต์ศตวรรษที่ 14 ชาวโปรตุเกสได้นำสายระย่างรูปสามเหลี่ยมแบบอาหรับมาปรับใช้กับใบเรือ เพื่อให้แล่นฝ่าคลื่นได้ตรงทาง การปรับใบเรือพัฒนาขึ้นมากในประเทศยุโรปทางเหนือเมดิเตอร์เรเนียนและตะวันออกกลาง ปัญหาอยู่ที่ขนาดของเรือต้องใหญ่เพื่อบรรทุกให้ได้มาก ๆ เรือต้องแล่นเร็วและควบคุมบังคับง่าย สำหรับจำนวนผู้โดยสาร ได้ลดลงจากปกติที่มีถึง 100—200 คน

ชาวเมดิเตอร์เรเนียนได้ชี้อ่วมว่ามีความสามารถด้านศิลปะการเดินเรือ คนจีนสร้างเรือที่ไม่มีรูว่าชาวยุโรปได้เรียนทิศจากจีนโดยตรงหรือจากชาวอาหรับ ชาวยุโรปเป็นผู้พัฒนาอุปกรณ์อื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น เครื่องจับทิศทางห้องฟ้า ใช้มาตั้งแต่ ค.ศ. 800 และชาวโปรตุเกสยังคงใช้อยู่ใน ค.ศ. 1485 ต่อมาได้ใช้เครื่องวัดดองคาแทนเพราเวราราคากลูกกว่าและใช้ง่าย ปัญหาการกำหนดเส้นทางยังคงมีอยู่และยังต้องใช้น้ำพิกาทรายประมาณก้าล จนถึงเมื่อกลางคริสต์ศตวรรษที่ 17 จึงเลิกใช้น้ำพิกาทราย

นักเดินเรือต้องใช้ปุ่มเรือและแผนที่ แผนที่จริง ๆ ฉบับแรก คือ ปอร์โตลานี (portolani) ของชาวเมดิเตอร์เรเนียน เป็นการอาศัยเรือทิศให้รายละเอียดที่ชัดเจน กำหนดตำแหน่งรายผัง ทะเลและท่าเรือ ในคริสต์ศตวรรษที่ 14 ศิลปะการทำแผนที่พัฒนามากขึ้น ศูนย์กลางอยู่ที่เมืองเจนิว้าและมาจอร์

ดังนี้ ชาวยุโรปจึงได้เปรียบชาวเอเชียได้และเอเชียตะวันออก เพราะมีเทคโนโลยีที่เหนือกว่า โดยเฉพาะด้านกำลังทางเรือ ชาวยุโรปเริ่มขับขยายไปสู่แคนโพันทะเลโดยอาศัยบูรพาการ เริ่มต้นจากกลุ่มที่เรียนรู้ประชิดแล้วต่อสู้กันตัวต่อตัวบนดาดฟ้าเรือ จนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 15 ยุโรปมีเรือติดปืนขนาดเล็กสังหารคนได้แต่จะเรือไม่ได้ อาศัยเพียงกลเม็ดเดินเรือและการต่อกรแบบเก่า ปืนใหญ่มีใช้บนบกก่อน ชาวเตอร์กเริ่มใช้เป็นชาติแรกในการยึดกรุงคอนสแตนตินอเปิลใน ค.ศ. 1453 แต่ยังเอาลงเรือไม่ได้ เพราะหนักเกิน

ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 16 เทคนิคการหลอมโลหะของชาวฟลานเดอร์ ชาวเยอรมัน และชาวอังกฤษเจริญก้าวหน้า ปืนใช้การได้ดีขึ้น และเริ่มมีกระสุนเหล็กใช้ สามารถทำลายเรือน้ำด้วยความเร็วถึง 300 หลา/ต่อ ใช้ระดับยิงกราบเรือของอิสไฝ่าย แทนที่จะต้องกระโดดขึ้นสู้กันบนดาดฟ้า เรือเป็นสามารถบรรทุกปืนได้ถึง 40 กระบอก ผู้ปกครองโลกตะวันออกต้องเร่งติดอาวุธปืนเข้ากับเรือ แต่ไม่ได้ต่อเรือไว้สำหรับเพื่อบรรทุกปืน กว่าจะปรับปรุงเรือ

ให้กันใช้ ยุโรปก็แข่งขันหน้าไปได้อีก ทั้งด้านสมรรถนะและประสิทธิภาพ ชาวตะวันตกจึงได้เปรียบจนสามารถเป็นจ้าวครองน่านน้ำต่าง ๆ ได้ จนกระทั่งญี่ปุ่นชนะรัสเซียที่กฤษимиในค.ศ. 1905

3.3 ทุนนิยม

เมื่อระบบพิวตลในยุโรปเติ่อมลง การค้าและเทคโนโลยีเจริญขึ้น จนต้องใช้เงินสำหรับแลกเปลี่ยน เพราะทางที่ดินหนี่ไปอยู่ตามเมืองหรือตามชายแดนตะวันออกเพื่ออิสราภาพ เจ้าของที่ดินจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อไม่ให้ต้องเสียแรงงานคนไปอีก ทางที่ดินทางตะวันตกจึงใช้เงินจ่ายทดแทนค่าแรงได้ เจ้าพิวตลกล้ายเป็นชนวนของเจ้าของที่ดิน และทางที่ดินกล้ายเป็นชาวนา ก่อนที่ชาวยุโรปจะขยับขยายออกสู่โลกภายนอก สถาบันทางที่ดินสืบทอดลงแล้ว มีการปรับสภาพทางสังคม และเริ่มมีการสะสมทุนเกิดขึ้น มีการจัดตั้งหน่วยงานและแรงงานเสริมเพื่อกิจการสำรวจเพื่อพิชิตแดนไกลและตั้งถิ่นฐาน นับได้ว่าการที่ทางที่ดินเป็นอิสระกับความสำเร็จในกิจการพัฒนาเกี่ยวข้องกันโดยตรง

งานช่างฝีมือและสมาคมพ่อค้าตามเมืองในสมัยพิวตลหมวดสภากาแฟไปเมื่อมีการนำเงินมาใช้ สมาคมพ่อค้า (The merchant guild) กำหนดระเบียบการทำงาน กำหนดราคาและข้อปฏิบัติทางการค้าเพื่อสร้างกำไรและรักษาสภาพชีวิตแบบเก่าไว้ อาศัยแนวคิดเรื่องราคายุติธรรม กำไรได้จากการเพิ่มเอาแล้วให้ผู้อื่นจ่าย ลักษณะเช่นนี้ทำให้ได้รับการประณามว่าไม่เป็นคริสตเดียนที่ดี ต่อมามีการจัดตั้งบริษัทเพื่อหลักเลี่ยงรูปแบบสมาคมพ่อค้า จัดซื้อวัสดุคุณภาพและจ้างช่างฝีมือบ้านนอกมาทำเป็นรายชั้น เป็นระบบจัดการ (putting out) ที่สร้างกำไรได้ต่างไปจากระบบราคายุติธรรม เจ้าของกิจการจ่ายค่าวัสดุคุณภาพและขายสินค้าสำเร็จรูปให้แพงเข้าไว้เพื่อคงระดับทุนไว้

เมื่อเงินตราเป็นที่นิยมแพร่หลายในวงเศรษฐกิจยุโรป จึงมีการตั้งโรงกษาปณ์ขึ้น เพื่อผลิตเงินตราให้ได้มาตรฐานและพัฒนาการธนาคารและสินเชื่อ ในคริสต์ศตวรรษที่ 13 ที่ฟลอเรนซ์มีการใช้เหรียญทองคำและตัวแลกเงิน ใน ค.ศ. 1408 บ้านของชาನจอร์จิกลายเป็นธนาคารที่หมุนเวียนบัญชีและชนบัตรในเจนัว ตระกูลนักการธนาคารเกิดขึ้นในอิตาลีก่อนที่อินคริสต์จักรประณามพวกค้ากำไรจากเงิน แต่ความต้องการผลประโยชน์ยังนุ่งอย่างไม่อาจยับยั้งได้ มีคำพูดชวนขันของฝ่ายที่พยายามประนีประนอมเรื่องนี้ว่า “ผู้ءาดออกเบี้ยไปนรักผู้ไม่ءาดออกเบี้ยไปบ้านอนาคต” ความเปลี่ยนแปลงนี้เป็นพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจในเวลาต่อมาที่ทุกวันนี้รู้จักกันว่าคือ ระบบทุนนิยม

ทุนนิยมคือระบบที่จัดตั้งขึ้นเพื่อมีความต้องการผลกำไรเป็นแรงผลักดัน เป็นระบบของการนำทุนไปประกอบการด้วยกรรมวิธีต่าง ๆ เพื่อหากำไร

ระบบทุนส่งผลกระทบต่อชีวิตทุกด้าน ไม่ใช่แค่ทางเศรษฐกิจเท่านั้น เดิมเศรษฐกิจ เป็นไปเพื่อยังความเป็นอยู่ในด้านวัตถุให้คงสภาพได้ แต่ทุนนิยมยังมีผลในทางตรงข้าม กำไรเพิ่มปริมาณทุนที่จะนำไปใช้เพื่อผลิตให้ได้มากขึ้น ต่อจากนั้นการลงทุนเพื่อหาผลกำไรกลับมี จุดหมายที่การนำกำไรไปเพิ่มทุน นักทุนนิยมจะไม่พอใจแค่พอ มีพอกิน มักลงแรงเต็มที่กันอย่าง ไม่รู้จักหยุดและไม่เคยพอ ยกตัวอย่าง ฟุกเกอร์ นายธนาคารแห่งออกซ์เบอร์กผู้ร่ำรวยที่สุดในยุโรป ในคริสต์ศตวรรษที่ 16 กล่าวว่า “ขอให้ได้มีคราบเท่าที่ยังจะทำได้” อารมณ์อย่างได้เพื่อสะสม และนำไปลงทุนใหม่มีผลเห็นได้จากปริมาณทรัพย์สินของพวกฟุกเกอร์และนายธนาคารตระกูล ต่าง ๆ อย่างฟุกเกอร์ใน ค.ศ. 1546 มีเงินถึง 80 ล้านเหรียญอเมริกัน

บริษัทร่วมหุ้น (joint stock companies) ทำให้การธนาคารเจริญรุ่งเรืองมากขึ้น หน่วยงานใหม่นี้จำลองแบบนบริษัทความร่วมมือระหว่างชาติ มีส่วนช่วยเศรษฐกิจให้เจริญ ก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็วมาก พ่อค้าชาวตะวันออกถึงจะมีกิจการใหญ่โตปานได้ก็ตาม ก็เป็นไป ในลักษณะเจ้าของแต่เพียงผู้เดียว แต่ชาวยุโรปรวมหุ้นกันค้าไปทั่วโลก บริษัทoinเดียวยังคงออก (ดักซ์ อังกฤษ และฝรั่งเศส) และต่อมาเมืองอิสต์บะลีปะเทศที่ทำในลักษณะเดียวกัน รวมทั้งบริษัท เลอวังต์ บริษัทมัตโควี บริษัทหัตสันเบย์ บริษัทเหล่านี้เป็นปึกแผ่นเพื่อประโยชน์ลักษณะร่วมหุ้นจำกัด รับผิดชอบต่อผู้ลงทุน แยกงานลงทุนและงานจัดการออกจากกัน ระดมทุ่มทุนมหาศาลเพื่อการ เสียงได้เป็นอย่างดี ผู้มีเงินน้อย อย่างลงทุน ก็เข้าร่วมหุ้นแล้วไม่ต้องกู้แล้วจัดการ ผู้จัดการจะดูแล รับผิดชอบโดยอาศัยประสบการณ์และเลือกคนมาร่วมทำงานด้วย วิธีการเช่นนี้ขยายไปในกิจการ สาขาต่าง ๆ การค้าขนส่งของอังกฤษ โกลด์ที่ປาร์ลส์ การค้าปลาเรอริงที่อาร์ลิม ธนาคารที่ แอนท์เวอร์ป กิจการที่ดินที่อร์กเชียร์ ผู้ลงทุนจะมั่นใจว่าทุนของตนปลอดภัย ยุโรปหาทุนง่าย และนำทุนไปลงในกิจการโพ้นทะเล ส่วนชาวตะวันออกมีแต่ทุนส่วนตัว เลือกคนจัดการงานจาก ครอบครัวตนและแวดวงที่คุ้นเคย ยอมจะแบ่งหุ้นกับบริษัทร่วมหุ้นที่ทรงอำนาจและไม่เป็นเรื่อง เฉพาะบุคคลไม่ได้ บริษัทร่วมหุ้นกล้ายเป็นเครื่องมือปฏิบัติการทุนนิยมของชาวยุโรปในส่วน ต่าง ๆ ของโลก

3.4 กษัตริย์แห่งรัฐชาติ

นักลงทุนและกษัตริย์ช่วยกันก่อโครงการสร้างทางการเมืองให้เป็นปึกแผ่นได้ ตอน ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 15 อำนาจของกษัตริย์แห่งรัฐชาติเจริญมั่นคงขึ้นแทนที่อำนาจของ ศาสตราจารย์ที่เสื่อมลง กษัตริย์เหล่านี้ได้แก่ พระเจ้าเฟอร์ดินานด์และพระนางอิสเบลล่าแห่งสเปน

(ค.ศ. 1479–1516) พระเจ้าเยนรีที่ 8 แห่งอังกฤษ (ค.ศ. 1509–1547) พระเจ้าฟرانซิสที่ 1 แห่งฝรั่งเศส (ค.ศ. 1515–1547) ปัจจัยที่ส่งเสริมอำนาจจากชัตตري์คือการปฏิวัติเทคโนโลยีทางการทหาร เมื่อมีการประดิษฐ์ปืนใหญ่ขึ้นใช้ เจ้าพิวดลไม่อาจท้าทายอำนาจจากชัตตري์แล้วหลบเข้าปราสาทได้อีกต่อไป ชัตตري์มีเงินทุนสะสมและหน่วยบริการจัดซื้อปืน ดินปืน และกระสุนได้จัดกำลังบำรุงหน่วยทหารได้ ชัตตري์เป็นภาคีกับชนชั้นพ่อค้าผู้มั่งคั่งขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ พระองค์ได้รับเงินอุดหนุนและทรงจัดตั้งระบบราชการให้ทำงานให้พระองค์อย่างแข็งขันได้ ชาวเมืองยินดีที่กษัตริย์มีอำนาจมั่นคง การต่อสู้รบพุ่งของขุนนางที่เรื่องรบนานาภูมิ ภาระค่า ในระบบพิวดลที่ขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจส่วนห้องถินสิ้นสุดลง ดินแดนแต่ละแห่งเดิมมีธรรมเนียม กฏหมายการซื้อน้ำหนักและการแสเงินตราแบบของตนเองต่าง ๆ กัน ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 14 ด้านเก็บเงินนั้นแม่น้ำเอลเบ็ธิ่ง 35 แห่ง บนแม่น้ำไรน์มีมากกว่า 60 แห่ง บนแม่น้ำเซน มีมากมายที่เดียว ค่าโสหุยบรรทุกขัญพิชล่องแม่น้ำรวมเป็นเงินครึ่งหนึ่งของราคายา การยกเลิกด่านกักเก็บภาษีในจีงเป็นสิ่งคือบ่ายิ่งต่อการธุรกิจ ชัตตري์อุปถัมภ์งานช่างฝีมือและ ประดิษฐ์กรรมบางประเภท ราชสำนักยิ่งเพื่อฟุ่มเฟือยว เช่น กิจการพร้อมโภเบอแลงและ กระเบื้องเคลือบแซฟว์ของฝรั่งเศส

ผู้สนับสนุนระบบกษัตริย์มีเหตุผลต่าง ๆ กันมากมาย มาเดียเวลลิเยียนเรื่องเจ้าชาย ขึ้นเพื่อให้รวมอิตาลีได้ และกำจัดผู้บุกรุกชาวต่างชาติคือฝรั่งเศสและสเปนออกไป เขาให้แยก เรื่องการเมืองออกจากเรื่องศาสนา การเมืองคือเรื่องของ การต่อสู้เพื่ออำนาจ และเพื่อจุดมุ่งหมาย ไม่ว่าด้วยวิถีทางใดก็ันบ่าว่าชอบแล้ว ไม่เกี่ยวกับข้อบังคับทางศิลธรรมใด กษัตริย์ใช้ “เจ้าชาย” เป็นคู่มือต่อสู้กับสถาบันสถาบันทางการเมืองที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากเจ้าชายชาร์ลส์เป็นโอรสแห่ง เจ้าชายฟิลิปแห่งแอปเปอร์กับเจ้าหญิงชวนาราชาธิดาของพระเจ้าเฟอร์ดินานด์แห่งสเปน เมื่อทรงขึ้นครองราชย์เป็นการรวมราชอาณาจักรสเปน ดินแดนสเปนในโลกใหม่อานาจาร ในอิตาลี (ชาาร์ดเนย ซิซิลี และเนเปิลส์) กับดินแดนของราชวงศ์แอปเปอร์กในภาคกลาง (แคว้น คุยคแห่งอสเตรีย สตีเรีย คารินเนีย คาร์นิโอล่า และแคว้นเคาน์ทแห่งทีโรล นอกจากนั้น แม่ แห่งเบอร์กันดี พระอัยยิกาของพระเจ้าชาร์ลส์ทรงทึ้งเครวันเบอร์กันดี ฟร่องซ์คงเต็ ลูกเชมเบอร์ก และเนเรอแลนด์ที่อุดมสมบูรณ์ไว้ให้พระองค์ด้วย ใน ค.ศ. 1519 พระเจ้าชาร์ลส์ทรงดำรงตำแหน่ง พระจักรพรรดิแห่งจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์เมื่อพระชนมายุ 19 พรรษา ครองแผ่นดินอัน กว้างใหญ่กลาเกินกว่าที่กษัตริย์องค์เดียวจะควบรวมได้ นับตั้งแต่สมัยพระจักรพรรดิชาร์ลส์มายุ เมื่อ 700 ปีมาแล้ว

ทวีปยุโรปดูเหมือนจะมีเอกภาพเข้าสู่ระบบสากลอีกรังหนึ่ง แต่ราชวงศ์อัน ๆ ต้องริบราชวงศ์瓦ล์สแห่งฝรั่งเศสมีนโยบายป้องกันไม่ให้ราชวงศ์แชมสเปนรักษาอำนาจอ่อนๆ ไปมากกว่านี้ สองครามที่เกิดขึ้นจากเหตุศาสตร์และราชวงศ์กินเวลาเนื่องนาน มีการต่อสู้ในเยอรมัน ออสเตรีย ในท้องสมุทรกับกองเรืออาร์มาดา สองครั้งศาสตราในฝรั่งเศส และที่รุนแรงที่สุดคือสองครั้ง สามสิบปี (ค.ศ. 1618–1648) ที่เริ่มต้นจากปัญหาการสืบราชบัลลังก์ในโบฮีเมีย กล้ายมาเป็นการต่อสู้ระหว่างราชวงศ์บูร์บองส์และราชวงศ์แ薛ปสเบอร์กเพื่อครองยุโรป แต่ราชภูมิเป็นเหยื่อสองครั้ง ทหารรับจ้างที่ขาดวินัยขอบรังแกราชภูมิโดยเฉพาะเมื่อไม่พอใจจ่าจักร ยังความสูญเสียหักห้ามและทรัพย์สินมากมาย สัญญาสงบศึกเวสต์ฟาร์เลีย (ค.ศ. 1648) มีความสำคัญอย่างยิ่ง จักรวรรดิขณะนี้ประกอบด้วยรัฐอิสระเล็ก ๆ ที่กำหนดนโยบายต่างประเทศและภายในเอง การเมืองยุโรปมีลักษณะที่ว่ากษัตริย์ต่างปกครองเป็นเอกเทศ และดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างรัฐโดยอาศัยข้อปฏิบัติทางการทุก เป็นการเริ่มน้ำดินปัจจุบันที่มีกษัตริย์ปกครองด้วยอำนาจเต็ม เหตุการณ์เช่นนี้ดำเนินเรื่อยมานับตั้งแต่สมัยประชุมสัญญาเวสต์ฟาร์เลียจนถึงปัจจุบัน*

กิจกรรมการเรียนที่ ๓

1. ให้นักศึกษาค้นหาแผนที่ยุโรปมาศึกษาเรื่องราวด้วยการค้าในเมดิเตอร์เรเนียนและค้นหาอ่านเรื่องทุนนิยมเพิ่มเติม
2. อ่านบททวนและลองตอบคำถามท้ายบท

สรุป

อารยธรรมยุคใหม่ของตะวันตกเริ่มต้นขึ้นที่ลักษณะความเจริญแบบเรอแนissance ของ ค.ศ. 1350–1600 เมื่อความเจริญแพร่หลายขึ้นไปสู่ดินแดนตอนเหนือ เป็นเวลาเดียวกันกับที่ได้เกิดขึ้นการปฏิรูปศาสนาในดินแดนเยอรมัน การปฏิรูปศาสนา ก่อให้เกิดสองครั้งและยุติอำนาจสถาบันแห่งศาสนาจักรและอาณาจักรลง กษัตริย์แห่งรัฐชาติมีอำนาจเพิ่มขึ้นพร้อมกับที่เศรษฐกิจเจริญขึ้นด้วยการค้าในระบบทุนและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าเสริมกัน

*อนุสิบปัจจุบันที่มีความสำคัญที่สุดคือการค้าใน ค.ศ. 1973 ระบุว่ามีจำนวนคนตายจากการรบใน ค.ศ. 1600–1945 ถึง 54 ล้านคน ซึ่งรวมหมู่การณ์สมัยต่อมา ได้แก่ สมัยปฏิรูปฝรั่งเศส สองครั้ง ไม่ใช่ สองครั้งสองครั้ง ยังมีที่ไม่อาจนับได้ที่ตายพร้อมหมู่การณ์สองครั้ง รวมทั้งทุกภิกขกภัย โรคระบาดและการปล้นสะดุด

ปัจจัยทางทักษะ

ให้นักศึกษาลงตอบคำถามข้อต่อไปนี้

1. ขบวนการเรอแนสซองส์คืออะไร สำคัญอย่างไร
2. อะไรคือสาเหตุของการปฏิรูปศาสนาในดินแดนเยอรมัน
3. อะไรคือปัจจัยเบื้องต้นที่ผลักดันให้ประเทศญี่ปุ่นขยายอำนาจออกสู่แคนโพนีเจลได้

บทที่ 2
โลกยุคใหม่

เก้าโครงเรื่อง

1. ยุโรปขยายอำนาจจากสู่แดนโพ้นทะเล (ค.ศ. 1500—1763)
  - 1.1 ชาวไอโอนีเรียนขยายอำนาจ (ค.ศ. 1500—1600)
  - 1.2 ยุโรปตะวันตกขยายอำนาจ : ดัชช์ ฝรั่งเศส และอังกฤษ
  - 1.3 รัสเซียขยายอำนาจสู่เอเชีย
2. โลกสากล
  - 2.1 ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ
  - 2.2 ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม
3. การปฏิวัติทางการเมืองในยุโรป
  - 3.1 การปฏิวัติอังกฤษ
  - 3.2 สมัยทรงภูมิธรรมทางปัญญา
  - 3.3 การปฏิวัติอเมริกัน
  - 3.4 การปฏิวัติฝรั่งเศส
  - 3.5 โนเปเลียน โบนาปาร์ต
  - 3.6 ลัทธิชาตินิยม เสรีนิยม และสังคมนิยม

สาระสำคัญ

1. ในคริสต์ศตวรรษที่ 16 ชาวยุโรปขยายอำนาจจากสู่แดนโพ้นทะเลด้วยเหตุปัจจัยหลายประการ แต่ต้นเหตุสำคัญคือการพยายามค้นหาทางค้าขายกับโลกตะวันออกโดยตรง ทำให้ค้นพบโลกใหม่ เช่นทางการค้าใหม่ และชาวยุโรปกล้ายเป็นจ้าวอาณา尼คในที่สุด

2. เมื่อชาวญี่ปุ่นท่านก้มหน้าทบทวนที่ชาวอิตาเลียนและชาวมุสลิมอาหรับซึ่งเป็นพ่อค้าคนกลางเดิมในการค้าระหว่างซีกโลก การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างชาติตลอดจนการอพยพตั้งถิ่นฐาน ทำให้มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมสู่กัน รูปแบบสากลจึงเกิดขึ้น

3. ประเทศญี่ปุ่นทักษะในการปฏิวัติทางการเมืองเพื่อเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงก้าวกระโดดใหม่ร่าเริงขึ้น จึงต้องการมีส่วนร่วมในการปกครอง ชนชั้นแรงงานไม่พอใจค่าแรงที่ไม่พอยังชีพ ชาวอาษานิคุณต้องการเป็นอิสระจากข้อบังคับต่าง ๆ จึงเกิดการต่อสู้ขึ้น เหล่านี้เป็นที่มาของความคิดชาตินิยม เสรีนิยม และสังคมนิยมในคริสต์ศตวรรษที่ 19

จุดประสงค์การเรียนรู้

- สามารถอธิบายเรื่องราวการขยายอำนาจของชาวญี่ปุ่นสู่แดนต่าง ๆ ในโลกว่ามีความเป็นมาอย่างไร
- สามารถอธิบายได้ว่าเมื่อชาวญี่ปุ่นทบทวนทักษะทางการค้าระหว่างแคนตาร์ของโลกแล้ว ยังผลให้เกิดความสัมพันธ์และลักษณะที่เป็นสากลระหว่างประเทศได้อย่างไร
- สามารถอธิบายได้ว่าการปฏิวัติทางการเมืองเกิดในญี่ปุ่นได้ด้วยเหตุใด สังคีสถมประการมีผลกระทบต่อลูกทัวร์ไปอย่างไร

1. ยุโรปขยายอำนาจของสู่แคนพันธ์แล (ค.ศ. 1500—1763)

โลกยุคใหม่เริ่มขึ้นเมื่อชาวยุโรปขยายอำนาจของสู่ดินแดนโพ้นทะเลและมีการตกลงสัญญาในระหว่างจักรวรรดิของชาวญี่ปุ่น ยุโรปขยายอำนาจได้ด้วยเหตุปัจจัยทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ประชากรมีจำนวนเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจเจริญก้าวหน้า ปริมาณการผลิตและทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น ลักษณะนิยมและภัตตริย์แห่งชาติ ภัตตริย์ออกกฎหมาย ประกันสิทธิ์แก่ผู้ลงทุนและสนับสนุนบริษัทรวมทั้ง เมื่อเกิดกรณีจำเป็นภัตตริย์จะทรงหนุนด้วยกำลังทัพเรือหลวง ราชสำนักสเปนและโปรตุเกสเป็นตัวอย่างของการสนับสนุนกิจการแสวงหาดินแดนโพ้นทะเลจนสำเร็จ ภัตตริย์ยุโรปตะวันตกเดียงเหนือทรงสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพ่อค้ามากกว่าภัตตริย์ในบราซิล ในสเปน ภัตตริย์และขุนนางพิวดัลร่วมมือกันต่อสู้กับมุสลิม แต่พ่อค้าตามเมืองใหญ่กลับเป็นปฏิปักษ์ต่อภัตตริย์และขุนนาง ในยุโรปตะวันตกเดียงเหนือ พ่อค้าค่อยๆ เบยินฐานะขึ้นเสียงในสังคม รัฐอุดหนุนพ่อค้าอย่างที่ประเทศอื่นๆ ในยุโรปเชียไม่มีเหมือนชนชั้นกลางมีอำนาจทางการเมืองเพราะมั่งคั่งขึ้น กลายเป็นนายกเทศมนตรีในองค์กร เป็นภูมิสماชิกในเสรีนครแห่งจักรวรรดิเยอรมัน เป็นแกรนด์เพนชันเนอร์ในออลแลนด์ ฐานะในสังคมและสัมพันธ์โดยทางการเมืองหมายถึงอำนาจที่จะกำหนดความเป็นไปต่างๆ และให้รัฐค้าจุนประโภช์ทางพาณิชย์ เพื่อสามารถลงทุนเสียงภัยทางการค้าและดินแดนโพ้นทะเลได้มากขึ้น ชาวญี่ปุ่นก้าวสู่โลกภายนอกด้วยพลังที่เข้มแข็ง ด้วยแรงผลักดันด้านเศรษฐศาสตร์ ความเจริญทางภูมิปัญญา กำลังทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และภัตตริย์ที่ทรงพระปรีชาสามารถกระดุมกำลังและทรัพย์สินเพื่อการนี้ได้

ปลายสมัยกลาง สถานีของพวกครูเสดเริ่มสายไป จักรวรรดิมองโกลล้มสลาย และจักรวรรดิอิหร่านย้ายอำนาจเข้าญี่ปุ่นภาคกลางจนถึงกำแพงกรุงเวียนนา ความเจริญก้าวหน้ามากมายกระตุ้นเร้าให้ชาวญี่ปุ่นออกทะเล พ่อค้าญี่ปุ่นพยายามเดินทางไปยังเอเชียตอนกลางแต่ไม่ถึง เพราะเหตุการณ์ไม่เรียบร้อย เนื่องจากเดิมมองโกลปกครองและรักษาภาระเบี้ยนให้คงอยู่ได้ ทะเตาเปิดสำหรับคริสต์เดียนเพราร์เตอร์ครอบครอง พ่อค้าอิตาเลียนยังคงได้พบปะกับพ่อค้ามุสลิมอาหารตามเมืองท่าในฐานะคนกลางด้วยกัน ชาวญี่ปุ่นดันหน้าทางติดต่อกับชาวอาเซียนโดยตรงเพื่อสร้างอาณาจักร ปลายสมัยกลางนี้จึงเป็นเรื่องราวที่ชาวญี่ปุ่นพยายามฝ่ามุสลิมที่กันไม่ให้ญี่ปุ่นไปยังเมดิเตอร์เรเนียน และชาวญี่ปุ่นก็เมื่อไยักษ์ปักหลักที่มีพละกำลังและความรุ้วัณห์มา กำแพงหนาเท่าไดกีพังลงได้

เดิมที่เดียว ชาวญี่ปุ่นเริ่มกล่าวการบุกรุกจากทางตะวันออกจากทุ่งหญ้าสเตปป์ทางตอนเหนือของจีน ข้ามแม่น้ำเจียงแม่น้ำคานหูบตอนกลางของญี่ปุ่น ชนเผ่าที่บุกรุก

គីវ ឃ៊ន យោរមាន ភាពវារ៉ា មេកយារ៉ា មុងក្រុល និងពេទិក ជឹងចូលភាគីទូទៅនិងការប្រើប្រាស់ទូទៅ តើដែនឡាកេងការធម្មរំ

สมัยใหม่นี้ชาวยุโรปมีเทคโนโลยีเหนือกว่า มีอาวุธยุทธ์ป้องกัน เรือรบ และมีชัยเหนือ
น่านน้ำต่าง ๆ ในโลกแทนที่อำนาจของชนเผ่าเร่ร่อนจากทุ่งหญ้าสเตปป์ในยุโรเปีย ขณะที่รัสเซีย
เข้าครอบครองไซบีรีเรijnจารดมหามาสมุทรแปซิฟิก ชาวยุโรปอื่น ๆ ได้ไปยังทวีปแอฟริกา อินเดีย
ເອເຊຍตะวันออกเฉียงใต้ และจีน ชาวตะวันตกเริ่มต้นที่โคลัมบัสข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก
พบโลกใหม่และเดินทางรอบโลกได้สำเร็จ ทหารชาวเตอร์กได้ทำแบบเดิมของชาวເອເຊຍคือ
เข้ายึดกรุงเวียนนาจากกลางทวีปยุโรป แต่เหตุการณ์สำคัญกลับกลายเป็นเรื่องของการขยาย
อำนาจของชาวคาบสมุทรไอบีเรียนในแคนทันหะเล ต่อมากลางยุโรปตะวันตกเฉียงเหนือและ
รัสเซียมุ่งสู่มหาสมุทรแปซิฟิก

1.1 ชาวนือเรียนขยายอำนาจ (ค.ศ. 1500–1600)

สเปนและโปรตุเกสเป็นผู้นำการขยายอำนาจของยุโรปไปยังดินแดนอื่น ๆ ในคริสต์ศตวรรษที่ 16 คาบสมุทรไอบีเรียเป็นที่มั่นของมุสลิม มีชนชาติและศาสนาต่าง ๆ พำนักอาศัยอยู่ ได้แก่ มาร์ว ยิว เป็นต้น ซึ่งอยู่กันมานาน ในคริสต์ศตวรรษที่ 16 คาบสมุทรไอบีเรียกำลังเสื่อมลง สเปนและโปรตุเกสผังหัวอยู่กับเรื่องต่อต้านมุสลิมในสังคมรามคูเเดค เหตุสำคัญของการขยายอำนาจคือศาสนา สำหรับชาวยุโรปอื่น ๆ คำว่าอิสลามดูออกจะเลือนหาย

กษัตริย์สเปนและโปรตุเกสทรงมีนโยบายกันมุ่งสليمออกจากความสมุทร ให้มีเรือและสถานปนาอย่างชาจักรราฐอลิก ในคริสต์ศตวรรษที่ 15 นี้เป็นสมัยที่สเปนและโปรตุเกสเล่าเรียนผู้สั่งแต่งแลนดิคและแอฟริกาตอนเหนือเพื่อสำรวจหาดินแดน โดยลัมบัสเข้าเฝ้าพระราชนิสิเบลล์ใน ค.ศ. 1492 ขอทำการสำรวจ แต่โปรตุเกสกลับไปหัวตัวเร็วกว่า โปรตุเกสมีข่านาดและที่ตั้งของประเทศเหมาะสม ชำนาญการเดินเรือโดยสืบทอดความรู้จากชาวอาิตาเลียน เมืองลิสบอนเป็นทางผ่านของชาวเจนัวและชาวเวนิสไปยังฟลานเดอร์ โดยผ่านทางช่องแคบยิบบรัลต้าชาวโปรตุเกสร่วมนำเดินเรือที่ชำนาญชำญฉลาดมาทำงานให้และรัฐบาลสนับสนุน ใน ค.ศ. 1415 ชาวโปรตุเกสสนใจเรื่องเดินเรือสำรวจมากขึ้น เพราะพ่อค้ามุ่งสليمกล่าวถึงการค้าที่สร้างผลกำไรโดยเส้นทางข้ามทะเลขรายชาตาราไปยังอาณาจักรของพากนิโกรในซูดานสินค้า คือ งาช้าง ทาส และทองคำ และกับสินค้าประดิษฐกรรมและเกลือ เจ้าชายเยนรี นาวิการาแห่งโปรตุเกส สั่งคนออกเที่ยวหาทองคำเมืองอยุโรปขนาดแคลนแร่ทอง—เงิน จุดหมายแห่งแรกคือแอฟริกา แต่กับดันเรือพบแต่ทะเลรายหรือไม่ก็ชายฝั่งที่รวมเขียวซ้อมดงงาม การสำรวจยังคงดำเนินต่อมา โปรตุเกสสนใจการค้าแบบกองการawan เป็นอย่างมาก และก่อนสิ้นสมัย

เจ้าชายเยนรี ชาวนอร์เวย์และชาวบุโรปอื่น ๆ สนใจอินเดียแล้วเพราหมุสลิมสักดั้นทางไปตะวันออกหงส์แอฟริกาและตะวันออกกลาง ทุกชาติเว้นเวนิสพยายามหาทางไปอินเดีย เรื่องของเจ้าชายเยนรีคือ ๆ เล่าไปตามชายฝั่งแอฟริกา และการค้ากองครัววนในแอฟริกาย้ายนำไปสู่การค้าเครื่องเทศกับหมู่เกาะอินเดีย จากนั้นมาโปรตุเกสถือเป็นนโยบายหลักที่จะครองเส้นทางค้าเครื่องเทศ

ก่อนพบโลกใหม่ คนทั่วไปรู้แล้วว่าโลกกลม แต่ไม่มีครรภ์ขนาดของโลกและเรื่องทวีปที่ต่อ กับมหาสมุทร รู้เท่าที่มาร์โคโปโลและบโทเมินอกไว้ ใน ค.ศ. 1484 โคลัมบัสได้ออกให้เจ้าชายเยนรีทรงอุดหนุนเงินเพื่อเดินทางข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก แต่เจ้าชายทรงเลือกทางอ้อมทวีปแอฟริกา พระนางอิสเบลล่าแห่งสเปนทรงมอบเงินอุดหนุนโคลัมบัส โคลัมบัสออกเดินทางในวันที่ 2 สิงหาคม ค.ศ. 1492 ใช้เรือเล็กสามลำและลูกเรือจำนวนหนึ่ง เข้าพบเม็กซิโก และเปรูในปัจจุบัน แต่ไม่เห็นประโยชน์ เป็นขณะเดียวกับที่วัสโก ดา 伽มา เปิดเส้นทางสู่อินเดียให้กับโปรตุเกสสำเร็จ โคลัมบัสเดินทางอีกสามครั้ง พบรักรรดแอบสเก็ตที่มั่งคั่งในเม็กซิโก และพบหมู่เกาะอินเดียตะวันตก ตอนแรกการค้นพบอันยิ่งใหญ่จัดว่าเป็นความล้มเหลวอย่างไม่เป็นท่าของสมัยนั้น เพราะนักผจญภัยได้ทองจากอินเดียตะวันตกมาจำนวนน้อย แต่การค้นพบโลกใหม่นับว่าสำคัญเพราภาระกระดุนให้ชาวนอร์เวย์และชาวนอร์เวย์เดินทางเลี้ยงผู้คนแอฟริกาจนสำเร็จได้

โปรตุเกสโดยนาโตโลมิว ไดอาช พบแหลมพายุที่ปลายสุดของทวีปแอฟริกา และต่อมาได้ให้ชื่อใหม่ว่า แหลมแห่งความหวัง (Cape of Good Hope) วัสโก ดา 伽มา เดินทางจากโปรตุเกสด้วยเรือ 4 ลำ กับคนนำร่องมีชื่อเสียงชาวอาหรับคือ อาร์หมัด อินบี มาดยิด พาข้ามมหาสมุทรอินเดียสำเร็จจนถึงฝั่งกาลิอิต พ่อค้าอาหรับรู้สึกว่าประโยชน์จากการผูกขาดการค้าของพวกตนถูกยุโรปคุกคามก็พยายามขัดขวางทุกทาง อย่างไรก็ตี สินค้าที่โปรตุเกสนำมาช่วยตะวันออกไม่สนใจ ชาวนอร์เวย์ประเมินชาวอินเดียไว้ต่ำกว่าจริง สินค้าประเภทเครื่องประดับแก้วหัวนเงินทองและผ้าขันสัตว์ด้วยคุณภาพและราคาสูง วัสโก ดา 伽มา ได้ขนพริกไทยและอบเชยกลับบ้านในเดือนกันยายน ค.ศ. 1499 ได้ราคาขายเป็นหกเท่าของทุนที่ลงไปในการสำรวจ โปรตุเกสตั้งใจผูกขาดการค้าบนเส้นทางใหม่และกีดกันทุกชาติออกไปจากเส้นทางสายมหาสมุทรอินเดีย โดยใช้วาร์ก่อการร้ายปล้นทำร้ายเรือชาติอื่น ๆ ถึงกับยึดเรือไม่มีอาวุธที่เดินทางกลับเมือง ขนถ่ายสินค้าขึ้นแล้วเผาเรือทิ้ง จนกลายเป็นที่เกลียดชังของชาวมุสลิม นับว่าเป็นการประจันหน้าครั้งสำคัญแห่งยุคระหว่างวัฒนธรรมสองแบบของยุโรปซึ่งนับเป็นครั้งแรกหลังจากที่ต่างคนต่างอยู่กันนานนานนับพันปี ชาวบุโรปได้บุกรุกคุกคามก้าวรวมกันที่จะก้าวไปเป็นนายของดินแดนทุกส่วนในโลกนี้ อุยกะเป็นเรื่องยากที่จะเข้าใจได้ว่า

เหตุใดจึงเป็นโปรตุเกสซึ่งมีผลเมืองแค่สองล้านที่ได้เป็นชาติแรกที่ครองอำนาจเหนือชาติอื่นเชีย
ชาติอื่นมีอาภยธรรมสูง มีประชากรมากกว่า และมีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย เหตุผล
หลักประการที่จะตอบคำถามนี้ได้แก่ โปรตุเกสได้เร่งเงินทองมูลค่ามหาศาลจากจักรวรรดิ
แอสเทกและอาณาจักรอินคา จากเมืองในเม็กซิโกและเปรูเวียน มาใช้งานทุนการค้า ส่วนอินเดีย
เป็นอนุภิวัตที่มีสภาพไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ราชวงศ์โมกุลกำลังปักครองอยู่และมุ่งเรื่องการ
พิชิตดินแดนมากกว่าจะสนใจเรื่องค้าขายแทนผู้สัมภาร์ เจ้าชายอินดูปักครองเป็นแคร้นเล็ก
แครันน้อย โปรตุเกสและชาวยุโรปต่างมุ่งตักตวงเอาจากอินเดียโดยที่ชาวอินเดียไม่ทันมีโอกาส
ตั้งรับ

ชาวโปรตุเกสมีอำนาจทางเรือที่เหนือกว่า เป็นกองเรือรบประจำชาติ มีปืนใหญ่
และปืนเรือพร้อม ไม่ใช้ออกชนค้าขาย โปรตุเกสมีจุดมุ่งหมายสองประการ คือ 1. ผูกขาดการค้า
เครื่องเงา 2. ขัดมุสลิมให้ออกนอกรากทางและเผยแพร่ความเชื่อในศาสนาของตน เท่ากับสรุป
รอยแทบที่พ่อค้าคนกลางชาวอาหรับที่ขึ้นส่งเครื่องเงาตามมาก่อน ชาวอาหรับทำหน้าที่นี้โดยขน
ระหว่างอเล็กซานเดรียกับมะละกา พร้อมผู้รากวัฒนธรรมไว้หยังลีก ชาวอาหรับไฟสันติ มี
ระเบียนเรียนร้อย พากษาให้บริการทางเศรษฐกิจอันมีค่าสูงแก่แดนมีดีไปตั้งถิ่นฐาน ชาว
อาหรับไม่เคยพยายามยึดอำนาจการเมืองและทราบว่าท่านที่ผู้ปักครองห้องถินปฏิบัติต่อพวกเขามา
อย่างยุติธรรม ดินแดนต่าง ๆ มีบรรยายกาศแบบต่างคนต่างอยู่ด้วยกัน ชุมชนต่างชาติต่างมีเสรี
ที่จะปฏิบัติตามขบวนประเพณี ศาสนา และค้าขายได้ ดังนี้ เมื่อชาวโปรตุเกสประมาศศักดิ์
ความเป็นเจ้าแห่งเลกียองจะกล่าวเป็นคนป้าเตือน ช่างอวดอ้างอย่างเหลือทนไป และต้องเผชิญ
หน้าศัตรูทั้งที่เป็นราชอาชินดูและฟื้นค้าอาหรับ แต่โปรตุเกสก็สร้างจักรวรรดิใหม่ให้ได้
สำเร็จด้วยผลงานของข้าหลวงใหญ่ อัลฟองโซ ดัลบูเคนอร์ก (ตั้งแต่ ค.ศ. 1509—1575) บัญชาการ
ที่เมืองกัลบันผู้สัมภาร์ (เป็นของโปรตุเกสจนถึง ค.ศ. 1961) เมื่อยังมีชีวิต ได้ โปรตุเกส
สามารถควบคุมเส้นทางการค้ากับตะวันออกไกลได้ การเดินทางไปกว้างดูงใน ค.ศ. 1531
ทำให้ได้สิทธิ์ตั้งโภดังเก็บสินค้าและฐานที่มาเก็บ โปรตุเกสมีกำไรมากจากการค้าในเอเชีย จากเงิน
ญี่ปุ่น และพิลิบปินส์ และจากการค้าระหว่างยุโรปกับแดนมีดันตะวันออก ดังนั้น เส้นทางเก่าผ่าน
ตะวันออกกลางจึงไม่ได้ใช้ พ่อค้าเวนิสที่เคยมีธุรกิจเพื่องฟุต้องตกอันดับไปและเปลี่ยนเส้นทาง
การค้าเสียใหม่ เมื่อพ่อค้าอิตาเลียนและอาหรับถูกแทนที่โดยโปรตุเกสและชาดิยุโรปอื่น ๆ
เส้นทางสายตะวันออกกลางถูกแทนที่โดยการค้าภาคพื้นมหาสมุทร

เมื่อโคลัมบัสและวัสโก ดา กามา ค้นพบเส้นทางและเดินแดนใหม่ ก่อให้เกิดปัญหาว่า
ชาติใดมีอำนาจเหนือแดนมีดันใหม่ที่ค้นพบ จึงใช้ข้อตกลงร่วมกันด้วยหลักที่ว่ารัฐคริสตเดียนมีสิทธิ
เป็นเจ้าของแผ่นดินของคนออกศาสนา โดยไม่คำนึงว่าคนพื้นเมืองจะรู้สึกอย่างไร และมองให้

พระสันตะปาปทรงเป็นองค์กำหนดเส้นแบ่งเขตปริมณฑลของการถืออำนาจเหนือดินแดนที่ไม่ใช่ของชาวคริสตีย์ ใน ค.ศ. 1454 พระสันตะปาปานีโคลาสที่ 5 ทรงประกาศอย่างการกำหนดให้โปรตุเกสมีอำนาจเหนือดินแดนที่โปรตุเกสค้นพบนับจากชายฝั่งแอฟริกาจนถึงอินเดีย

หลังจากที่โคลัมบัสกลับถึงสเปนโดยเชื่อว่าตนไปถึงอินเดียแล้ว ราชสำนักสเปนกล่าวว่าโปรตุเกสจะคัดค้าน จึงบังคับพระสันตะปาปอาเล็กซานเดอร์ที่ 6 รับรองอำนาจสเปนเหนือดินแดนที่ค้นพบในวันที่ 4 พฤษภาคม ค.ศ. 1493 พระสันตะปาปอาเจิงทรงกำหนดเส้นแบ่งเขตที่ 300 ไมล์ทางตะวันตกของเกาะอзорเรสและหมู่เกาะแหลมเวอร์ด นับจากเส้นนี้ไปทางตะวันตกยกให้เป็นของสเปน และด้านตะวันออกเป็นของโปรตุเกส วันที่ 7 มิถุนายน ค.ศ. 1494 สองประเทศได้ตกลงด้วยสนธิสัญญาทอร์ดซิลลา ให้ขัยบันเส้นแบ่งเขตไปทางตะวันตกอีก 810 ไมล์ โปรตุเกสจึงอ้างยึดเออบราซิลไว้ในครอบครองได้

เมื่อโปรตุเกสประสบความสำเร็จจากการค้าเครื่องเทศเป็นอย่างมาก บรรดาชาติอื่น ๆ จึงพยายามดันรัฐบาลเส้นทางไปอินเดียบ้าง มีเพียงเฟอร์ดินานด์ แมคเจลลันที่พบทางไปอเมริกาได้สำเร็จ สเปนส่งแมคเจลลันออกค้นหาเกาะเครื่องเทศ เข้าเดินทางออกจากเมืองเซวิล ในวันที่ 10 กันยายน ค.ศ. 1519 พากที่รอดชีวิตเหลือกลับถึงเซวิลในวันที่ 3 กันยายน ค.ศ. 1522 อย่างสะบักสะบอม แมคเจลลันข้ามมหาสมุทรแปซิฟิกไปทางตะวันตกซึ่งอยู่ในเขตกำหนดให้สเปน เข้าผ่านช่องแคบมาเจลลัน เกาะกวน เกาะพิลิปปินส์ บอร์เนียว และเกาะโมลูกะหรือเกาะเครื่องเทศในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1520 และกลับมาทางมหาสมุทรอินเดียพบริโอโปรตุเกส กีเข้าโجمตี เครื่องเทศที่ขึ้นมาได้คุ้มค่าเดินทางทั้งหมด

สเปนต้องการเงินเพื่อทำสงครามกับฝรั่งเศส จึงตกลงสัญญาซารากอสสากับโปรตุเกส เรียกร้องเงิน 350,000 เหรียญทอง (ducats) และเปลี่ยนกับสหัสหนึ่งหมื่นๆ เกาะเครื่องเทศ และยอมรับเส้นแบ่งเขตที่ 15 องศาตะวันออก โปรตุเกสเป็นเจ้าของเกาะเครื่องเทศจนเสียให้แก่ชาวตักษิณใน ค.ศ. 1605 สเปนได้มุ่งไปยังพิลิปปินส์และหมู่เกาะทางตะวันออก และโลกใหม่ที่ซึ่งเต็มไปด้วยสมบัติมูลค่ามหาศาลพอกันกับที่ได้จากหมู่เกาะเครื่องเทศ

แมคเจลลันเดินทางรอบโลกใน ค.ศ. 1519 เป็นปีที่เยอรมันโน คอร์เตส นักสำรวจโซค เดินทางออกจากคิวบาไปยังจักรวรรดิแอสเทก นับเป็นการเริ่มสมัยของผู้พิชิตชาวสเปน (The Conquistadors) คอร์เตสเป็นหัวหน้าคณะสำรวจแหลมยูคาตันที่เดนตอนในเมืองแหลมยูคาตันที่ตั้งตระหง่านอยู่ เขากำความตกลงกับผู้ต่อต้าน ที่อยู่ภายใต้อำนาจของชาวแอสเทกและอาศัยความเชื่อเรื่องผีสางเทวดาของหัวหน้านักชนเผ่าต่อต้าน ที่ต้องการยึดเมืองเต็ฐามา เข้าไปถึงเมืองหลวงชื่อเตโนกตริรัน แล้วการยศต่อมองเต็ฐามา ต่อมากลับมีนโยบายทำลายวิหารของชาวพื้นเมือง ชาวอินเดียน

จึงก่อการจลาจลขึ้น มองเดชมาสูงสังหาร คอร์เตสหนีกลับไปคิวบาและนำกำลังทหารมายืดเมืองได้ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1521 ปัจจุบันเม็กซิโกซิตี้ยังคงเป็นเมืองหลวงที่เดิม แต่หาร่องรอยว่าเดิมเคยเป็นเมืองหลวงของแอสตีค์ได้ย้ายเต็มที่

ฟรานซิสโก ปีชาร์โธ เป็นผู้นำการพิชิตจักรวรรดิอินคา เขายังเป็นลูกน้องสมรส อ่านหนังสือไม่ออก เดินทางข้ามเทือกเขาแอนดีสถึงเมืองร้างชื่อ คากามาร์กา ในวันที่ 15 พฤษภาคม ค.ศ. 1532 อดาชอลปา ผู้ปกครองอินคาครรซูเรื่องคนแปลงหน้า “คนมีเครา” จึงเข้าเยือนอย่างเป็นทางการ ปีชาร์โธจับจักรพรรดิและสังหารข้าราชการบริพาร จักรพรรดิแลกอิสรภาพด้วยเงินและทองคำมูลค่ามหาศาล ปีชาร์โธหักหลังปลงพระชนม์อดาชอลปา ชาวอินเดียนซึ่งชินกับการปกครองแบบพ่อกับลูก ต่อต้านชาวสเปนไม่ได้ ปีชาร์โธปล้นสะดมเมืองหลวงแล้วบ่ายไปตั้งมั่นยังชาญฝั่งตั้งเป็นเมืองชื่อลิมา ซึ่งเป็นเมืองหลวงของペรูในปัจจุบัน หลังจากนั้นแหล่งผู้พิชิตพาภัยย้ายทัวร์เมริกาเพื่อหาสมบัติ ยังผลให้การสำรวจกินແนก wang ไฟศาลา

ทางตอนเหนือ ฟรานซิสโก เดอ โคลโโนโด คันนาเมืองทั้งเจ็ดแห่งซีโมลา ตามเรื่องราวนิยาย ข้ามแผ่นดินนับพันไมล์ พบแกรนด์ แคนยอน และแม่น้ำโคลโโล นักสำรวจเปิดโลกใหม่ให้กับชาวสเปน อังกฤษ และฝรั่งเศส

ชาวไอบีเรียได้เข้าไปตั้งถิ่นฐานในโลกใหม่และนำวัฒนธรรมของพวากชนไปด้วย นับเป็นการสร้างจักรวรรดิอาณิคมของยุโรปอย่างแท้จริง ต่างไปจากลักษณะจักรวรรดิทางการค้าในแอฟริกาและเอเชีย สำหรับพวกผู้พิชิตชาวสเปน ไม่สามารถบริหารจักรวรรดิได้ เพราะต่อสู้กันเอง กษัตริย์สเปนจึงต้องส่งคุณะผู้ว่าราชการมาประจำโดยมีส่วนแบ่งกิจการ เกาะอินเดียอยู่ที่สเปน อุปราชประจำที่เม็กซิโกซิตี้และลิมา ข้าราชการทั้งหมดขึ้นตรงต่อกษัตริย์สเปนและรับใช้ด้วยความจงรักภักดี

กษัตริย์สเปนทรงใช้ผู้พิชิตเดิมปักครองชาวอินเดีย จัดการเรื่องภาษีและเกณฑ์แรงงาน ให้เป็นทหารและข้างนักบวช แต่อាឣานิคมอยู่ไกลจากแม่ดิน จึงมีการกระทำออกนอกลุ่มนอกทางมาก โดยเฉพาะการเอาเปรียบชาวอินเดีย ซึ่งแก่ไข่ได้ยาก สเปนมีรายได้จากการโกลใหม่ คือ การทำเหมืองแร่ทองคำและเงิน การเกษตร การเล่นหุ้นที่ดินที่เป็นแหล่งผลิต (haciendas) และพื้นที่ไร่เพาะปลูกพืชประภากเดียว (plantation) ได้แก่ น้ำตาล ยาสูบ ผ้าย 加 แฟ โดยมีชาวอินเดียและชาวแอฟริกันเป็นแรงงาน

ในคริสต์ศตวรรษที่ 16 ฝรั่งเศส ตัฟช และอังกฤษเข้าแทนที่สเปนและโปรตุเกส ในฐานะผู้นำเศรษฐกิจพื้นทะเล เพราะชาวไอบีเรียต้องวุ่นวายกับสิ่งความศาสนาและสังคม ระหว่างราชวงศ์ ในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 16-17 พระเจ้าชาร์ลส์ที่ 5 และพระเจ้าฟิลิปที่ 2

ทรงสูญทรัพย์สินและคนจำนวนมากเพื่อเอาชนะพวกโปรเตสแตนท์และพวกเตอร์กในเวลาต่อมา ขณะเดียวกัน อังกฤษทุ่มเทให้กับการบังคับและพัฒนาอาณานิคม นอกจากนั้นเศรษฐกิจของ ไอนีเรียดต้องไปขึ้นกับยุโรปตะวันตกเฉียงเหนือ เพราะปลายสมัยกลางศูนย์กลางเศรษฐกิจ ย้ายจากเมดิเตอเรเนียนไปทางเหนือ การค้าเจริญในแบบที่เปลบลติกและทะเลเหนือ สินค้า คือ ข้าว ไม้ ปลา และผ้าเนื้อหยาน ขึ้นหน้าสินค้าฟุ่มเฟือยแบบเก่าคือเครื่องเทศ ผ้าไหม น้ำหอม และอัญมณี

การค้าทางตอนเหนืออยู่ภายใต้ความควบคุมของสันนิบาตอันซึ่อติก ทั้งในทะเล บัลติกและทะเลเหนือ ในคริสต์ศตวรรษที่ 16 ชาวดัชช์มีกำลังเรือพาณิชย์มากกว่า ลำใหญ่กว่า มีประสิทธิภาพสูงกว่าและขยายอำนาจเหนืออันน้ำแอตแลนติกได้ รูปแบบการค้าจึงเปลี่ยน สเปนและโปรตุเกสต้องหันมาส่งวัสดุดินเป็นสินค้าออก ฐานะประเทคจึงตกต่ำลง อย่างไรก็ได้ การค้าด้วยการผูกขาดของสมาคมพ่อค้าเมืองเชล์ฟโดยมีต่างชาติเป็นเจ้าของเรือและเจ้าของ ผลิตภัณฑ์ที่อาณานิคมต้องการ กลยุทธ์เป็นเชือปะทุแก่เศรษฐกิจทุนนิยมของยุโรปตะวันตก- เฉียงเหนือให้คุ้นชินได้ในเวลาต่อมา

1.2 ยุโรปตะวันตกขยายอำนาจ : ดัชช์ ฟรั่งเศส และอังกฤษ

สมัยที่ชาวดัชช์ ฟรั่งเศส และอังกฤษ ขยายอำนาจจักรี ค.ศ. 1600-1763 เป็น สมัยที่มีความเจริญอย่างยิ่งและสำคัญต่อโลกทั้งมวล ประเทคยุโรปตะวันตกเฉียงเหนือได้ ครองโลกทั้งด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม จนถึง ค.ศ. 1941 สถาบัน และการปฏิบัติแบบยุโรปตะวันตกเฉียงเหนือกลยุทธ์เป็นแบบอย่างทั่วไป

ประเทคยุโรปตะวันตกเฉียงเหนือได้เปรียบทางเศรษฐกิจ เมื่อศูนย์กลางเศรษฐกิจ การค้าย้ายออกจากเมดิเตอเรเนียนมาทางเหนือ และเส้นทางการค้าย้ายมายังแอตแลนติก โครงสร้างทางสังคมและบรรยาการทางวัฒนธรรมสนองประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี สามารถใช้ประโยชน์เพื่อกำไร มีขุนนางเป็นพ่อค้าและนักการเงิน ราคасินค้าอยู่ในระดับ ต่างกันที่ได้จากค่าเช่าและค่าจ้าง กำไรส่งคืนไปยังกิจกรรมเหมืองอุตสาหกรรมและการค้า เศรษฐกิจจึงเจริญอย่างมากมาย ลักษณะนิยมแบบใหม่เกิดขึ้น ประเทคยุโรปตะวันตกเฉียงเหนือ นำหน้าสเปน โปรตุเกสในการควบคุมอำนาจการของโลกไปจนถึงสมัยสหภาพโลกครั้งที่ 1

เดิมที่เดียว อังกฤษหลักเลี่ยงเส้นทางของสเปน โปรตุเกส ไปทางฝั่งแอตแลนติก ตอนเหนือ ใน ค.ศ. 1496 พระเจ้าเยนรีที่ 8 ทรงส่งโจhn แคนบอธ ออกสำรวจและค้นพบ ชุมกรรพย์มีค่ามหาศาลคือปลา แบบฝั่งนิวฟันแลนด์มีแต่ปลาคอต (cod) เต็มไปหมด ซึ่งต่อมา

ก็ถ่ายเป็นสินค้าสำคัญที่สุดในการค้าของยุโรป สมัยคริสต์ศตวรรษที่ 15-16 ปลาเป็นอาหารหลักสำหรับช่วงฤดูหนาวและช่วงวันถืออุดตลอดปี การสำรวจก่อให้เกิดการตั้งถิ่นฐานในอเมริกาเหนือด้วย

ยุโรปตะวันตกเฉียงเหนือทางค้าเครื่องเทศแต่ไม่สำเร็จ จึงไปค้ากับรัสเซียทางตะวันออก ส่วนทางตะวันตกเฉียงเหนือพบถ่าชาวชั้ดสัน ต่อมากลายเป็นทางเข้าออกสู่แคนาดา ขั้นสัตว์ (fur) ในโลกใหม่ นอกจากนั้น เมื่อทางสู่ตะวันออกไม่ได้ ประเทศตะวันตกเฉียงเหนือจึงใช้วิธีการสัลдар์หรือใช้เรือเอกชนที่ได้รับพระราชทานหุญญาตให้จับกุมเรือข้าศึกของปฏิบัติการกับเรือสเปน นับตั้งแต่เมื่อพระเจ้า查尔斯ที่ 5 ขึ้นครองราชย์ใน ค.ศ. 1516 หน้าจากของโจรสลัด (interlopers) โดยเฉพาะอังกฤษ จะแสดงว่าต้องการค้าโดยสันติ แต่พยายามหาโอกาสแทรกแซงเพื่อลิตรอนและช่วงชิงประโยชน์จากสเปน อาณาจักรในอเมริกาต้องการเสื้อผ้าและทำสิ่วจำอย่างแรกของกฤษฎิเตง ส่วนทางซื้อขายแฟริการะหวันตก ผู้มีชื่อในกิจการค้าทางสัตว์สำคัญคือ เชอร์จอร์ห์น ชอร์กินส์ กับญาติ คือ ฟรานซิส เดรก การค้าได้กำไรดีมากจนพระราชหิน อลิชาเบธและคณะที่ปรึกษาในพระองค์ร่วมลงทุนด้วย ชอร์กินส์กษัยเป็นบุคคลผู้ร่ำรวยที่สุดในอังกฤษสมัยนั้น สเปนคัดค้านเรื่องค้าทางส่วนตัวห้าม ผิดกฎหมายต่างชาติค้ากับอาณาจักรของสเปน และโจนดีเรือค้าทาง เป็นจุดหักเหความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างอังกฤษกับสเปน อังกฤษจึงเลิกค้าอย่างสันติและถูกกฎหมายอย่างสันเชิง เอ้าแต่ทางโจรสลัดเท่านั้นและโจนดี เกาะอินเดียของสเปน พระเจ้าฟิลิปทรงส่งกองเรือาร์มาดาบุกโจมต่องกฤษใน ค.ศ. 1588 แต่พ่ายแพ้ในที่สุด

สองรามบงบอกถึงความเสื่อมอำนาจของชาวยอปีเรีย ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากสถานการณ์เป็นชาติแรกคือชออลันดา

ชออลันดา ได้เปรียบพราสภากุมประทุศอำนาจ มีท่าเทียบเรือขึ้นเยี่ยมหารายแห่งในสันทางไปตะวันตก อังกฤษ และชายฝั่งแอตแลนติกด้านที่ติดกับพื้นที่หลังผังทะเลของเยอรมัน ตั้งอยู่บนสันทางการค้าเก่าของยุโรปเหนือได้ จากเบอร์เกนถึงบิร์ลัค้า สายตะวันตก—ตะวันออก อ่าวฟินแลนด์ถึงอังกฤษ บนสันทางนี้ สินค้าหลักคือปลาเชอร์วิลและเกลือจากอ่าวบิสเคีย เหล้าไวน์จากเมดิเตอร์เรเนียน ผ้าจากอังกฤษและฟลานเดอร์ ทองแดงและเหล็กจากสวีเดน รัฐญาหารป้อปปาน ชุง และผลิตภัณฑ์ไม้จากบัลติก

ชาวตัทซ์รับขนส่งสินค้าโดยเรือรักษาสั่งขายทั่วยุโรป รวมทั้งสินค้าจากอาณาจักรสเปนและโปรตุเกส เรือบิน (gonyt-flyboat) จุสินค้าได้มาก ใช้งานได้ดี ราคาถูก เป็นยานพาหนะสำคัญที่ทำให้พ่อค้าชาวตัทซ์ครองน่าน้ำของโลกได้

ชาวดัชท์สินหาร่องรอยเส้นทางที่โปรดุเกสใช้ไปเกาะอินเดียตะวันออกสำเร็จ และแบ่งขันค้าขายกับโปรดุเกสด้วยค่าขนส่งที่ถูกกว่า ใน ค.ศ. 1602 ดัชท์รวมบริษัทค้าขาย ส่วนเอกสารเข้าอยู่ภายใต้ความดูแลของชาติเรียกว่า บริษัทอินเดียตะวันออกของดัชท์ โดยถือสิทธิบัตรจากรัฐบาลผู้กขาดการค้าระหว่างแหลมแห่งความหวังกับช่องแคบมาเจลลัน ประกาศ สองคราฟหรือสันติภาพได้ ยึดเรือต่างชาติไว้ จัดตั้งอาณานิคม ตั้งป้อมและผลิตเงินเหรียญได้ อังกฤษตั้งบริษัทอินเดียตะวันออกก่อนหน้านั้นสองปี แต่ไม่ได้แบ่งขันกับชองลันดา ผู้สำเร็จราชการ ดัชท์ คือ แจน ปีเตอร์ ชูน โคลอน ขับอำนาจโปรดุเกสออกไปจากอาณานิคมได้ ชองลันดาตั้งมั่น ที่เกาะฟอร์โนซ่า (ไทรหวน) คุณเส้นทางค้าขายกับจีน ญี่ปุ่น และหมู่เกาะอินเดีย

ชาวดัชท์พอใจเพียงผู้กขาดสินค้า ไม่ต้องการครอบครองดินแดน จึงดูแลเพียง สถานที่มีป้อมค่ายเท่านั้นและทำสัญญา กับผู้ปกครองท้องถิ่นในลักษณะอารักขา จนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 18-19 ดัชท์มีรัฐในอารักขามากมายและในที่สุดได้รวมเข้าไว้ในจักรวรรดิ และ หันมาค้ากาแฟซึ่งกล้ายเป็นเครื่องดื่มยอดนิยมแทนการค้าเครื่องเทศที่ราคาตกลง

ชองลันดาเสื่อมลงในราชคริสต์ศตวรรษที่ 18 เพราะอังกฤษและฝรั่งเศสร้างความ มั่นคงทางทะเลโดยถือนโยบายต่อต้านชองลันดา ในที่สุดเมื่อเกิดสงคราม ชองลันดาขาดแคลน ทรัพย์สินที่จะอุดหนุนการขยายด้วยตามปกติได้ เสียเปรียบอังกฤษและฝรั่งเศษหลายประการ โดยเฉพาะมีอาณานิคมน้อย จึงต้องหลีกทางให้แก่สองประเทศ

ในคริสต์ศตวรรษที่ 18 อังกฤษกับฝรั่งเศสทำการฟื้นฟูอำนาจเพื่อชิงความเป็นจ้าว อาณานิคม และเผชิญหน้าแบบศัตรูคู่ปรับกษัตร้าหันกันในดินแดนเกือบทุกส่วนของโลก

อังกฤษและฝรั่งเศส มีอาณานิคมในทวีปอเมริกาเหนือที่ลักษณะคล้ายกัน คือ ตั้งถิ่นฐานในเวลาใกล้เคียงกันในบริเวณแอตแลนติกและหมู่เกาะอินเดียตะวันตก ชนพื้นเมืองมี ความเจริญไม่ถึงระดับคนเมือง ไม่พบโลหะมีค่า อาชีพคือ เกษตรกรรม การประมง ป่าไม้ ค้าขายและค้าเฟอร์ อังกฤษมีอาณานิคมสามกุ่ม คือ ที่เวอร์จิเนีย 俏ตยาสูน ที่นิวอิงแลนด์ ทำประมง ป่าไม้ชูง พานิชย์และเฟอร์ หมู่เกาะอินเดียตะวันตกทำไว้ ผลิตน้ำตาล อังกฤษจาก ลอนดอนแต่งตั้งข้าหลวง สภาพริหาร และเจ้าหน้าที่ศาลมาปักกรองดูแล สินค้าอาณานิคมต้อง ขึ้นเรืออังกฤษ จะใช้เรือของชาติอื่นที่ถูกกว่า เช่นของดัชท์ไม่ได้

ฝรั่งเศสตั้งสถานีการค้าที่օคิดีย์หรือโนวาสโกรเกียในอเมริกาเหนือและที่ควิเบค และมองกรีอาล มีแม่น้ำเซนต์ โลเรนส์ เป็นสายสัญจรสำคัญสำหรับกิจการอาณานิคม จากนั้น ได้สำรวจและขยายตัวไปทางตะวันตกและทางใต้ อังกฤษมีนโยบายขยายด้วยจากทะเล คือแยกแ眷ติกถึงบุซิพิก สองประเทศจึงเผชิญหน้ากัน ฝรั่งเศสส่งข้าหลวงมาประจำรับผิดชอบ

กิจการอาณา尼คอมทุกแห่งและมีผู้ตรวจสอบการเรื่องการเงินและเศรษฐกิจซึ่งมีประสิทธิภาพกว่า
ของอังกฤษ

ในอินเดีย อังกฤษครองเมืองสำคัญ⁴ เมือง คือ กัลกัตตา มัตราส สุรัต และบอมเบย์
ฝรั่งเศสมีบริษัทอินเดียตะวันออกเช่นกัน และมีสถานการค้าสองแห่งที่เมืองจันทร์นครและ
ปอนดิเชรี อำนาจของราชวงศ์โมกุลเสื่อมลง ในคริสต์ศตวรรษที่ 18 พระจักรพรารถอักษาร์
ประทัดประหารชาวอินดูจนเกิดจากลาจล ผู้ปกครองห้องถินประกาศเอกสารชาติและเกิดแตกแยก
ภายในประเทศ เปิดโอกาสให้บริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษและฝรั่งเศสเปลี่ยนบทบาทของ
ของตนจากการค้าเป็นหน่วยงานสะสมดินแดนและเครื่องบรรณาการ พากเขารั่งป้อม
สร้างเงินหรือญี่ปุ่น และตกลงสัญญาภัยเจ้าหน้าที่ชั้นสูงของอินเดียโดยที่อำนาจส่วนกลางทำอะไร
ไม่ได้

อย่างไรก็ต่อสู้ช่วงชิงประโยชน์ระหว่างอังกฤษกับฝรั่งเศสจบลงในที่สุด
อังกฤษเป็นฝ่ายชนะ สาเหตุประการหนึ่ง คือ ฝรั่งเศสนิจอำนาจที่จะพึงมีในทวีปยุโรป
มากกว่าในแคนาดาและ นอกเหนือ ชาวอาณา尼คอมอังกฤษมีจำนวนมากกว่าชาวฝรั่งเศส
อุตสาหกรรมและการค้าอ่อนวยผลให้ยิ่งกว่า ทำให้เจริญมากกว่า อังกฤษมีเศรษฐกิจรุ่งเรือง
มีทุนหมุนเวียนพัฒนาการอาณา尼คอมได้มากกว่า ฝรั่งเศสมีอุปสรรคที่ระบบกิลด์และไม่มี
เทคโนโลยีก้าวหน้าเท่าที่ควร

อังกฤษชนะใน ค.ศ. 1763 หลังจากที่ขับเคี่ยวกับฝรั่งเศสนานเกือบศตวรรษ
สองครั้งบังเกิดในสมรภูมิสองแห่ง คือ ในแคนาดาและภาคพื้นทวีปยุโรป จุดสำคัญของ
สองครั้งในยุโรปอยู่ที่ความทะยานอย่างของฝรั่งเศสในสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 และพระเจ้า
เฟรเดอริกมหาราชแห่งปรัสเซีย ในแคนาดาและ เป็นเรื่องของการดุลอำนาจในอินเดีย การอ้าง
สิทธิในทวีปอเมริกา สัญญาการค้าในอาณา尼คอมของสเปน และการควบคุมเส้นทางการค้า
ของโลก สองครั้งจึงมีสองชื่อตามโฉมหน้าของสองครั้ง ได้แก่ สองครั้งสันนิบาต
ออกแบบเบอร์ก หรือสองครั้งพระเจ้าวิลเลียม (ค.ศ. 1689–1697) สองครั้งสีบราซิลปิติสเปน
หรือสองครั้งพระราชนีแอน (ค.ศ. 1701–1713) สองครั้งสีบราซิลปิติอสเตรีย หรือสองครั้ง
พระเจ้า约瑟 (ค.ศ. 1743–1748) และสองครั้งเจ็ดปีหรือสองครั้งฝรั่งเศส–อินเดีย (ค.ศ.
1756–1763) ผลของสองครั้งตามลำดับ คือ จักรวรรดิอาณา尼คอมฝรั่งเศสในอเมริกาสิ้นสุดลง
ฐานที่มั่นใหญ่ในอินเดียคือ ปอนดิเชรีของฝรั่งเศสพ่ายแพ้ ในที่สุดสองประเทศยุติสองครั้งลงด้วย
สนธิสัญญาปารีส จักรวรรดิอาณา尼คอมของฝรั่งเศสสิ้นสุดลง อเมริกาทางตอนเหนือของแม่น้ำ
ริโอแกรนเดจึงเจริญด้วยภาษาอังกฤษ ต่อมาปรัสเซียได้ใช้ลีเซีย ทำให้ก้าวขึ้นเป็นคู่แข่งกับ

อสเตรียที่จะนำเยอรมัน ในการเดิม อังกฤษเข้าแทนที่ราชวงศ์โมกุล อังกฤษขยายอำนาจจากกรุงเดลีครองเอเชียได้ทั้งหมด และเข้าสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ข้ออุดใน ก.ศ. 1763 ส่งผลอย่างลึกซึ้งต่อเหตุการณ์โลกจนถึงปัจจุบัน

1.3 รัสเซียขยายอำนาจสู่เอเชีย

รัสเซียขยายอำนาจสู่เอเชียคือไซบีเรีย เมื่อที่สหรัฐเมริกาขยายตัวสู่เดนตะวันตก จรมหาสมุทรแปซิฟิก ในสมัยกลาง ยุโรปภาคกลางและภาคตะวันออก มีผู้คนอาศัยอยู่หน้อยชวยโรปชาติต่าง ๆ โดยเฉพาะชาวเยอรมันอพยพมาทางตะวันออกมาตั้งถิ่นฐานทางชายฝั่งทะเลบลติกและลุ่มแม่น้ำดานูบ การอพยพหยุดชะงักไปเมื่อมีผู้คนสนใจเร่องโลกใหม่ แต่ชาวรัสเซียยังขยายตัวที่รับอันกวางไฟคลอกของยูเรเชีย โดยเฉพาะหลังจากที่รัฐข่านมุสลิมในเอเชียกลางเสื่อมลงใน ก.ศ. 1895 ชายแดนรัสเซียจึงเมื่อแนวตะวันตกของเมริกาที่เป็นบทตอนหนึ่งในประวัติศาสตร์ของการขยายตัว สำหรับรัสเซียคือการมุ่งสู่ไซบีเรียและยูเครน

รัสเซียมีพื้นที่ครอบคลุมอาณาบริเวณหนึ่งในหากของโลก ใหญ่โตกว้างขวางกว่า สหรัฐเมริกา คนาดา และอเมริกาภาคกลางรวมกัน มีลักษณะเด่นคือเป็นพื้นที่ราบขนาดใหญ่ มีสภาพภูมิประเทศเป็นแบบเดียวกัน เทือกเขาอุรัลพาดขวางเมื่อจะแบ่งประเทศออกเป็นสองส่วนคือรัสเซียภาคยุโรปและภาคเอเชีย แต่ยังคงเหลือช่องว่างที่เทือกเขานี้พาดไปไม่ตลอด เป็นทะเลรายจุดทะเลสาบแคลสเปียน สภาพภูมิศาสตร์แบบเดียวกันเป็นคำอนว่า ทำไม่รัสเซียขยายตัวได้เร็ว และปัจจุบัน (ก่อน ก.ศ. 1991) ทั้งประเทศอยู่ภายใต้อำนาจ mosko สภาพภูมิอากาศก็เป็นแบบเดียวกันหมด แบบภาคพื้นที่ที่ถูกร้อนร้อน ถูกหนาวเย็นนาน ในเอเชียกลาง ข่านมุสลิมปกครอง ขณะที่ในไซบีเรียมีชนเผ่าอ่อนแออาศัยอยู่ รัสเซียจึงใช้เวลาถึง 250 ปี เข้าครอบครองทะเลรายในเอเชียกลางหลังจากไปถึงแปซิฟิกทางตอนเหนือแล้ว นอกนั้น เส้นทางน้ำและความอุดมสมบูรณ์และพืชพันธุ์ก็มีส่วนกำหนดการขยายตัวเช่นกัน ทางใต้ของเขตทุ่นดรามีแนวป่าสนกว้างขวางเป็นหนึ่งในหัวของเขตป่าทั่วโลก ทางตอนใต้ติดทุ่งหญ้าสเตปปีซึ่งพากเร่ร่อนในยูเรเชียตอนกลางอาศัยโดยขับไปทางตะวันตกบังตะวันออก สู่จีนบ้าง ชาวนาสลาฟในเขตป่ามักขัดแย้งกับพากเร่ร่อนนี้เสมอ เมื่อพากเร่ร่อนชนะ มองโกล จึงได้ครองรัสเซียถึง 200 ปี แต่ท้ายที่สุดสลาฟชาวป่าก็เข้มแข็งและบุกเข้าครอบครองยูเรเชียได้

ชาวรัสเซียตั้งถิ่นฐานที่แม่น้ำดnieper คูเบอร์ นีเมนและคิวนา โดยค่อยขยายมาทางตะวันออกเมื่อราว 1,500 ปีมาแล้ว เมืองสำคัญคือคีเยฟและโนฟโกรอดเคยอยู่ภายใต้อำนาจปกครองของตาดจันถึง ก.ศ. 1552 พระเจ้าอิวานที่ 4 จึงอาชนาแคว้นข่านคาซาน ขยายดินแดน

ในลุ่มแม่น้ำโวลก้าจุดปากน้ำที่อาสตราข่านถึงทะเลสาบแคสเปียนทางใต้ และทางตะวันออก จุดที่ออกเข้าอุรุกวัย

ชาวคอสแซคเป็นพวงกีฬาชนะใช้บีเรียได้ พวงนี้เป็นชื่อของติดที่ดินที่หนีจาก
รัสเซียและโปแลนด์ เป็นนักล่าสัตว์ หาปลา เลี้ยงสัตว์ตามทุ่ง ต่อมากลายเป็นลูกครึ่งคาด อาศัย
อยู่ช่ายแดน มีนิสัยรักอิสระ ไฝยติดธรรม ไร้กฎระเบียบ ขึ้นโนยและทำทุกอย่างเพื่อให้ได้มา
บุคคลสำคัญผู้หนึ่งชื่อเยอร์มัค กิโนฟิลิช หัวหน้าโจรสลัดในแม่น้ำโวลก้า เคยดักปล้นเรือรัสเซีย
และกองการหวานเปอร์เซีย รัฐบาลปราบจนต้องหนีไปอาศัยกริโกร์ สโตรกานอฟ ในแคน
อาณาจักรตะวันออก สโตรกานอฟใช้เยอร์มัคสู้กับพวกเร่อร่อนที่ข้ามเทือกเขาอุรุกวัยมา และสู้กับ
กองทหารมุสลิมติดจากไบบีเรีย กิโนฟิลิชยีดซีเบียเมืองหลวงของคาดได้ ถนนสู่แปซิฟิกจึง
เปิดออก ชัยชนะของรัสเซียเหนือไบบีเรียเป็นความสำเร็จครั้งสำคัญ เป็นการสถาปนาจักรวรรดิ
ที่ยิ่งใหญ่ได้

ขนตัวเซเบล (sable) เป็นแรงดึงดูดใจให้ชาวรัสเซียมุ่งสู่ตะวันออก เพราะทำเฟอร์
หรือผ้าขนสัตว์ได้ การสำรวจลุ่มแม่น้ำอาบูร์ทำให้ต้องตกลงกับเจนกำหนดพรอมเดนและเรื่อง
การค้า การค้าระหว่างสองประเทศเจริญในรูปของค่าหวานขันทองและเฟอร์แลกชาจากเจน
ชาวรัสเซียกล้ายเป็นนักดื่มชาตัวงยิ่งเสียกว่าชาวอังกฤษ

ไบบีเรียเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัสเซีย จากขนตัวเซเบล จึงจอกด้า กระรอก
บีเวอร์ และเออร์มีน ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 รายได้รวมอยู่ละ 30 มาจากไบบีเรีย ในคริสต์-
ศตวรรษที่ 18 มีผู้อพยพตั้งหลักแหล่งมากขึ้น ทั้งนักโภช ทั้งที่เป็นอาชญากร และนักโภช
การเมือง และชาวนาที่ต้องการลี้ภัยหนี หนีการเกณฑ์ การประหัตประหารทางศาสนา และ
สภาพอากาศดีดิน ชาวนาหลายเป็นชาวอาณาจักรไป

ยุเครนอยู่ภายใต้อำนาจคาดในแหลมไครเมียซึ่งยอมรับอำนาจสูงต่ำแห่งจักรวรรดิ
ออตโตมันที่ค่อนสแตนติโนเปล และอาศัยอุบາຍให้พวงนอกศาสนาแตกออกจาก รัสเซีย โปล และ
คอสแซคต่างอ้างสิทธิ์เหนือทุ่งหญ้าสเตปป์และดินแดนที่คาดครอบครองເອາზນะยาก ยุเครน
ไม่เคยเป็นของใครอย่างจริงจัง รัสเซีย คาด คอสแซค โปล สู้กันไม่ได้หยุดเพื่อชิงเดนน์ คาด
เคยบุกถึงมอสโกรใน ค.ศ. 1571 แต่ก็กลับไปใน ค.ศ. 1591 ในสมัยชาวนารินาแคร์ริน ชาวนารัสเซีย^๑
ตั้งหลักแหล่งทางใต้ได้สำเร็จ ด้วยการทำสังคมร่วมกับคาดและเตอร์กในระหว่าง ค.ศ. 1768–
1774 รัสเซียจึงได้ครองแหลมไครเมียซึ่งต้อมาชาร์นาสามารถตกลงกับเตอร์กได้ โดยได้ชัยผ仗
ทะเลดามทางตอนเหนือตั้งแต่แม่น้ำคิวบันทางตะวันออกถึงแม่น้ำดnieสเตอร์ทางตะวันตก ยุเครน
จึงตกเป็นของรัสเซียทั้งหมด

กิจกรรมการเรียนที่ 1

- ให้นักศึกษาดูแผนที่ตั้งประเทศตะวันตกที่ขยายอันดับสู่แคนาดาและ เช่น ประเทศในคาบสมุทรไอบีเรียและประเทศยุโรปตะวันตก พร้อมกับพิจารณาเส้นทางการเดินเรือของบรรดาคนสำรวจชาติต่าง ๆ พ่อให้เข้าใจเป็นสังเขป และดูแผนที่รัสเซียเพื่อให้เข้าใจเรื่องการขยายตัวสู่ไซบีเรีย
- อ่านบททวนและลองตอบคำถามที่เป็นตัวอย่างท้ายบท

2. โลกภาคล

ช่วงต้นยุคใหม่คือตั้งแต่ ค.ศ. 1500–1763 เกิดเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ คือ ชาวญี่ปุ่นพบแผ่นดินใหม่ ทัศนะที่ว่ามีแผ่นดินใหม่มีอยู่จริง เปิดโฉมหน้าใหม่ของประวัติศาสตร์โลก ชาวญี่ปุ่นก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำชาติพันธุ์อื่น ๆ เมื่อเป็นผู้นำการค้าในแคนาดาและ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเจริญยิ่งขึ้น สร้างรูปแบบสากลขึ้น

ความรู้ของชาวญี่ปุ่นที่เกี่ยวกับโลกเปลี่ยนไป การค้นพบเปิดขอบฟ้าให้กว้างขึ้น ชาติพันธุ์ญี่ปุ่นย้ายไปสู่ส่วนต่าง ๆ ของโลก ก่อน ค.ศ. 1500 ชาติพันธุ์ญี่ปุ่นจำกัดวงอยู่ไม่ปะปนกัน พากนิโกรอดอยู่ในเขต祭祀รา แอฟริกา และตามหมู่เกาะบางแห่งในมหาสมุทรแอตแลนติก มองโกลอยู่ด้อยในเอเชียกลาง ใช้บีเรีย เอเชียตะวันออก และอเมริกา พากคือเชื้อยอด อยู่ในยุโรป แอฟริกาเหนือ ตะวันออกกลาง และอินเดีย ปัจจุบันเชื้อสายแอฟริกันราชวงศ์หนึ่งอาทัยอยู่นอกทวีปแอฟริกา ใน ค.ศ. 1763 ชาติพันธุ์ต่าง ๆ กระจัดกระจาดสู่ถิ่นอื่น ชาวอินเดียทอยอยข้ามเทือกเขาอุรัลเข้าไปในไซบีเรีย ผู้คนจำนวนมากอพยพเป็นจำนวนมากไปยังอเมริกา ชาวญี่ปุ่นเดิมใจแต่ชาวแอฟริกันไม่เต็มใจ มีผู้บังคับให้ไป

คลื่นผู้อพยพเปลี่ยนอเมริกาไปอย่างสิ้นเชิง จากแผ่นดินมองโกลอยู่เป็นแดนที่มีชนเชื้อชาติต่าง ๆ มากที่สุด โลกใหม่ประกอบด้วยชนผิวขาวเป็นส่วนใหญ่ ชนส่วนน้อย คือ นิโกรอินเดีย ลูกครึ่งอินเดียน-สเปน (mestizos) และลูกครึ่งคนขาว-นิโกร (mulattoes)

ชาวญี่ปุ่นยังสิทธิเหนือแดนอันกว้างใหญ่ในส่วนต่าง ๆ ของโลก ไม่ว่าจะเป็นอเมริกาไซบีเรีย และอสเตรเลีย แต่ถ้าจะกำหนดว่าชาติที่ไปถึงแผ่นดินได้ก่อน จับจองเป็นเจ้าของแผ่นดินนั้นได้ หรือให้กำหนดแทนที่ตามนั้น ชาวจีนเป็นเจ้าของแผ่นดินถึงสามในสี่ส่วน แทนที่จะเป็นหนึ่งในสี่ดังปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังมีการแลกเปลี่ยนพันธุ์ไม้และสัตว์ และมีการผลิตเพื่อเป็นอุตสาหกรรมส่งออกแก่กันด้วย

2.1 ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ

ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 การค้าระหว่างทวีปเอเชียขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการขนส่งสินค้าหิมายประเทกจำนวนนวนมาก ๆ การค้าในแอตแลนติกเป็นสินค้าพืชไร่ ยาสูบ น้ำตาล กาแฟ และผ้าย แลกเปลี่ยนข้าวปลา เสื้อผ้า ผลิตภัณฑ์โลหะต่าง ๆ และแรงงาน ต่อมาเมื่อการค้าเหลารัมผ้า เป็น และผลิตภัณฑ์โลหะจากยุโรปไปยังโลกใหม่ น้ำตาล ยาสูบ แร่เงินทองจากโลกใหม่ไปยังยุโรป เช่นลักษณะการค้ารุปแบบเหลี่ยม

การค้าระหว่างยุโรปกับเอเชียมีลักษณะไม่เสมอภาคเช่นที่ค้ากับอเมริกาและยุโรปตะวันออก เพราะอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นปฏิบัติที่สำคัญของการค้าที่ทำจากผ้าของเอเชียซึ่งเป็นที่นิยมในยุโรป พ่อค้าในประเทศให้รัฐบาลห้ามการนำเข้าผ้าจากอินเดีย สินค้ายุโรปหารำจนาหน่ายในตลาดเอเชียได้ยาก ปัญหาเหมือนที่เกิดในสมัยโบราณ คือ สัญเสียงทองจำนวนมากเพื่อซื้อไหมและผ้าจากอินเดีย ต่อมากลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ยุโรปผลิตสิ่งทอด้วยเครื่องจักร ราคากูกลงและขายในตลาดเอเชียได้ แต่เอเชียก็ยังคงมุ่งรับทองจากยุโรปอยู่

เศรษฐกิจที่สัมพันธ์กันทั่วโลกมีความสำคัญ คือ ทำให้มีการแบ่งสรรแรงงานกันใช้ในระหว่างประเทศ หากถือว่าโลกเป็นหน่วยเศรษฐกิจ ได้แก่ อเมริกาและยุโรปตะวันออก รวมทั้งไซบีเรียเป็นผู้ผลิตวัตถุดิบ แอฟริกาจัดแรงงาน เอเชียผลิตสินค้าฟุ่มเฟือย ยุโรปตะวันตกจัดการธุรกิจและมุ่งผลิตในลักษณะอุตสาหกรรม ปัญหาการขาดแรงงานสำหรับพืชไร่ประเภทเดียวในอเมริกาทำให้ต้องแสวงหาท่าจากแอฟริกาและต่อมามาได้สร้างปัญหาสืบเนื่องเกี่ยวกับเชื้อชาติและความด้อยพัฒนาจนถึงปัจจุบัน อเมริกาได้ค้าท่าสนานถึง 400 ปี เหตุที่ด้อยพัฒนา เพราะเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับยุโรปตะวันตกเนียงหน่อ ยุโรปตะวันออกมีปัญหาขาดแรงงานด้วยเหตุเดียวกัน การค้าเพื่อกำไรนำมาสู่การบังคับใช้แรงงานชาวนาโดยจำกัดอิสระภาพมากเข้า ชาวนาถูกขายเป็นทาสไปในที่สุด ปัญหาแรงงานทาสที่ดินก่อให้เกิดการกบฏในที่สุดทั้งในยุโรปตะวันออกและอเมริกา

ชาวยุโรปเป็นคนกลางผู้นักเบิกกิจการค้าของโลก มีระดับมาตรฐานความเป็นอยู่สูงขึ้น การค้าส่งผลต่อเศรษฐกิจยุโรปโดยทั่วไป เงินสะ似มจากกิจการค้าให้พัฒนาสนับสนุนให้เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรมในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 สินค้ายุโรปกลายเป็นที่ต้องการของตลาดโลกมากขึ้น ชาวยุโรปตระหนักรู้ถึงประโยชน์ทางการค้าและดึงผลกำไรส่วนใหญ่ไปเก็บไว้ ขณะที่โลกส่วนอื่น ๆ เป็นผู้จ่าย ค่าเสียหายปราภภูมิเป็นปัญหาขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติ มีชาติรั่วเรวยและชาติยากจนและมีรอยแผลที่เกิดจากการเมืองเกิดขึ้นทั่วแดนยุโรปตระหนักรู้

2.2 ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม

ชาวยุโรปเผยแพร่วัฒนธรรมในต่างแดนได้หรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับสภาพทางสังคมของชาวพื้นเมืองเป็นสำคัญ วัฒนธรรมยุโรปไปถึงอเมริกาโดยขัดชาวยังคงเมืองออกทางแต่ร่องรอยวัฒนธรรมอินเดียยังอยู่ ในละตินอเมริกา มีผ้าห่มเย็บติดกันแล้วสวมหัวที่เรียกว่า “ปอนโซ” นิเกย์โรมันคาดหัวลิกไกผสมผสานกับความเชื่อดั้งเดิม ชื่อของเทพเจ้าต่าง ๆ หายไปแต่ชาวอินเดียปฏิบัติต่อพระแม่มารีเหมือนที่เคยนูชาเทพเจ้า อาหารจานหลักคงเป็นข้าวโพดและถั่ว

ก่อน ค.ศ. 1763 แ/ofริกาและยุโรเปียไม่สนใจวัฒนธรรมยุโรป แม้จะมีการนำพืชพันธุ์เข้ามาใหม่เข้าไป ชาวยุโรปกลับประทับใจกับกรุงคอนสแตนต์โนเปล เดลีและปักกิ่ง พากเข้าคุ้นเคยกับจักรวรรดิอตโตมันด้วยความนิยมนับถือและติดจะเกรง ๆ เมื่อจักรวรรดิล่มสลาย ชาวอังกฤษก็ยังชื่นชมกรีกและตุรกีอยู่ พ่อถึงคริสต์ศตวรรษที่ 17 ชาวยุโรปกลับเลิกสนใจอตโตมันและหันไปหลงใหลเรื่องราวดังเทเพนนิยาของอารยธรรมแห่งคาเซีย หรือจีนอันไกลโพ้น จีนรู้เรื่องยุโรปน้อยกว่ายุโรปรู้เรื่องจีน อารยธรรมจีนจัดว่าเป็นแบบอย่างได้แก่ ระบบที่ล้ำสมัยของข้อ ระบบการสอบเข้ารับราชการ การนับถือการเรียนรู้มากกว่าใช้แรงกาย และซ่างฟิมือที่เป็นเลิศ โอล แตร์ถึงกับติดรูปของจีนไว้ที่กำแพงด้วยความนิยมยกย่อง ประชญ์เยอร์มันไลบ์นิชนิยมพระเจ้าจักรพรรดิกังสือป่าอย่างยิ่ง

ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ยุโรปเลิกเห็นจีนประทับประหาร มิชชันนารีคาಥอลิก ยุโรปสนใจรักภารกิจของจีนมากกว่าวัฒนธรรมจีน จึงหันจากจีนไปหากรีกและอินเดีย นักวิชาการเยอรมันเขียนไว้ใน ค.ศ. 1778 ว่า จะเชื่อได้อย่างไรว่าชาติตะวันออกที่ไม่เจริญอย่างนั้นจะเป็นพงศ์วัฒนธรรม บทร้อยกรอง เจริญทางศาสนาและศิลธรรมจรรยาเต็มที่ก่อนที่กรีกผู้เป็นบรรมเครื่องยุโรปจะอ่านหนังสือออกเสียงด้วยซ้ำ ประชญ์ตะวันตกพาภันชื่นชมผลงานประชญาและภาษาสันสกฤตของอินเดียว่ามหัศจรรย์ยิ่งกว่าภาษาอื่นใด

กิจกรรมการเรียนที่ 2

อ่านบททวนแล้วลองตอบคำถามที่เป็นตัวอย่างท้ายบท

3. การปฏิวัติทางการเมืองในยุโรป

ยุโรปคงโลกได้เพราเหตุปัจจัยคือการปฏิวัติอุตสาหกรรม การปฏิวัติวิทยาศาสตร์ และยุโรปยังมีการปฏิวัติทางการเมืองด้วย การปฏิวัติทางการเมือง หมายถึง การยุติแนวคิด

ที่ว่าสวรรค์บัญชาให้มุขย์แบ่งชั้นเป็นผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง รัฐบาลไม่อยู่เหนือประชาชน อีกต่อไป การปฏิวัติส่างผลกระทบของ จำกัดความหมายคำว่ารัฐบาลกับประชาชนอย่างชัดเจน ปัญกมวลชนให้ตื่นตัวและลงมือกระทำการไม่ใช่เพียงมีส่วนร่วมในการปกครองเท่านั้น แต่เพื่อพิจารณาตัดสินรัฐบาล

การปฏิวัติทางการเมืองและเศรษฐกิจเริ่มที่ประเทศอังกฤษแล้วขยายไปสู่ส่วนต่าง ๆ ของโลก การปฏิวัติเศรษฐกิจสร้างชั้นชั้นใหม่ ผลประโยชน์ใหม่ และอุดมการณ์ใหม่ที่สมเหตุสมผลต่อการหาผลประโยชน์ของพวากษา ยุโรปตะวันตกสมัยกลางมีกลุ่มสังคมสามกลุ่ม คือ ชุนนาง พระ และชาวนา เมื่อการค้าเจริญรุ่งเรือง กลุ่มนี้ใหม่เกิดขึ้น คือ ชั้นชั้นกลางหรือนักลงทุนที่อยู่ตามเมือง (bourgeoisie) พวากนี้ร่ำรวยและเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกที่ พวากษาไม่พอใจระบบพิวัลล์ที่ให้อภิสิทธิ์แก่ชุนนางและพระ และมีข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบเสรี ชั้นชั้นกลางจึงร่วมมือกับกลุ่มคนที่มีอำนาจทางการเมืองแก่ กษัตริย์เพื่อให้มีสิทธิ์อ่อนน้อมถุงสุดในระบบพิวัลล์ ชั้นชั้นกลางได้รับประโยชน์จากการข้อตกลงในสังคมภาคคืนสินสุดเมื่อชั้นชั้นกลางทิวจำนวนขึ้นทุกที่ และหันมาต่อต้านกษัตริย์เพื่อปลดภัยนักหน่วยจากข้อจำกัดทางการค้า ภาษี และเพื่อเป็นอิสระในการนับถือศาสนา เทคุณเป็นปัจจัยให้เกิดการปฏิวัติทั้งในอังกฤษ อเมริกา และฝรั่งเศส การปฏิวัติสำคัญมายถึงความสำเร็จของลัทธิเสรีนิยม อุดมการณ์ใหม่นี้ให้เหตุผลอันสมควรแก่ประโยชน์และจุดมุ่งหมายของชั้นชั้นกลาง

ชั้นชั้นแรงงานในเมืองหรือกรรมกรท้าทายชั้นชั้นกลางและความเชื่อตามลัทธิเสรีนิยม การปฏิวัติอุตสาหกรรมในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ทำให้มีกรรมกรอาชีวภาพเมืองอยู่กันเป็นชุมชนและเริ่มมีสำนักเรื่องชั้นชั้นมากขึ้น พวากษาสืบก้าวประโภชันที่ได้รับไม่ทัดเทียมกับนายจ้าง สถานภาพของพวากษาจะดีขึ้นได้ถ้าร่วมมือกับปฎิบัติการ ปัญญาชนเป็นผู้นำกรรมกรพัฒนาอุดมการณ์ใหม่ขึ้นเรียกว่าสังคมนิยม ท้าทายลัทธิเสรีนิยมของชั้นชั้นกลางโดยตรง โดยเรียกร้องให้เปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ลัทธิสังคมนิยมกลายเป็นพลังสำคัญในการยุโรปในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 และในกิจการโลกทั่วไปในคริสต์ศตวรรษที่ 20

อย่างไรก็ตี พลังชาตินิยมเป็นปัจจัยแก่การปฏิวัติทางการเมืองของยุโรปด้วย ต้นสมัยปฏิวัติอังกฤษและระหว่างปฏิวัติฝรั่งเศส ชาวยุโรปมองรักภักดีต่อชาติ มีองค์กรศาสนาประจำชาติ ราชวงศ์ประจำชาติ กองทัพแห่งชาติ และระบบการศึกษาแห่งชาติ ศึกษาและทำสกัดในระบบพิวัลล์และชาวเมืองแบบเก่ารวมเป็นผลเมืองชาติเดียวกัน อุดมการณ์ชาตินิยมแพร่หลายใน

คริสต์ศตวรรษที่ 19 จากยุโรปไปสู่ทุกภาคพื้นทวีป และจนถึงปัจจุบัน อุดมการณ์นี้เป็นพลังเบื้องหลังผลักดันให้ชาวอาณานิคมที่อยู่ภายใต้อำนาจต่างชาติและอ่อนน้อมถ่อมตนหัวโลกดื่นตัวขึ้น

เสรีนิยม สังคมนิยม และชาตินิยมทำให้เกิดปฏิวัติทางการเมือง เมื่อแรกที่ชาวยุโรปเข้าครอบครองผลประโยชน์ทางการค้าเหนืออาณานิคม ยังไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกใด ๆ จนเมื่อเข้าปกครองเศรษฐกิจและการเมือง เช่น ที่อินเดีย ความคิดทางการเมืองของยุโรปแพร่หลาย สู่อาณานิคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อโลกทั้งหมดได้รับผลกระทบจากการประดิษฐ์หัวรถจักรของสตีเวนสัน เรือไอของฟูลตัน และปืนของแก็ตลิง คำประกาศอิสรภาพ คำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมือง และแต่งตั้งการณ์คอมมูนิสต์ก่อตั้งผู้นำผลกระทบต่อปวงชนและเป็นตราประทับอยู่บนถึงปัจจุบันเช่นกัน

3.1 การปฏิวัติอังกฤษ

เหตุการณ์ปฏิวัติทางการเมืองของยุโรปเกิดขึ้นครั้งแรกที่อังกฤษในคริสต์ศตวรรษที่ 17 เนื่องจากรัฐบาลและราชวงศ์สจวตขัดแย้งกันจนเกิดสังหารเผา戮ในสมัยพระเจ้า查尔斯ที่ 1 (ค.ศ. 1625–1649) ทรงพยายามสถาปนา尼เกียรติอังกฤษให้มั่นคง แต่กลับก่อให้เกิดความแบกลแยกและแตกแยกระหว่างนิกายมากขึ้น และไม่สามารถต่อรองกับสภานะชั้นกลางได้ วิกฤตการณ์เกิดขึ้นเมื่อชาวสก็อตยกบัญเพราะไม่ยอมรับนิกายอังกฤษ สภานะเสนอข้อเรียกร้องมากมายเกินกว่าที่จะทรงพระราชนາคนได้ เพื่อแลกกับการอนุมัติงบประมาณปราบชาวสก็อต เหตุการณ์ที่เรียกว่าการปฏิวัติอันรุ่งเรืองจึงเกิดขึ้น และสิ้นสุดใน ค.ศ. 1688 เป็นการสู้รบระหว่างพวกคาวาลีเออร์ฝ่ายกษัตริย์กับพวกหัวกลมเพียบริตัน กินเวลาถึงเกือบครึ่งศตวรรษ พระเจ้า查尔斯ที่ 1 ทรงถูกประหาร โอลิเวอร์ ครอมเวลล์ ขึ้นเป็นผู้นำสาธารณรัฐอังกฤษเรียกว่า เครื่องจักรภาพอังกฤษ

ครอมเวลล์บริหารประเทศอย่างมีประสิทธิภาพในระหว่าง ค.ศ. 1649–1660 ลักษณะเด็ดขาดไป ปัญหาศาสนาสูญสิ้น ต่อมานบุตรชายชื่อริ查ร์ดบุกครองเกิดปฏิวัติอีกครั้ง ประชาชนเบื่อหน่ายข้อจำกัดของเพียบริตัน ราชวงศ์สจวตกลับมาครองอีกครั้ง แต่กลับนำประเทศไปขึ้นกับฝรั่งเศสและนิกายคาಥอลิก ประชาชนไม่นิยมจึงเกิดปฏิวัติในปี ค.ศ. 1688 เป็นขั้นสุดท้าย พระเจ้าวิลเลียมแห่งราชวงศ์โอลร์นจ์ขึ้นครองราชย์ โดยทรงยอมรับคำประกาศสิทธิ (Bill of Rights) กำหนดหลักการสำคัญที่ให้อำนาจแก่สภานะกษัตริย์ไม่มีอำนาจบังคับบัญช้อกกฎหมายที่ออกจากสภานะกษา สภานะกษาเป็นผู้ให้การยินยอมขึ้นภาษีและบำรุงกองทัพ การจับกุมคุณขังต้องเป็นไปตามขั้นตอนทางกฎหมาย ดังนี้การปฏิวัติหมายถึงอ่านใจสูงสุดของสภานะกษา เป็นการให้ความหมายและใช้หลักเสรีนิยม

การปฏิวัติอังกฤษเป็นงานของชนชั้นกลาง มีจุดมุ่งหมายสำคัญสองประการ คือ ขันดิธรรมทางศาสนา และการประกันความมั่นคงปลอดภัยของบุคคลและทรัพย์สิน

3.2 สมัยทรงภูมิธรรมทางปัญญา

หลังจากเกิดปฏิวัติในอังกฤษ ได้เกิดเหตุการณ์ที่เรียกว่าสมัยทรงภูมิธรรมทางปัญญา ขึ้น เป็นลักษณะการที่เกิดก่อนการปฏิวัติทางการเมืองในฝรั่งเศสใน ค.ศ. 1789 คำว่าทรงภูมิธรรมทางปัญญาเกิดจากการที่มีผู้นำขบวนการหนึ่งเชื่อว่าพวกรตนอยู่ในยุคแห่งความสว่างไสว ไปด้วยความรู้ (Enlightenment) พวกรู้ม่องดีตัวเป็นสมัยที่เชื่อเรื่องภูมิปัญญา เหตุไหล่โน่น แล่นนิกิดว่าสมัยของเขานั้นที่มนุษย์หลุดพ้นจากที่มืดสู่ที่สว่างได้ในที่สุด ลักษณะพื้นฐาน ของยุคนี้คือความคิดเกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้า (progress) ความคิดนี้ยืนยงมานานถึงคริสต์ศตวรรษที่ 20 อาศัยแสงสว่างแห่งปัญญามนุษย์ มนุษย์จะปรับปรุงตนให้ดีขึ้นได้เรื่อยๆ คนรุ่นต่อไปจะดีกว่าคนรุ่นก่อนๆ เสมอ

มนุษย์ใช้เหตุผลสร้างความก้าวหน้าได้อย่างไม่หยุดยั้ง ศรัทธาในเหตุผลจึงเป็น พื้นฐานอีกประการหนึ่ง ความก้าวหน้าและหลักเหตุผลเป็นกุญแจสำคัญที่ใช้ไปบริโภคต่างๆ ของสมัยนี้ ตัวแทนแนวคิดนี้คือพวกรฟิล็อโซฟ (philosophes) พวกรู้ไม่ใช่นักคิดอย่างมีระบบ ลึกซึ้งของศาสตร์สาขาใดทั้งสิ้น ส่วนใหญ่เป็นนักเขียนอ่านหรือนักแพร่ข่าวสารข้อมูลความรู้ ความคิดเห็นต่างๆ เป็นนักหนังสือพิมพ์มากกว่าจะเป็นนักประชัญญา พวกรฟิล็อโซฟรับอิทธิพล จากความรู้ที่ค้นพบเรื่องกฎความโน้มถ่วงของโลก ทำให้เชื่อว่ามีกฎธรรมชาติควบคุมความ เป็นไปต่างๆ ทั้งโลกภายในภาพและสังคมมนุษย์ พวกรู้ประยุกต์เหตุผลกับศาสตร์ทุกสาขา เพื่อค้นหากฎธรรมชาตินั้น พวกรู้นำทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นบุคคล สถาบัน ประเทศ นาทเดลลง ตามหลักเหตุผล พวกรู้วิจารณ์ระบบเก่าของฝรั่งเศส (Ancien Régime) อย่างเสียหาย และ วางหลักปฏิบัติสัมสังคมมนุษย์ ให้ดีใหม่หมด ความคิดของพวกรู้ที่ส่งผลทั่วไปพิจารณา ได้เป็นสามเรื่อง คือ เศรษฐกิจ ศาสนา และการปกครอง

คำว่าญี่ปุ่นสำหรับเศรษฐกิจคือ “ปล่อยให้ทำ” (Laissez-faire) พิโอล็อฟคัดค้าน รัฐบาลที่แทรกแซงโดยตั้งข้อจำกัดเข้มงวดทางเศรษฐกิจที่เรียกว่าลัทธิพาณิชย์นิยม (mercantilism) อดัม สมิธ ชาวสกอต วางหลักเศรษฐกิจทางเศรษฐกิจหรือเลเซส แพร์ นี้ไว้ในหนังสือ ชื่อ An Inquiry into the Nature and Causes of The Wealth of Nations (ค.ศ. 1776) ความว่า บุคคล จะลงมือทำการได้ด้วยถือประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง เช่นเดียวกันกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่ทุกคนยอมรู้ถึงประโยชน์ของตนได้ดีกว่ารัฐบุรุษผู้ได้ทั้งสิ้น

คำขวัญสำหรับศาสนาคือ “ขัดสิ่งสื่อมสื่อไป” ได้แก่ ความบ้าคลั่งและไร้ขันติธรรมทางศาสนา พวกพิโลซอฟปฏิเสธความเชื่อเดิมที่ว่าพระเจ้าควบคุมจักรวาลและกำหนดชีวิตตามนุษย์ พวกเข้าพยาบาลมาศาสนาเกี่ยวกับธรรมชาติที่สอดคล้องกับหลักเหตุผล ผลก็คือเกิดศาสนาที่มีลักษณะรุนแรงต่าง ๆ เกิดขึ้น ได้แก่ พวกที่ไม่เชื่อในพระเจ้าเลยว่าไม่มีพระเจ้าจริง ๆ พระเจ้าเป็นเครื่องมือของพระและนักการเมืองที่ใช้หลอกเอาเปรียบ จนถึงพวกที่ไม่เชื่อในสิ่งใดเลยทั้งสิ้น ว่าไม่มีครรภ์จริงสักคน ไม่ยินยอมหรือปฏิเสธว่ามีพระเจ้าด้วย ส่วนใหญ่ยอมรับว่ามีพระเจ้า พระองค์สร้างจักรวาลแล้วปล่อยให้สิ่งที่ทรงสร้างดำเนินไปเองตามกฎหมายธรรมชาติโดยไม่เข้าแทรกแซง พวกเข้ายอมรับพระเจ้าและคริสต์จักร แต่ก็ปฏิเสธสิ่งหนึ่งหรือสองสิ่งที่ควรจะต่าง ๆ ความเชื่อในรูปแบบทั้งสามประเภทนี้บอกถึงความเจริญเดิบโดยของการใช้หลักเหตุผล ตั้งข้อสงสัยในเรื่องราวศาสนา เป็นการท้าทายอำนาจคริสต์จักร ที่ครอบงำโลกมาเป็นเวลานาน

คำขวัญสำหรับการปกครอง พวกพิโลซอฟยึดหลัก “สัญญาประชาคม” ซึ่งไม่ใช่ของใหม่ จอห์น ล็อก ชาวอังกฤษ วางหลักนี้ไว้ในหนังสือ Essay on Civil Government ค.ศ. 1690 ความว่า ถ้าผู้ปกครองคุณและราชภรัฐผิดทาง “พวกเขารายศต่อความไว้เนื้อเชื่อใจ ใช้อำนาจที่ประชาชนมอบให้เพื่อจุดมุ่งหมายในทางตรงข้าม อำนาจนั้นตกทอดมาอย่างประชานผู้ซึ่งมีสิทธิในเสรีภาพที่มีมาแต่เดิมได้” รัฐบาลคือสัญญาทางการเมืองระหว่างผู้ปกครองกับผู้อยู่ในความปกครอง จัง จาค รุสโซ แปลงถ้อยความนี้ให้เป็นเรื่องสังคมว่าเป็นการตกลงระหว่างประชาชนด้วยกันเอง ในหนังสือ The Social Contract (ค.ศ. 1762) ความว่าพลเมืองทุกคนวางแผนรูปแบบการปกครองไว้อย่างหลวง ๆ เจตนาของทุกคนคือเจตนาหลัก ให้ถือเจตนาหลักเป็นข้อบุคคล มีผู้แปลความหมายคำว่าเจตนาหลัก (General Will) ได้หลายทาง แต่รุสโซยืนยันอ้างสูงสุดทางการปกครองว่าเป็นของประชาชน รัฐบาลเป็นเพียงคณะผู้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนั้น การปฏิวัตินี้จึงดำเนินตามทัศนะที่ว่าเป็นการฟื้นฟูอ่านใจสูงสุดของประชาชนตามลัทธิ “ผู้รับมอบอำนาจบริหารไม่ใช่นายของประชาชน แต่เป็นเจ้าพนักงาน ประชาชนจะตั้งพวกเข้าขึ้นหรือดึงพวกเขางลงเมื่อใดก็ได้ สำหรับพวกเขามิ่งต้องถูกเรื่องสัญญาแต่ให้เชือพังเท่านั้น”

คำขวัญสามประการเป็นการท้าทายสถาบันแก่ โอลเตอร์วิจารณ์งานของบิชอปบอสซูเออร์ เรื่อง Discourse on Universal History ว่าเป็นประวัติศาสตร์ยิ่งและคริสต์เดียน ไม่สนใจเรื่องนอกศาสนาและวัฒนธรรมอื่น ๆ ความเห็นแสดงถึงสำนึกของพวกพิโลซอฟที่จะคิดและทำเรื่องทางโลกและเป็นโลกกว้างแทนที่จะเป็นแค่ตะวันตก พวกเข้าพยาบาลค้นหาภูมิคุณจักรวาล เป็นลักษณะสอนของตอบต่อภูมิของโลกภายในภาพที่นิวตันพับนั้นเอง

ความคิดของพิโอลซอฟมีอิทธิพลต่อการปฏิริยุโรปที่ยังมีอยู่ในลักษณะที่ราชย์ความคิดแปรเปลี่ยนไปเฉพาะในเรื่องจุดประสงค์ของการปกครอง กล่าวคือ อำนาจการปกครองเป็นของกษัตริย์ แต่ทรงใช้อำนาจนั้นเพื่อประชาชน คำขวัญเกี่ยวกับกษัตริย์ในยุคนี้คือ “เบื้องหน้ากษัตริย์ประชาทุกผู้เสมอ กัน” “มีกษัตริย์เพื่อบริการประชาชน” กษัตริย์ทรงปฏิรูปประเทศทางด้านบริหาร การศึกษา และการเกษตร พระจักรพรรดิโอลเซฟที่ 2 แห่งแซบสเบอร์กทรงมีสำนักงานนี้และจริงพระทัย แต่อุปสรรคคือผู้สืบทอดอำนาจไม่สืบทอดอุดมการณ์ และผู้โดยได้รับประโยชน์เช่นพระและชนวนางขัดขวาง

3.3 การปฏิวัติอเมริกัน

ความคิดของยุคทรงภูมิธรรมทางปัญญาไม่มีผลต่อญูโรปจนกระทั่งเกิดปฏิวัติในฝรั่งเศสใน ค.ศ. 1789 ก่อนหน้านี้มีการปฏิวัติเกิดขึ้นในอาณานิคมอังกฤษ 13 แห่งในอเมริกา เป็นการสาธิตการปฏิวัติตามหลักการเสรีนิยม

ภายหลังสังกรมเจดปี ชาวอาณานิคมอเมริกันทั้งหมดมีความรู้สึกว่าตนมีฝรั่งเศสเป็นปฏิบัติช่วยกันกับอังกฤษเมืองแม่ และเกิดคิดอย่างเป็นอิสระมากขึ้น ๆ แต่อังกฤษกลับกระชับการปกครองซึ่งผิดกาลสมัย การปฏิวัติอเมริกันเกิดจากความขัดแย้งระหว่างอังกฤษที่อ้างสิทธิอำนาจปกครองจักรวรรดิกับอาณานิคมที่ต้องการปกครองตนเอง มีเหตุการณ์ที่นำสู่การปฏิวัติตามลำดับ ได้แก่ ประกาศห้ามตั้งถิ่นฐานในเขตฝั่งตะวันตกของเทือกเขาอัปพาเลเชียน มาตรการทางการเงิน พระราชบัญญัติน้ำตาล พระราชบัญญัติสตอมป์ การกำหนดภาษี ซึ่งชาวอาณานิคมเห็นเป็นการเอาเปรียบ จึงน้อยใจต่อเมืองสินค้าอังกฤษ อังกฤษตัดสินใจผิดพลาดหลายประการ สร้างความชุ่นเคืองไม่พอใจจนเกิดเป็นการปฏิวัติในที่สุด เช่น การผูกขาดการค้าใบชาของบริษัทโอลเดียตัววันออก และพระราชบัญญัติควีเบคกำหนดบังคับพรมแดนควีเบค รวมเดนตอนเหนือของแม่น้ำโอลิโอลิเข้าเป็นของอังกฤษ ชาวอเมริกันเห็นเป็นการปิดทางขยายสู่พรมแดนตะวันตกของพวากชนเพื่อประโยชน์ของชาวคานาดา เมื่ออังกฤษใช้วิธีส่งกำลังควบคุมสถานการณ์ การต่อสู้จึงมีขึ้นและกลายเป็นสงครามเต็มรูปแบบ ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1776 สภาพดีพ็นทรีเปรียบประเทศเอกสารชาติ ฝรั่งเศส อออลแลนด์ และสเปนเข้าร่วมสงครามด้วย จอร์จ วอชิงตัน ผู้บัญชาการกองทัพอเมริกันอาชนาอังกฤษได้ใน ค.ศ. 1781 สนธิสัญญาสันติภาพลงนามที่ปารีสใน ค.ศ. 1783 สาธารณรัฐอเมริกันได้ออกราช

การประกาศเอกสารชาติอเมริกันมีความสำคัญ เพราะมีรัฐใหม่เกิดขึ้นอีกรัฐหนึ่ง เป็นรัฐแบบใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน คือ เป็นสหพันธรัฐประกอบด้วยมลรัฐต่าง ๆ มีรัฐบาลกลางและรัฐบาลส่วนมลรัฐ คำประกาศมีความว่า “เรายieldมันในความจริงอันเป็นที่ประจักษ์ชัดว่ามันนุชย์

ทุกผู้ทุกนามถูกสร้างมาเสมอ กัน” มีการตรากฎหมายเปลี่ยนแปลงระบบการถือที่ดินแบบเก่า ที่รักษาสภาพที่ดินเป็นใหญ่ไว้ ชาวนาจึงถือที่ดินขนาดบ่อได้ ทำสิบปีต่อมาชาวอเมริกันออกเสียง เลือกตั้งได้และกิจกรรมที่เกี่ยวกับเรื่องนี้คือการเลิกทาง นอกจากนั้นคือบริการในภาระในการนับถือ ศาสนา

รัฐธรรมนูญฉบับต่อมาพยายามจำกัดอำนาจเจ้าของที่ดินโดยแบ่งลักษณะอำนาจออก เป็นสามประการ คือ บริหาร นิติบัญญัติ ตุลาการ และเพิ่มคำประกาศแสดงสิทธิบริการของ พลเมืองไว้ด้วย

ชาวบุโรปประทับใจกับรัฐธรรมนูญอเมริกัน โดยเฉพาะคำประกาศสิทธิที่แยกแยะ เบริการในการนับถือศาสนา การชุมนุม การพิมพ์ และการพัฒนาการจับกุมคุณชั้นโดยผลการ ถือว่าเป็นการประยุกต์ใช้ความคิดแบบทรงกฎหมายทางบัญญา เป็นการก่อตั้งรัฐโดยกำหนด รูปแบบการปกครองที่มีพื้นฐานที่สิทธิของปัจเจกชน การปฏิริบุคคลในไม่ใช่อุบัติเหตุที่มี จุดสุดยอดที่คำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมือง อเมริกากลายเป็นสัญลักษณ์ของบริการ และโอกาส เป็นแผ่นดินใหม่ที่ช่วยปลดปล่อยภาระและเครื่องพันธนาการที่รั่วเร็วมานานนับร้อย นับพันปีและให้เป็นอิสระได้

3.4 การปฏิริบุคคลในไม่ใช่อุบัติเหตุ

การปฏิริบุคคลในไม่ใช่อุบัติเหตุ โลกมากกว่าการปฏิริบุคคลในไม่ใช่อุบัติเหตุ และ การปฏิริบุคคลในไม่ใช่อุบัติเหตุ ยังความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจมากกว่าและมีอิทธิพลต่อต้นแบบ ส่วนต่าง ๆ ของโลกได้มากกว่าด้วย การปฏิริบุคคลในไม่ใช่อุบัติเหตุ ช่วยให้ชุมชน ชั้นกลาง เดียวกัน ก้าวไปสู่ความมั่นคงให้ดีขึ้นและรับรู้ว่าตนมีสิทธิ์อย่างไร การปฏิริบุคคลในไม่ใช่อุบัติเหตุ ช่วยให้ชุมชน ชั้นกลาง เกิดขึ้นก่อน แล้วชาตินิยมได้ทำให้ชุมชนทุกชั้นเรียกร้องความเสมอภาคได้ ฝรั่งเศสเป็นเสมือนศูนย์กลาง แผ่นดินให้ที่มีรัศมีความสั่นสะเทือนแห่งขยายเป็นวงกว้างไปกล

ฝรั่งเศสเป็นแหล่งที่มาทางความคิดทรงกฎหมายทางบัญญา แต่ไม่มีอิทธิพลต่อต้นแบบ ส่วนต่าง ๆ ของโลกได้มากกว่าด้วย การปฏิริบุคคลในไม่ใช่อุบัติเหตุ ช่วยให้ชุมชน ชั้นกลาง เดียวกัน ก้าวไปสู่ความมั่นคงให้ดีขึ้นและรับรู้ว่าตนมีสิทธิ์อย่างไร การปฏิริบุคคลในไม่ใช่อุบัติเหตุ ช่วยให้ชุมชน ชั้นกลาง เกิดขึ้นก่อน แล้วชาตินิยมได้ทำให้ชุมชนทุกชั้นเรียกร้องความเสมอภาคได้ ฝรั่งเศสเป็นเสมือนศูนย์กลาง แผ่นดินให้ที่มีรัศมีความสั่นสะเทือนแห่งขยายเป็นวงกว้างไปกล

สองของจำนวนประชากรทั้งหมดครองที่ดินร้อยละ 35 ของทั้งหมด และได้รับประโยชน์จากการอุปถัมภ์ของรัฐบาลมากที่สุด ข้อเสียเปรียบได้เปรียบที่เกิดจากความไม่ได้สัดส่วนนี้เป็นเพราะระบบภาษีที่กำหนดตามตำแหน่งฐานันดรเป็นสำคัญ ชาวนาซึ่งมีจำนวนร้อยละ 80 ของประชากรทั้งหมดครองที่ดินร้อยละ 30 และยังต้องจ่ายภาษีแก่รัฐ (the) จ่ายค่าธรรมเนียม (due) แก่ขุนนาง จ่ายภาษีที่ดิน ภาษีรายได้ ราชชุมพรการและอื่น ๆ แก่รัฐ ราคาก็จ่ายไม่ยุติธรรมมากขึ้นเพราะระดับราคาของทั่วไปสูงขึ้นร้อยละ 65 ในระหว่าง ค.ศ. 1720–1789 แต่ราคาสินค้าจากไร่นาตามไม่ทัน ช่างไม่พอใจค่าแรง ผู้ที่ป้องกันตัวได้อย่างดีคือชนชั้นกลาง นักธุรกิจส่วนใหญ่ได้กำไรจากการค้าที่หุ้นสูง แต่พวกเขามิ่งพอใจระบบอบก่าที่เขาไม่ได้รับเกียรติในสังคม ไม่มีตำแหน่งสูง ๆ ในวงราชการ องค์การศาสนาหรือกองทัพ พวกเขายังต้องการอำนาจทางการเมืองและชื่อเสียงเกียรติยศในสังคมควบคู่ไปกับความสำคัญทางเศรษฐกิจที่มีเพิ่มขึ้น

การปฏิวัติฝรั่งเศสเริ่มใน ค.ศ. 1787 และรุนแรงขึ้นตามลำดับจนถึง ค.ศ. 1789 ตอนแรกเป็นการปฏิวัติโดยชนชั้นสูง ต่อจากนั้นโดยชนชั้นกลางและโดยมวลชน ในที่สุดได้มีการต่อต้านและนำให้นโปเลียนขึ้นครองอำนาจได้

ในคริสต์ศตวรรษที่ 16–17 ชนชั้นสูงพยายามดึงอำนาจคืนจากกษัตริย์ เมื่อพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ทรงประสบปัญหาทางการเงิน จึงทรงเรียกประชุมสภาขุนนางใน ค.ศ. 1781 เพื่อขอคำนิยมให้เรียกเก็บภาษีจากผู้มีทรัพย์สินโดยไม่พิจารณาฐานันดร แต่ขุนนางบอกปัดให้สภารানันดรตัดสิน พระเจ้าหลุยส์ทรงเรียกประชุมสภาขุนนางใน ค.ศ. 1789 แต่ที่ประชุมสภากลายเป็นจุดเริ่มต้นของการขัดสถาบันที่มีอยู่และชนชั้นปักษ์ของฝรั่งเศสและยุโรปส่วนใหญ่ไป

สภาขุนนางเปิดประชุมที่แวร์ชายน์ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1789 ประกอบด้วยรูนันดรที่สาม 600 ที่นั่ง อีกสองรูนันดร 600 ที่นั่ง ขุนนางและนักบวชเข้าข้างรูนันดรที่สามมากขึ้น เช่น มาร์กิส เดอ ลافาayette ผู้เข้าร่วมต่อสู้ในการปฏิวัติตอเมริกัน ชนชั้นกลางเป็นผู้รอบรู้และถือหลักการพิโอลซอฟและเป็นเจ้าของเงินที่รัฐบาลห่วงจะได้ สามัญชนจึงชนะยกแรกที่ให้เปลี่ยนชื่อสภาขุนนางเป็นสภาแห่งชาติ ที่รวมรูนันดรทั้งสามเข้าด้วยกัน ต่อมาพระเจ้าหลุยส์ทรงปลดเนคเกอร์ รัฐมนตรีหัวปฏิญญาที่สุดออก และให้เคลื่อนย้ายทหารมาประจำการที่แวร์ชายน์ สร้างข่าวลือสะพัดไปทั่วว่าจะทรงยุบสภา มวลชนจึงออกโรงก่อการขึ้นในปารีส เหตุการณ์ปฏิวัติฝรั่งเศสจึงเริ่มขึ้น

ผู้ก่อการปฏิวัติมูลชนคือชนชั้นกลางระดับล่าง จำพวกเข้าของร้านค้าและหัวหน้างานประจำข้าวและจัดขบวน พวกรช่าง (journeyman) และสมิยันเป็นผู้ตาม ผู้ช่วยตามถนน

เรียกร้องให้ลดราคานมปังและไรทูกน้ำให้กับการปลดเนกเกอร์ วันที่ 14 กรกฎาคม ค.ศ. 1789 ผู้ชุมนุมก่อจลาจลที่ใช้เป็นที่คุณขังนักโทษ บាសตีลไม่ใช่สถานที่สำคัญแต่มาตั้งอยู่ตำแหน่งประชาชนเหมือนสัญลักษณ์ของการกดขี่ด้วยอำนาจ เมื่อสัญลักษณ์นี้พังทลายลง จึงถือว่าวันนูกุกบາສตีลเป็นวันชาติแห่งฝรั่งเศส และยังถือว่าเป็นวันที่มวลชนมีบทบาทในประวัติศาสตร์ของการปฏิวัติประชาธิรัฐของชนชั้นกลางและสามัญชนเข้ากับผู้ชุมนุมที่ก่อการตามท้องถนน ในที่สุดชนชั้นกลางได้อำนาจจากกษัตริย์และกลุ่มอภิสิทธิ์และสัมลังษะระเบียนเก่าหัวญี่ปุ่นได้

ในช่วงก่อการ เกิดเหตุจลาจลขึ้นตามชนบท ชาวนาเข้าทำลายและยึดที่ดินของขุนนาง สภาแห่งชาติประการศึกเลิกระบบพิวต์ล และต่อมาได้จัดระเบียบบริหารและการศาลเสียใหม่และนำประการศึกทิมนุชยชนและผลเมืองออกใช้ หลักการพื้นฐานของศึกทิมนุชยชน และผลเมืองคือเสรีภาพในการครองทรัพย์และการประกันความปลอดภัยซึ่งแสดงว่าชนชั้นกลางควบคุมบทบาท สาระการปฏิวัติสืบต่อกันคำว่า “เสรีภาพ เสมอภาค และภราดรภาพ” เพร่่าหลายไปทั่วโลก

ในเดือนตุลาคม ผู้ชุมนุมก่อการขึ้นเพราะพระเจ้าหลุยส์ไม่ทรงยินยอมรับรองคำประกาศ พระเจ้าหลุยส์ทรงกล้ายเป็นนักโทษไป ขุนนางและพระขօอ่านجاต่างชาติช่วยเหลือ สองครามเริ่มต้นขึ้นในเดือนเมษายน ค.ศ. 1792 กับออสเตรียและปรัสเซีย ฝรั่งเศสชวนอังกฤษ ช็อลแลนด์ และสเปนเข้าร่วมต่อต้านฝรั่งเศส แต่สาธารณรัฐฝรั่งเศสชนะได้ใน ค.ศ. 1795 ด้วยสำนักงานชาตินิยมและปฏิวัติ อย่างไรก็ดี ในเวลาต่อมาพากษาโภแบบซึ่งเป็นกลุ่มหัวรุนแรง จัดตั้งรัฐบาลปกครองสาธารณรัฐฝรั่งเศส ใช้วิธีโหดเหี้ยมรุนแรงขัดฝ่ายตรงข้าม เกิดยุคสยามของขวัญขึ้นเมื่อมีผู้ต้องหาว่าทรยศและรักชาติไม่พอมากราม ต้องคำพิพากษาให้เดินสูตแท่น ใบมีดแห่งชาติที่เรียกว่ากิโยติน ในสมัยนี้พากษัตติมหัวรุนแรงเติบใหญ่แข็งกล้าขึ้น พากที่ชื่อว่า ชั่งต์ คูล็อต (Sans-culottes – ไม่มีกางเกงขาสั้นแต่เข้ากับแบบที่ผู้ดูแลใส่กัน เป็นการเรียกตัวเองเชิงประชดเสียดสี) พยายามร้องหาความเสมอภาค รัฐบาลชุดคนะอ่านวยการเข้าควบคุมสถานการณ์ไว้ได้

3.5 โนโปเลียน โบนาปาร์ต

โนโปเลียนเป็นนายพลฝรั่งเศสที่มีชื่อเสียงจากการรบชนะศัตรูในอิตาลี ต่อมาสัมลังอำนาจจะนะอ่านวยการซึ่งปักครองฝรั่งเศสบนแผ่นดินได้และขึ้นปักครองฝรั่งเศสในฐานะกงสุล อันดับหนึ่ง (ค.ศ. 1799–1804) และเป็นจักรพรรดิ (ค.ศ. 1804–1814) จักรพรรดินโนโปเลียนทรงเป็นกษัตริย์ทรงภูมิธรรมทางปัญญา เพราะทรงใช้นโยบายปฏิรูปภายในประเทศ ทรงใช้อำนาจสมมูลณาญาสิทธิราชย์ปักครองอย่างมีประสิทธิภาพ ทรงประมวลกฎหมาย กระชับ

อำนาจบริหารสู่ส่วนกลาง จัดระบบการศึกษา จัดตั้งธนาคารชาติและทำความตกลงกับพระสันตะปาปาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับรัฐ ประชาชนนิยมพระองค์มาก เพราะทรงเป็นผู้นำที่จริงใจและทำงานจริง คนส่วนใหญ่คิดว่าทรงยุติความล้าภากหั้มมวลได้

จักรพรรดิทรงเผยแพร่เสียงของพระองค์และฝรั่งเศสให้กระจายด้วยการทำสิ่งแวดล้อมที่ทรงพระปรีชาสามารถยิ่ง ใน ค.ศ. 1810 พระมัณฑะฝรั่งเศษขยายข้ามแม่น้ำไร์น์ไปจุดสูบีค ข้ามเข้าแลอลป์ไปถึงโรม ยุโรปส่วนที่เหลือหากไม่เป็นรัฐบริหารก็เป็นพันธมิตร อังกฤษ เท่านั้นที่เป็นอิสระอยู่ได้ นโยบายของทรงใช้คติปฏิวัติเป็นหลักปักครองประเทศที่อาชานะได้ ทรงทำลายระบบฟิวเดลและระบบทางที่ดินให้ผลเมืองมีความเสมอภาค และประกาศใช้ประมวลกฎหมายของพระองค์ ฝรั่งเศสปักครองแดนต่าง ๆ ให้เจริญก้าวหน้าได้ แต่ต่อมาประชาชนเริ่มรู้สึกว่าตนถูกปักครองโดยต่างชาติมากเข้าทุกที่ เพราะไม่พอใจการเรียกเก็บภาษี การเกณฑ์ทหาร ประกอบกับข่าวลือเรื่องสิ่งแวดล้อม ชาวอิตาเลียน สเปน และเยอรมันจึงก่อการต่อต้านอำนาจของฝรั่งเศส เมื่อโนไปเลียนบุกແนิดินรัสเซียใน ค.ศ. 1812 ชาวรัสเซียกับน้ำแข็งและหิมะสามารถทำลายกองทัพอันเกรียงไกรของพระองค์ได้ อำนาจของโนไปเลียนจึงหมดลง จุดการณ์ปฏิวัติฝรั่งเศสจึงเป็นเหมือนนูนเมื่อแรงที่วิกลับมาหาผู้ที่เข้าวิ่งมันออกไป ประชาชนที่เมื่อแรกที่ตื่นพยายามคำปลูกขวัญที่ว่า “เสรีภาพ เสมอภาค สาธารณรัฐ” กลับหันมาเล่นงานครูผู้กรยศต่อหลักการของตน

ภายหลังล้มล้างอำนาจของโนไปเลียนลง ประเทศผู้ชนะหั้มหลายได้จัดประชุมขึ้นที่กรุงเวียนนาใน ค.ศ. 1815 เพื่อปรับแผนที่ประเทศในยุโรปเสียใหม่โดยอาศัยหลักสามประการ หลักรับรองความชอบธรรมให้กษัตริย์ฝรั่งเศส สเปน ออสเตรีย และรัฐอิตาเลียนคืนสู่บลลังก์ หลักการจำกัดอำนาจให้เสริมกำลังรัฐชายแดนฝรั่งเศสให้มั่นคง และประเทศภาคีฝ่ายมีชัยชนะได้ชดเชยค่าเสียหายด้วยการผนวกแดนต่าง ๆ เข้าเป็นของตน

3.6 ลักษณะนิยม เสรีนิยม และสังคมนิยม

การปฏิวัติทำให้รูปแบบความคิดต่าง ๆ ปรากฏขึ้นมากมายในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ที่สำคัญได้แก่ ลักษณะนิยม ลักษณะเสรีนิยม และลักษณะสังคมนิยม ซึ่งมีอิทธิพลต่อประวัติศาสตร์ของโลกเป็นอย่างยิ่ง

ลักษณะนิยม

ปรากฏในประวัติศาสตร์ยุโรปสมัยใหม่ เพราะก่อนหน้านี้เรื่องจงรักภักดีต่อชาติยังไม่เป็นที่รู้จักกัน ส่วนใหญ่ผู้คนจะต้องนึกว่าเป็นชาวคริสต์เป็นอันดับแรก เป็นชาวมุสลิม

หรือแคร์วัน เช่น เบอร์กันดี คอร์นวอล เป็นอันดับรอง และท้ายที่สุดจึงคิดว่าตนเป็นชาวฝรั่งเศส หรืออังกฤษ ประชาชนค่อย ๆ รู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของชาติเพราะสิ่งสามประการเจริญขึ้น ได้แก่ ภาษาถิ่น ศาสนาในภายประเจ้าชาติ และราชวงศ์ของประเทศอย่างอิสระและมั่นคง ความเจริญของทั้งสามประการดังอยู่บนพื้นฐานของลักษณะนิยมเช่นกัน ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 กษัตริย์เป็นตัวแทนแห่งรัฐชาติ บุคลิกของชาติคือบุคลิกของกษัตริย์แห่งชาตินั้น ๆ

ลักษณะนิยมมีรูปแบบใหม่เมื่อชนชั้นกลางขึ้นมีอำนาจและใช้อำนาจในนามของชาติ ชาตินี้ไม่ใช่หมายถึงกษัตริย์ ดินแดน และราชภูมิอีกต่อไป แต่จะหมายถึงพลเมืองที่จะร่วมออกเสียงปกครองประเทศ และมีสำนึกรักเป็นเจ้าของมรดกและประโยชน์ของชาติร่วมกัน ลักษณะนิยมแบบใหม่เจริญถึงขีดสุดในสมัยปฏิวัติฝรั่งเศสและสมัยโนปเลียน ผู้นำการปฏิวัติ ระดมกองทัพแห่งชาติที่มีสำนึกรักทางการเมืองและมุ่งมาดต่อสู่เพื่อปีตุภูมิไม่ให้ระบบเก่าคืนสู่ยุโรปได้อีก การปฏิวัติฝรั่งเศสทำให้ลักษณะนิยมเจริญได้หลายทาง เช่น พุทธศาสนาฝรั่งเศส แทนภาษาถิ่นประจำภาค มีโรงเรียนเทศบาลระดับประถมทั่วประเทศเพื่อสอนภาษาฝรั่งเศส และสอนให้รักแผ่นดินที่อาศัย มีหนังสือพิมพ์ เอกสาร วารสารราคาถูกเผยแพร่ทั่วไป มีพิธีเฉลิมฉลองและสัญลักษณ์ประจำชาติ เช่น ธงชาติ เพลงชาติ วันชาติ สิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดความรู้สึกชาตินิยมแทนที่ความผูกพันดั้งเดิมต่อศาสนาและต่อแคร์วันของตน

อุดมการณ์ชาตินิยมแพร่หลายไปจากฝรั่งเศสโดยธรรมชาติ ส่วนหนึ่งที่สำคัญ คือ เป็นปฏิกริยาต่อการเข้าครอบครองของฝรั่งเศส การปฏิวัติอุตสาหกรรมและสื่อมวลชนอย่างใหม่ มีส่วนอื้ออย่างมาก ลักษณะนิยมเปลี่ยนแปลงลักษณะไปเมื่อสิ้นสุดศตวรรษที่ 19 คือมีลักษณะ ขันติธรรมและเอื้ออารีต่องานมากขึ้น ตามทัศนะที่ว่าคนเราเป็นพื่นของกัน แต่ต่อมาก็เกิดความรู้สึก คลั่งชาติและความนิยมลักษิทหารขึ้น ด้วยอิทธิพลของลักษัณ์ความนิยมดาวรุนและบิスマาร์กรวม เยอรมันสำเร็จด้วยนโยบายเลือดและเหล็ก

ภายหลัง ค.ศ. 1815 การปรับแผนที่ยุโรปใหม่ก่อปัญหาที่ประชาชนชื่อชาติเดียวกัน ต้องแยกกันอยู่ตามประเทศต่าง ๆ หลายประเทศ และตกอยู่ใต้อำนาจคนต่างชาติ จึงมีกบฏเกิดขึ้นตามส่วนต่าง ๆ ของทวีป กรีกพ้นจากอิรักชาติที่ได้ใน ค.ศ. 1821 เบลเยียมเป็นอิสระ จากชองแลนด์ใน ค.ศ. 1830 ชาวดินาร์เลียนพญาามลูกอิทธิพลครั้งต่อไปเป็นผล จนในเวลาต่อมา ปรัสเซียอาซนนารอสเตรียและฝรั่งเศสจนสามารถก่อตั้งจักรวรรดิเยอรมันได้

ใน ค.ศ. 1871 หลักชาตินิยมครอบงำยุโรปตะวันตกทั่วไป ภาคตะวันออกและภาคกลางอยู่ภายใต้อำนาจราชวงศ์แอปสเบอร์ก ราชวงศ์โรมานอฟ และจักรวรรดิอตโตมัน ผู้ปกครองจักรวรรดิทั้งสามรู้ถึงอิทธิพลของลักษณ์ว่าส่งผลต่อรัฐที่ปกครองไปด้วยชนเหล่าย

เชื้อชาติ พวกราชปักครองยกเข้าทุกที่ จึงใช้มาตรการเข้มงวดและเล่นเกมให้ชาติหนึ่งเป็นปฏิบัติ์ กับอีกชาติหนึ่ง แต่ก็ใช้การໄต่ไม่นาน โครงสร้างของจักรวรรดิเกิดรอยร้าว เมื่อชาวอาบสมุทร บัลช่านภายใต้การปกครองของตุรกี ชาวเซอร์บ ชาวรูมาเนียและมองดินีกริน์ได้ออกราชใน ค.ศ. 1878 ชาวบัลกาเรียได้ออกราชใน ค.ศ. 1908 แต่ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1914 เกิดเหตุใหญ่ คือมีผู้ปลงพระชนม์อชาติกฟราันซิส เฟอร์ดินันด์แห่งราชวงศ์แอปสเบอร์ก ชายชาวเซอร์บ หัวชาตินิยมเป็นผู้กระทำการ เป็นชาติกำหนดให้เกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 ขึ้น ยังผลให้จักรวรรดิ ยุโรปภาคกลางและภาคตะวันออก คือเยรมัน ออสเตรีย-ฮังการี รัสเซีย และตุรกีสั่นสุดลง สนธิสัญญาสันติภาพฉบับญี่ปุ่นตามหลักชาตินิยม รัฐใหม่เกิดขึ้นได้แก่ โปแลนด์ เชโกสโลวะเกีย ยูโกสลาเวีย และอัลบานี ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ลัทธิชาตินิยมแพร่หลายและส่งผลต่อไป ยังประชาชาติในดินแดนโพ้นทะเลซึ่งอยู่ใต้อำนาจของประเทศยุโรป

ลัทธิเสรีนิยม

ลัทธิเสรีนิยม คือ การปลดปล่อยบุคคลให้เป็นอิสระจากกระบวนการชั้น หรือจาก หน่วยอำนาจ หรือจากข้อจำกัดบังคับทางการปกครอง ลัทธินี้เกิดพร้อมกับชนชั้นกลาง ก่อตั้ง เป็นองค์กรในสมัยปฏิวัติอังกฤษ กล่าวด้วยเรื่องขันดิธรรมทางศาสนา การประกันความปลอดภัย ของบุคคลและทรัพย์สินไม่ให้กษัตริย์ล่วงละเมิดได้ ต่อมาปรากฏในรูปของสภาพที่ทำหน้าที่ ควบคุมงานของรัฐบาล ในรูปของพระราชอำนาจเมืองอิสระ และการรับรองความต้องการและสิทธิ ของพระครทรงข้าม สิทธิการออกเสียงเลือกตั้งยังจำกัดด้วยข้อกำหนดคุณสมบัติของผู้ออกเสียง และผู้รับเลือกที่ปริมาณทรัพย์สินในครอบครอง ประชาชนส่วนใหญ่จึงไม่มีสิทธิออกเสียง ลัทธิเสรีนิยมในคริสต์ศตวรรษที่ 17 จึงเป็นไปเพื่อประโยชน์ของชนชั้นกลาง

ความหมายของลัทธิสังคมนิยมเปลี่ยนแปลงไปหลังจากเกิดการปฏิวัติอเมริกัน รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกาประกาศใช้ใน ค.ศ. 1791 旺อยู่บนหลักการแบ่งแยกอำนาจ เพื่อบังคับอำนาจเผด็จการ คือให้อำนาจบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ ตรวจสอบและคาน อำนาจกัน มีการประกาศการประกันเสรีภาพข้อต่าง ๆ แต่ก็เป็นไปเพื่อประโยชน์ของผู้ที่มี ทรัพย์สิน เพราะจำกัดสิทธิออกเสียง การเลือกตั้งประธานาธิบดีและวุฒิสมาชิกเป็นโดยทางอ้อม ใช้วิธีคัดเลือกบรรจุบุคคลเข้าบัญชีด้านรัฐบาลหลายสมัยเพื่อกันพวกหัวรุนแรงเข้ามุงกิจการ รัฐบาลและก่ออันตรายได้

เมื่อมีปฏิวัติในฝรั่งเศส หลักการเสรีนิยมยิ่งก้าวหน้ามากขึ้น ดังในคำประกาศ สิทธิมนุษยชนและพลเมือง แต่ก็เป็นขบวนการของชนชั้นกลางเข่นกัน ประมวลกฎหมายของ นำไปเลียนห้ามจัดตั้งสหภาพกรรมการและนัดหยุดงาน จนเมื่อประชุมสภาพที่เวียนนาซึ่งเป็นสมัย

เริ่มต่อต้านคดีปฏิวัติและฟื้นฟูระบอบกษัตริย์ และจำกัดการปฏิบัติตามหลักเสรีนิยม จึงเกิด การก่อการเพื่อการนี้และเพื่อหลักหลักชาตินิยม ในเดือนที่ต่างชาติปกครอง พากต่อต้านอำนาจ รัฐบาลต่างชาติจะถือหลักชาตินิยม ส่วนเดือนที่ชาติเดียวกันปกครองแต่รัฐบาลไม่ได้มาจาก การเลือกตั้ง ขบวนการต่อต้านจะถือหลักเสรีนิยม เช่นการล้มล้างอำนาจราชวงศ์บูรบองส์ใน ก.ศ. 1830 และให้กษัตริย์ของชนชั้นกลาง คือ พระเจ้าหลุยส์ ฟิลิปส์ ขึ้นครองราชย์แทน

ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ประชาชนได้รับการศึกษามากขึ้น การจัดตั้งสหบาล กรรมการเข้าลักษณะประชาธิปไตยมากขึ้น มีความเสมอภาคทางกฎหมายมากขึ้น ปลายศตวรรษ เกือบทุกประเทศผู้ชายมีสิทธิลงคะแนนเสียงตั้งไว้ มีการปรับใช้หลักเสรีนิยมกับ เศรษฐกิจ รัฐบาลเข้าแทรกแซงทางเศรษฐกิจไม่ได้อีกเป็นผิดเพระขัดต่อหลักธรรมชาติ อย่างไรก็ต้องมีสิทธิเสรีนิยมไม่อาจช่วยให้ชนชั้นแรงงานพัฒนาสภาพการทำงานให้หลักประกันต่าง ๆ ได้ พากเขาใช้การออกเสียงและสหบาลกรรมกรบังคับให้รัฐบาลปฏิรูปสังคม เสริมประชาธิปไตย แบบใหม่นี้จึงกำลังขึ้นที่ให้การรับรองว่ารัฐควรรับผิดชอบต่อสวัสดิภาพแห่งปวงชน เยอมนี้ เป็นผู้นำด้านนี้โดยมีโครงการปฏิรูปสังคมซึ่งรวมถึงบ้านเมือง กฎหมาย การว่าจ้างขั้นต่ำ ความเจ็บป่วย อุบัติเหตุ การทำงาน ชั่วโมงทำงาน และสภาพการทำงาน การปฏิรูปตามหลัก เสริมประชาธิปไตยจึงมาก่อนรัฐสวัสดิการและภายเป็นตราประกันคุณภาพประจำสมัย

พากชนชั้นแรงงานที่ไม่นิยมลัทธิเสรีนิยมได้หันเข้าหาลัทธิสังคมนิยมซึ่งมีหลาย รูปแบบ ต่อมาประเทศต่าง ๆ คิดเห็นนิยมทางการเมืองต่าง ๆ กันเป็นเสรีนิยมฝ่ายขวาและ สังคมนิยมฝ่ายซ้าย ส่วนใหญ่มีสำนักทางชาตินิยมต่อต้านอำนาจต่างชาติและสังคมนิยมต่อต้าน ความยากจนและล้าหลัง

ลัทธิสังคมนิยม

เป็นที่เชื่อกันว่าเป็นบทค้านของการณ์ที่มีผู้นิยมเสรีนิยมอย่างเต็มที่ในคริสต์ศตวรรษ ที่ 18-19 ลัทธิเสรีนิยมเน้นที่ปัจเจกบุคคลและที่สิทธิส่วนบุคคล สังคมนิยมเน้นที่ชุมชนและ สังคมการร่วมกัน เสรีนิยมถือว่าสังคมเป็นผลที่เป็นไปตามกฎของธรรมชาติ สังคมการของ ผู้คนที่ว่าไปก้าวหน้าได้ด้วยหลักกฎหมาย สังคมนิยมถือว่ามนุษย์คิดและทำตามหลักเหตุผล จึง จัดระเบียบสังคมและความสัมพันธ์ทางสังคมของตนได้ ธรรมชาติเบื้องต้นของมนุษย์เกิดจาก สภาพแวดล้อมทางสังคม จะขัดความชั้วร้อย Lewin ไม่ได้ ก็ต้องจัดตั้งสังคมลักษณะ พิเศษขึ้น โดยส่งเสริมความกินดือญด้วยกันไม่ใช่ส่งเสริมแต่กำไรเฉพาะบุคคล ส่งเสริมให้ สังคมเพื่อเลิ่งร่องการอยู่ร่วมกันด้วยดี การกำหนดแบบพฤติกรรมสังคมเช่นนี้ก้าวไปล้อยให้แข็งขัน ชิงดีแบบเลสเซอร์ แพร์

สำหรับคนอุคใหม่ โครงการปรับเปลี่ยนสังคมเป็นเรื่องธรรมด้า เมื่อแรกมีการยั่งยืน อำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจก่อภัยในมือคนไม่กี่คน ศาสตราจารย์ก็และนักปฏิรูปทุกฝ่ายต่างเสนอแผนส่งเสริมความยุติธรรมและเสมอภาคให้กับสังคม นับตั้งแต่พลาโตชาวกรีซซึ่งเขียนเรื่องรัฐในอุดมการณ์ว่า ประชาคมประกอบไปด้วยชนผู้ดี มีความประชันใช้อำนาจเด็ดขาดเพื่อกิจการของประชาคม จนที่นั้น บอล ผู้นำชาวนาอังกฤษยกถุงประกาศว่า “เหล่าคนดีของข้า สิงต่าง ๆ ในอังกฤษคำนี้ได้ไม่ดีเลย ไม่อาจจะดีได้จนกว่าจะนำเอารของทุกอย่างมาเป็นของส่วนรวมและจนกว่าจะไม่มีทักษิณ “ไม่มีผู้ดี เราทุกคนจะเสมอภัน” เหตุยุ่งยากและอารมณ์รุนแรงเกิดขึ้นในสมัยปฏิวัติของอังกฤษและฝรั่งเศส จนเกิดแผนการส่งเสริมสวัสดิการร่วมกัน แต่ในที่สุด ผู้ชนะกลับเป็นฝ่ายอนุรักษ์นิยมเช่นครอมเวลล์และโนปเลียน

ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 มีผู้คิดเห็นนิยมการปฏิรูปสังคมอย่างรุนแรง เป็นพวกสังคมนิยมญี่ปุ่นเปีย เป็นพวกคิดผันแปรร่างโครงการจัดสังคมเสียใหม่วางเป็นทฤษฎีและจำลองแบบตัวอย่าง แต่ประสบปัญหาที่ไม่สามารถนำเอาแบบจำลองนั้นมาใช้กับสังคมจริงได้ ได้แก่ เดอ แซงต์ ชิมของ ฟูริเออร์ โอเวน เป็นต้น

คาร์ล มาร์กซ์ (ค.ศ. 1818–1883) เป็นบิดาแห่งลัทธิสังคมนิยมสมัยใหม่ เขายังศึกษาที่แตกต่างจากนักสังคมนิยมญี่ปุ่นเปียเกือบทุกด้าน เขายังศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และกระบวนการทำงานของหน่วยสังคมทุนนิยม ซึ่งทำให้เห็นว่าหนทางเดียวที่จะเปลี่ยนสังคมได้คือให้มีการต่อสู้ทางชนชั้น ผิดจากพวกญี่ปุ่นเปียที่จะให้คนรายอุปการะ มาร์กซ์กล่าวว่าประวัติศาสตร์ของสังคมคือประวัติศาสตร์ของการต่อสู้ระหว่างชนชั้นมาโดยตลอด สังคมโลกคือการต่อสู้ระหว่างผู้กดขี่กับผู้ถูกกดขี่ซึ่งมีเรื่อยมา เพราะผลประโยชน์ขัดแย้งกัน และอาศัยการต่อสู้ทางชนชั้นนี้เอง มนุษยชาติจึงจะพ้นจากการเปลี่ยนสังคมแบบหนึ่งไปสู่อีกแบบหนึ่งได้ เขายังนิยมว่า ภารกิจในระบบอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่กำไรมากเป็นส่วนที่นายทุนอาจเปรียบเทียบได้กับภารกิจในระบบการเกษตรที่ทุนนิยม

อย่างไรก็ตาม การทำนายของมาร์กซ์ไม่เป็นจริงดังคาด เพราะประเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าและมีผู้ใช้แรงงานที่เริ่มพอยู่กับสภาพของตนมากขึ้น แต่ความเชื่อของมาร์กซ์มีอิทธิพลทั่วโลก และกำหนดเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ ลัทธินี้ให้ความมั่นใจแก่คนงานว่าถึงที่ของพวากษาบ้างแล้ว ชนชั้นแรงงานแข็งขันรวมเป็นกลุ่มก่อน เป็นกองกำลัง ลัทธิมาร์กซ์ให้ความผูกพันที่ไม่จำกัดด้วยชาติ เขายังพยายามคิดของเขาว่า “กรรมการโลกจะรวมตัวกัน” มาร์กซ์ก่อตั้งภาคีกรรมการระหว่างประเทศขึ้นใน ค.ศ. 1864 เรียกกันทั่วไปว่าสา葛ที่ 1 เป็นองค์กรที่ทำงานตามแผนการยึดอำนาจและจัดระเบียบสังคมโลกใหม่ของกรรมการ ใช้วิธีโฆษณาชวนเชื่อและนัดหยุดงาน แต่ก็มีเหตุให้ต้องถอยตัวไป องค์การสา葛ที่ 2 ที่ปารีส (ค.ศ. 1884) ทำหน้าที่

เชื่อมโยงพรรคสังคมนิยมในประเทศต่าง ๆ ให้อย่างหลวມ จนถึง ค.ศ. 1914 มีสมาชิก 27 ประเทศ 12 ล้านคน ต่อมาพรรคสังคมนิยมในประเทศสำคัญคิดเห็นต่างไปจากแนวเดิมทั้งของเดอ แซง ซีมอง และของมาร์กซ์เรียกว่าเป็นการปรับทัศนะใหม่ (revisionism) ปฏิบัติการของสา葛ลที่ 2 จึงเพลากความรุนแรงลง และสถานการณ์ทางสังคมเปลี่ยนไปด้วย ได้แก่ กรรมกรมีสิทธิเลือกตั้ง และมีมาตรฐานความเป็นอยู่ดีขึ้น ส่วนใหญ่จึงมุ่งเล็งประโยชน์ปัจจุบันและถือมาตรการปฏิรูป นักสังคมนิยมจึงแตกเป็นสอง派 พวกใหญ่ คือ ถือตามของเดิมกับปรับใหม่ให้เข้าสมัย พพวกหลัง เห็นทางชนะที่การควบคุมพรรคการเมือง สถาบัลธรรมการและอาชนาการเลือกตั้ง ใน ค.ศ. 1914 พรรคสังคมนิยมในเยอรมัน ฝรั่งเศส และอิตาลี ได้ที่นั่งในสภาแห่งชาติมากกว่าพรรคการ เมืองอื่น ๆ

เมื่อเกิดสังคมโลกใน ค.ศ. 1914 สา葛ลที่ 2 ประสบความสูญเสียเนื่องจากลัทธิ ชาตินิยม กรรมกรนับล้านเสียชีวิตเพื่อชาติ หลังสังคม องค์การนี้พื้นตัวได้แต่ไม่กำลัง เหมือนเดิม ระหว่างสังคมโลก พรรคสังคมนิยมรัสเซียหรือบลเชวิกยึดอำนาจรัฐบาลได้ใน ค.ศ. 1917 และก่อตั้งรัฐบาลแห่งชนชั้นแรงงานขึ้นเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ เลนินผู้นำ บลเชวิกก่อตั้งองค์กรสา葛ลที่ 3 หรือคอมมิวนิสต์สา葛ลขึ้นด้วย

ปัจจุบันทั้งในรัสสังคมนิยมและรัฐคอมมูนิสต์ มีประชากรหลายสิบล้านอาศัยอยู่ ลัทธิมาร์กซ์เป็นพลังสำคัญในการของโลกจนถึง ค.ศ. 1991

กิจกรรมการเรียนที่ 3

1. ค้นหาอ่านเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ปฏิวัติทั้งในอังกฤษ ฝรั่งเศส และอเมริกา เพิ่มเติมเป็นรายละเอียดที่จะช่วยให้เข้าใจได้มากขึ้น
2. ค้นหาอ่านเรื่องลัทธิเสรีนิยม ชาตินิยม และสังคมนิยมเพิ่มเติมในวิชาพื้นฐานการเมือง การปกครองและปรัชญาตะวันตก เพื่อประกอบความเข้าใจ
3. อ่านบททวนแล้วลองตอบคำถามที่เป็นตัวอย่างท้ายบท

สรุป

การที่ชาติยุโรปขยายอำนาจสู่แดนโพ้นทะเลและเริ่มนบทบาทความเป็นเจ้าอาณา尼ค ยังผลให้โลกเกิดความเปลี่ยนแปลงหลายประการ ที่สำคัญ คือ การสร้างลักษณะสา葛ลขึ้น ทั้งในด้านการเมืองและวัฒนธรรม เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นภายในประเทศยุโรปก็ยังผล กระทำต่อโลกในแคนอาณา尼คและแคนโพ้นทะเลด้วยเช่นกัน

การประเมินผลทักษะ

ให้นักศึกษาตอบคำถามข้อต่อไปนี้

1. ประเทศไทยเป็นชาติใดที่ออกสำรวจดินและประสบผลสำเร็จเป็นชาติแรกในโลก
2. ประเทศไทยเป็นประเทศที่ประสบชัยชนะครองความเป็นเจ้าอาณาจักรได้ในที่สุด เพราะเหตุใด
3. ชาวญี่ปุ่นมีการติดต่อสัมพันธ์กับโลกตะวันออกทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมอย่างไร
4. พากพิโลซอฟคิดเชื่อย่างไร ความคิดของพากพิโลซอฟส่งผลต่อเหตุการณ์ในญี่ปุ่น ประการใดบ้าง
5. ลักษณะนิยม ลักษณะนิยม ลักษณะสังคมนิยมคืออย่างไร

บทที่ ๓

โลกภายในใต้อำนาจของชาวตะวันตก (ค.ศ. 1763—1914)

เด็กในโรงเรียน

1. การปฏิวัติวิทยาศาสตร์และการปฏิวัติอุตสาหกรรม
  - 1.1 การปฏิวัติวิทยาศาสตร์
  - 1.2 การปฏิวัติอุตสาหกรรม
2. การปฏิวัติอุตสาหกรรมส่งผลกระทบต่อโลกทั่วไป
  - 2.1 จักรวรรดิอาณานิคมปรับเปลี่ยนเป็นแบบยุโรป
  - 2.2 จักรวรรดินิยมแบบใหม่
  - 2.3 ผลกระทบจากลัทธิจักรวรรดินิยมแบบใหม่
3. ทวีปอเมริกาและประเทศไทยเครือจักรภพอังกฤษ
  - 3.1 การเมืองแบบยุโรป
  - 3.2 เศรษฐกิจแบบยุโรป
  - 3.3 วัฒนธรรมแบบยุโรป
4. โลกสากล

สาระสำคัญ

1. การปฏิวัติวิทยาศาสตร์และการปฏิวัติอุตสาหกรรมเป็นผลสืบเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าสนับตึงแต่สมัยเรอแนซองส์เป็นต้นมา จนชาวยุโรปได้ขยายอิทธิพลไปทั่วโลก

2. การปฏิวัติวิทยาศาสตร์และการปฏิวัติอุตสาหกรรม และการปฏิวัติทางการเมือง เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งให้ช่วยโรปทรงพลังอำนาจจนสามารถครองโลกได้ในคริสต์ศตวรรษที่ 19

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถอธิบายความหมายและความสำคัญของการปฏิวัติวิทยาศาสตร์และการปฏิวัติอุตสาหกรรมได้

2. สามารถอธิบายได้ว่าการปฏิวัติอุตสาหกรรมส่งผลกระทบต่อโลกทั่วไปได้อย่างไร

3. อธิบายให้เข้าใจได้เรื่องจักรวรรดินิยมแบบใหม่ว่ามีลักษณะแตกต่างจากจักรวรรดินิยมที่เคยมีมาก่อนอย่างไรและโลกมีความเป็นสากลอีกครั้งอย่างไร

ระหว่าง ค.ศ. 1763—1914 ประเทศไทยมีอำนาจครอบงำโลกส่วนใหญ่ การขยายอำนาจเป็นผลสืบเนื่องจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ความเจริญแบบเรอแนนซ์ เป็นต้น ใน การพัฒนาเหตุการณ์ มีการปฏิวัติครั้งใหญ่เกิดขึ้นในสามประการ ได้แก่ การปฏิวัติวิทยาศาสตร์ การปฏิวัติอุตสาหกรรม และการปฏิวัติทางการเมือง ปรากฏการณ์ทั้งสามยังผลให้ไทยทรงพลังอำนาจอย่างหาได้ยาก การปฏิวัตินี้ไม่เป็นอิสระจากกันแต่ขึ้นต่อ กันและสนองตอบกันอย่างต่อเนื่อง นิวตันค้นพบกฎที่ควบคุมวิถีโลกของดวงดาวในห้องฟ้าได้ ดาวินแสดงความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทางชีวภาพ ความรู้ทั้งสองประการส่งผลอย่างลึกซึ้งต่อความคิดทางการเมือง การพัฒนาเทคโนโลยี เช่นการพิมพ์และโทรพิมพ์ส่งผลต่อความคิดชาตินิยมแบบใหม่ ในทางกลับกันการเมืองก็ส่งผลต่อวิทยาศาสตร์ เช่น การปฏิวัติฟรังเศสผลักดันวิทยาศาสตร์ให้ก้าวหน้ามากขึ้น

1. การปฏิวัติวิทยาศาสตร์และการปฏิวัติอุตสาหกรรม

ในรอบสองร้อยปีที่ผ่านมา มนุษยชาติเจริญก้าวหน้าทางวัฒนามากกว่าที่เคยเป็นมา ราว 5,000 ปีก่อนหน้านี้ ในคริสต์ศตวรรษที่ 18 มนุษย์มีความเป็นอยู่เช่นที่เคยเป็นในสมัยอารยธรรมอียิปต์และเมโซโปเตเมีย คือใช้วัสดุก่อสร้างอย่างเดิม ใช้สัตว์ชนถ่ายสินค้าและพาสัญจร เรือต้องอาศัยผู้พาย ต้องออกแรงดึงมือทอผ้า อาศัยแสงเทียนและคนช่วยส่องทางสว่าง แต่ปัจจุบันมีโลหะและพลาสติกเป็นวัสดุทำสิ่งของแทนหินและไม้ มีรถไฟ รถเก๋ง รถยก เครื่องบินแทนวัวควาย ม้า และลา ใช้พลังไอน้ำและดีเซล และพลังอะตอม เป็นต้น แทนแรงลมและแรงคน ใช้ไส้สังเคราะห์แทนผ้าย ขนสัตว์ และลินิน ไฟฟ้าเป็นพลังงานให้ความสว่างและเป็นแหล่งพลังงานอันสำคัญ เพื่อการใช้งานมากมายนานัปการ เพียงกดสวิตซ์เท่านั้น

การปฏิวัติเกษตรกรรมช่วยให้อารยธรรมเกิดขึ้น หลังจากนั้นไม่ส่งผลต่อความเจริญอย่างใดอีก แต่เทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ด้วยความรู้เกี่ยวกับวิธีกรรมยังผลให้เจริญเรื่อยมา ได้ไม่หยุด วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นสาขาวิชาที่มีฐานของกรรมวิธี เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปสำหรับโลกที่ต้องการพิสูจน์แสดง เป็นสิ่งที่อารยธรรมตะวันตกสร้างขึ้น ชาวตะวันออกและทุกชาติต่างยอมรับและแสวงหา เพราะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีช่วยตะวันตกจึงครองโลกได้ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ปัจจุบันพวกที่เคยขึ้นต่ออำนาจตะวันตกยังพยายามสร้างดุลยภาพโดยเรียนรู้ศาสตร์เกี่ยวกับความยิ่งใหญ่ของโลกตะวันตกและเป็นสิ่งซึ่งได้ให้ไว้กับมนุษยชาติทั้งมวล

1.1 การปฏิวัติวิทยาศาสตร์

ตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงยุคกลาง อียิปต์และเมโสโปเตเมีย กรีกและโอลุกมุสลิมเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ แต่ชาวตะวันตกทำให้วิทยาศาสตร์กลایเป็นสิ่งจำเป็นในสังคมทั่วไป นักประชัญนักวิทยาศาสตร์ และช่างฝีมือจะส่งเสริมกระดุนเรากันและกันและมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ด้วยสภาพการณ์เช่นนี้ วิทยาศาสตร์จึงเจริญก้าวหน้าอย่างยิ่งขึ้นในโลกตะวันตกอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน

ข้อแตกต่างระหว่างช่างฝีมือและนักวิทยาศาสตร์ คือ ช่างจะรู้ว่าจะทำสิ่งหนึ่ง สิ่งใดขึ้นได้อย่างไร เช่น บันหม้อ ก่อสร้างบ้านเรือน ต่อเรือ แต่ไม่รู้ว่าทำไม่成จึงเป็นเช่นนี้ได้ แต่ผู้ที่เป็นนักวิทยาศาสตร์จะสร้างสิ่งใดขึ้นจะต้องมีแนวคิดและแบบแผนที่เข้มข้นเป็นลำดับ การสังเกตทดลองยังผลให้เกิดประสบการณ์ และใช้ประสบการณ์เพื่อสังเกตทดลองเรื่อยไป ช่างฝีมือขาดแผนความคิดอันเป็นพื้นฐานของวิทยาศาสตร์ นักประชัญมีแผนความคิด ประชัญคือนักคิดหรือปัญญาชนในปัจจุบัน แต่ประชัญเหล่านี้มักไม่ได้ให้คำตอบในเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน มักสนใจความจริงชั่วนิรันดรและเรื่องราวจักรวาลที่ประดิษฐ์ต่อไม่ได้ ประชัญและช่างฝีมือทำงานร่วมกันเป็นบางเวลา เช่น ในการผลิตปฏิกิณหรือเครื่องช่วยนำร่อง จนกระทั่งทุกวันนี้ก็ยังมีลักษณะการแบ่งแยกการทำงานของนักคิดกับผู้ลงแรงออกจากการกัน แต่ชาวตะวันตกประสบความสำเร็จที่สามารถรวมงานของนักคิดกับช่างฝีมือ คือรู้ว่าทำอย่างไรกับรู้ว่าทำไม่成เป็นเช่นนี้เข้าไว้ด้วยกันได้ เป็นพื้นฐานและแรงส่งให้วิทยาศาสตร์เป็นพลังสำคัญอยู่ทั่วไป ได้จนถึงปัจจุบัน

เหตุที่ชาวตะวันตกประสบความสำเร็จเนื่องจากนักคิดมุชยนิยมสมัยเรอแนซองส์ เรียนรู้หลักวิทยาการของกรีกโรมัน ประกอบกับบรรยักษทางสังคมของยุโรปตะวันตกมีส่วนอื้อให้มีการดึงเอานักวิชาการและช่างฝีมือหันหน้าเข้าหากันได้มากขึ้น ในสมัยเรอแนซองส์ ช่างฝีมือไม่เป็นที่รังเกียจเหมือนสมัยคลาสสิกและสมัยกลาง สมัยนั้นนับถือช่างเป็นศิลปิน งานหัตถกรรมอยู่ในมือของเสรีชน ไม่ใช้มือทาสเช่นสมัยคลาสสิก และเสรีชนอยู่ในแวดวงชนชั้นปักษรของ ช่างฝีมือผูกพันอยู่กับนักคิดที่เป็นพวกร่วมไปตรงมา หักสองฝ่ายต่างทำงาน ช่างใช้เทคนิคและเครื่องมือเก่า นักคิดให้ข้อมูลการคาดเดาและค้นคว้า Siberia ต่อมานำมาประยุกต์กันจนประกอบกันเข้าเป็นอย่างดี

ในสมัยก่อนมีคดีเกี่ยวกับการทำงาน งานที่ใช้มือทำเป็นเรื่องของทาสจนกระทั่งทาสมุดไป นักคิดสกอลาสติกในสมัยกลาง จึงพยายามแยกแยะระหว่างศิลปะ “เสรี” และศิลปะ “ทาส” (Liberal and Servile) ว่าเป็นเรื่องงานที่ทำด้วยใจกับงานที่เปลี่ยนสาระ ประเภทแรก

ได้แก่ กวี นักตรรกवิทยา นักคณิตศาสตร์ ส่วนซ่างบันช่างเหล็ก ซ่างไม้ เป็นอีกพากหนึ่ง งานของหมอยา (Physician) ไม่เปลี่ยนสาระเป็นแสร์ แต่ถ้าเป็นหมոผ่าตัด (Surgeon) ถือว่าเป็นงานทางวิลเลียม ชาร์วีย์ (ค.ศ. 1578–1657) ค้นพบเรื่องการเดินของหัวใจและการไหลเวียนของโลหิต ได้สำเร็จ เพราะไม่สนใจคำพูดอุทุกเหยียดหมายเกี่ยวกับการทำงานของเข้า ริชาร์ด อุกเกอร์ นักเทวิทยาคนสำคัญของสมัยกลางถ่าว่าเหตุผลไม่ใช่เรื่องทดลอง แต่เป็นวิธีที่มนุษย์ใช้หาความรู้ กีกวิกับสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่สมเหตุผลและไม่สมเหตุผล ยกตัวอย่างเช่น ได้ว่าอุกเกอร์หมายความว่า อะไร แต่ก็แสดงให้เห็นพื้นฐานความคิดของสมัยนั้น ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 ตอนต้น การใช้วิธีทดลองเป็นความพยายามทดลองทางปัญญาที่ต้องอาศัยความกล้าหาญและเสียสละอย่างยิ่ง

การค้นพบและเปิดดินแดนใหม่ทางทะเลช่วยให้วิทยาศาสตร์เจริญได้ด้วย พืชพันธุ์ใหม่ สัตว์ชนิดใหม่ ดาวดวงใหม่ คนและสังคมใหม่เพิ่งถูกค้นพบ ล้วนทำทายข้อสรุปและความคิดเห็นแบบเก่า การค้า อุตสาหกรรม เทคโนโลยีส่วนเป็นเหตุและเป็นผลตัววิทยาศาสตร์ การค้าข้ามมหาสมุทรต้องใช้เรือที่มีสมรรถนะดี ซ่างฝีมือดีและฉลาดทางด้านคำนวณจึงเกิดขึ้นเพื่อผลิตเชื้อมทิค แผนที่และอุปกรณ์นานาชนิด ในโปรดุเกส สเปน ยอดแลนด์ มีโรงเรียนสอนการเดินเรือเกิดขึ้นมาก และต้องศึกษาวิชาการราศาสตร์ อุตสาหกรรมเหมือนแร่ก้าวหน้าได้ด้วย เครื่องส่งถ่ายกำลังและเครื่องสูบเป็นจุดเริ่มต้นให้มีผู้สนใจหลักคลาสต์และพลังน้ำ การลองลองโลหะเจริญได้เพราะวิชาเคมีก้าวหน้า งานเหมืองช่วยการค้นพบแร่และโลหะใหม่ เช่น บิสเมิล สังกะสี โคงอล์ฟ มีการใช้วิธีเปรียบเทียบและแก้ไข ต้องผ่านประสบการณ์ที่เจ็บปวดแต่ก็พบเทคนิคให้จัดการได้ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเคมีเริ่มต้นเป็นทฤษฎีได้ เช่น ออกไซด์ ลดออกซิเจน กลั่น หรือผสมเข้าไปด้วยกัน

นักวิทยาศาสตร์หรือนักคิดประสบความสำเร็จจนมั่นใจได้ว่าเป็นผู้นำยุคใหม่ได้ใน ค.ศ. 1662 พระเจ้า查尔斯ที่ 2 แห่งอังกฤษทรงพระราชทานสิทธิบัตรก่อตั้งราชสมาคมแห่งลอนדון เพื่อส่งเสริมความรู้เรื่องธรรมชาติ เพื่อหาประโยชน์จากการค้นพบแร่และโลหะใหม่ เช่น บิสเมิล สังกะสี โคงอล์ฟ ในการใช้วิธีเปรียบเทียบและแก้ไข ต้องผ่านประสบการณ์ที่เจ็บปวดแต่ก็พบเทคนิคให้จัดการได้ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเคมีเริ่มต้นเป็นทฤษฎีได้ เช่น ออกไซด์ ลดออกซิเจน กลั่น หรือผสมเข้าไปด้วยกัน

วิทยาศาสตร์เจริญในระยะแรกจากงานเหมืองแร่และห้องทำงานของนักวิทยาศาสตร์ แต่ยังไม่ได้ประสานเข้ากับชีวิตทางเศรษฐกิจ การใช้ประโยชน์ยังจำกัดจำเพียง และไม่สม่ำเสมอ จนถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 สถานการณ์จึงเปลี่ยนไป เพราะรูปแบบอุตสาหกรรมเปลี่ยนไป

วิทยาศาสตร์สมัยใหม่นี้เจริญก้าวหน้าอย่างยิ่งในด้านดาราศาสตร์ เพราะมีส่วนสัมพันธ์กับภูมิศาสตร์และการเดินเรือ ในคริสต์ศตวรรษที่ 16–17 นี้ การปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์

เกิดขึ้นได้ด้วยผลงานความสำเร็จของบุคคลสำคัญ 3 คน ได้แก่ นิโคลาส_โคเปอร์นิกัส (ค.ศ. 1473–1543) ผู้นำความคิดของราชบัณฑิตย์มายไปรวมที่ว่าโลกเป็นศูนย์กลางของจักรวาลมาแสดงให้เห็นว่าอันที่จริงแล้วไม่ใช่เช่นนั้น เขาริบนายอย่างง่าย ๆ เกี่ยวกับวิถีการของดวงดาวบนห้องฟ้า และว่าดวงอาทิตย์เป็นศูนย์กลางของจักรวาล คำอธิบายเข้าใจง่ายกว่าของปโตเลเมีย ของทฤษฎีโลกเป็นศูนย์กลางจักรวาล กาลิเลโอ กาลิเลอ (ค.ศ. 1564–1642) เป็นผู้สนับสนุนโคเปอร์นิกัสว่าเห็นอย่างถูกต้อง เขาใช้การสังเกตอาประสบการณ์ อาศัยกล้องส่องทางไกล ถูกว่าห้องฟ้าจริง ๆ แล้วเป็นเช่นไร

เซอร์ไอแซก นิวตัน (ค.ศ. 1642–1727) เป็นบุคคลสำคัญที่สุดของสมัยวิทยาศาสตร์ตอนต้น เที่ยบได้เท่ากับบุคคลใดและไอน์สไตน์ นอกจากงานบุกเบิกเรื่องสายตา พลังน้ำ และคณิตศาสตร์ เขายังพนบกูรังโน้มถ่วง อนุภาคแห่งสารในจักรวาลต่างดึงดูดกันด้วยกำลังที่ยกผันตามระยะเป็นรูปปัจจุรัตน์ในระหว่างอนุภาคนั้น ๆ และเป็นสัดส่วนโดยตรงต่อการผลิตของมวลสารนั้น ๆ คำอธิบายนี้ทำลายจากนั้นสรุคให้พังทลายลง นิวตันพนบกูรังจักรวาลขึ้นเพื่อรูน ได้ด้วยวิธีคำนวนใช้ได้ตั้งแต่วัตถุเล็กจิ๋วสุดจนถึงขนาดใหญ่โดยเท่าจักรวาล รูปโฉมของธรรมชาติ ปรากฏเป็นเครื่องจักรกลขนาดหมาดหิมา เดินเครื่องไปตามกฎแห่งธรรมชาติที่แน่นอนตายตัว อาศัยการสังเกตและทดลองหาประสบการณ์ การวัดหรือคำนวนพิสูจน์ได้ ความรู้ของมนุษย์ทุกสาขาวิชาเป็นเพียงทฤษฎีที่เป็นสูตรง่าย ๆ วิธีวิเคราะห์ทางกายภาพแบบของนิวตันเริ่มใช้ในทุกสาขาความรู้และความคิดกับสังคมมนุษย์และกับจักรวาลสากลของโลกภายใน

การปฏิวัติอุดสาหกรรมเกิดขึ้นในรัฐบาลคริสต์ศตวรรษที่ 18 เป็นเหตุการณ์ที่เป็นเหตุเป็นผลกับการปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ เช่น การพัฒนาเครื่องจักร ไอ้น้ำช่วยให้ได้พลังใช้งานจากเครื่องจักรและหัวรถจักร ใช้เพื่อสูบน้ำจากแม่น้ำ

เจนส์ วัตต์ ปรับปรุงเครื่องจักรไอน้ำให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยใช้ระบบอุกตุ แยกทำให้อิอยีนตัวลงอย่างสม่ำเสมอได้ จากนั้นจักรกิ่มหมุนเคลื่อนไปได้ด้วยเพลาข้อเหวี่ยง จากนั้นก็นำไปใช้ในการประดิษฐ์สิ่งทอ

ในคริ่งแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 19 วิชาเคมีเจริญก้าวหน้ามากเพราะเกี่ยวข้องกับอุดสาหกรรมสิ่งทอที่เจริญรวดเร็วในรอบหลายศิบปีที่ผ่านมา อังค์วน ลาวัชเชอร์ ผู้ค้นพบกฎของการรักษาสภาพสารซึ่งมีความสำคัญเที่ยบได้กับกฎแรงโน้มถ่วง “ปฏิกริยาเคมีทำให้สารเปลี่ยนสภาพ แต่ปริมาณสารยังคงเดิมเหมือนมือแรกเริ่มลงมือทำปฏิกริยาทางเคมี วัดได้ด้วยการชั่งน้ำหนัก” มีผู้สนใจต่อจากล่าวัชเชอร์ ซึ่งสร้างความเจริญทางความรู้ด้านเคมีและยังประโยชน์อย่างยิ่ง เช่น การทำปุ๋ยเคมีและสีสังเคราะห์ การค้นพบเชื้อโรคโดย หลุยส์ ปาสเตอร์

ทำให้ต้องระวังเรื่องสุขอนามัย ความสะอาด และควบคุมโรคระบาดด้วยวัคซีน

ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ชาร์ลส์ ดาร์วิน ค้นพบกฎการควบคุมวิวัฒนาการทางชีวภาพ ดาร์วินมีอิทธิพลครอบงำคริสต์ศตวรรษที่ 19 เขาเชื่อว่าสายพันธุ์ (species) ของสัตว์และพืช ที่ปัจจุบันมีรูปพรรณต่าง ๆ นานานั้น ปรับเปลี่ยนได้ไม่เป็นรูปแบบตายตัว เนื่องจากแต่ละสายพันธุ์เจริญแยกเป็นประเภท มีความต่างและเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติมากรูปแบบเดิมที่เหมือนกัน ดาร์วินเชื่อว่าหลักสำคัญที่ทำให้เกิดความแตกต่างคือเกิดจาก “การเลือกคัดของธรรมชาติ” (Natural Selection) เขายอธิบายไว้ว่าสัตว์แต่ละประเภทเกิดมากกว่าที่จะมีชีวิตอยู่ได้มากนัก นั่นคือมีการต่อสู้เพื่อให้อยู่รอดได้ ที่ตามมา ก็คือสิ่งที่มีชีวิต ถ้ามันต่างกันแม้เพียงนิดเดียวหากเป็นประโยชน์ต่อตัวมันภายใต้สภาพชีวิตริบบที่ซับซ้อนและหลากหลาย ก็จะเปลี่ยนให้มีการคงอยู่ที่ดีขึ้นได้ ฉะนั้นคือมันเป็นตัวที่ถูกคัดเลือกโดยธรรมชาติแล้ว ตามหลักสำคัญของการสืบสายพันธุ์นี้ ความหลากหลายที่ได้รับการคัดเลือกแล้ว จะส่งถ่ายรูปพรรณที่ปรับใหม่ต่อไปได้

ต่อมา มีการปรับปรุงรายละเอียดเกี่ยวกับทฤษฎีของดาร์วินโดยอาศัยการวิจัย ปัจจุบันนักวิทยาศาสตร์ยอมรับสาระสำคัญของความเชื่อดังกล่าว ในสมัยนั้นมีผู้คัดค้านไม่น้อย ด้วยกับดาร์วินมาก many โดยเฉพาะพวgnักการศาสนา เพราะดาร์วินปฏิเสธเรื่องพระเจ้าสร้างโลก เมื่อนอกกับที่คือเปอร์นิคัสนอกเรื่องระบบของดวงดาวนห้องฟ้าทำให้โลกสูญเสียสถานภาพ ความเป็นศูนย์กลางของจักรวาลตามเรื่องราวทางศาสนาและตามที่เชื่อกันมาแต่เดิม ดาร์วิน ดึงมนุษย์ตกลงกับลัพธ์แห่งความเป็นหนึ่งหรือศูนย์กลางของประวัติศาสตร์โลก อย่างไรก็ต้องมีคนเน้นเรื่องผู้ที่เหมาะสมที่สุดจึงจะรอดอยู่ได้ การต่อสู้เพื่อให้อยู่รอดได้เหมาะสมแก่ อารมณ์ ของสมัย ฉะนั้น ไม่ว่าจะการศาสนาหรือเรื่องการอื่น ๆ จะโฉมตือย่างไร ลัพธ์ดาร์วินก็ยังส่งผลอย่างลึกซึ้งต่อสังคมตะวันตกได้ ในด้านการเมือง บิスマาร์กอัครมเหสานabdide แห่งปรัสเซียกำลังใช้นโยบายเลือดและเหล็กรวมเยอรมัน ผู้ชั้นชุมบิスマาร์กตัวย่อมรู้สึกทางชาตินิยมในทุกประเทศ เชื่อว่าทฤษฎีดาร์วินสนับสนุนและให้ความชอบธรรมแก่พวกเขาก็ได้ ผู้ที่เบื้องแรงที่สุดในด้านการเมืองคือผู้ชนะ ในด้านการระหว่างประเทศ ความชั้นชุมของสหภาพจะตัดสินผู้ชนะในการต่อสู้เพื่อให้อยู่รอด ในด้านเศรษฐกิจ เป็นช่วงสมัยการดำเนินกิจการโดยเสรีและลัพธ์ปัจเจก บุคคลอย่างหยาบ ๆ ชนชั้นสูงและชั้นกลางซึ่งมีความสบายนและพอกอกพอใจในสถานภาพของตน ได้แสดงอาการคัดค้านอย่างรุนแรงไม่ให้รู้เข้าแทรกแซงเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม ข้อถกเถียงของชนชั้นกลางคือพวกเขามั่นคงได้รับพรสวรรค์และความมั่งคั่งได้ เพราะพิสูจน์ได้ว่ามีความเหมาะสมกว่า “พวากยากจน” ที่ปรับเปลี่ยนตัวเองไม่ได้ ยิ่งกว่านั้น การดูดกลืนกิจการเล็ก ๆ ของระบบธุรกิจก็เป็นส่วนหนึ่งของการต่อสู้เพื่ออยู่รอดด้วย ตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 อยู่ในช่วงมุกท่องของการขยายอาณาจักร ลัพธ์จักรวรรดินิยมอาศัยลัพธ์ดาร์วิน

ให้เหตุผลอันชอบธรรมสำหรับการกระทำดังกล่าวว่า อาณาจักรเป็นสิ่งจำเป็นต่อความมั่งคั่งและความอยู่รอดของมหาอำนาจ และเมื่อตัดสินจากความสำเร็จในทางโลกแล้ว พวากชนพื้นเมืองอ่อนแอก็อยคุณภาพ จำเป็นที่ชาวยูโรปผู้หนึ่งกว่าและแข็งแรงกว่าต้องเข้าปกป้องและนำทางในด้านสังคม มีผู้นำลัทธิธรรมไปใช้อย่างที่ควรในเรื่องของคงคติไม่ถึง ที่เป็นชั้นนั้นพระราชนอน้น มีการนำวิทยาศาสตร์มาสนับสนุนความคิดวัตถุนิยม หรือเช่นที่มีความคิดแบบเยอร์มันที่ว่าการเมืองขึ้นอยู่กับอำนาจไม่ใช่อุดมการณ์ (real politik) ความคิดเช่นนี้ครอบงำยูโรปอยู่ในหลาย ๆ ทาง

การปฏิวัติวิทยาศาสตร์สำคัญเพื่อวิทยาศาสตร์เป็นส่วนสำคัญต่อชีวิตในสังคมยุโรปในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา กล่าวคือ วิทยาศาสตร์กลายเป็นพื้นฐานแก่ อุตสาหกรรมที่มีมาแต่เดิมและสร้างอุตสาหกรรมใหม่หมัด ตลอดจนส่งผลอย่างลึกซึ้งต่อวิถีทาง ความคิด วิถีทางดำเนินชีวิตของชาวตะวันตก นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อทั่วโลกทั้งทางตรงและทางอ้อม ยูโรปถูกยกเป็นชาติที่มีอำนาจเหนือโลกเท่าที่เทคโนโลยีจะอำนวย ชาวยูโรปไม่มีอิทธิพลต่อโลกของพวากที่ไม่ใช่ตะวันตกทางด้านศิลปะศาสนาหรือปรัชญามากเท่ากับด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อพระพวากเหล่านั้นมีความเจริญในสาขาดังกล่าวได้ทั้งหมด กะทั่งถึงปัจจุบัน จุดมุ่งหมายเบื้องต้นของชาติที่เคยเป็นอาณาจักรอยู่ที่การพยายามหาความช้ำของจากประสบการณ์การปฏิวัติไม่มีเครื่องมือนี้ แต่ก็ไม่อาจมีเครื่องมือนี้ได้ เพราะสภาพแวดล้อมและปัจจัยทางประวัติศาสตร์ไม่เหมือนกัน

กิจกรรมการเรียนที่ 1

- ให้นักศึกษาค้นหาอ่านประวัติของบุคคลสำคัญที่มีบทบาทในเหตุการณ์การปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ โโคเปอร์นิคัส กาลิเลโอ นิวตัน และคาร์วิน เป็นต้น เพื่อเป็นความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติม
- ให้นักศึกษาอ่านบททวนและลองตอบคำถามท้ายบท

1.2 การปฏิวัติอุตสาหกรรม

ตั้งแต่ ค.ศ. 1780 เป็นต้นมา มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในด้านการผลิต มีการสร้างโรงงานจักรกลผลิตสินค้าปริมาณมหาศาล การผลิตอย่างรวดเร็วจะลดต้นทุนและไม่ต้องขึ้น กับความต้องการของตลาดอย่างที่เป็นอยู่อีกต่อไป เพราะมันสร้างความต้องการขึ้นได้เอง ได้แก่ อุตสาหกรรมรถยนต์ เป็นต้น ความต้องการรถยนต์ช่วยสร้างอุตสาหกรรมรถยนต์ขนาดยักษ์

ขึ้นได้ แต่ความสามารถในการสร้างรถฟอร์ดแบบที่ (T) ซึ่งมีราคาถูกกลับกระตุ้นความต้องการให้เกิดขึ้นอย่างมากมายได้

การปฏิวัติอุตสาหกรรมสำคัญอย่างยิ่งต่อประวัติศาสตร์โลก เพราะอำนาจฐานทางเศรษฐกิจและการทหารแก่ประเทศมาอ่อนแอทางยุโรปเห็นได้ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 และเป็นเป้าหมายสำคัญของโลกด้วยพัฒนา ในคริสต์ศตวรรษที่ 20 ประเทศเกิดใหม่ทุก ๆ ประเทศ เมื่อรับเอกสารชาหางการเมืองแล้วจะมีจุดหมายที่อสูรภาพทางเศรษฐกิจต่อไป โดยแบ่งขั้นเพื่อปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรมตามแบบยุโรป

การปฏิวัติอุตสาหกรรมเกิดจากการปฏิวัติทางการค้าด้วยเหตุผลดังนี้ ประการแรก คือ การขยายตลาดสำหรับอุตสาหกรรมยุโรป โดยเฉพาะสิ่งทอ อาชุรเป็น เครื่องจักร เรือ อุปกรณ์การเดินเรือต่าง ๆ มีการปรับระเบียบงานและใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ผลิตตามความต้องการของตลาด เช่น อังกฤษผลิตตะปูส่องอาณานิคม จัดลำดับทางการทำงานเป็นขั้นตอน ใน ค.ศ. 1775 ใช้เหล็กถึงหมื่นตันต่อปี คนงานหมื่นคน การปรับขั้นตอนงานผลิตตะปูเพื่อบอนตลาดโลกันบัว สำคัญยิ่ง เพราะทำให้เทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าและเชื่อมโยงกับการผลิตในด้านอื่น ๆ ด้วย มีการพัฒนาเครื่องจักรกลเพื่อใช้งานทุกด้าน ทั้งด้านการพิมพ์ การทอผ้า การเหมืองแร่ และที่สำคัญคือระบบแยกชิ้น (Putting out System) ที่บ่งบอกถึงระบบทุนแบบใหม่ ซึ่งพ้นจากข้อจำกัดของระบบกิลด์ ทำให้ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยเป็นจำนวนมากได้ ผู้ดำเนินการนำช่างฝีมือรวมอยู่ภายใต้ชายคาเดียว จัดหาเครื่องมือและวัสดุดีบให้ เกิดความสะดวกและทำกำไรได้ เป็นการร่วมระบบโรงงานเข้ากับระบบแยกชิ้น กลไกการประยัดแรงงานทำให้การปฏิวัติอุตสาหกรรมเริ่มขึ้นได้

ประการต่อมา คือ การปฏิวัติการค้าช่วยให้มีทุนลงสร้างโรงงานและเครื่องจักร สำหรับการปฏิวัติอุตสาหกรรม ทุนในรูปของกำไรหลังให้เหล้าสู่ยุโรปจากทุกส่วนของโลก บริษัทการค้าที่มีกำไร ความเจริญทางเทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลงของสถาบันทำให้การปฏิวัติอุตสาหกรรมถึงระดับขั้น “หลุด” จากของเดิมหมด ในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18

สภาพของการปฏิวัติอุตสาหกรรมเกิดขึ้นเต็มที่ที่อังกฤษเป็นแห่งแรก อังกฤษกับฝรั่งเศสเป็นคู่แข่งทัดเทียมกันทางการค้า จนถึง ค.ศ. 1763 อังกฤษได้เปรียบที่เป็นผู้นำอุตสาหกรรมเหล็กและถ่านหินตั้งแต่แรก เพราะป่าเหลืออยู่น้อยเต็มที่ จึงเริ่มใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิง และหลอมเหล็ก เมื่อเกิดปฏิวัติฝรั่งเศสใน ค.ศ. 1789 อังกฤษผลิตถ่านหินได้กว่า 10 ล้านตัน ต่อปี ขณะที่ฝรั่งเศสมีผลิตได้เพียง 7 แสนตัน อังกฤษบุกเบิกการพัฒนาเตาหลอมเหล็กที่ใช้ลมเป่า ให้ใช้การได้ดียิ่งขึ้น และสามารถผลิตเกินหน้าฝรั่งเศสได้ถึงสามเท่าใน ค.ศ. 1840 อังกฤษ

ผลิตเครื่องอุปโภคป้อนตลาดได้ปริมาณตามที่ต้องการ ความต้องการมีคงที่ขณะที่ฝรั่งเศสเน้นสินค้าประเภทฟุ่มเฟือยที่ตลาดมีจำกัดและความต้องการไม่คงที่

อังกฤษมีทุนอุดหนุนการปฏิวัติอุตสาหกรรมมากกว่า มีกำไรจากการค้าดีกว่าประเทศอื่น และเสียค่าใช้จ่ายทางการค้าและทหารน้อยกว่าฝรั่งเศส การเก็บภาษีเงินเบานบางกว่าและสถานะทางการเงินของรัฐบาลอังกฤษมั่นคงกว่า การธนาคารพัฒนามาตั้งแต่ต้นและมีประสิทธิภาพ สามารถจัดหาทุนให้อenor และบริษัทถูกยึดได้ ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 17 ลอนดอนกลายเป็นคู่แข่งสำคัญของแอมสเตอร์ดัมในฐานะที่เป็นศูนย์ยึมเงินของโลก ลอนดอนมีตลาดซื้อขายหุ้นใน ค.ศ. 1698 ขณะที่ปารีสเริ่มก่อตั้งตลาดหุ้นใน ค.ศ. 1724

นอกจากนั้น อังกฤษมีผู้ค้าเนินการทางธุรกิจที่ชาญฉลาดอยู่ด้วยมาก เช่น ดาร์บีส์ ในวงการอุตสาหกรรมเหล็ก มีส่วนร่วมในการชุมนุมและให้ความสำคัญต่อความรับผิดชอบส่วนบุคคล ทำให้เกิดนักทดลองและนักประดิษฐ์อย่างประมาณจำนวนไม่ได้ เป็นพากันนักอนพอร์มิสต์ หรือที่ไม่ได้ถือนิกายคาಥอลิกหรือนิกายทางการใน ค.ศ. 1685 ฝรั่งเศสสูญเสียฐานะความเป็นผู้นำด้านธุรกิจสำคัญให้แก่อังกฤษ โดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอภายหลังการประกาศอุตสาหกรรมแห่งเมืองนังต์

อังกฤษได้เปรียบด้านแรงงาน ประชารากรอังกฤษมีจำนวนเพิ่มขึ้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 ส่วนใหญ่โดยปกติจะเป็นแรงงานเกษตรกรรม แต่การใช้ระบบเปิดที่นาทำให้พวกเสรีชนว่างงาน* พวกเหล่านี้เข้ามายกการใช้เครื่องไม้เครื่องมือต่าง ๆ พวกเขากลุ่มนั้นบังคับให้ลักทิ้งที่ทำกินเดิมเข้าสู่เมืองเพื่อทำงาน และโรงงานแบบใหม่เพิ่งเริ่มก่อตั้งขึ้นระหว่าง ค.ศ. 1714–1820 มีนาเปิดถึงหกพันเอเคอร์ ชาวนาจากใจไร่ที่ทำกินเป็นผู้เช่า ผู้รับจ้างหรือเป็นแรงงานตามเมือง มีผู้ริยารองให้แก่ในปัญหาที่ต้องสูญเสียเสรีชนนี้ไป แต่การปฏิวัติอุตสาหกรรมกลับถือว่าเป็นสิ่งดี เพราะได้แรงงานบ้อนโรงงานและมีอาหารบ้อนคนเมืองที่ขยายตัวขึ้นทุกที การเปิดที่ดินเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับอังกฤษก่อนที่จะเป็นประเทศที่มีอำนาจเหนือชั้นทางอุตสาหกรรมในคริสต์ศตวรรษที่ 19

*การเปิดที่ดิน คือ การเอาที่เพาะปลูกให้ข่องชุมชนมาจัดแบ่งและเปิดให้บุคคลหรือครอบครัวใดครอบครัวหนึ่งเป็นเจ้าของหรือค่าเนินงาน เริ่มขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 16 และดำเนินมาเป็นเวลาาราว 300 ปี เมื่อถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 พวกเสรีชนถูกบีบบังคับให้จ้างงานขายที่ดิน ที่ดินส่วนใหญ่ใช้สำหรับปลูกหญ้าและเลี้ยงสัตว์ เพาะปลูกสัตว์มีราคาดีมาก ต่อมาจึงใช้เป็นที่เลี้ยงสัตว์และปลูกพืชบ้อนชาวเมือง และสมัยนี้จึงมีการปรับปรุงการเพาะปลูกให้มีประสิทธิภาพขึ้น มีการพัฒนาเมล็ดพันธุ์ ปรับปรุงพันธุ์ด้วยวิธีวิทยาศาสตร์ และปรับปรุงเครื่องจักรสำหรับเกษตรกรรม

การประดิษฐ์สิ่งใหม่ช่วยให้การปฏิวัติอุตสาหกรรมขยายตัวเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นได้ หลักการเกี่ยวกับการประดิษฐ์สิ่งใหม่มีมาก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 18 แต่ยังไม่ได้นำมาใช้กับ อุตสาหกรรม เช่น การใช้พลังไอน้ำ กรีกเซนติกและอียิปต์โบราณใช้เป็นปั๊มน้ำ อังกฤษ ใช้สูบน้ำจากแม่น้ำและให้กังล้อหมุน ต่อมาเมื่อการปรับปรุงให้ใช้งานได้ดีขึ้นตามลำดับ ทำให้มีการพัฒนาเครื่องจักรไอน้ำและผลิตเพื่อขาย

ในสมัยปฏิวัติอุตสาหกรรม ความต้องการมีมากmayทำให้เกิดการประดิษฐ์อย่าง กว้างขวางอย่างอุตสาหกรรมทอผ้า เนื่อที่ใช้เครื่องจักรทอผ้าเพราะคนอังกฤษนิยมสินค้าผ้า ฝ้ายจากอินเดีย จึงทำให้การค้าขนสัตว์กระหนบกระเทียนและต้องใช้กฎหมายห้ามสินค้าและผ้าฝ้าย เข้าประเทศใน ค.ศ. 1700 เปิดโอกาสให้อุตสาหกรรมห้องถักและฟาร์มค้าคานกลางเข้าจัดการเรื่อง การผลิตผ้าฝ้ายภายในประเทศ บัญชาคือจราจรและทอเป็นผ้าให้เร็วขึ้นได้อย่างไร จึงมีการเสนอ ราคาให้แก่นักประดิษฐ์ที่สามารถเพิ่มปริมาณการผลิตได้ ใน ค.ศ. 1830 มีการประดิษฐ์รูปแบบ เกิดขึ้นตามลำดับ ช่วยให้งานจักรกลอุตสาหกรรมทอผ้าฝ้ายสมบูรณ์ขึ้นได้ ได้แก่ งานของริชาร์ด อาร์กไรท์ ผู้ประดิษฐ์ Water frame เจมส์ ชาร์เกอร์ฟ ประดิษฐ์ Spinning Jenny ชานูเอล ครอบตัน ประดิษฐ์ Spinning mule เป็นเครื่องกรองด้วย ส่วนเครื่องทอ เอดมันด์ คาร์ทไรท์เริ่มใช้ม้าช่วย ก่อน ต่อมาจึงใช้เครื่องจักรไอน้ำ ตอนแรกเครื่องมือเหล่านี้เทอะทะ ราว 20 ปีต่อมาจึงปรับปรุง ให้ใช้งานได้เหมาะสมสมดี ปลาย ค.ศ. 1820 เครื่องทอผ้าจึงเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป

ต่อมาเมื่อการนำสิ่งประดิษฐ์ในวงการอุตสาหกรรมหนึ่งไปใช้ในงานอื่น ๆ นำเครื่อง จักรไอน้ำของเจมส์ วัตต์ ที่ปรับปรุงจากเครื่องเดิมของนิวคอมมิเนนไปใช้สูบน้ำ ทอผ้า ใช้กับเตา หลอมเหล็กในโรงโม่และอุตสาหกรรมอื่น ๆ

เครื่องจักรไอน้ำสำคัญอย่างยิ่งเพราะทำให้สมัยที่มนุษย์ต้องขึ้นอยู่กับแรงสัตว์ แรง ลม และแรงน้ำสิ้นสุดลง มีการพัฒนาการใช้พลังงานเชื้อเพลิงใหม่ ๆ ปัจจุบันโดยทั่วไปเราได้ ถูกเอาไว้มันและแก้ไขจากให้พื้นโลกลมาใช้ โลกนี้จึงเป็นโลกที่กำลังทางเศรษฐกิจและการทหาร ขึ้นอยู่กับพลังงานที่มีอยู่โดยตรง อาจกล่าวได้ว่าญี่ปุ่นปรองโภคในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ได้เพราะ เครื่องจักรไอน้ำมากกว่าอย่างอื่น ๆ

เครื่องทอผ้าและเครื่องจักรไอน้ำทำให้เกิดต้องการเหล็ก เหล็กกล้า และถ่านหิน เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ การปรับปรุงเหมือนและการหลอมโลหะจึงพัฒนาใน ค.ศ. 1800 อังกฤษ ผลิตถ่านหินและเหล็กได้มากกว่าโลกร่วงที่เหลือรวมกัน ปริมาณเหล็กที่มากขึ้นและราคาก็ ถูกลงช่วยส่งเสริมการก่อสร้างโดยทั่วไปได้ ยุคนี้เป็นยุคทองของเหล็กและไอน้ำ

ความจำเป็นที่ต้องขันส่งเคลื่อนย้ายถ่านหินและแร่เหล็กขึ้นลงเรือ ทำให้ต้องปรับปรุงการขันส่ง ชุดคลอง สร้างถนนอย่างนานใหญ่ ภายหลัง ค.ศ. 1750 วิศวกรรมสร้างถนนพายายาม คิดสร้างถนนเพื่อใช้งานหนักตลอดปีได้ รถม้าช่วยยั่งระยะทางได้ราว 6–10 ไมล์ต่อชั่วโมง ภายหลัง ค.ศ. 1830 ถนนและคลองสำคัญลดลงเนื่องจากจอร์จ สตีเวนสัน วิศวกรเหมืองแร่ ใช้เครื่องจักรจูงระบบถ่านหินจากเหมืองไปยังแม่น้ำไทนีได้ ต่อมาก็รถจักรรอกเกิดดึงโบกี้รถไฟ ยาว 31 ไมล์จากลิเวอร์พูลไปแมนเชสเตอร์ได้ด้วยความเร็ว 14 ไมล์ต่อชั่วโมง 2–3 ปีต่อมา รถไฟกล้ายเป็นพาหนะพาสัญจรขนส่งระยะไกล จึงได้มาก รวดเร็วและราคาถูกกว่าโดยทางรถ และทางเรือ นับตั้งแต่ ค.ศ. 1838–1870 อัังกฤษขยายเส้นทางรถไฟจาก 500 ไมล์เป็น 15,500 ไมล์

โรเบิต ฟูลตัน สร้างเรือไอร์แลนด์ขึ้นส่งทางน้ำลำแรกชื่อ แคลมอร์ต แล่นในแม่น้ำฮัดสัน ระหว่างปีต่อมา เรือซิริอุสและเกรตเวสเทิร์นแล่นสัญจรข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก

ในด้านคมนาคม การปฏิวัติอุตสาหกรรมสร้างความเจริญก้าวหน้าให้ได้มากเช่นกัน เดิมจะหมายส่งทางไกลจะใช้เกวียน ม้าเรือหรือเรือ ในราชอาณาจักรคริสต์ศตวรรษที่ 19 มีการประดิษฐ์โทรเลขไฟฟ้าและวางสายเคเบิลข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกใน ค.ศ. 1866 เชื่อมต่อโลกเก่าและโลกใหม่โดยการสื่อสารได้ เป็นผลงานของ ชาร์ล วิทส์โตน ชามูอล มอร์ส และอัลเฟรด เวล

ดังนี้การปฏิวัติอุตสาหกรรมส่งผลกระทบต่อชีวิตมนุษย์อย่างมากmany มนุษย์อาจชราลงเวลาและอาการได้ ยั่งระยะการสัญจรขนส่งโดยใช้โทรเลขข้ามทวีป รวมโลกเข้าไว้ด้วยกันได้ยิ่งกว่าที่โบราณและมองโลกเคยทำไว้ แต่เมื่อการปฏิวัติอุตสาหกรรมขยายไปยังภาคพื้นทวีปอื่น เวลาของกรรมการรองโลกของชาวบุญโรบก็ยุติลง

การปฏิวัติอุตสาหกรรมดำเนินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยค่อย ๆ ปรับปรุงอย่างเป็นขั้นตอน ขั้นแรกสิ่งสุดลงในราชอาณาจักรคริสต์ศตวรรษที่ 19 ประกอบด้วยเรื่องราวของการใช้เครื่องจักรกลกับอุตสาหกรรมทอผ้าฝ้าย การเหมืองแร่และหลอมโลหะ การพัฒนาเครื่องจักรไอน้ำและการใช้เครื่องจักรไอน้ำกับการอุตสาหกรรมและการขันส่ง

ขั้นที่ 2 เกิดขึ้นเมื่อปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นสมัยที่ใช้วิทยาศาสตร์กับวงการอุตสาหกรรมโดยตรง มีการใช้เทคนิคในการผลิตให้ได้จำนวนมาก ๆ (mass production) เมื่อแรกวิทยาศาสตร์ไม่ได้มีผลต่อวงการอุตสาหกรรมเท่าใดนัก แต่ต่อมากลับค่อย ๆ กลายเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ทั้งหมดไปอย่างแยกไม่ออกร การสกัดถ่านหินเป็นตัวอย่างของผลงานจากห้องแล็บค้นคว้าวิจัยเพื่อการอุตสาหกรรม การใช้ถ่านโค้กและแก๊สชุดไฟให้แสงสว่าง ถ่านหินยังให้สารเหลวหรือน้ำมันดิบอิกด้วย น้ำเคมีคันพบสารมีค่าอีกมากมาย

ได้แก่ สารย้อมนับร้อย ๆ ตัว แอลไฟริน ชั้นยาสก์ สีโคล ยาผ่าเชื้อ ยาระบาย น้ำหอม น้ำยาถ่ายรูป วัตถุระเบิด และหัวเชือกลินดอกสัม

เยอร์มันเป็นผู้นำโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ใน การใช้วิทยาศาสตร์กับอุตสาหกรรม สร้างสรรค์เมริกาเป็นผู้นำโลกในการผลิตจำนวนมาก

ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 การปฏิวัติอุตสาหกรรมค่อย ๆ ขยายจากอังกฤษไปทั่วทวีปยุโรป ความเจริญทางอุตสาหกรรมของประเทศต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานอิสระ เป็นต้น

การปฏิวัติอุตสาหกรรมทำให้จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน เพราะเศรษฐกิจและการแพทย์ ผลผลิตทางเกษตรและอุตสาหกรรมมีมากขึ้น หากผลิตในประเทศไม่พอ ก็นำเข้าประเทศได้ อัตราการเกิดเพิ่มน้อยหรืออาจไม่เพิ่มเลย แต่อัตราการตายน้อยลง เพราะความรู้ในการป้องกันรักษาโรค จำนวนประชากรในยุโรปสูงกว่าที่อื่น ๆ ในโลก ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ประชากรยุโรปอยู่ขั้นทวีปหลายล้านคน

การปฏิวัติอุตสาหกรรมทำให้เกิดลักษณะการอาศัยอยู่แบบชุมชนเมืองของโลกมากขึ้น เดิมขนาดของเมืองขึ้นอยู่กับจำนวนอาหารที่ที่ดินรอบเมืองนั้นจัดหาเสียงได้ เมืองที่ประชากรอยู่มากที่สุดอยู่ในส่วนน้ำหรือที่น้ำถึง แต่หลังปฏิวัติอุตสาหกรรม มวลชนทะลักมาอยู่ตามศูนย์อุตสาหกรรมใหม่ อาศัยอาหารจากทั่วทุกมุมโลกมาเสียง เมืองน่าอยู่ขึ้นและอยู่ได้นาน เพราะไม่มีโรคระบาดที่ทำให้ต้องอพยพหนีดังต่อไปนี้ เครื่องสาธารณูปโภคและสุขอนามัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นน้ำกินน้ำใช้และระบบจัดของเสีย การป้องกันโรคต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งของความก้าวหน้าของเมืองอย่างสำคัญ สังคมมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปเป็นวิถีชีวิตอย่างใหม่ ประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศตะวันตกอาศัยอยู่ในเมือง

การปฏิวัติอุตสาหกรรมทำให้ได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลผลิตจึงมีปริมาณเพิ่มอย่างไม่เคยมีมาก่อน เศรษฐกิจทั่วโลกเจริญขยายตัวอย่างมาก many มีความคิดเห็นต่าง ๆ กันในเรื่องของการกระจายผลของความมั่งคั่ง อันเกิดจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม บังว่ามีการกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึง แต่ก็มีผู้ที่เห็นว่า มีผู้มั่งคั่งเพียงไม่กี่คน แต่หลายคนต้องถูกเอารัดเอาเปรียบและทุกข์ท้นอยู่กับมาตรฐานการครองชีพที่ตกต่ำ เลวร้ายและเสื่อมทรามลง หมายถึง สภาพของชนชั้นแรงงาน ชนชั้นกลางจะมีความเป็นอยู่ดีกว่าคือได้รับอาหารดีเพียงพอ มีโอกาสพักผ่อนและให้การศึกษาแก่บุตรได้เพียงพอ กว่า ส่วนผู้ที่มั่งคั่งจะมีบ้านในเมืองและในชนบท มีการสะสมงานศิลปะ มีกิจกรรมกีฬาและเดินทางไปต่างประเทศ อันเป็นชีวิตที่มีวัลชนระดับพื้นฐานสังคมเอื้อมไม่ถึง

ความแตกต่างทางชนชั้นก็จากมีเงินไม่เท่ากัน มีผลต่อการวางแผนการเมืองของยุโรป พวกรังสีที่ต้องการรักษาสถานะเดิม ชนชั้นกลางต้องการปฏิรูปการเมืองที่พวกรุนจะได้เข้ามีส่วนร่วมตัดสินด้วยได้ ชนชั้นแรงงานต้องการปฏิรูปการเมืองและสังคมเพื่อประกันว่า การกระจายความมั่งคั่งที่เกิดจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมจะเสมอภาคได้ อาจกล่าวว่าพวกรังสีที่ต้องการอนุรักษ์นิยม ชนชั้นกลางคือพวกรุนนิยม ส่วนชนชั้นแรงงานที่มีสำนึกทางการเมืองจะเลือกทางสังคมนิยมในระดับต่าง ๆ กัน โดยที่มีความไม่พอใจทางชนชั้นและต้องการยกมาตรฐานความเป็นอยู่ของพวกรุน

2. การปฏิวัติอุตสาหกรรมส่งผลกระทบต่อโลกทั่วไป

2.1 จักรวรรดิอาณานิคมปรับเปลี่ยนเป็นแบบยุโรป

การปฏิวัติอุตสาหกรรมมีผลต่อการปรับเปลี่ยนเป็นแบบยุโรปของดินแดนอาณานิคมนอกเหนือจากเหตุที่มีการประทัดประหารทางศาสนา เนื่องจากการเพิ่มผลผลิตและความก้าวหน้าทางการแพทย์ ประชากรยุโรปเพิ่มมากขึ้น ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 มีการอพยพข้ามทวีปอย่างมากมาย รถไฟและเรือกลไฟช่วยพาผู้คนอพยพข้ามมหาสมุทรและข้ามทวีปได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะในช่วงก่อนเกิดสังคมโลกครั้งที่ 1 มีผู้อพยพชาวยุโรปเกื้อหนึ่งส้านคนในแต่ละปี

ในทวีปอเมริกา ชาวยุโรปพากันดึงดันฐานจนทำให้ชาวอินเดียกลายเป็นชนกลุ่มน้อยไป เกิดความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะในแคนท์ชาวยุโรปอาศัยอยู่เพราเวคาวา เจริญด้านจักรกลและเทคนิค แคนบ้ากีโน่เจิงเจริญขึ้นเพราเวคาวา มีถนน คุคลอง รถไฟ โทรเลขตลอดจนเครื่องจักรกลการเกษตร ชาวยุโรปมีปืนไรเฟลไว้ปราบปารามชาวนี้เมือง สิ่งเหล่านี้ก็ดันขึ้นในแคนดินอเมริกา ออสเตรเลียและแอบตะวันตกของอเมริกา

วัฒนธรรมในแคนดินอาณานิคมเจริญขึ้นเมื่อเศรษฐกิจเจริญจนถึงปัจจุบัน ความเจริญเป็นเอกเทศทำให้แคนนาดา ออสเตรเลียและสหราชอาณาจักรมีความแตกต่างไปจากประเทศอังกฤษ ละดินอเมริกาต่างไปจากแหลมไอบีเรีย ภาษาที่ใช้อยู่เป็นภาษาเดียวกัน แต่สำเนียงพื้นจากเดิมมาก ศาสนาอย่างคงเดิมแต่มีนิยามใหม่เพิ่มขึ้น เช่นนิยามมอร์มอนในสหราชอาณาจักรนั้นการเขียนอ่าน โรงเรียน หนังสือพิมพ์ รัฐบาล ส่วนมีพื้นฐานจากอังกฤษ สเปน ฝรั่งเศสและประเทศยุโรปอื่น ๆ

แคนดินอาณานิคมมีวัฒนธรรมที่ไม่ใช้แบบยุโรปอยู่เช่นเดียวกัน อเมริกาและออสเตรเลียมีวัฒนธรรมของกลุ่มนิกรที่ยังคงอยู่แบบพื้นเมืองแอฟริกันอยู่ มีชาวอินเดียในละดินอเมริกาที่คงวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ นอกจากนี้ ความป่าเถื่อนของแคนดินอาณานิคอมส่งผลต่อผู้อพยพชาวยุโรป

และสถาบันของพวกรเข้าเช่นเดียวกัน เป็นลักษณะใหม่ที่เกิดขึ้นทำให้นิวยอร์ก เมลเบอร์น และ โทรอนโตต่างไปจากลอนดอน บัวโนสแยเรส บราซิเลีย และเม็กซิโกซิตี้ต่างไปจากแมดริด อย่างไรก็ดี ชาวอเมริกันและชาวออสเตรเลียก็ยังคงรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของโลกยุโรป

2.2 จักรวรรดินิยมแบบใหม่

การปฏิวัติอุตสาหกรรมช่วยก่อโครงสร้างอาณา尼คமยุโรปในแอเซียและแอฟริกา จักรวรรดิที่สร้างขึ้นในภายหลัง ค.ศ. 1870 เรียกว่าจักรวรรดินิยมแบบใหม่ (New Imperialism) คืนแดนส่วนใหญ่ของโลกอยู่ภายใต้อำนาจของประเทศยุโรปเพียงไม่กี่ประเทศ การปฏิวัติอุตสาหกรรมเกี่ยวข้องกับจักรวรรดินิยมเพระยุโรปเห็นอาณา尼คเป็นประโยชน์ในด้านการตลาดว่าเป็นแหล่งแหล่งป้อนสินค้าอุตสาหกรรมจำนวนมากตามมาหากาลที่เพิ่มขึ้นทุกที ๆ ได้ ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ประเทศยุโรปต่างสร้างกำแพงภาษี เพื่อกีดกันสินค้าของฝ่ายอื่น ประเทศอุตสาหกรรมจึงจำต้องอาศัยอาณา尼คเพื่อเป็นตลาดรองรับสินค้าที่ผลิตขึ้น

การปฏิวัติอุตสาหกรรมทำให้ทุนเกินหรือทุนเหลือ (Surplus Capital) ต้องหาอาณา尼คไว้เป็นแหล่งลงทุน เมื่อทุนสะสมเพิ่มผลคืนกลับตกลง จำเป็นต้องลงทุนเพื่อเพิ่มกำไรซึ่งจะหาได้จากตลาดต่างประเทศ ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ทุนส่วนใหญ่ทั้งของอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน พากันลงในแดนโพ้นทะเล แรกที่เดียวลงในแดนคนขาวคืออเมริกาและออสเตรเลีย ต่อมาในครึ่งหลังของศตวรรษที่ 19 จึงลงในแอเซียและแอฟริกา

การปฏิวัติอุตสาหกรรมทำให้เกิดความต้องการวัตถุดิบมากขึ้น เนื่องจากเช่น ปอกระเจา ยาง ปิโตรเลียม และโลหะต่าง ๆ ล้วนมาจากโลกอาณา尼ค เกิดความจำเป็นต้องลงทุนเพื่อป้องกันการผลิตสินค้าที่ใช้วัตถุดิบเหล่านี้ การลงทุนนำไปสู่เรื่องของการใช้อำนาจควบคุมทางการเมือง

ปัจจัยประการอื่นที่นอกเหนือจากเรื่องเศรษฐกิจ ได้แก่ ความต้องการประกันความมั่นคงปลอดภัยแก่ชาติ โดยอาศัยยุทธศาสตร์ทัพเรืออย่างเช่นที่มัลต้าและสิงคโปร์ และแหล่งกำลังคนในคริสต์ศตวรรษที่ 19 กิจกรรมของพวกรักสันคนาแข็งขึ้นและได้รับการปฏิบัติอย่าง列วจากชนพื้นเมืองหรือไม่ก็ถูกสังหาร ทำให้มีเสียงเรียกร้องให้แก้ไขปัญหานี้ ประการสุดท้ายคือความนิยมคลังไคลลัทธิเดวินทางสังคม ความเชื่อเรื่องการต่อสู้เพื่อให้อยู่รอด ได้ และผู้ที่หมายจะอุปถัมภ์สุดจึงจะอยู่รอด นำไปสู่ความคิดเห็นที่ว่าชนชาติของตนเหนือกว่าชนชาติอื่น และชนเผ่าขาวมี “ภาระ” ที่จะปกครองผู้ที่ “ด้อยกว่า” บนโลกนี้ นักสร้างจักรวรรดิตัวยงเชลซีล โรดส์ (Cecil Rhodes นายกรัฐมนตรีแห่งเคปโคลนีตังแต่ ค.ศ. 1890–1896) กล่าวว่า

“ข้าพเจ้ายินดีที่เราเป็นชาติอันดับหนึ่งของโลก และมันจะดียิ่กว่านี้สำหรับเฝ้าพันธุ์มนุษย์ หากเราอาศัยพื้นที่โลกได้มากกว่านี้... ถ้าพระเจ้ามีจริง ข้าพเจ้าคิดว่าพระองค์ทรงประสงค์ให้ข้าพเจ้าทำเช่นนี้ คือ ให้กาลสัมภพที่แอบพริกาเป็นสิ่งของอังกฤษให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้”

ปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และจิตวิทยา เป็นเหตุให้รุ่งกันยังทั้งอาณิคมใน ของผู้อื่นมาเป็นของตนกันอย่างเป็นประวัติการณ์ ตั้งแต่ ค.ศ. 1871–1900 นอกจากอาณิคมแล้ว ประเทศญี่ปุ่นเข้าครอบครองจัตุรัสแคนท์อ่อนแอบทางเศรษฐกิจและการทหารโดยไม่ได้ผ่านทางเข้ากับจักรวรรดิ เช่น จีน จักรวรรดิอตโตมันและเปอร์เซีย สำหรับประเทศตะวันออกเฉียงใต้ของอเมริกา ญี่ปุ่นครอบครองทางเศรษฐกิจได้เท่านั้น คำประกาศความมั่นคงของสหราชอาณาจักรที่จะปฏิบัติการทางการแทรกแซงทางการทหารในประเทศตะวันออกเฉียงใต้ของอเมริกาทำให้มีอาจเข้าแทรกแซงทางทหารได้ อย่างไรก็ต้องหัวเรือสหราชอาณาจักร กระทำการนั้นเสียเอง

ญี่ปุ่นลงทุนในประเทศที่ไม่มีเอกสารชี้แจงที่มากกว่าจะลงทุนในแดนอาณิคมของพวักชน อาศัยมาตรการหลายทางเป็นหลักประกอบการลงทุนได้ เช่น ส่งกองกำลังทหารไปฝึกแก่ชาวพื้นเมือง ส่งคณะที่ปรึกษาทางการเงินไปคุมการเงินในส่วนท้องถิ่นนั้น สถาบันภาคีอาณิคมช่วยให้ชาวญี่ปุ่นจากอ้านานาจังการคลังของส่วนท้องถิ่นนั้น และคาดการณ์ว่าจะได้เป็นกองหัวเรือจากโลกใหม่หรือเรือปืนจากโลกเก่าจะเป็นมาตรฐานสุดท้ายใน ค.ศ. 1914 ประชากรโลกเกือบทั้งหมดอยู่ภายใต้อำนาจของประเทศญี่ปุ่นเพียงไม่กี่ประเทศ (รวมทั้งสหราชอาณาจักรและรัสเซีย) ไม่โดยทางตรงก็โดยทางอ้อม ในคริสต์ศตวรรษที่ 20 โลกเกิดยุ่งเหยิงอย่างมากมายซึ่งเกิดจากปฏิริยาต่อต้านอำนาจที่ชาวญี่ปุ่นครอบครองอยู่ นับเป็นสิ่งที่หลักเลี้ยงไม่ได้

2.3 ผลกระทบจากลักษณะจักรวรรดินิยมแบบใหม่

“จักรวรรดินิยม” ไม่ใช่คำใหม่ ถ้าจำกัดความหมายว่าเป็น “การปกครองหรือการควบคุมบังคับทางการเมืองหรือเศรษฐกิจในทางตรงหรือทางอ้อมของรัฐหนึ่งชาติให้ชาติหนึ่งหรือประชาชนหนึ่งชนกลุ่มอื่น” ไม่ใช่เป็นพวจักรวรรดินิยม พิชิตแคนส่วนใหญ่ของญี่ปุ่นและแคนตะวันออกไกลและปกครองมหาลัยร้อยปี ยังมีจักรวรรดิอื่น ๆ ทั้งก่อนและหลังญี่ปุ่นในโลก

จักรวรรดินิยมแบบใหม่ คือ การที่ญี่ปุ่นขยายอำนาจในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ตั้งผลกระทบต่ออาณิคมและเมืองชั้นอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ไม่ใช่ประโยชน์โดยเอ้าเปรียบแคนในความครอบครองอย่างง่าย ๆ โดยตรงคือซึ่งເອົາດ້ວຍກຳລັງ หรือเรียกเก็บบรรณาการໄດ້ແກ່ อาหารเป็นหลัก แต่การເອົາເປີຍນັ້ນໄມ້ສ່ວນຜູ້ອໍານວຍກຳລັງໄດ້

เศรษฐกิจของอาณาจักรแต่อย่างใด จักรวรรดินิยมแบบเก่าหมายถึงการหาประโยชน์แต่อย่างเดียว ไม่ทำให้พื้นฐานเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลง แต่จักรวรรดินิยมแบบใหม่บังคับเปลี่ยนประเทศที่ตนอาชานะได้ อย่างไรก็ตี ประเทคโนโลยีไปได้จริงใจให้เป็นเช่นนั้น มันเป็นผลอันเกิดจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมต่อประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจการเกษตรแบบเลี้ยงตัวได้เช่นประเทศในแอฟริกาและเอเชีย อุตสาหกรรมทุนนิยมทรงอำนาจใจพลาลและซับซ้อนเกินกว่าจะให้ความสัมพันธ์คงรู้ปรับปรุงการอย่างง่าย ๆ ดังแต่ก่อนได้

แรกที่เดียวเป็นเรื่องของการเรียกบรรณาการเช่นที่อังกฤษทำกับอินเดีย สถาปนาทำกับเม็กซิโกและเปรู แต่ต่อมาเศรษฐกิจของยุโรปเข้าครอบงำและเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคม และเศรษฐกิจของอาณาจักรเสียให้มีเพราะความจำเป็นด้านการผลิต ส่งออก และการลงทุน อังกฤษส่งสิ่งทอจำนวนมหาศาลลงเรือไปยังอินเดียและทุ่มทุนสร้างทางรถไฟให้อินเดียถึง ค.ศ. 1911 เส้นทางรถไฟไฟยวาวถึง 33,000 ไมล์ นอกจากนั้นยังมีการชลประทานและการท่าเรือ อินเดียพัฒนาเศรษฐกิจระยะแรกโดยผูกติดกับอังกฤษ เมื่อสิ่งทอของอังกฤษราคาถูกจำหน่ายไปได้ทั่วประเทศโดยทางรถไฟ ซ่างไฝเมืองเมืองก็ค่อย ๆ หมวดค่าและหมวดไป ซ่างไฝเมืองอังกฤษ ก็เป็นเช่นนี้เหมือนกัน แต่เพียงเดินเข้าโรงงานที่มีขึ้นมากมายได้ แต่ชาวอินเดียไม่มีที่ไป เพราะอังกฤษไม่ก่อตั้งโรงงานผลิตสินค้าที่อินเดีย เนื่องจากต้องการให้อินเดียเป็นตัวประกอบเสริมบทบาทเศรษฐกิจหนุนอังกฤษมากกว่าจะให้แข่งกับอังกฤษ

ชาวอินเดียได้รับผลกระทบจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมและลักษณะจักรวรรดินิยมแบบใหม่นี้ อย่างลึกซึ้งมากมาย พากขาไม่รายได้จากอาชีพและมีชีวิตความเป็นอยู่แบบเก่าคือเกษตรกรรม และงานฝีมือ พากษาซ่างว่างงานและไม่มีทางให้เลือก ชានามุ่งผลิตปอกระเจาและสินค้าตัวต่าง ๆ เพื่อป้อนโรงงานของอังกฤษ เศรษฐกิจไม่ได้เป็นแบบเลี้ยงตัวเองได้อีกต่อไป กลับต้องเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจโลก ต้องขึ้นลงตามสถานการณ์ของโลก ยุโรปก่อผลให้อินเดียโดยทางพื้นฐาน คือ นำเอาวิทยาศาสตร์การแพทย์และการสุขอนามัยมาใช้ ประชากรอินเดียเพิ่มเป็นจำนวนมากอย่างเช่นที่เคยเกิดในยุโรป ชาวยุโรปทางออกโดยอยพยพไปสู่แคนาดาและออสเตรเลีย แต่ชาวอินเดียทำอย่างนั้นไม่ได้ ประชากรเพิ่มแต่เศรษฐกิจพัฒนาโดยอยู่ภายใต้ความควบคุมของอำนาจภายนอก

อินเดียเป็นตัวอย่างประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการจักรวรรดินิยมแบบใหม่ สิ่งนี้ทำให้เข้าใจได้ว่าทำไมโลกจึงแบ่งออกเป็นประเทศพัฒนาและด้อยพัฒนา ทำไม่มาตรฐานการครองชีพของโลกทั้งสองจังหวัดกันอย่างน่าตกใจ ทำไม่เป็นธรรมประการแรกของโลกต้องพัฒนาหลังจากได้อเอกสารชทางการเมืองจึงอยู่ที่การเป็นประเทศพัฒนาซึ่งหมายถึงได้อเอกสารชทางเศรษฐกิจ

ลักษณะการรัฐนิยมแบบใหม่เป็นความชั่ว ráy ที่มีขึ้นในโลกที่ส่งผลกระทบต่อชาวอาณาจักร แต่มันเป็นก้าวสำคัญของประวัติศาสตร์โลกคือการปฏิรูปอุดมการณ์มาถึงบทสรุปคือการปฏิบัติการทั่วโลกกว้าง ใช้ทรัพยากรของโลกอย่างมีประสิทธิภาพ ผลผลิตทางอุดมการณ์ของโลกเพิ่มขึ้นมากหลายเท่าตัว แต่เกิดปัญหาว่าจะแบ่งประโยชน์นั้นได้อย่างไร ชาวอาณาจักรรู้สึกว่าในอดีตที่ผ่านมาคนได้ส่วนแบ่งน้อย ผลประโยชน์ส่วนใหญ่ส่งออกของประเทศ เป็นเหตุให้มีอาชพอิจิท์ผลิตได้เพิ่มและไม่พอใจค่าห้างที่บริษัทต่างประเทศจ่ายให้เหมือนที่คนงานยูโรปไม่พอใจค่าห้างมีการปฏิรูปอุดมการณ์ เป็นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง แต่ชาวอาณาจักรต่อต้านนายห้างโดยผสมความรู้สึกว่านายห้างเป็นต่างชาติเข้าไว้ด้วย ความคิดต่อต้านเป็นไปในทางเสรีนิยม ประชาธิปไตยและชาตินิยม ซึ่งเป็นผลจากการรับเอาความคิดปฏิรูปทางการเมืองของยูโรป เมื่อกันที่รับเอกสารไฟและธนาคารจากยูโรปมาเช่นกัน

กิจกรรมการเรียนที่ 2

อ่านบททวนแล้วลองตอบคำถามที่เป็นตัวอย่างท้ายบท

3. ทวีปอเมริกาและประเทศไทยในเครือจักรภพอังกฤษ

ชาวยูโรปหลายสิบล้านคนอยู่ในครอบครองทวีปอเมริกาและประเทศไทยในเครือจักรภพอังกฤษ พร้อมกับนำอาสาบันการเมือง วิถีชีวิตร่วมเป็นอยู่และชนบ谱ะเพนไปด้วย กิจกรรมของชาวยูโรปจึงไม่ได้ส่งผลต่อแคนาดาแล้วนี้เพียงการครอบครองอ่านทางการเมืองและเข้าแทรกแซงทางวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ปรับเปลี่ยนสภาพของดินแดนที่เข้าไปยึดครองโดยสิ้นทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

ชาวยูโรปต้อนรับพวกกันเข้าด้วยหลักฐานในทวีปอเมริกาเพราเป็นดินแดนอุดมสมบูรณ์ และให้โอกาสสร้างฐานความร่ำรวยได้มาก จำนวนผู้อพยพเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทวีปอเมริกาเป็นแหล่งเศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุดในโลก แต่ก็มีชาวยูโรปอพยพไปอยู่มากเช่นกัน

ประเทศไทยในเครือจักรภพอังกฤษจำกัดผู้อพยพเข้าจนหลังสัมภาระโลกครั้งที่ 2 อังกฤษ จึงให้อพยพเข้าเพื่อให้ได้จำนวนคนเพียงกับพื้นที่ที่ว่างอยู่

ผลจากการอพยพคือการปรับสภาพดินแดนอเมริกาและเครือจักรภพอังกฤษให้กลับเป็นแบบยูโรปโดยอาศัยเชื้อชาติพันธุ์ยูโรปเอง อเมริกากลางที่มีชาวอินเดียอาศัยอยู่ถึงกว่าร้อย

ละ 58 ของประชากรทั้งหมดและในเมริกาใต้ที่มีราوا 1 ใน 3 และท่านนิโกรประมาณ 10 ล้านคนที่ส่งเข้าทวีปใหม่โดยเส้นทางสายทรานส์แอฟแลนดิก ปัจจุบันมีลูกหลานเชื้อสายนิโกรราวย้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมดในเมริกาเหนือ ร้อยละ 30 ในเมริกากลาง และร้อยละ 21 ในเมริกาใต้ แופริการใต้เป็นข้อกเวณอีกประการหนึ่ง เพราะมีชาวพื้นเมืองแופริกันมากกว่า คนขาว (ซึ่งรวมทั้งพากบัวร์—เชื้อสายชื่อลันดา) ถึงกว่าสามต่อหนึ่ง

3.1 การเมืองแบบยูโรป

เดิมอาณานิคมยูโรปมีสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ กันตามสภาพพื้นฐานทางการเมืองของเมืองแม่ สเปนปักษ์ขวาของด้วยอำนาจอัตตาธิปัตย์ ได้ส่งเจ้าหน้าที่มาประจำอาณานิคม และให้อำนาจเด็ดขาด ฝรั่งเศสก็เช่นกัน อาณานิคมอังกฤษมีสถาบันผู้แทนปักษ์ขวาของด้วยสภาราษฎร์ แต่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสาธารณระ ต่อมาก็แทนที่ได้รับเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ผู้แทนพระองค์เกิดแตกแยกเป็นปฏิบัติถึงขั้นใช้อาวุธต่อสู้กันและอาณานิคมได้ออกราชในที่สุด

ประเทศคลินตอนเมริกามักมีการก่อการต่อต้านอำนาจของผู้ปกครองเพราเดตดังนี้ ได้แก่ ตัวอย่างความสำเร็จของอาณานิคม 13 แห่งของอังกฤษและคำสอนของพากพิโลซอฟ นอกราชานันด์ สเปนอาเบรี่ยนอาณานิคมทางเศรษฐกิจและไม่ให้ปักษ์ขวาของด้วย พากสเปนที่เกิดในเมริกาที่เรียกว่าครีโอล (The Creoles) กับพวกเชื้อสายสเปนผสมอินเดียนที่เรียกว่า เมสติโซส (The Mestizos) รู้สึกแบลกแยกจากกัน เมื่อโนไปเลียนครองสเปน ชาวอาณานิคมต้องปรับตัวและเกิดความรู้สึกทางปฏิวัติขึ้น ต่อมามีการล้มรัฐบาลเพราเดต ไม่อยากกลับไปเป็นอย่างเดิมอีก ประเทศอเมริกาใต้ต่างชาติคืออังกฤษต้องการทำลายจักรวรรดิอาณานิคอมสเปนจึงให้การสนับสนุนหลัง ใน ค.ศ 1825 สองครามกู้อิสรภาพคลินตอนเมริกายุติลง

อาณานิคมของอังกฤษสองแห่งคือแคนาดาบน และแคนาดาล่างก่อการไม่สงบขึ้นใน ค.ศ. 1887 รัฐบาลอังกฤษจึงออกพระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งควิเบคและจัดตั้งสภาราษฎร์มาจากการเลือกตั้งในแคนาดาสอง เจ้าหน้าที่ของจักรวรรดิเกิดขัดแย้งกับรัฐบาลอาณานิคมและต่อสู้กัน อังกฤษส่งลอร์ด เดอร์แรม (Lord Durham) มาเป็นข้าหลวงใหญ่ของแคนาดาทั้งหมด เดอร์แรมเสนอให้มอบอำนาจปักษ์ขวาของด้วยสภาราษฎร์ ให้อังกฤษยินยอมแต่ส่วนอำนาจของด้วยสภาราษฎร์ ให้ผลดีทัดเทียมกัน ความคิดของลอร์ด เดอร์แรม กล้ายเป็นพื้นฐานการจัดตั้งเครือจักรภพอังกฤษในหลายสิบปีต่อมา

ภายหลังจากได้ออกราช บันทัดนต่าง ๆ พัฒนาสถาบันและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของตนต่าง ๆ กันตามสภาพพื้นฐานทางภูมิศาสตร์และประสบการณ์จากที่เคยเป็นอาณาจักร

สหราช มีธรรมนูญแห่งสماพันธุรัฐ ค.ศ. 1777 เพื่อเตรียมการปักครอง เป็นงานของพระเจริญที่ไม่ชอบด้วยทรงทราบด้วยความเข้าสู่สุนย์กลาง การให้บริการแก่ปวงชนทำได้อย่างดีที่สุดโดยการพยายามอำนวยเข้าสู่สุนย์กลาง ทั้งหมดอยู่ในความควบคุมของรัฐบาลส่วนมลรัฐ ต่อมาปรากฏเหตุการณ์ที่แสดงว่ารัฐบาลกลางมีอำนาจไม่มีพอ ที่จะจัดการกับมลรัฐหรือบุคคลเพื่อแก้ปัญหาชาติได้ โดยเฉพาะเมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ใน ค.ศ. 1785—1787 คนว่างงานเดินขบวนตามเมืองใหญ่ บางรัฐชั้นต่ำควบคุมกฎหมายได้ และออกกฎหมายผ่อนภาระหนี้สิน พวกรุกษ์นิยมที่มีสินทรัพย์ต้องการรัฐบาลกลางที่มั่นคง เพื่อสกัดกั้นการใช้อำนาจของผู้งงน (Mobocracy) ความคิดนี้เป็นพื้นฐานความคิดในการประชุมร่างรัฐธรรมนูญในวันที่ 25 พฤษภาคม ค.ศ. 1787 ที่เมืองฟิลาเดลเฟีย หมายถึงการริบอันอ่อน หรือปีตี้ของปวงชน ปรากฏเป็นลักษณะของการใช้ระบบตรวจสอบและคานอำนาจขึ้น หน่วยงานของรัฐบาลมีสิ่ง คือ สภาผู้แทนราษฎร สภารัฐ เปรรานาธิบดี และศาลสูง มีข้อกำหนด เป็นวิธีการให้หน่วยงานทั้งสี่ได้ควบคุมและจำกัดอำนาจของกันและกันได้ ชาวนาชาวไร่ผู้ใช้แรงงานและช่างฝีมือคัดค้านรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เพราะเห็นทางที่พวกตนจะมีอำนาจทางการเมืองได้้อยเต็มที่ อย่างไรก็ได้ ไม่มีการรับรองรัฐธรรมนูญฉบับนี้ และจอร์จ วอชิงตัน เป็นประธานาธิบดีคนแรก เขาเป็นผู้นำที่สามารถและอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่เอื้อให้สามารถพำนัชให้รอดพ้นภาวะวิกฤตได้ ใน ค.ศ. 1791 คำประกาศสิทธิ (Bill of Rights) มีข้อความขัดกับสิทธิ์ต่าง ๆ และยืนยันให้บริการทางการพูด การนับถือศาสนา ประชุมตีพิมพ์ข้อความและให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ได้ ต่อมาสหราช ได้ขยายพรอมแคนจารดตะวันตกทางฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก และได้อลาสก้าจากรัสเซีย จนถึงสมัยสหราช โลก สหราชอเมริกาประกอบด้วยมลรัฐถึง 50 แห่งด้วยกัน

ในดินแดนละดินอเมริกา อาณาจักรเป็น 8 แห่งกลายเป็นประเทศอิสระ 18 ประเทศ ประเทศเหล่านี้ไม่มั่นคงทางการเมือง เกิดรัฐประหารด้วยกำลังอำนาจทางการบอยครั้งจนกลายเป็นลักษณะประจำของดินแดนนี้ไป นับแต่ได้อธิรักษามีรัฐธรรมนูญถึง 186 ฉบับ

แคนาดาจัดตั้งสماพันธุรัฐใน ค.ศ. 1867 เพื่อความมั่นคงทางการทหาร ให้ได้เปรียบทางเศรษฐกิจและขยายอาณาเขตจารดแปซิฟิก อังกฤษจัดตั้งอาณาจักรออสเตรเลียขึ้นใน ค.ศ. 1787 ผู้ต้องโทษ 750 คน และผู้คุ้ม 250 นายอาศัยเป็นแคนเนรเทศ จนถึง ค.ศ. 1793 จึงมีผู้อพยพเข้าด้วยกัน นิวซีแลนด์เป็นอาณาจักรอังกฤษ ใน ค.ศ. 1839 ภายหลังเหตุการณ์

เรียกร้องการปกครองตนเองในแคนาดา ออสเตรเลียจึงก่อการเพื่อขอปกครองตนเองบ้าง อังกฤษยินยอมใน ค.ศ. 1850 ให้ออสเตรเลียออกกฎหมายเองได้ ใน ค.ศ. 1899 ชาวออสเตรเลียรู้สึกโถดีเยว่าไม่ปลอดภัยจากอิทธิพลต่างชาติ และเกิดรู้สึกว่าตนเป็นผิวน้ำและเหนือกว่าผู้อพยพชาวเอเชีย จึงออกประชามติจัดตั้งสหพันธ์รัฐขึ้นในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1901 เครือจักรภาพแห่งออสเตรเลียได้ตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ

ประเทศแอฟริกาได้จัดตั้งขึ้นโดยพวากดัชช์หรือที่เรียกตนเองว่าพวากบัวร์ (Boers) อังกฤษเข้าปกครองแทนเคปโคลoni ใน ค.ศ. 1814 และประสบปัญหากับพวากบัวร์โดยตลอดโดยเฉพาะเมื่อมีการpubเพชรที่คิมเบอร์ลีทางเหนือของแม่น้ำโอเรนจ์ และมีการทำเหมืองเพชรที่ได้ถึงหกตันใน ค.ศ. 1890 นายกรัฐมนตรีแห่งเคปโคลoni เชซิล โรดส์ วางแผนขยายอำนาจไปทางเหนือเป็นเหตุให้เกิดสังคมรามบัวร์กับอังกฤษ และยุติสังคมรามลงใน ค.ศ. 1905 และใน ค.ศ. 1909 จัดตั้งสหภาพแอฟริกาได้ขึ้นอยู่ในเครือจักรภาพอังกฤษ

ชาวยูโรปจัดตั้งสถานบันการเมืองในแดนโพ้นทะเลต่าง ๆ กัน แต่ถึงจะต่างกันมากก็ยังมีสาระเดียวกัน ที่มาคือระบบการเมืองของยูโรปเหมือนกัน เห็นได้จากข้อกฎหมาย กฎหมาย มองโกลแซกชอนในสหรัฐ และเครือจักรภาพอังกฤษ กฎหมายโรมันในละตินอเมริกาและคิวเบค และ จากการจัดการระบบรัฐธรรมนูญ

3.2 เศรษฐกิจแบบยูโรป

ลักษณะนิยมแพร่หลายในส่วนยุโรปนิคมจึงต้องกำหนดเศรษฐกิจในอาณา尼คให้อื้อประโชน์แก่เมืองแม่ อาณา尼คแต่ละแห่งเจริญทางเศรษฐกิจแตกต่างกันและต่างไปจากยูโรปหลายประการ ปัจจัยที่เป็นเหตุให้เจริญก็มีต่าง ๆ กันทั้งทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์

อาณา尼ค 13 แห่งและนิวฟรานส์ขาดแคลนแรงงานพื้นเมืองและโลหะมีค่า ต้องอาศัยการลงแรงและทรัพยากรเท่าที่มีอยู่ในนิวฟรานส์ ผู้คนมีอาชีพเกษตรกรรม และส่วนหนึ่งค้านสัตว์ชี้งกล้ายเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญประการเดียว ชาวอาณา尼คจัดการเรื่องเศรษฐกิจและจัดตั้งสถานบันทึ่นเอง เพราะเมืองแม่และบริษัทที่พยายามเข้าควบคุมไม่สามารถทำได้เนื่องจากดินแดนกว้างใหญ่และแรงงานมีไม่พอ ทางใต้เป็นแดนมั่งคั่ง ปลูกยาสูบ ข้าวและคราม เขตที่ทำกิจกรรมไม่ได้ก็มีอาชีพประมงและขนส่งสินค้าทางเรือประเภทเครื่องใช้ ชาวอาณา尼คล่องเรือไปทั่วเจดีย่าน้ำ เปิดโรงงานผลิตริมฝั่งน้ำ พวากชายแดนถือเป็นไรเฟลและขวนมุ่งพิชิตป่าทางตะวันตกและตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน

เมื่อเศรษฐกิจเจริญอย่างรวดเร็ว เมืองแม่พยา Yam เข้าควบคุมเพื่อหาประโยชน์ การปฏิวัติอเมริกาเป็นการต่อสู้เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจจนได้สร้างพากทางการเมือง ทรงคราม ทำให้การผลิตเครื่องอุปโภคบริโภคเพิ่มมากขึ้นและการขนส่งเจริญขึ้น กับดันเรือແยงกีด้วยกันและจีนได้กำไรมากมาย ขณะเดียวกันมีการปรับปรุงกฎหมายการตีครองที่ดิน (ที่เคยใช้กฎหมายจีนโดยลูกชาวยกโน) เศรษฐกิจอเมริกันเปิดเสรีให้แก่ภารกิจทางอันหลัก หลาย เกิดการขยายตัวเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว

สหรัฐอเมริกามีความเจริญทางอุตสาหกรรมผลิตฝ้ายและเหล็ก มีการสร้างและปรับปรุงถนน คลอง และเส้นทางรถไฟ โดยเฉพาะหลังสมควรกลางเมือง เส้นทางรถไฟข้ามทวีปรองรับความเจริญทางอุตสาหกรรมและการค้าและประชากร ใน ค.ศ. 1860 สหรัฐฯ กลายเป็นประเทศผู้ผลิตทางอุตสาหกรรมเป็นอันดับ 4 ของโลก ใน ค.ศ. 1894 ได้เลื่อนเป็นอันดับ 1

ละตินอเมริกาเจริญทางเศรษฐกิจตามปริมาณเงินและทองแท่ง และแรงงานพื้นเมือง การปลูกพืชไร่ประเทกเดียวอาศัยแรงงานทาสจากแอฟริกาและทาสที่ดินชาวอินเดียนบัญชาเศรษฐกิจก่อให้เกิดการปฏิวัติ เช่น ในสหรัฐฯ ชาวสเปนที่เกิดในสเปนได้อกิสิทธิ์ในตำแหน่งราชการและอาชีพ กว้างหลายพานิชย์นิยมของสเปนจำกัดวงการค้าระหว่างอาณานิคมกับเมืองแม่ แต่สเปนไม่สามารถรับผลิตผลทั้งหมดของอาณานิคมได้ และไม่สามารถจัดหาสินค้าประดิษฐกรรมอย่างอังกฤษและประเทศอื่น ๆ ผลิตป้อนให้กับอาณานิคมได้ สมความไม่พอใจ ทำให้ความสัมพันธ์ชะงัก เมื่อสเปนพยายามฟื้นฟูความสัมพันธ์รูปแบบเดิม ชาวอาณานิคมจึงต่อต้านโดยมีอังกฤษหนุนหลังเนื่องจากอังกฤษมีประโยชน์ทางการค้ากับแคนาดาและสเปนในอเมริกา อย่างไรก็ตี ภายหลังได้รับเอกสารช์ เศรษฐกิจของอเมริกาได้กลับไม่เจริญเดิบโตเท่าที่ควรเป็น เพราะพื้นฐานจำกัดอยู่ที่การทำเหมืองแร่โลหะมีค่า การทำไร่พืชผลประเภทเดียวขนาดใหญ่ นอกจากนั้นยังขาดเงินทุน ความชำนาญทางเทคโนโลยี และโครงสร้างทางสังคมเศรษฐกิจไม่อำนวย จนถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 ยุโรปต้องการอาหารและวัสดุดินจากละตินอเมริกามากขึ้น ละตินอเมริกาจึงสามารถเข้าสู่โลกเศรษฐกิจได้ แต่ความเจริญนั้นก็ยังเป็นไปในด้านเดียว ไม่มีส่วนสัมพันธ์กับความเจริญด้านอื่น ๆ ผลประโยชน์ไม่กระจายแม้เศรษฐกิจจะขยายตัว มวลชนมีระดับการครองชีพเช่นเดิม ต่างชาติเข้าควบคุมกิจการที่ทำกำไรเกิดรอยร้าวในสังคม การเมืองไม่มั่นคงจนถึงปัจจุบัน

สมัยของการก่อตั้งชาติในปี ค.ศ. 1914 เป็นสมัยที่เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วทั้งในแคนาดาและราชอาณาจักรอังกฤษ เนื่องจากเศรษฐกิจเป็นแบบยุโรป ยุโรป

เป็นฝ่ายจัดหาทุน กำลังคน เทคโนโลยีและคลาด อังกฤษลงทุนในรัฐไฟซาอยข้ามทวีปของแคนาดา พัฒนาเมืองแร่และฟาร์ก้าได้ แต่ทุนของอังกฤษส่งผลเต็มที่ในแคนาดาเรามากกว่าในราชอาณาจักร เช่น อาณานิคม 13 แห่ง ภายหลังได้รับเอกสารชี้แจงการค้ากับอังกฤษยังเจริญกว่าเดิมมาก ทุนจากอังกฤษ ออกลั่นด้า และเยอร์มันหลังให้แลกเปลี่ยนเมริกาในคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยเฉพาะเมื่อสร้างทางรถไฟ

3.3 วัฒนธรรมแบบยุโรป

วัฒนธรรมแบบยุโรปเจริญไปพร้อมกับการปรับเปลี่ยนเป็นแบบยุโรปโดยทางเชื้อชาติ การเมือง และเศรษฐกิจ ในประเทศตะวันออกเมริกาดินแดนส่วนใหญ่รับอิทธิพลสเปนทั้งภาษา ศาสนา สถาปัตยกรรม เครื่องแต่งกาย ความเป็นอยู่ และทัศนคติ นอกจากสเปนเป็นอิทธิพลของโปรตุเกสและอินเดียน อิทธิพลของอินเดียนเห็นได้จากการครัว เครื่องนุ่งห่ม วัสดุก่อสร้าง และประเพณีปฏิบัติทางศาสนา ชาวแอฟริกันมีอิทธิพลในแอบคาริบีเป็นอย่างมาก มีปรากฏในหลายสิ่งหลายประการโดยเฉพาะคนครัวอันได้แก่กล่อง เป็นต้น

ในสหรัฐอเมริกา ชาวอินเดียนมีจำนวนน้อยกว่าเมริกากลางและทางใต้ และล้าหลังกว่า แต่พอเมื่ออิทธิพลอยู่บ้างได้แก่เชื้อของมลรัฐ 25 แห่ง เป็นภาษาอินเดียนมากกว่า 300 คำ ปรากฏอยู่ในภาษาอังกฤษที่ใช้กัน สิ่งประดิษฐ์ที่ใช้ทั่วไป เช่น ร่องเท้าหนังกว้าง เรือแคบ รองเท้าหิมะ เป็นต้น ชาวแอฟริกันมีอิทธิพลอย่างสำคัญในวัฒนธรรมพื้นบ้าน ได้แก่ นิยายพื้นบ้าน ดนตรี ซึ่งรวมทั้งเพลงศาสนา เพลงชาวบ้าน เช่น เพลงทำงาน เพลงคุก เพลงรถไฟ เพลงรือไอ โคลงเล่าเรื่องราว เช่นเรื่องของแฟรงก์กับจอห์นนี และจอห์น เฮนรี และเพลงแจงบันลือโลก

ชาวอเมริกันเชื่อว่างานคือบุญ ขี้เกียจคือบาป เพราะต้องก่อร่างสร้างตัวพิชิตทวีป พากเข้าเชื่อเรื่องความเสมอภาคในสังคมซึ่งเกี่ยวโยงกับความเชื่อเรื่องการเลื่อนชั้นในสังคม ทุกคนมีเสรีภาพซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ความสามารถและความพยายาม ไม่ใช่ที่ขึ้นทางสังคม ชาวอเมริกันชอบประดิษฐ์เครื่องมือกระจุกกระจิกเพื่อให้งานเสร็จเร็ว เป็นคนมองโลกในแง่ดี ติดจะข้ออวด มีทัศนคติทางวัฒนธรรม (ราว ค.ศ. 1820–1830) หนังสือส่วนใหญ่นำเข้าจากอังกฤษ เนื่องจากไม่มีเวลาให้กับความสุภาพอ่อนโยนและความดงาม เพราะต้องกรำงานหนัก จนถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ชาวอเมริกันจึงก้าวเข้าสู่วงการศิลปะและอักษรศาสตร์ได้

ราชอาณาจักรอังกฤษได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากยุโรปมากกว่าสหรัฐฯ และ ละตินอเมริกา แคนาดาใช้สองภาษาอย่างเป็นทางการ เชื่อสายฝรั่งเศสภาษาอังกฤษซึ่งเมืองแม่ได้ทุดทิ้งไปตั้งแต่ ค.ศ. 1763 พยายามรักษาเอกลักษณ์ของตนท่ามกลางพากแองโกลแซกซอน โปรเตสแตนท์ ชาวแคนาดาสรับอิทธิพลอเมริกันเกือนทุกด้าน ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ประจำวัน ข่าวสาร

รถ รายการวิทยุ นวนิยาย ภาพยินดี ส่วนเป็นของเมริกัน แคนาดาเจริญในลักษณะสมาร์ท ไม่ใช่ชาติ แต่รัฐบาลก็พยายามหามาตรการห้ามการนำรักษาไว้บนธรรมประจ忙ชาติไว้

ชาวอเมริกาเลี่ย นิวซีแลนด์ รับอิทธิพลจากเมืองแม่โดยตรงจนถึงปลายสังคม โลกจึงรับอิทธิพลเมริกันเข้าไว้ เมื่อสหรุข ขยายบทบาททางการเมืองมาทางแปซิฟิกตอนใต้ นอกจากระบานนำทุนมาลงไว้ ยังอาศัยตั้งกองทัพอีกด้วย ชาวอเมริกาเลี่ยถึงกับวิตกว่าจะต้องเปลี่ยนชื่อประเทศเป็นอเมริกา (Austerica) เพราะวัฒนธรรมเมริกันที่ระบาดอยู่

ดินแดนต่าง ๆ รับวัฒนธรรมยุโรปมาปรับเปลี่ยนใช้ โดยเฉพาะภาษา ชาวอังกฤษ ที่ไปเยือนอเมริกาเลี่ย สหรุข หรือแคนาดาจะเห็นความหลากหลายของภาษาอังกฤษที่ใช้ได้เป็นอย่างดี และต่างก็สร้างคำใหม่ขึ้นใช้กันมากจนเกิดความแตกต่าง รวมทั้งสำเนียงที่ใช้ ชาวอังกฤษ เมื่อไปต่างแดนที่ใช้ภาษาอังกฤษก็ประสบความยุ่งยากได้ เช่นเดียวกับที่ชาวฝรั่งเศสประสบที่คีเบค โปรตุเกสในบรัสเซล สเปนในละตินอเมริกา และการใช้ภาษาในแดนโพ้นทะเลยังต้องสืบย้อนไปว่าเป็นภาษาในถิ่นใดในเมืองแม่อย่างสเปน ซึ่งการใช้ภาษาภายในประเทศมีความแตกต่างอยู่ เป็นต้น

กิจกรรมการเรียนที่ 3

- พิจารณาศึกษาแผนที่โลก ทำเครื่องหมายประเทศาณาณิคมของยุโรปในทวีปต่าง ๆ เพื่อประกอบความเข้าใจ
- อ่านบททวนแล้วลองตอบคําถามที่เป็นตัวอย่างท้ายบท

4. โลกสำคัญ

ตั้งแต่ ค.ศ. 1763–1914 ประเทศยุโรปกล้ายเป็นนายความคุณโลกทั้งหมดไว้ได้ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ปราากฎเป็นจักรวรรดิอาณา尼คุณอันยิ่งใหญ่ที่ครอบงำการเมืองเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ทำให้เกิดลักษณะโลกสำคัญเต็มรูปไว้ ตั้งไปจากสมัยก่อน ค.ศ. 1763 สมัยนี้ได้เกิดเหตุการณ์ท้าทายอำนาจของประเทศยุโรปขึ้นด้วย ครั้งสำคัญที่สุดคือญี่ปุ่นอาชานะรัตนเซียได้ เกิดการปฏิวัติในตุรกีและเปอร์เซียและการก่อการให้ดินในดินแดนอาณา尼คุณและกีงอาณา尼คุณ

ใน ค.ศ. 1914 ชาวญี่ปุ่นทบทาและอิทธิพลอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งอย่างยิ่ง ทวีปอเมริกา ใช้เป็นเรีย ราชอาณาจักรอังกฤษก็ถูกเป็นญี่ปุ่น ชาวญี่ปุ่นอยู่พื้นที่อาณาจักรเป็นจำนวน

มาก ชาวพื้นเมืองกลับกลายเป็นชนกลุ่มน้อย ดินแดนหลายแห่งที่ได้ปกครองตนเองในที่สุดยังคงรักษาความสัมพันธ์ใกล้ชิดคุ้นเคยกับประเทศในยุโรป เพราะมีเชื้อสายชาติพันธุ์เดียวกัน มีข้อผูกพันทางเศรษฐกิจและมีสถาบันทางวัฒนธรรมเหมือนกัน ยกเว้นไอล์มีเรียและเอธิโอเปีย

แอฟริกาและเอเชียส่วนใหญ่กลับกลายเป็นอาณานิคมยุโรป นอกจากนี้เป็นเอกสารชาติซึ่งเป็นประเทศที่มีอาณานิคมที่ยุโรปปกครองทางการทหารและเศรษฐกิจ ที่ยังได้ชื่อว่าเป็นเอกสารชอยู่ได้ เพราะประเทศยุโรปตกลงเป็นรายละเอียดเรื่องแบ่งดินแดนกันไม่ได้ มีเพียงญี่ปุ่นชาติเดียวที่คงรักษาเอกสารไว้ได้อย่างแท้จริงในช่วงก่อน ค.ศ. 1914

โลกอยู่ใต้อำนาจยุโรปใน ค.ศ. 1914 เป็นสุดยอดของเหตุการณ์ที่ดำเนินต่อเนื่องกันมาหนึ่งตั้งแต่ที่กบัตันโปรตุเกสหAESนทางไปสู่ชายฝั่งทวีปแอฟริกามีร้า 500 ปีก่อน ตอนนี้ศูนย์กลางแห่งอำนาจของโลกอยู่ที่ทวีปยุโรปและเป็นที่รวมแห่งอำนาจอย่างแท้จริงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน

ยุโรปครอบงำเศรษฐกิจทั่วโลกโดยเป็นนายธนาคารโลกผู้อุดหนุนทุนในการต่าง ๆ ของโลก ก่อนสองครั้งโลก โรงงานอุตสาหกรรมของยุโรปผลิตได้ร้อยละ 47.7 ของผลผลิตทั้งหมด และสหราชอาณาจักร ผลิตร้อยละ 35.8 ยุโรปคุณทุนและเทคโนโลยีของโลกเป็นส่วนใหญ่ทำให้เศรษฐกิจดำเนินไปในลักษณะเดียวกัน เช่น ลงทุนวางแผนรายเบลล์ข้ามทวีป ขยายโทรศัพท์ภาคพื้นทวีป การขนส่งสินค้า การชุดคล่อง เช่น คลองสูเอช คลองปานามา และรถไฟข้ามทวีป เปิดโอกาสให้ทำประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้มากขึ้น เมื่อประเทศต่าง ๆ สามารถเศรษฐกิจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การผลิตทั่วโลกจึงเพิ่มจำนวนได้อย่างมหาศาล

โลกเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจจากแบบอาศัยตามธรรมชาติคือพ่อเลี้ยงตัวเอง ได้เป็นเศรษฐกิจเพื่อเงินตรา มวลชนคือชาวนาผลิตเพื่อบริโภคและอุปโภคเอง ที่เหลือไว้แลกเปลี่ยนของใช้ แต่เมื่อชาวยุโรปปรากฏขึ้นพร้อมกับขวนรถไฟ ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตด้วยเครื่องจักรและแสดงอาการตะกละขอชื้ออาหารและวัตถุดิบทางอุตสาหกรรม ไม่นานชาวนาเก็บพบว่าตัวเองกำลังผลิตป้อนตลาดต่างประเทศและมีชีวิตขึ้นลงตามกระแสเศรษฐกิจนอกชุมชนนอกประเทศของตน ขึ้นอยู่กับความกรุณาของพ่อค้าและผู้ให้ภัย เศรษฐกิจแบบใหม่เป็นเศรษฐกิจที่อาศัยตลาดและเงินตราหมุนเวียน ยิ่งหมุนเวียนเท่าไร ความสามารถทางการผลิตย่อมดีขึ้น เป็นรูปแบบชีวิตที่เครียดเพื่อต้องระวังระวังและเร่งรัดเร่งรีบ ไม่ค่อยเป็นค่อยไปแบบสบาย ๆ ดังแต่ก่อน

เมื่อยุโรปมาสู่เดือนอาณานิคมในตอนแรก ชนชั้นสูงจำนวนน้อยเท่านั้นที่ได้รับผลเปลี่ยนแปลงทางภูมิปัญญา คือรู้ภาษาเยอรมัน รู้เรื่องชาวตะวันตก เพราะอ่านภาษาเยอรมันออก แรกที่เดียว การสนองตอบต่อวัฒนธรรมต่างด้านนี้เป็นไปด้วยความสามารถดีหรือรับและซึ้งชมว่าเป็นสิ่งดีงาม

ไปทุกอย่าง สำเป็นของตะวันตกเป็นเดิมด แต่ต่อมาก็รู้สึกตัวและกลับกลายเป็นมีปฏิกริยาต่อต้านชาวตะวันตกเพื่อทำนุบำรุงรักษาของดินแดนธรรมเก่าที่เป็นของชาติดน การเข้ามาของชาวญี่ปุ่นทำให้วิถีดำเนินชีวิตรเปลี่ยนวิถีทางการคิดกับเปลี่ยนด้วยเช่นกัน

ชาวญี่ปุ่นครอบครองจังหวัดทางการเมืองเศรษฐกิจและวัฒนธรรม จึงเป็นเรื่องธรรมชาติที่ชาวญี่ปุ่นจะพยายามสร้างความสุขให้กับชาวต่างดิน พระเจ้าทรงสร้างมนุษย์มาให้ทัดเทียมกัน แต่ทรงสร้างคนขาวให้ผลักกว่าเพื่อจะได้เป็นผู้จัดการด้านแรงงานและนำความเจริญมาสู่ชาติพันธุ์ที่ด้อยกว่า ซึ่งเป็น “พันธุ์หลังหนา ปัญญาโน้ม” คำอบรมบ่มความคิดเกี่ยวกับการของชนผิวน้ำใจเดียวเพื่ออำนาจลัทธิจักรพรรดินิยมของสมัยนั้น ในทำนองว่าเป็นอุดมการณ์เสียสละตนให้กับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากพระเจ้า ภาระแห่งชนผิวน้ำเป็นภาระในคำกลอนของรัตยาด คิปิง ที่เขียนไว้ใน ค.ศ. 1899 ความว่า

จงอ้ารับภาระแห่งคนขาว
โดยสืบสานสิ่งดีที่สุดให้
ผลักบุตรแห่งสูญเข้าออกไป
บริการเฉลยได้ด้วยจำเป็น*

ทุกทีญี่ปุ่นพยายามรับความจงรักภักดีจากชาติพันธุ์ที่ด้อยกว่าว่าเป็นเรื่องปกติธรรมชาติที่สวรรค์ประทานและเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ตามหลัก “ผู้ที่เหมาะสมจึงอยู่รอดได้” อินเดียเรียกนายญี่ปุ่นว่าชาชีป ตะวันออกกลางเรียก “โอฟเฟนเด” แอฟริกาเรียก “บวนา” ละตินอเมริกาเรียก “พารอน” ไม่น่าแปลกใจที่คนญี่ปุ่นจะกลับเป็นคนสายตาสั้นและเห็นแก่ตัวอย่างไม่น่าเชื่ออย่างเชซิล โรดส์ ที่ล้าหน้าเกินใคร เชื่อมั่นตนเองและก้าวข้ามแรงงานดึงขนาดผืนที่จะครอบดาวดวงอื่นด้วย

ชาวอาณานิคมลืมตาตื่นขึ้นพบว่าตนเองกำลังเป็นอะไรอยู่ การท้าทายอำนาจของชาวญี่ปุ่นมีขึ้นเป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 1914 ตามประวัติศาสตร์ ปฏิกริยาของชาติที่อ่อนแอด้วยต่อ กำลังบุกรุกก้าวข้ามแรงงานจะออกเป็นรูปแบบสองประการ คือ ตัดการคิดต่อกันอำนาจที่บุกรุกทุกทาง ดูดดอยเข้าอยู่ในกำบังความเชื่อและธรรมเนียมปฏิบัติแบบเก่า อีกประการคือ ใช้ทุกสิ่ง

* Take up the White Man's Burden —
Send forth the best ye breed —
Go bind your sons to exile
To serve your captives' need...

ทุกอย่างที่สังคมต่างด้าวมีตามความจำเป็นเพื่อให้เกิดกติกาที่เสมอภาคต่อกัน คือ พากแรกมีคำขวัญว่า “หวานคืนสู่วันแก่ ๆ” อีกพากถือมั่นที่จะ “เรียนจากตะวันตกเพื่อสู้กับตะวันตก” อินเดียและจีนสู้ย่างหนักเลือด แต่ไม่เป็นผล เพราะเป็นการกระทำในทางลบ คือหากทางขับชาวยูโรปออกด้วยกำลังเพื่อพื้นฟูวันแก่ ๆ ที่มีแต่สิ่งดีงามขึ้นมาใหม่ ญี่ปุ่นเป็นชาติแรกที่ใช้นโยบายปรับเปลี่ยนดัดแปลงความคิดและเทคโนโลยีของชาวตะวันตกเพื่อต่อสู้กับชาวตะวันตก ญี่ปุ่นอาจชนะจีนใน ค.ศ. 1894—1895 ชนะจักรวรรดิรัสเซียใน ค.ศ. 1904—1905 เป็นเหตุสำคัญหมายจุดหักเหของประวัติศาสตร์ได้ โลกอาณาจักรดั้งเดิมและเกิดความหวังใหม่ขึ้น ผลที่สำคัญคือเกิดปฏิวัติภายในรัสเซียล้มล้างอำนาจอัตตารีบีไทรของพระเจ้า沙ร์ ผลต่อเนื่องคือบรรดาลัทธิญี่ปุ่นกัดซีบังคับ ต่างดื่นเด่นต่อชัยชนะ จากนั้นได้มีการปฏิวัติเบอร์เซีย การปฏิวัติของกลุ่มเตอร์กหนุ่ม การปฏิวัติจีน การลุกฮือและก่อการร้ายในอินเดีย สิ่งที่คุณจะเป็นไปไม่ได้คือการท้าทายอำนาจยูโรปกลับ เป็นไปได้ และเริ่มมีการเรียกร้องเอกราชก่อน ค.ศ. 1914 ชาวตะวันตกสามารถปราบปรามพวกก่อการต่อต้านลงได้ แต่ภายหลังสงครามโลก ขบวนการชาตินิยมกลับปฏิบัติการจนเป็นผลสำเร็จได้

กิจกรรมการเรียนที่ 4

1. อ่านบททวนและลองตอบคำถามท้ายบท
2. ลองหาอ่านงานเขียนของรัตยาด คิบลิง เพื่อให้เข้าใจเรื่องจักรวรรดินิยมดีขึ้น

สรุป

ประเทศยูโรปภายเป็นเจ้าแห่งจักรวรรดิปกครองอาณาจักรในทวีปต่าง ๆ ได้ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 เนื่องจากมีปัจจัยส่งเสริมอย่างสำคัญ คือ การปฏิวัติสามประการ การที่ชาวยูโรปได้ครองโลกยังผลให้เกิดรูปแบบสากลขึ้นในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมทั่วโลก อำนาจจักรวรรดินิยมของประเทศยูโรปตะวันตกดำเนินไปจนกระทั่งเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 จึงเสื่อมคลายลง

ปัจจุบันผลท้ายบท

ให้แนวคิดของคุณตามข้อต่อไปนี้

1. การปฏิวัติวิทยาศาสตร์คืออะไร สำคัญอย่างไร
2. การปฏิวัติสหกรรมคืออย่างไร ส่งผลกระทบต่อก้าวโลกได้อย่างไร
3. ลักษณะการรัฐนิยมแบบใหม่คืออย่างไร
4. เหตุใดจึงเกิดโอลกาลขึ้นอีกครั้งหนึ่งในคริสต์ศตวรรษที่ 19 และมีลักษณะแตกต่างจากที่เคยเกิดขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 17 หรือไม่อย่างไร

บทที่ 4

สังคมนักการปฏิวัติ

เค้าโครงเรื่อง

1. สังคมโลกครั้งที่ 1
  - 1.1 สาเหตุพื้นฐาน
  - 1.2 วิกฤตการณ์ชาราจโว
  - 1.3 การปฏิวัติรัสเซีย ค.ศ. 1917
  - 1.4 สหรัฐอเมริกาเข้าร่วมสังคม
  - 1.5 สันนิบาตแห่งประชาชาติ
2. ผลของสังคมโลกครั้งที่ 1
  - 2.1 การปฏิวัติในทวีปยุโรป
  - 2.2 เหตุการณ์เศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่
  - 2.3 นาซีเยอรมัน
  - 2.4 จักรวรรดินิยมใหม่
3. สังคมโลกครั้งที่ 2
4. โลกภายในลังสังคม
  - 4.1 สหประชาชาติ
  - 4.2 สังคมเย็น
  - 4.3 ขบวนการชาตินิยมต่อต้านจักรวรรดินิยมยุโรป
  - 4.4 อำนาจความเจริญแบบตะวันตก

สาระสำคัญ

1. สมรภูมิโลกเกิดขึ้นครั้งแรกใน ค.ศ. 1914 สาเหตุพื้นฐานที่สำคัญคือการแข่งขันทางเศรษฐกิจและอาณานิคม อำนาจการครองโลกของประเทศญี่ปุ่นต้องสิ้นสุดลงในเวลาต่อมา
2. ประเทศญี่ปุ่นปรับเปลี่ยนรูปแบบการปกครองภายใต้หลักสังคมและสำหรับประเทศญี่ปุ่นเพียงครั้ง ภาระการซัดใช้หนี้สินสังคมประจำวันกับเหตุการณ์เศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ทำให้อำนาจเด็ดขาดทางการสถาปนาได้และแผ่อำนาจถูกความเพื่อนบ้าน สมรภูมิโลกเกิดขึ้นเป็นครั้งที่สอง
3. เหตุการณ์ในสมรภูมิโลกครั้งที่สองได้เปลี่ยนผู้ถืออำนาจจากการจัดการระดิจจากเยอรมันและญี่ปุ่นในสมัยสังคมเป็นสหราชอาณาจักรและรัสเซีย ผู้นำฝ่ายลัทธิที่เป็นปฏิบัติษ์ต่อ กัน เผชิญหน้ากันในภาวะการณ์ของโลกที่เรียกว่าสังคมเย็น
4. สหประชาชาติเป็นองค์กรกลางที่จัดตั้งขึ้นด้วยความร่วมมือของสมาชิกประเทศทั่วโลก เพื่อการรักษาสันติภาพและบรรลุความเจริญด้านต่าง ๆ ของมนุษยชาติในโลกให้คงอยู่ต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถอธิบายถึงสาเหตุและผลของสมรภูมิโลกทั้งสองครั้งได้
2. บอกระบบการเมืองต่าง ๆ ได้แก่ เสรีประชาธิปไตย สังคมนิยมคอมมิวนิสต์ และเด็จการฟاشิสต์
3. สามารถอธิบายเกี่ยวกับองค์กรระหว่างประเทศ ได้แก่ องค์การสันนิบาตชาติ และองค์การสหประชาชาติได้
4. อธิบายเกี่ยวกับภาวะการณ์ที่เรียกว่าสังคมเย็นได้

ตั้งแต่ ค.ศ. 1914 ประเทศไทยเป็นรัฐสหภาพเพื่อความด้อย แต่ก็จัดว่าเป็นผู้ชนะในคราวเดียวกัน เพราะโลกมีบูรณาภิภาคอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน ทั้งเทคโนโลยี ความคิด หรือสถาบันแบบตะวันตกล้วนแพร่หลายเป็นที่นิยมใช้ทั่วไป ชาวอาษานิคมเลือกใช้อารยธรรมตะวันตกเป็นวิธีต่อต้านชาวตะวันตก ผู้หนึ่งที่มองเห็นพลังอำนาจของอารยธรรมแบบใหม่นี้คือผู้นำชาวเตอร์กชื่อเคนาล อตาเตอร์ก ผู้ที่เข้าใจแจ่มแจ้งและจัดการกับมันได้อย่างดีที่สุด สาธารณรัฐตุรกีเป็นรัฐที่ปรับเปลี่ยนแบบตะวันตกได้มากที่สุดในตะวันออกกลาง จึงสามารถเป็นอิสระจากอำนาจตะวันตกได้มากที่สุด ความเสื่อมและชัยชนะของชาวตะวันตกจึงเป็นเสมือนเครื่องหมายที่มีสองหน้ากันเอง

1. สมครามโลกรั้งที่ 1

สมครามโลกรั้งที่ 1 เป็นชาติกำหนดให้ยุโรปต้องพงกับหายนะ ราชวงศ์ต่าง ๆ ที่มีอายุยืนยาว หลายคลัววรรณสันสุดลง ผู้นำใหม่ สถาบัน และอุดมการณ์ใหม่เข้ามาแทนที่

สมครามโลกรั้งที่ 1 หมายถึงการที่ชาวยุโรปสันสุดอำนาจการครองโลกร่วมกันในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ลง ปลายสมัยสมครามยุโรปอ่อนแอลง มีการท้าทายอำนาจของประเทศยุโรปทุกแห่ง ส่วนใหญ่ปรบลงได้ แต่ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในโลก กลับนองเลือดโกลาหลทั่วไปอีก

1.1 สาเหตุพื้นฐาน

สมครามโลกรั้งที่ 1 ด้วยสนธิสัญญาแวร์ชายส์ ใจความในสัญญាតอนหนึ่งเรียกว่า “ประเทคเยอรมันและประเทคภาคีเยอรมันจะทำการคุกคาม” เจาะจงปัจจัยที่ผู้กระทำผิดในเหตุการณ์ครั้งสำคัญนี้ ประเทคสัมพันธ์มิตรฝ่ายชนะสมครามใช้อ้างเพื่อถือสิทธิเรียกค่าปฏิกรรมสมครามจากมหาอำนาจกลางผู้แพ้ ก่อให้เกิดข้อขัดแย้งอย่างรุนแรง และยีดเยื้อ ระหว่างปี ค.ศ. 1930 ผู้คนเริ่มสนใจสภากาณ์และพลังผลักดันทางประวัติศาสตร์ ที่ก่อให้เกิดสมครามขึ้น นักประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่แยกแยะเป็นสาเหตุพื้นฐานและสาเหตุบังคับ ซึ่งได้แก่การลองปัลงพระชนม์ชาติก Francis Ferdinand แห่งออสเตรีย สาเหตุพื้นฐานสำคัญที่สุดมีอยู่สี่ประการ คือ การแข่งขันทางเศรษฐกิจ การทะเลาะเบาะแว้งเรื่องอาษานิคม ระบบภาครัฐพันธมิตร และความไม่สงบเยօทะยานด้วยความรู้สึกทางชาตินิยม

การแข่งขันทางเศรษฐกิจ

ประเทคยุโรปส่วนใหญ่มีส่วนก่อสมครามด้วยการตั้งกำแพงภาษีและแข่งกันทางตลาดต่างประเทค การแข่งขันที่รุนแรงที่สุดเกิดขึ้นระหว่างอังกฤษกับเยอรมัน เยอรมันเพิ่มผลผลิตทางอุตสาหกรรมได้อย่างรวดเร็วผิดปกติในราวด้วยคริสต์ศตวรรษที่ 19 หมายถึง

ต้องแข่งกับอังกฤษด้านตลาดโภณฑ์ เทำให้อังกฤษประสบความเสียหายอย่างหนักทางธุรกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศจึงตึงเครียดและเลวลงเมื่อต้องแข่งกับสร้างกำลังทัพเรือ ป้องกันเส้นทางการค้าและเรือสินค้าของชาติดน

การทะเลาะเบาะแสแห่งอาณาจักร

การแข่งขันทางเศรษฐกิจทำให้เกิดความขัดแย้งเรื่องอาณาจักร ประเทศต่างๆ แสวงหาอาณาจักรเพื่อประกันว่ามีตลาดรองรับทุนและผลผลิตที่เกินล้นได้ เยอร์มันไม่ได้ลงแข่งขันทางอาณาจักรด้วย จนเมื่อรวมประเทศได้แล้วใน ค.ศ. 1871 เยอร์มันสามารถจัดตั้งจักรวรรดิและสร้างกำลังทางเศรษฐกิจได้รวดเร็วและมีท่าทีกุศลขึ้น เยอร์มันแห่งอำนาจเข้ายึดอาณาจักรของชาติเล็ก ๆ ได้แก่ โปรตุเกส ชออลแลนด์และเบลเยียม โดยยืนกรานว่า เยอร์มันต้องมี “ที่ได้คาดหวังนี้” เช่นกัน แต่ทว่าเกือบทุกที่ในโลกที่เยอร์มันไปเจอะเจอจะมีชาวอังกฤษจับจองกันทำไว้แล้ว เยอร์มันถึงกับก่นด่าอังกฤษว่าเป็น “หมาในรังหยา”

ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ประเทศญี่ปุ่นแข่งขันชิงอาณาจักรเพื่อจักรวรรดิของตน ก่อให้เกิดความตัดร้าวระหว่างชาติขึ้น ได้แก่ อังกฤษกับเยอร์มันเรื่องแอฟริกาตะวันออกและแอฟริกาตะวันตกเนื่องตั้ง อังกฤษกับฝรั่งเศสเรื่องสยามและลุ่มแม่น้ำในรัฐ อังกฤษกับรัสเซีย เรื่องเบอร์เซียและอาฟกานิสถาน และเยอร์มันกับฝรั่งเศสเรื่องมอร็อกโกและแอฟริกาตะวันตก

ระบบภาคีพันธมิตร

เมื่อประเทศญี่ปุ่นแข่งกันหาอาณาจักร จึงจำเป็นต้องหามิตรประเทศเข้าเป็นพวากุยกันเป็นภาคีอย่างมีระบบ เป็นการประกันความช่วยเหลือหากมีสงครามเกิดขึ้น ระบบภาคีพันธมิตรมีส่วนก่อให้เกิดสงคราม เริ่มขึ้นเมื่ออัตราเงินเดือนของเยอร์มัน ออตโต พอน บิสมาร์ก ทรงเป็นภาคีกับออสเตรีย-ฮังการี กิติกาคือป้องกันเยอร์มันจากฝรั่งเศสเนื่องด้วยเหตุการณ์ เกี่ยวกับแครวนอัลชาส-ลอร์แรน และป้องกันออสเตรีย-ฮังการีจากรัสเซีย เนื่องจากเหตุปัญหา เรื่องแดนในแหลมบล็อกข่าน สนธิสัญญาทวิภาคีกล้ายเป็นสนธิสัญญาไตรภาคี เมื่ออิตาลีเข้าร่วมด้วยใน ค.ศ. 1882 เพื่อป้องกันตนจากฝรั่งเศส เนื่องจากเหตุขัดแย้งเรื่องทูนิเซีย เจตจำนงที่ระบุไว้ในสนธิสัญญาและข้อความต่าง ๆ ไม่ปรากฏลักษณะคุกคามก้าวร้าว แต่เป็นไปเพื่อรักษาสถานะเดิมเป็นเบื้องต้น แต่ตามสายตาฝรั่งเศสและรัสเซีย สัญญานี้เป็นการเกากลุ่มเพื่อ ครอบยุโรปและกีดกันสองประเทศให้อยู่ตามลำพัง ส่องประเทศมีปัญหารื่องอาณาจักรกับ อังกฤษ จึงตกลงเป็นภาคีกันใน ค.ศ. 1894 เพื่อความอำนวยใจไตรภาคีและต่อต้านอังกฤษเรื่องอาณาจักร ต่อมาอังกฤษกับฝรั่งเศส และอังกฤษกับรัสเซีย ตกลงกันได้เรื่องอาณาจักร สัญญาทวิภาคีรัสเซีย-ฝรั่งเศส จึงกล้ายเป็นสัญญาไตรพันธมิตร (Triple Entente)

ประเทศอ่านางสำคัญฝ่ายฝ่ายตนและเป็นปฏิบัติที่ต่ออีกฝ่ายอย่างเป็นระบบ
เกิดผลเสียต่อความสัมพันธ์ระหว่างชาติ เมื่อก็ได้ประเด็นปัญหาขัดแย้งขึ้น สมาชิกของทั้งสอง
ฝ่ายต่างสนับสนุนพรรคร่วมโดยไม่พิจารณาสิ่งอื่นใด ต่างฝ่ายต่างกล่าวว่าหากภาคีพันธมิตร
ฝ่ายตนเกิดแตกแยก ตนต้องอยู่ตามลำพังและเป็นอันตราย ข้อขัดแย้งแต่ละข้อจึงกล้ายเป็น
วิกฤติการณ์สำคัญที่ดึงเอาสมาชิกประเทศาภาคีพันธมิตรหันหัวทางฝ่ายเข้าเกี่ยวข้องด้วย

ความไฟฟ้านะเยอทะยานด้วยความรู้สึกทางชาตินิยม

ชาวฝรั่งเศสในแคว้นอลลซัส-ลอร์แรน ไม่ยอมรับอำนาจการปกครองของเยอรมัน
จักรวรรดิในยุโรปภาคกลางและภาคตะวันออกมีชนหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ และชนเหล่านี้
เรียกร้องขอปกครองตนเองเสียงดังขึ้นทุกที่ จักรวรรดิแห่งราชวงศ์แฮปส์เบอร์กมีชาวออสเตรียน
และยังการเรียนปักษ์ขวา ชาวอิตาเลียน ญูเมเนียนและชาว슬라ฟทั้งหลาย ได้แก่ เช็ค สโลวัก
ญูเกเนียน โปแลนด์ สโลวีน โครات และเซอร์บ พากันแข่งขัน เป็นเรื่องน่าเห็นใจหันหัวทางฝ่าย
แฮปส์เบอร์กต้องใช้มาตรการแข็งกร้าวเพื่อให้จักรวรรดิปราบอยู่ต่อไปเมื่อกองกำลังชาวเซอร์บ
ร้องขอรวมประเทศาและตั้งตนเป็นอิสระ เหตุสำคัญเกิดขึ้นเมื่อรัชทายาทแห่งราชบัลลังก์ออสเตรีย
สันพระชนม์ด้วยฝีมือของชาวเซอร์ปชาตินิยมที่เมืองชาราเจโว รัสเซียหนุนเซอร์เบีย ฝรั่งเศส
และอังกฤษหนุนรัสเซีย เยอรมันและอิตาลีหนุนยังการี ความต้องการปกครองชาตินองและ
ระบบภาคีพันธมิตรจึงทำให้ยุโรปกล้ายเป็นยุทธภูมิที่ต้องหันหัวกันนองเลือดจนกว่าจะถึงที่สุด

1.2 วิกฤติการณ์ชาราเจโว

ชาราเจโวคือเมืองหลังของแคว้นบอสเนีย เป็นที่ซึ่งชวนเหตุสังหารมังเกิดขึ้น
เมื่อนักศึกษารอบบอสเนียนเชือสายเซอร์เบีย การวิโล ปรินซิป ปลงพระชนม์อาชดุกฟรานซิส
เฟอร์ดินานด์ ในนามขององค์การลับชาวเซอร์บที่ชื่อว่า “รวมหรือตาย” เรียกันหัวไปว่า
“มือมีด” รัฐบาลเซอร์เบียไม่รู้ไม่เห็นด้วยแต่ไม่อาจบังกันได้ กระสุนสองนัดที่ปลงพระชนม์
อาชดุกและดัชเชสนำโลกเข้าสู่ภาวะสงคราม

ระบบพันธมิตรส่งผลในทางปฏิบัติทันที ออสเตรียยืนคำขาดต่อเซอร์เบียขอคำริบای
ขอให้รับผิด ให้ปราบปรามองค์กรและสิ่งพิมพ์ที่ต่อต้านออสเตรีย ขอร่วมการใต้ส่วนและใน
กระบวนการทางการศาลจัดการผู้สมรู้ร่วมคิด เซอร์เบียให้คำตอบเป็นความออมชومแต่ไม่
ร่วมมือ ออสเตรียประกาศสงครามต่อเซอร์เบียในวันที่ 28 กรกฎาคม 1914 รัสเซียระดมพล
หัวประเทศาที่ 30 กรกฎาคม เยอรมันให้รัสเซียถอนการระดมพล รัสเซียปฏิเสธ เยอรมัน
ประกาศสงครามต่อรัสเซียและต่อพันธมิตรคือฝรั่งเศสและบุกโจมตีเบลเยียม อังกฤษประกาศ
สงครามต่อเยอรมันในวันที่ 4 สิงหาคม ห้าสัปดาห์หลังเกิดเหตุปลงพระชนม์ ประเทศาญุโรปเข้าสู่

ภาวะสังคม

สังคมเริ่มขึ้นในภาคพื้นยุโรปใน ค.ศ. 1914 และดำเนินไปจนถึง ค.ศ. 1917 เป็นสังคมยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ มีสามสิบประเทศเข้าร่วม สูญเสียชีวิตผู้คนไปราว 65 ล้านคน เป็นทหารแปรเปลี่ยนห้าแสนคน ทหารบาดเจ็บ 29 ล้านคน พลเรือนประมาณจำนวนไม่ได้ สูญเสียค่าใช้จ่ายประมาณสองแสนล้านเหรียญสหรัฐฯ

เยอรมันประสบความสำเร็จในเบื้องต้น ต่อมาสังคมเข้าสู่สภาพที่ไม่แน่ว่าสมรภูมิจะตกลงเป็นของใคร เมื่อยุทธหัตถีกับฝรั่งเศสได้และหยุดยั้งที่แม่น้ำมาร์น ฝ่ายพันธมิตรจึงสามารถตอบโต้ได้ เมื่อฝ่ายภาคีเยอรมันรบไม่ชนะในตุรกีและบัลข่าน อิตาลีได้ทิ้งพันธมิตร เพราะแพ้ที่คาโอลิเตตโต และเห็นว่าไม่ได้รับความช่วยเหลือต่อไป ส่วนเยอรมันเห็นว่าจะเอาชนะสังคมให้ยุติได้ต้องรุ่มรัสรเซีย ขณะนั้นรัสเซียเกิดการปฏิวัติภายในประเทศ

1.3 การปฏิวัติรัสเซีย ค.ศ. 1917

ค.ศ. 1917 เป็นปีตัดสินชะตา มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นสองประการ คือ การปฏิวัติรัสเซียและสหรัฐอเมริกาเข้าร่วมสังคม สภานการณ์สังคมเปลี่ยนไป และสังคมภาคพื้นยุโรปกลายเป็นสังคมโลก ญี่ปุ่นเข้าร่วมสังคมในวันที่ 23 สิงหาคม ค.ศ. 1914 แต่ไม่ช่วยเยอรมันมากนัก แต่มีสหรัฐฯ เข้าร่วมสังคม เป็นการตัดสินชะตาสังคมได้อย่างรวดเร็ว

เหตุทั้งสองประการสร้างปัจจัยที่ยกับอุดมการณ์และส่งผลต่อโลกทั่วไป หลัก 14 ประการของประธานาธิบดีวิลสันและคำขวัญเพื่อปฏิวัติของเลนินเป็นสากลและส่งผลอย่างยิ่งต่างจากประเด็นปัญหาเฉพาะของยุโรป เช่น เรื่องอัลชาส ลอร์แรน หรือชนชาติต่างๆ ในจักรวรดิแฟรงซ์เบอร์ก ดังนี้ ค.ศ. 1917 จึงเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อ พลิกโฉมหน้าสังคมยุโรปเป็นสังคมโลก

การปฏิวัติรัสเซียเกิดขึ้นในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1917 พระเจ้าซาร์กรุงหมอดำนาจลงรัฐบาลประจำชิปไทรรัสเซียเกิดขึ้นแทนที่ พร้อมกับที่เกิดโโซเวียตของชนชั้นแรงงานและทายอยขึ้นหลายแห่ง สถาปัตย์ความคุณสถานการณ์ได้ มีประชุมครั้งแรกในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1917 ให้เครื่องเรนส์ก์หัวสังคมนิยมมาร์กซิสต์ควบคุมรัฐบาลเสรีประชาชิปไทร ต่อมากลุ่มบล็อกเชิงรัฐบาลเลนินกลางสัญญาเบรสต์ ลิตอฟส์ กับเยอรมันในวันที่ 3 มีนาคม ค.ศ. 1918 ยอมยกดินแดนรัสเซียส่วนยุโรปให้ แลกสนับสนุนทางการเมืองและความมั่นคงแห่งอำนาจภายในประเทศ ส่อง

ประเทศร่วมกันและสนธิสัญญาลับที่แสดงถึงวัตถุประสงค์ทางจักรวรดินิยมของประเทศพันธมิตร จากนั้นabolเชิงต่อต้านการปฏิวัติ พยายามขัดระบบอนุบาลและดำเนินการทางสังคมนิยม คือ ยึดโรงงาน ยึดที่ดิน เวนคืนอุดหนากรรม เลิกใช้เงินตราเป็นอัตราแลกเปลี่ยน เป็นต้น การที่รัสเซียถอนตัวจากสงครามโลกครั้งที่ 1 และabolเชิงต่อต้านการตามหลัก สังคมนิยมก่อตั้งสหภาพสังคมนิยมโซเวียตรัสเซียส่งผลต่อส่วนต่าง ๆ ของโลก

1.4 สหรัฐอเมริกาเข้าร่วมสงคราม

เยอรมันไม่ชนะสงครามเพระสหรัฐฯ เข้าสู่สงครามใน ค.ศ. 1917 เยอรมันใช้ ยุทธการเรือดำน้ำกับเรือพาณิชย์ก่อวินาศกรรม มีแผนการสำหรับเม็กซิโกหากสหรัฐฯ เข้า สงคราม แสดงอาการก้าวไว้ก่อนมากขึ้น ฝ่ายสัมพันธมิตรโฆษณาชวนเชื่อในสหรัฐฯ และสหรัฐฯ เสียประโยชน์ เรือและชีวิตผู้คนไปในสงคราม สหรัฐฯ รับรองรัฐบาลชั่วคราวของ รัสเซียจึงได้ชี้อ่วร่วมสันนิบาตประชาธิปไตยต่อสู้กับระบบอัตตาธิปไตยโดยภาคกลาง สหรัฐฯ จึงประกาศสงครามในวันที่ 6 เมษายน ค.ศ. 1917 โดยชี้ให้เห็นว่าเป็นการช่วยโลก “ให้พันภัยเพื่อประชาธิปไตย” และเข้าร่วมสงครามเพื่อยุติสงคราม สหรัฐฯ เป็นผู้กำหนด ขอบข่ายและเป้าหมายของฝ่ายสัมพันธมิตรในการสงคราม เยอรมันยอมจำนนและตกลงสัญญา สันติภาพในวันที่ 11 พฤศจิกายน ค.ศ. 1918

สนธิสัญญาสันติภาพแวร์ชายส์เป็นไปตามหลัก 14 ประการของประธานาธิบดีวิลสัน แห่งสหรัฐฯ ซึ่งมุ่งหมายสถาปนาสันติภาพอันถาวรขึ้น ข้อหนึ่ง คือ ให้จัดตั้งสันนิบาตแห่ง ประชาชาติเพื่อขัดข้อขัดแย้งระหว่างประเทศโดยอาศัยวิธีเจรจาออมช้อมหรือยุติด้วยกำลัง และการศาล หลัก 14 ประการดูเหมือนการผันเพื่อแก้ไขความขัดแย้งแต่ประชาชนร่วมผันหาสันติภาพด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ต้องมีประเทศฝ่ายชนะสามารถได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลีที่สัญเสียงามากมายและ ต้องการแก้แค้นและให้ฝ่ายแพ้ชดใช้ เยอรมัน ออสเตรีย-ฮังการี ตุรกี และบัลกาเรียต้องยอมรับ บทลงโทษสูงสุดโดยเด็ดขาดแก่ผู้ชนะ อำนาจทางทหารของเยอรมันถูกจำกัดลงพร้อมกับที่ประเทศ ถูกยึดครองเพื่อประกันการปฏิบัติตามสัญญา ให้ขาดใช้ค่าปรึกษาระบบทางการค้า ค่าน้ำรณะซ้อมแขม ต่าง ๆ มูลค่า 6,000 ล้านเหรียญสหรัฐฯ กำหนดจ่ายทันที ขณะเดียวกันผู้ชนะยึดเส้นทางรถไฟ อุปกรณ์ลงทุน ปศุสัตว์ และถ่านหิน ประเทศผู้แพ้ต้องรับการปฏิบัติเช่นเดียวกัน ชาติใหม่ ๆ ต้องกำเนิดขึ้นจากสนธิสัญญาสันติภาพนี้

1.5 สันนิบาตแห่งประชาชาติ (League of Nations)

ในสนธิสัญญาแวร์ชายส์ ข้อ 1 ระบุกิจการก่อตั้งสันนิบาตแห่งประชาชาติไว้มีสาระว่าให้ชาติที่เป็นฝ่ายชนะเข้าเป็นสมาชิกและให้สันนิบาตมีอำนาจพิจารณาจดหมายที่จะยุติสงครามใน

อนาคตได้

สันนิบาตชาติเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่มวลสมาชิกเข้าร่วมประชุมโดยออกเสียงลงมติได้ชาติละหนึ่งเสียง มีสภานบริหารประจำกองด้วยสมาชิกการคือประตูเคนห้ามานาจ และสมาชิกไม่ถูการคือประตูที่รับเลือกเข้ามาปฏิบัติตามบัญญัติของสภาก มีศาลโลกเพื่อยุติข้อพิพาท เลขานิการจัดประชุมและบันทึกผลการประชุม ข้อตกลงระบบนิติ (mandate system) เพื่อจัดการวาระดินยมโดยมอบหมายอำนาจให้ประตูหนึ่งเข้าจัดการดูแลเด่นที่ไม่สามารถช่วยตัวเองให้มั่นคงได้ สันนิบาตชาติตั้งกรรมการจัดการเรื่องการบรรเทาภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจ สาธารณสุข อนามัย การศึกษา และการสื่อสารคอมนิคเป็นพื้นฐานทั่วโลก สมความยุติลงใน ค.ศ. 1919 โลกน่าจะหวังได้จริงจังขึ้น หลายประเทศประชุมเรื่องลดอาชญากรรมดินยมพอใจที่ก่อตั้งรัฐตามเชื่อชาติได้ ได้แก่ ไปแลนด์ เชโกสโลวัก ออสเตรีย อังกฤษ ญี่ปุ่น สารานิบาตชาติและศาลโลกมีอำนาจมั่นคงและชาติต่าง ๆ ร่วมมือกัน ความรุนแรงต่าง ๆ นำจะยุติได้ สมความจะไม่เกิดขึ้นอีก แต่สมความโลกครั้งที่ 2 ได้บังเกิดขึ้น ในยุคปัจจุบัน เป็นสมความที่นำสะพิงกลับยิ่งเสียกว่าในครั้งแรก

กิจกรรมการเรียนที่ 1

- ให้นักศึกษาอ่านเรื่องสมความโลกครั้งที่ 1 เพิ่มเติม และคุณแผนที่ประกอบเรื่อง
- อ่านบททวน และลองตอบคำถามที่เป็นตัวอย่างทั่วไป

2. ผลของสมความโลกครั้งที่ 1

เมื่อสันนิบาตสมความโลกครั้งที่ 1 โลกมีความเปลี่ยนแปลงเพียงไม่กี่ประการ ที่สำคัญคือแผนที่ยุโรปเปลี่ยนเพราจะจักรวรรดิทั้งสี่ล่มสลายลง ประเทศยุโรปยังคงถืออำนาจปกครอง อาณาจักรโรมันตะวันตกและยังขยายเขตอาณาจักรให้กว้างขวางออกไปด้วย คือแคนดิลต้านปกครอง ในตะวันออกกลาง ดูเหมือนว่ายุโรปจะมีอำนาจเต็มที่กว่าก่อน แต่อันที่จริงอำนาจนั้นได้ค่อย ๆ เสื่อมคลายลงและหมดไปในสมัยสมความโลกครั้งที่ 2 ปรากฏให้เห็นได้ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และอาณาจักร

ก่อนสมัยสมความโลกเศรษฐกิจยุโรปขึ้นกับการลงทุนในดินแดนเพ้นท์แล แต่เมื่อสมความโลกเกิด อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมันสูญเสียประโยชน์จากการลงทุนนี้ไปมาก many ชนเผ่าสหราชรุษ กลับกลายเป็นจ้านหน่ายโรป อุตสาหกรรมยุโรปเสียหาย แต่สหราชรุษ เพื่องฟุเพรเว

ผลิตเพื่อส่งความ สหรัฐฯ รับคำแนะนำนายธนาคารและเจ้าของกิจการของโลกแทนยุโรป สองคราม ทำให้ชาวยุโรปขวัญใจเงินและรู้สึกเชื่อมั่นอะไรไม่ได้ และกลับหันไปมองคนนอกที่เป็นคือ ประธานาธิบดีอเมริกัน—วิลสัน กับผู้นำรัสเซีย—เลนิน หลัก 14 ประการช่วยให้คาดหวัง ประชาธิปไตยได้ มวลชนที่ประสบภัยจากสงครามหัวงให้ปฏิรูปเพื่อสังคมใหม่ มีการจัดตั้ง สถาปัตย์ในเบอร์ลิน แอนบอร์ก นูดาเบรสต์ มีเดินขบวนตามห้องถนนในกรุงลอนדון ปารีส และโรม

ดังนี้ส่งความจึงทำให้อ่าน่ายุโรปเสื่อมลง ชนผิวขาวไม่ได้อู่เห็นอ่อนผิวสีอีกต่อไป ชาวอาณานิคมได้ร่วมรับในส่งความ เมื่อกลับบ้านเกิดเมืองนอน ความรู้สึกต่อนายผิวขาวของเขามา ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป เหตุการณ์ปฏิรูปในอาณานิคมยุโรปเกิดขึ้นเป็นระลอกโดยมีลักษณะ ต่าง ๆ กัน ชาวเตอร์กได้ชื่อว่าต่อสู้ปลดอำนาจชาวยุโรปได้สำเร็จมากที่สุด ส่วนที่ต้องนองเลือด แล้วพ่ายแพ้อย่างที่สุดคือชนเผ่าอารีฟ (Rif) ส่วนชาติอื่น ๆ เช่น ชาวอียิปต์ อิรัก อินเดีย สำเร็จ ด้วยหนทางรัฐธรรมนูญโดยสถานประมาณ การก่อการเป็นปัจจัยดึงจักรวรรดิยุโรปลงได้ ในที่สุดในภายหลังส่งความโลกครั้งที่ 2

2.1 การปฏิรูปในทวีปยุโรป

ขณะที่โลกอาณานิคมปฏิรูปเพื่อเอกสารช ยุโรปปฏิรูปทางสังคมนิยมในระหว่าง ค.ศ. 1919–1929 เหตุการณ์ปฏิรูปและการต่อต้านการปฏิรูปเกิดขึ้นเพราะส่งความโลกและ รัสเซียปฏิรูปสำเร็จ

ใน ค.ศ. 1919 รัสเซียเกิดสังความกลางเมืองขึ้นระหว่างฝ่ายปฏิรูปและฝ่ายต่อต้าน ปฏิรูป ประเทศพันธมิตรส่งกำลังเข้าแทรกแซงสนับสนุนฝ่ายต่อต้านด้วยเหตุผลหลายประการ แต่บลเชิงิกลับชนะและคุณประเทศได้ รัสเซียเสียหายอย่างหนัก ความสัมพันธ์กับโลกตะวันตก ตกต่ำถึงที่สุดจนถึงส่งความโลกครั้งที่ 2

ในเยอรมัน ไกเซอร์วิลเลียมทรงสละราชบัลลังก์ กลายเป็นเหตุให้เกิดจลาจลทั่วไป สถาบันงานและทหารแบบโซเวียตก่อตัวตามเมืองใหญ่โดยฝ่ายของชนชั้นกลาง ฝ่ายซ้าย พยายามก่อการแตรถูกปราบปราบลง เยอรมันจัดตั้งสภแห่งชาติตามหลักการประชาธิปไตย ประชุมที่เมืองไวมาร์ในวันที่ 19 มกราคม ค.ศ. 1919 ต่างชาติสนับสนุนการเงินแก่สาธารณรัฐ ไวมาร์อย่างดี แต่เมื่อเกิดเหตุเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก เยอรมันเผชิญวิกฤตการณ์

ในยุโรปภาคกลางส่วนที่เหลือ ประชาชนเกิดความรู้สึกทางชาตินิยมและมีสำนึก เรื่องชนชั้นมากขึ้นเมื่อราชวงศ์ทั้งสามหมดอำนาจลง ยังการจัดตั้งสาธารณรัฐโซเวียตแต่

นายพลฮอร์ติกลับยืนอ่านจ้าวได้ ยุโรปภาคกลางเว้นเชโกสโลวาเกียอยู่ภายใต้อำนาจเผด็จการ

เบนิโต มุสโลินีก่อตั้งรัฐบาลซึ่งต้องการเมืองและเศรษฐกิจหลังสงคราม เช่น เกิดจลาจลและว่างงาน เป็นต้น มุสโลินีและกองพลเซอร์ดำใช้อำนาจเผด็จการปกครองประเทศ เข้าถือนโยบายสร้างเอกภาพและผลักดันใจโดยปราบปรามความวุ่นวาย ยุ่งยากทางการเมืองและสังคม ใช้วิธีการรุณโหดร้ายจัดการกับพวกรปฏิวัติสังคมและเตรียมการสงครามเพื่อความรุ่งเรืองของอิตาลี อิตาลีเป็นรัฐบริษัท (corporate state) ที่ชนบทผู้ด้อยรักต่อผู้นำ (Il Duce) การปฏิรูปประเทศเป็นไปเพื่อส่งเสริมและโฆษณาตน

ยุโรปตะวันตกมีสถาบันประชารัฐไปไถymั่นคงเพราะชนาดงคราม แต่มีปัญหา
หลายประการเกิดขึ้น โดยเฉพาะจากสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำใน ค.ศ. 1921 และ ค.ศ. 1931
รายได้ประเทศตกต่ำและคนว่างงาน ในอังกฤษ พรรครองแรงงานมีบทบาทมากขึ้นแทนที่พรรคร
เสรีนิยม และชนร่ำรวยสนับสนุนพรรคอนุรักษ์นิยม จึงต้องจัดตั้งรัฐบาลผสม ฝรั่งเศสเปลี่ยน
รัฐบาลบอยครั้งแต่แก้ปัญหาการเงินไม่ตก จำเป็นต้องยืดเครือข่ายของเยอร์มันเพื่อค้ำประกัน
สังคมแต่กลับสร้างสถานการณ์ล่อแหลมขึ้น

ในระหว่าง ก.ศ. 1924—1929 เป็นช่วงเวลา sangบศิกและตกลงในยุโรป แผนการดอว์ส (The Dawes Plan) เป็นความตกลงเรื่องจ่ายค่าปฏิกรรมส่งครามเพื่อสร้างความมั่นคงแก่ยุโรป เนื่องจากฝรั่งเศสยึดแครวนรูห์ใน ก.ศ. 1923 เพราะเยอรมันไม่สามารถจ่ายปฏิกรรมส่งคราม ตามกำหนดได้ เงินมา rk กเยอรมันหมดค่าเพรเวสสถานการณ์เงินเพื่อหลังส่งครามและขอพัก การชำระหนี้ แต่ฝรั่งเศสเข้าใจว่าเยอรมันบิดพริ้ว ชาวเยอรมันจึงนัดกันหยุดงานทั่วไป แผนการ ดอว์สกำหนดประมาณการชำระหนี้ต่อไป พันธมิตรจะดูและระบบการเงินการธนาคารเยอรมัน และให้เยอรมันยืมเงิน ฝรั่งเศสจึงถอนกำลังจากรูห์ แผนการนี้บรรเทาความยากลำบากลงได้มาก แม้จะเกิดเหตุเศรษฐกิจตกต่ำรั้งใหญ่นานถึงสี่ปี

อย่างไรก็ต้องเสียสักว่าไม่ได้รับการประกันความปลอดภัยจากอันตรายที่จะเกิดจากเยอรมันในอนาคต จึงดันเรนให้มีระบบภาคีความตกลงช่วยเหลือจัดตั้งเป็นพันธุ์ไม่ตริน้อย (Little Entente) กับบรรดาประเทศเล็ก ๆ ขึ้นเพื่อกันเยอรมันให้อยู่โดดเดียวอีก แต่มีความสัมพันธ์กับเยอรมันดีขึ้น จึงร่วมลงนามสัญญาโลกรโน ให้เยอรมันเข้าเป็นสมาชิกสันนิบาตชาติ และยอมรับการตกลงด้วยสันติวิธี ยุโรปเข้าสู่ภาวะปกติเมื่อยุโรปันกลางหายเป็นประเทศที่ยอมซ้อมด้วยได้ ปัญหาการว่างงานคลี่คลายลง สาเหพยวิเชียดประการใช้แผนพัฒนาห้าปีพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศแทนที่จะสนใจกิจการโลก ทุกอย่างจึงดูเป็นไปได้ด้วยดีและน่าจะดีต่อไป

สำหรับรัฐเตี้ย เศรษฐกิจพังทลายลงในสมัยเดินเนื่องจากวัฒนธรรมคิดทรัพย์สิน และกิจกรรมทั้งหมด ทำให้มีการยอมรับระบบทุนไปใช้แก่ในสถานการณ์ให้ดีขึ้นได้ ต่างประเทศเริ่มให้การรับรองสหภาพโซเวียต เมื่อสถาบันขึ้นเป็นผู้นำประเทศ ได้ประกาศใช้แผนพัฒนาห้าปีโดยถืออำนาจเบ็ดเสร็จควบคุมการผลิตทุกด้านในประเทศให้เข้าสู่ระบบรวม เน้นการผลิตด้านอุตสาหกรรมหนัก มีการต่อต้านอย่างรุนแรงโดยเฉพาะจากชาวนา ในประเทศประสบวิกฤติการณ์ขาดแคลนอาหารใน ค.ศ. 1934 อย่างไรก็ได้ รัฐสามารถดำเนินแผนการณ์จนประสบผลสำเร็จได้ สหภาพโซเวียตกล่าวจากผู้ผลิตอันดับท้าวเป็นอันดับสองของโลก ความสำเร็จนี้นับว่าสำคัญ เพราะเป็นขณะที่เศรษฐกิจตะวันตกกำลังเผชิญปัญหารุนแรง ชาวอาษานิคมเห็นว่า โซเวียตใช้เวลาชั่วรุ่นเปลี่ยนฐานจากความเป็นรัฐเกษตรกรรมล้าหลังเป็นชาติยิ่งใหญ่ด้วยอำนาจทหารและอุตสาหกรรมเป็นอันดับสองของโลก และเป็นชาติเอเชียที่ยิ่งใหญ่ทัดเทียมชาติยุโรปได้

2.2 เหตุการณ์เศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่

ราวด้วย ค.ศ. 1929 เกิดเหตุการณ์เศรษฐกิจตกต่ำทั่วไปอย่างรุนแรงและกินเวลานาน เศรษฐกิจระหว่างประเทศเสียดุลยภาพ สร้างความเสียหายหนัก ไม่ได้แก่ในสถานการณ์โดยการให้เงินยืมและลงทุนในต่างประเทศ แต่วิธีนี้ในระยะยาวแล้วกลับยิ่งทำให้ประเทศลูกหนี้ย่ำแย่ลง และต้องใช้วิธียุติการนำเข้าจากสหรัฐฯ บางประเทศเพิกเฉยไม่ชำระหนี้จึงส่งผลต่อเศรษฐกิจและการเงินของสหรัฐฯ สหรัฐฯ ยังคงเพิ่มผลผลิตมากขึ้น แต่รายได้ของประชาชนกลับเพิ่มไม่ทันพอกับราคាសินค้าและภาษี ตามชนบทมีความยากจนทั่วไป กำลังซื้อตกลงขณะที่การลงทุนมีระดับสูง เนื่องจากต้องจ่ายค่าจ้างและบันพลสูง ต่อมา รายการผลิตทางอุตสาหกรรมลดลง นอกจากนั้นระบบการธนาคารไม่มั่นคงยังผลเสียหายธนาคารอิสระมีมาก many ไม่สามารถฝ่าสถานการณ์พายุกระหน่ำได้ เจ้าหนี้พากันถอนเงินออกออกจากธนาคารต่าง ๆ จนเกิดปฏิวัติราษฎรโซเวียต์ในครั้งสร้างทางการธนาคารทั้งหมด

เหตุการณ์ตลาดหุ้นในเมริกาบ้านป่านในเดือนกันยายน ค.ศ. 1929 ราคาน้ำตกช้าๆ ตามมาและสถานการณ์เลวร้ายนานถึงสามปี ระยะนี้ธนาคาร 5,000 แห่งปิดกิจการลง การผลิตทางอุตสาหกรรมทั่วไปและรายได้ของชาติตกลงทุกที่ สถานการณ์นี้ส่งผลกระทบต่อทั่วโลกอย่างกว้างขวาง สถาบันการเงินอเมริกันจำต้องใช้วิธีให้ต่างประเทศยืมเงินในช่วงเวลาสั้น ๆ แต่วิธีนี้ก็ยังผลให้ทวีปยุโรปเกิดบ้านป่านและสถาบันการเงินยุโรปต้องปิดกิจการลง อังกฤษยกเลิกมาตรฐานทองคำ สหรัฐฯ และประเทศอื่น ๆ ดำเนินตาม เมื่อการเงินของโลกพังทลายลง อุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมเสียหายอย่างหนักโดยเฉพาะการค้าระหว่างประเทศ

เหตุการณ์เศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ส่งผลกระทบต่อการเมือง สังคมและการค้าระหว่างประเทศ ในด้านเศรษฐกิจก่อให้เกิดปัญหาผู้คนจำนวนมากมายไม่มีงานทำ มาตรฐานการครองชีพทุกประเทศตกต่ำมาก ผู้คนมีชีวิตทุกข์ยากดับด้วยแสงไฟและน้ำดื่มในช่วงต้นเหตุการณ์ เกิดคลื่นอพยพทางานทำเพื่อหนี้ชีวิตแบบตายทั้งเป็น สภาพการว่างงานในเยอรมัน เลวร้ายที่สุด ยังผลต่อทางการเมืองคือ希特เลอร์ได้ขึ้นมาเป็นผู้นำประเทศ ในสหรัฐอเมริกา แฟรงกลิน ดี รูสเวลต์ ขึ้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ในอังกฤษ แสตนนีย์ บัลล์วิน แห่งพรรครหัส—อนุรักษ์นิยม ของอ่านาจแทนที่ แรมเซย์ แมคดอนัลด์ แห่งพรรคแรงงาน ฝรั่งเศสเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบอยครั้ง แต่ยังไม่มีชุดใดแก้ไขสถานการณ์ได้

2.3 นาซีเยอรมัน

อดอลฟ์ 希特เลอร์ (Adolph Hitler) ทำรัฐประหารในเยอรมันสำเร็จในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1933 เยอรมันเป็นแข็งแกร่งกับอิตาลีที่พรรคราชินีในสภาคองเกรสตั้งรัฐบาลร่วมเพื่อบริหาร สาธารณรัฐไว้มาร์ไม่ได้ ผู้คนไม่พอใจสภาพเหตุการณ์เศรษฐกิจตกต่ำใน ค.ศ. 1933 พรรครุนiform และพวกหัวรุนแรงร่วมมือกันไม่ได้ 希特เลอร์และกองกำลังเสือน้ำตาลของเขางึงได้รับชัยชนะ

希特เลอร์เป็นทายาทของสิบโท เน้าต่อสู้อย่างกล้าหาญจนบาดเจ็บจากสังหารมและได้รับการเชิดชูเป็นรางวัล หลังสังหารมเข้าร่วมพรรครองแรงงานสังคมนิยมแห่งชาติเยอรมัน (Nazi) และได้เป็นผู้นำ (Führer) เน้นแสดงว่าทะเรื่องชาตินิยมและการต่อต้านยิว ต่อมา ร่วมมือกับจอมพลลูเดนดอร์ฟก่อการในมิวนิกไม่สำเร็จ ต้องชั่งนาน 9 เดือน ในคุกเขาเขียน “การต่อสู้ของข้าพเจ้า” (Mein Kampf) แสดงความเกลียดชังประชาธิปไตย ลัทธิมาร์กซ์และชาวยิว และชี้ให้เห็นว่าเยอรมันเป็น “จ้าวโลก” ได้ เข้าอิ่มถึงเรื่องพันธุ์บริสุทธิ์เป็นกุญแจไขสุ่มความเป็นนายเหนือโลกนี้ได้ โดยให้เชื่อมั่นว่าเยอรมันเป็นชาติพันธุ์เหนือชาติอื่นในการสร้างอารยธรรม ชาติพันธุ์อื่นล้วนความรุนแรงและเป็นอันตรายต่อความเจริญ ต้องถูกโลกให้พ้นภัยโดยยืดอันใจไว้เพื่อมุชยชาติและอารยธรรม

แผนการของนาซีให้ความหวังว่าจะสถาบันให้มาก ชนชั้นกลางจึงสนับสนุน พากชาตินิยมพอใจในความเชื่อบาดาลุนแรงในการจัดการพากเจ้าเบรินทางเศรษฐกิจ และสัญญาว่าจะล้มเลิกพันธะตามสนธิสัญญาแรร์ชาเยสและประทับประหารยิวซึ่งถูกตราหน้าว่าเป็นนักบุญริดตัวยงและเป็นคอมมิวนิสต์ตัวถุนิยม นโยบายเน้นมีมานาน แต่ปัญหาเศรษฐกิจทำให้ผู้คนขาดงาน ท่านผู้นำผู้เชื่อว่าควรเป็นที่รองรับการระบายโทสะดับด้วยน้ำ แต่ชื้นนำว่าแต่ละคนควรทำอะไรเพื่อความสำเร็จของทุกคนและของชาติได้ 希特เลอร์ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.

1933 เขารับตำแหน่งประธานาธิบดีเข้าไว้ด้วยและขัดฝ่ายตรงข้ามให้หมดไป เข้าประการ ในที่ประชุมพรรคนาซีที่นูเรมบอร์กว่า “ชีวิตเยอรมันกำหนดไว้แล้วสำหรับอีกพันปีข้างหน้า”

เหตุการณ์เศรษฐกิจตกต่ำทำให้ชาติต่าง ๆ ปฏิบัติตามสัญญาโลการโนไม่ได้ ต้องเจรจาให้ยกเลิกการชำระหนี้สังคมและค่าปฏิกรรมต่าง ๆ ความลำบากทางเศรษฐกิจสร้างความรู้สึกชาตินิยมส่องผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ได้แก่ มาตรการกำแพงภาษี โควต้านำเข้า ความตกลงทางการค้าสองฝ่าย เป็นต้น ชาติต่าง ๆ พากันยอมรับเศรษฐกิจแบบพิงพาณเองทั่วไป ซึ่งมีผลให้ต้องการเพิ่มอาชญากรโพรเกรน การผลิตอาชญาเพื่อความมั่นคงของชาติทำให้มีงานทำด้วย อิตเลอร์จัดโครงการสร้างอาชญากรโพรเกรนนานใหญ่ จนดึงประเทศจากสภาพตกต่ำได้สำเร็จ มวลชนเมืองทำแม้จะทำงานผลิตอาชญา อิตเลอร์จึงเป็นที่นิยมอย่างยิ่ง เมื่อผลลัพธ์แล้วต้องใช้และใช้โดยชอบ เหตุผลของการใช้อาชญาคือชาวเยอรมันขาด “ที่อาศัย” (Lebensraum) อิตเลอร์กล่าวว่า หลายประเทศโซคิดที่มีอาณา尼คและแผ่นดินโพ้นทะเลมีผู้อาศัยอยู่น้อย ชาติที่ไม่มีจังหวัดทรัพยากรที่จะมาเก็บหุบเขาของตนได้ จำเป็นต้องขยายด้วยกำลังเพื่อแก้ไขสภาพอยุติธรรมนี้ อุดมการณ์หาที่อาศัยเป็นการรวมชาติที่ไม่มีอาณา尼ค คือ เยอรมัน อิตาลี และญี่ปุ่นเข้าด้วยกัน ต่อต้านชาติมี คือ สหรัฐ อังกฤษ เป็นต้น ช่วยให้คุกคามก้าวร้าวชาติอื่นได้โดยชอบธรรม เพราะเป็นการแสวงหาการเลี้ยงปากห้องคนหัวใหญ่ และหางานให้คนตกงาน หลายประเทศรวมทั้งประเทศ “มี” ยอมรับเหตุผล ในเบื้องแรก

เมื่อนานีแสดงอาการแข็งกร้าว อังกฤษคิดให้เยอรมันแพชญหน้าต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ ฝรั่งเศสซึ่งเสียหายหนักที่เยอรมันไม่จ่ายค่าปฏิกรรมฯ ช่วยตัวเองไม่ได้ต้องสนับสนุนโดยนายเอาใจเยอรมันของอังกฤษ สหรัฐ ไม่รับรู้ปัญหาของยุโรปอีกและวางแผนเดยเพราะกำลังแพชญ สภาพเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ใน ค.ศ. 1931 สันนิบาตชาติเป็นเสือกระดาษที่สหรัฐ และโซเวียตรัสเซียไม่ได้เป็นสมาชิก และไม่อาจจัดการปัญหาได้ ให้สำเร็จได้อย่างแท้จริง อังกฤษ และฝรั่งเศสตกลงประกันความปลอดภัยของกันและกัน ดังนี้ประเทศฟาร์ซิสต์จึงไม่มีเหตุรั้งรอที่จะใช้ลทธิจักรวรรดินิยมใหม่ ซึ่งเป็นเหตุสำคัญให้เกิดสังคրามโลกครั้งที่ 2 ขึ้น

2.4 จักรวรรดินิยมใหม่

จักรวรรดินิยมใหม่หมายถึงการที่ชาติอักษะโรม—เบอร์ลิน—โตเกียวมุ่งย้ายชาติเจริญก้าวหน้ามั่นคง ผิดจากความหมายเดิมของลัทธิจักรวรรดินิยมที่เป็นการมุ่งเอาเปรียบบรรดาชาติที่ล้าหลังและช่วยตัวเองไม่ได้ ใน ค.ศ. 1931 ญี่ปุ่นส่งกำลังเข้าปราบปรามโจร์จีนในแมนจูเรีย และครอบครองแมนจูเรียทั้งหมด จากนั้นได้ถอนตัวจากสันนิบาตชาติและเปลี่ยนแมนจูเรียเป็นรัฐแมนจูก้าวอยู่ภายใต้การปกครองควบคุมของญี่ปุ่น ใน ค.ศ. 1933 ญี่ปุ่นขยายกองกำลัง

เข้าสู่ควันยะໂໄຣ

ใน ค.ศ. 1935 希特เลอร์เกณฑ์กำลังครั้งใหญ่และกรีฑาทัพเข้าสู่ไรน์แลนด์ ฝรั่งเศส เร่งสร้างแนวมายโนต์ (Maginot) เพื่อบังกันการรุกรานของเยอรมัน 希ตเลอร์สร้างกำแพงซิกฟริด (Siegfried Wall) ขึ้นเช่นกัน ใน ค.ศ. 1936 จอมทัพฝรั่งเศสโก ฟรังโก สนับสนุนช่วยเหลือมุสโตร์โนและ希ตเลอร์และรู้ใจมิตรภาพเป็นเพื่อจัดตั้งระบบฉบับฟاشิสต์ขึ้นในสเปน สเปนกลายเป็นสถานที่ทดลองใช้อาวุธและกองกำลังประลองของฝ่ายอักษะ บรรดาประเทศประชาธิปไตยคำนินนโยบายไม่เข้าแทรกแซงกิจการต่างชาติ สาธารณรัฐสเปนถลายลงใน ค.ศ. 1939 ใน ค.ศ. 1936 มุสโตร์โนรุกรานเอธิโอเปียเพื่อแก้ลำที่ต้องปราบัยท่อโดราและเพื่อตัวเองอังกฤษทางฝั่งตะวันออกของแอฟริกา อังกฤษพยายามบังคับให้สันนิบาตลงโทษอิตาลี โดยเฉพาะไม่ให้ขายน้ำมันให้ แต่สหรัฐฯ ด้วยโอกาสครองตลาดน้ำมันในอิตาลี อิตาลีจึงครองเอธิโอเปียโดยไม่มีการต้านทาน

希ตเลอร์พยายามก่อการให้รวมเยอรมันเข้ากับออสเตรีย แต่อัครเสนาบดีออสเตรีย ชูสนใจต่อต้าน สูญเสียดีคีบหน้าลีกเข้าไปทางใต้ของจีนใน ค.ศ. 1937 จอมพลเจียง ไคเช็ค ประธานาธิบดีทำอะไรไม่ได้นอกจากถ่วงเวลา 希ตเลอร์ผนวกออสเตรียได้โดยง่ายในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1938 และอาศัยกองกำลังแนวที่ห้าจัดการให้ออสเตรียเข้าสู่ระบบนาซี เดือนต่อมา希ตเลอร์เรียกร้องให้รวมแคว้นชูดเด็นของเชโกสโลวากีที่ประชาชนจำนวนมากพูดเยอรมันเข้ากับเยอรมัน แซมเบอร์เลนนายกรัฐมนตรีอังกฤษและคาดิเออร์แห่งฝรั่งเศสยอมตามคำขอเพื่อสันติภาพ โดยที่เข้าใจว่าเป็นคำขอร้องครั้งสุดท้าย 希ตเลอร์เข้ายึดเชโกสโลวากีทั้งหมด

ใน ค.ศ. 1939 อิตาลียึดอัลบานีและที่เยอรมันเรียกร้องขอนวนไปแลนด์ ครั้งนี้ ถูกจับเป็นคำขอร้องสุดท้ายจริง ๆ แต่ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1939 ได้เกิดการปฏิวัติทางการทูต ขึ้นเสียก่อน สถานการณ์ระหว่างประเทศได้เปลี่ยนไป

ในระหว่าง ค.ศ. 1933–1939 ความสัมพันธ์ระหว่างรัสเซียและเยอรมันสืบอมทรมูล希ตเลอร์ถือเอาลัทธินอลเซวิกเป็นเป้าโจมตีและตั้งใจจะยึดยูเครนให้ได้ เชื่อกันว่าจะเกิดสงครามระหว่างรัสเซียด้วยการเบ็ดเสร็จทั้งสองฝ่ายอย่างแน่นอน รัสเซียถึงกับละอุตภารณ์ปฎิวัติโลกมาดำเนินนโยบายอยู่ร่วมกันโดยสันติ และพาร์คคอมมูนิสต์หลักประเทศาเสนอก็เปิดแนวร่วมป้องกันเยอรมัน ใน ค.ศ. 1934 รัสเซียเข้าร่วมสันนิบาตรชาติและเป็นผู้นำแกนร่วมต่อต้านฟاشิสต์ อย่างไรก็ได้ ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1939 รัสเซียและเยอรมันประกาศสัญญาไม่รุกรานกัน สองประเทศกลงอย่างลับ ๆ ที่จะแบ่งกันครองไปแลนด์ อังกฤษและฝรั่งเศสเดือน希ตเลอร์ว่าการเคลื่อนกำลังเข้าสู่ไปแลนด์หมายถึงสงคราม แต่ในวันที่ 1 กันยายน ค.ศ. 1939

ขิตเลอร์โจมตีไปแลนด์ ฝรั่งเศสและอังกฤษรับประทานความปลอดภัยของไปแลนด์ สงครามโลกครั้งที่ 2 จึงเริ่มต้นขึ้น

กิจกรรมการเรียนที่ 2

1. ค้นหาอ่านเรื่องราวความคิดเกี่ยวกับลักษณะ ฯ ที่แตกต่างกันในหนังสือการเมือง การปกครองและปรัชญาเบื้องต้น เพื่อประกอบความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิวัติ
2. อ่านบททวน และลองตอบคำถามที่เป็นตัวอย่างท้ายบท

3. สงครามโลกครั้งที่ 2

ภายในเวลาห้าสัปดาห์ขิตเลอร์ยีดไปแลนด์ได้ นาซีใช้ยุทธการสายฟ้าแลบ (Blitzkrieg) คือระดมทั้งระเบิดและใช้yanเกราะเข้าโจมตี พันธมิตรไปแลนด์ช่วยเหลืออะไรไม่ได้ รัสเซีย ชาวยิออกาสเก็บเกี่ยวประไชน์ที่ตกลงปันกันตามสัญญานาซี-โซเวียต กองทัพแดงเข้ายึดครองลิธัวเนีย สัตว์เดียว เอสโตร์เนีย เบลารุสราเบีย และบูโกรินาของญูรุมานียและฟินแลนด์

นาซีเยอรมันบุกเดนมาร์กและนอร์เวย์ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1940 วินสตัน เชอร์ชิล ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอังกฤษแทนที่แซมเบอร์เลนในวันที่ 10 พฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่นาซีโจมตียูโรปค่าและฝรั่งเศส ฝรั่งเศสปราชัยยังเงินในวันที่ 21 มิถุนายน และต้องจัดตั้งรัฐบาลใหม่ภายใต้อำนาจเยอรมันประจำการที่วิชชี อิตาลีเข้าสู่สังคมโดยโจมตีที่มั่นของอังกฤษในแอฟริกาเหนือ และสหราชอาณาจักร เริ่มมีทีท่าเข้าร่วมเหตุการณ์ญูโรปอีกรั้ง

เยอรมันโจมตีอังกฤษทางอากาศ พร้อมกับที่ทำให้อังกฤษต้องเผชิญกับภาวะการขาดแคลนจริงจัง แต่ไร้ผล เพราะทัพอากาศอังกฤษมีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง สามารถทำลายเครื่องบินเยอรมันได้มาก many ขวัญกำลังใจของชาวอังกฤษมั่นคงและราชนิเวศอังกฤษสามารถบังกันเสบียงที่ลำเลียงสู่เกาะอังกฤษได้ สหราชอาณาจักร เข้าสู่ยุทธการที่โดยเฉพาะให้ยึด—เข้า ในเวลาเดียวกันขิตเลอร์ต้องช่วยอิตาลีซึ่งเป็นพันธมิตรให้พันสภาพลำบากในสมรภูมิแอฟริกาเหนือ และในบัลช่าน เป็นเหตุให้ต้องแบ่งกำลังไปยังแดนตะวันออก

ขิตเลอร์โจมตีรัสเซียในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1941 โดยเริ่มมุ่งตีฝ่านคอเคซัสไปยังอินเดียเพื่อไปบรรจบทัพญี่ปุ่นที่คืนหน้ามุ่งมาด้วยอินเดียทางตะวันออก โดยฝ่านประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อนาซีเดินทัพถึงมอสโกรและสตาลินกราด ญี่ปุ่นได้โจมตีฐานทัพเรือสหราชอาณาจักร ในแปซิฟิก—เพิร์ล ฮาร์เบอร์ในวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1941 สหราชอาณาจักร เข้าสู่สังคม สงครามภาคพื้น

ยุโรปเปลี่ยนโฉมหน้าเป็นสังคมโลก ประธานาธิบดีรูสเวลท์มุ่งสกัดการขยายตัวของฝ่ายอักษะ ในเดือนตุลาคม และพยายามยับยั้งการคุกคามของญี่ปุ่นในแปซิฟิกใน ค.ศ. 1942 เยอรมัน อิตาลี และญี่ปุ่นประสบความสำเร็จได้รับชัยชนะเกือบทุกแห่ง ยุทธภูมิสำคัญคือในรัสเซีย แพร์กิเกเนน แม้แต่ ญี่ปุ่นได้รับชัยชนะมากที่สุดในจักรวรรดิแปซิฟิกอันกว้างใหญ่ไปคาด จากอุฐเชียนถึงอสเตรเลีย จำกความถึงอินเดีย เหตุหนึ่งเป็นเพราะอาณาจักรของตะวันตกไม่ต่อสู้กับผู้บุกรุกชาวเอเชียเพื่อ ช่วยโลก ญี่ปุ่นถือประไบชน์จากคำขวัญที่ว่า “เอเชียเพื่อชาวเอเชีย” หลังจากโจมตีเพอร์ลฮาเบอร์ ได้สองสัปดาห์ ญี่ปุ่นก็ยึดเกาะกวาง เวก ช่องกง บูกปามลาย อาศัยยุทธวิธีหลายแบบตีสิงคโปร์ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แห่งจักรวรรดินิยมตะวันตกในเอเชียได้ งานนี้เข้าใจมีต่อมา อินโดเนเซีย พิลิปปินส์ เกาะอันดามันในมหาสมุทรอินเดีย และเกาะเล็ก ๆ ในแนวอุฐเชียน ญี่ปุ่นรอง จักรวรรดิอันประกอบด้วยประชากรร้อยล้านคน ผลิตยางพาราร้อยละ 90 ผลิตปอร์รอยละ 90 และดีบุกร้าว 2 ใน 3 ของโลก

ใน ค.ศ. 1942 ฝ่ายอักษะบุกโจมตีรัสเซียนานาชาติถึงฝั่งโอลก้าจากทางของรัสเซีย ในแพร์กิเกเนน นายพลรอมเมลจึงจัดกองทะเลขรายตีอังกฤษข้ามลิเบีย ข้ามเข้าอียิปต์อีกราว ห้าสิบไมล์ถึงอเล็กซานเดรียและเตรียมบุกໄโคโร และญี่ปุ่นก็พร้อมปฏิบัติการต่อไปใน อสเตรเลียและอินเดีย

อย่างไรก็ดี ปลาย ค.ศ. 1942 เกิดเหตุการณ์หักเหขึ้น คือ รัสเซียสามารถทำลายกองทัพ นาซีที่สถาบันกรุงได้และบุกต่อจนถึงเบอร์ลิน ใน ค.ศ. 1945 อังกฤษโดยนายพลมอนเตกออมร์ เอาชนะกองกำลังนาซีในอียิปต์ได้ที่เอลอาเมนและไปประจำกับทัพนาวิกโยธินอเมริกันที่ ยกพลขึ้นบกทางด้านตะวันตก มุสโคลินีหมวดสิบสามนาจลงในวันที่ 25 กรกฎาคม สามวันหลังจาก ที่ป้อมที่ปาเลอร์โมถูกยึดครอง ผู้ซึ่งอำนาจพยายามดึงอิตาลีออกจากสงครามโดยให้เสียเลือดเนื้อ น้อยที่สุด แต่กลับต้องต่อสู้กับทัพเยอรมันเสียหายมากมาย พันธมิตรส่งกำลังเข้าใจมีต่อเยอรมัน ทางอากาศตลอดวันตลอดคืน พลเรือนตายเป็นจำนวนมาก แต่เยอรมันก็ยังไม่ยอมหยุดผลิต ยุทธภูมิ กองทัพเรือญี่ปุ่นปราชัยในน่านน้ำแปซิฟิก พร้อมกับที่ภาคในยุโรปพ่ายแพ้ เนื่อง จากสหรัฐฯ เป็นต่อทางทรัพยากรและอาชีวยุทธ์ของญี่ปุ่นมาก สหรัฐฯ ใช้กองเรือด้านน้ำ ขึ้นบกเก็บเอาชัยชนะตามเงาะมาเรื่อย ๆ จนถึงแกะญี่ปุ่น ทหารญี่ปุ่นทำให้ยอมรับความพ่ายแพ้ ไม่ได้ ถึงกับฆ่าตัวตายไม่ให้จบกุณและที่เหลือยังคงต่อต้านต่อไป

ระหว่าง ค.ศ. 1944–1945 ทัพแดงของรัสเซียคืบหน้าจากทางตะวันออกขณะที่กำลัง อังกฤษ–อเมริกันขึ้นบกที่นอร์มังดีจากทางตะวันตก พันธมิตรยึดrome ได้ในเดือนสิงหาคม

นายพลจอร์จ แพตตัน นำกำลังอเมริกันจากทางเหนือมุ่งสู่ปารีส การต่อสู้เอาชนะฝ่ายอักษะได้รับความร่วมมือจากพวกใต้ดินชาตินิยม พันธมิตรจึงปลดปล่อยยูโรปจากเยอรมันได้

รัสเซียเดินทัพปลดปล่อยไครเมีย ยูเครน ฟินแลนด์ โปแลนด์ รูมาเนีย บัลกาเรีย ยูโก-สลาเวีย กรีซ และหังการ์ โดยสถาปนาอำนาจรัฐบาลคอมมิวนิสต์เข้าแทนที่เยอรมัน ปลายเดือนมกราคม ค.ศ. 1945 พันธมิตรตีเยอรมันให้ถอยร่นกลับสู่ประเทศได้ ขณะที่รัสเซียเข้ายึดเวียนนาและทางเหนือของรัสเซียตะวันออกและไซลีเชีย พันธมิตรก็ยึดโนร์เคนแลนด์คืนหน้าสู่แม่น้ำเอลเบ้ ประจำน้ำที่รัสเซีย เยอรมันถูกแบ่งออกเป็นสองส่วน ชิตเลอร์ และอิวาน์ ภาริยากระทำอัตวินิบาตกรรม รัสเซียยึดเบอร์ลินในวันที่ 2 พฤษภาคม 1945 ผู้แทนนาซียอมแพ้สัมพันธมิตรที่ไร่ม์

สมรภูมิ ขึ้นบกที่พิลิปปินส์ ยึดไอโวจima และโอกินาวาและใช้เป็นฐานโจมตีญี่ปุ่น ญี่ปุ่นไม่อาจตอบรับเจ้าสัณดิภาพได้ทันท่วงที่เพราเพย์ยาญมรักษาศักดิ์ศรีของตนไว้ ในวันที่ 6 สิงหาคม ค.ศ. 1945 สมรภูมิ ส่งเครื่องบินทึ่งระเบิดตะตอบที่ชิโรชิما ทำลายเมืองไป 3 ใน 5 สัปดาห์ ประชาชน 78,150 คนเสียชีวิต วันที่ 8 สิงหาคม รัสเซียประ凯ตส์ต่อญี่ปุ่น และข้ามเข้ายึดเม่นจูเรีย ขณะที่รัสเซียบุกทางภาคพื้นดิน กองเรืออังกฤษเข้าร่วมโจมตีญี่ปุ่น วันที่ 9 สิงหาคม ระเบิดตะตอบถูกที่สองตกลงที่เมืองนางชาเกิ นักการทหารทึ่งหลายจะไม่ยอมแพ้แต่พระเจ้าพรารดิทรงตัดสินพระทัยยอมจำนนต่อการยึนคำขาดของสัมพันธมิตร ในวันที่ 14 สิงหาคม ค.ศ. 1945

สมการณ์โลกรั้งที่สองสร้างความเปลี่ยนแปลงต่อโลก เช่นเดียวกับสมการณ์โลกรั้งที่ 1 ทหารนาซีและทหารญี่ปุ่นทำลายระเบียนเก่าของยูโรปและเอเชียลง เยอรมันคงอยู่รอบได้เกือบหมด ญี่ปุ่นคงอยู่เชียะวันออกและเอเชียะวันออกเฉียงได้ แต่จักรวรรดิตึ้งสองไม่ยืนยาและจบสิ้นลงใน ค.ศ. 1945 สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาคือเกิดมหาอำนาจใหญ่ขึ้นสองฝ่ายรองดินแดนสำคัญทางยุทธศาสตร์และเศรษฐกิจ พร้อมกันกับที่ข้อตกลงสัญญาสันติภาพไม่เป็นอันยุติได้ทันที หลัง ค.ศ. 1945 ภารกิจสังคมยืนบังเกิดขึ้น

หลัง ค.ศ. 1945 ประชาชนในโลกอาณาจักรก่อการขึ้น จักรวรรดิยูโรปเสื่อมถอยลง โดยเฉพาะด้านการเมืองและกำลังทหาร อย่างไรก็ได้ โลกได้ติดต่อถึงกันหมด ความคิด สถาบันและเทคโนโลยีของตะวันตกแพร่ขยายไปทั่วแล้ว ดังนี้หลังสมการณ์โลกรั้งที่ 2 ยูโรปเสื่อมถอยลงในด้านหนึ่ง ขณะที่อีกด้านหนึ่งก็ยังคงเจริญและคงอยู่ได้ต่อไป*

*เรื่องจักรวรรดิอาณาจักรของประเทศยูโรปสิ้นสุดลงโดยที่รัฐต่าง ๆ ในทวีปแอฟริกาและเอเชียประการใด ให้ถูกในตอนของดินแดนตะวันออก

กิจกรรมการเรียนที่ 3

1. อ่านเพิ่มเติมเรื่องราวกิจกรรมโลกครั้งที่ 2 เพื่อประกอบความเข้าใจ
2. อ่านบทกวน และลองตอบคำถามท้ายบท

4. โลกภัยหลังสงคราม

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงหมายถึงความพินาศแก่มวลมนุษยชาติอย่างที่สุดยุติลง มูลค่าความเสียหายที่คิดเป็นเงินตรา ความตาย โรคภัย ความพิการแก่ร่างกายและจิตใจไม่อาจ นับได้ สงครามสร้างความย่อหยักต่อสถาบันต่าง ๆ ของโลกอันเจริญแล้วนี้อย่างไม่อาจประเมิน ได้เช่นกัน และเป็นยิ่งกว่าปรากฎภารณ์ซึ่งส่งผลต่อความเป็นไปของโลกปัจจุบัน

สงครามโลกครั้งที่ 2 สร้างความเสียหายได้ยิ่งกว่าสงครามโลกครั้งแรกมากนัก นายทหาร 15 ล้านนาย พลเรือน 10 ล้าน เป็นผู้ 6 ล้านสิ้นชีวิต จำนวนผู้บาดเจ็บเป็นสองเท่า ของสงครามโลกครั้งแรก และเสียหายด้านวัตถุมากกว่า 13 เท่า พวกที่เหลือรอดสิ้นไร้ชีวิต งานการอพยพผู้คนคืบถืน งานแก้ปัญหาขาดเครื่องนุ่งห่ม อาหารและยา เป็นงานเร่งด่วน เนพะหน้า คนยุโรปไม่มีคริศติสิ่งอิสระภาพเสรีภาพ การปฏิรูปมีขั้นจริงในยุโรปตะวันออก แต่เป็นการจัดให้มีขึ้นโดยรัฐบาลที่มีอสโกร์ พรรคคอมมิวนิสต์ทัวร์ยุโรปจัดการแทนชนพื้นเมือง รัสเซีย อังกฤษ และสหรัฐฯ เข้าครองอำนาจควบคุมพื้นที่ด้านต่าง ๆ ของยุโรปแทนที่อิทธิพล ความร่วมมือฉันมหามิตร แต่เหตุภารณ์ได้นำไปสู่สงครามเย็นในที่สุด

ในช่วงสงคราม มหาอำนาจตะวันตกและสหภาพโซเวียตจำเป็นต้องร่วมมือกันเพื่อต่อสู้ ศัตรูที่เป็นอันตรายคืออิทธิพล ในวันที่ 14 สิงหาคม ค.ศ. 1941 เชอร์ชิลและรูสเวลต์ได้ร่วมกัน ออกกฎหมายตระแอตแลนติก (The Atlantic Charter) ขึ้น เป็นอุดมภารณ์ที่มีจุดหมายและหลักการ เดียวกันของฝ่ายพันธมิตรคือให้การช่วยเหลือกันและกันระหว่างอังกฤษกับรัสเซีย และอเมริกัน กับรัสเซีย สหภาพโซเวียตถึงกับยุบองค์กรคอมมิวนิสต์สากล เพราะไม่เป็นประโยชน์ในขณะนี้ ในเดือนพฤษจิกายน ค.ศ. 1943 พันธมิตรร่วมมือจัดตั้งหน่วยบรรเทาและฟื้นฟูสหประชาติ (United Nations Relief and Rehabilitation Administration – UNRRA) ซึ่งถูกระบกการณ์ใน หลายประเทศในภายหลังสงครามไม่ให้เลวร้ายกว่าที่เป็นอยู่ได้

ต่อมาช่วงปลายสงคราม ประเทศาภิมิตรเกิดแตกคอกัน การเจรจาหาข้อยุติเรื่องรา หลังสงครามตกลงกันไม่ได้ กฎหมายตระแอตแลนติกจึงเป็นหลักกำหนดรูปแบบการปกครอง โอกาสทางเศรษฐกิจที่เสมอภาคแก่ประชาชาติและลดอาชญาติที่ก้าวร้าวรุกราน การประชุมมีขึ้น

อีกหลายครั้งว่าด้วยกลยุทธ์ทางทหารและเรื่องราวดังสองครั้ง ปัลัย ค.ศ. 1944 สถาlinทำท่าจะเข้าครอบครองบัลช่าน เชอร์ซิลจึงเร่งเจรจาับสถาlinที่มอสโกรเพื่อตกลงเรื่องครอบครองเขตอิทธิพลในภาคสมุทรนี้ โดยรัสเซียได้ตอนหนึ่ง และอังกฤษได้กรีซ ญูโกสลาเวีย เป็นรัฐกันชนชาตินิยมกรีกต่อต้านอังกฤษ เกิดการต่อสู้ย่างนองเลือด แต่ที่สุดก็จำนำและตกลงได้ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1945 ญูสเวลท์ เชอร์ซิล และสถาlin ประชุมที่บัลต้ากลงเรื่องการแบ่งเยอรมันและตะวันออกใกล้ สถาlinประการสังความกับญี่ปุ่น และจากการนี้ได้เกาะคุริลและแดนที่เสียให้ญี่ปุ่นใน ค.ศ. 1905 ได้เช่นปอร์ต อาเรอร์ ร่วมกับจีนสร้างทางรถไฟสายจีนตะวันออกและแม่น้ำเรียใต้ เยอรมันแบ่งออกเป็นเขตยีดครองสีขาว อยู่ภายใต้การควบคุมของสภาพฝ่ายพันธมิตร กรุงเบอร์ลินตั้งอยู่ในเขตของโซเวียต ต้องถูกยึดครองและบริหารร่วมกัน บัญชาเกิดขึ้นเกี่ยวกับการที่ฝ่ายพันธมิตรถูกสกัดกั้นไม่ให้ติดต่อเบอร์ลินได้ในเวลาต่อมา กับการที่ไม่อาจตกลงเรื่องรูปแบบการปกครองเยอรมัน รวมทั้งประเทศญี่ปุ่นตะวันออกด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างมหามิตรจึงสิ้นสุดลงหลังจากประชุมที่ปอตสدام (กรกฎาคม-สิงหาคม 1945)

4.1 ສາປະລາອດ

องค์การสหประชาชาติเป็นผลจากความร่วมมือของประเทศภาคีมหาภิตร จุดมุ่งหมายสำคัญระบุไว้ในกฎบัตรแอ็ตแลนติกข้อที่ 1 คือ “เพื่อรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ และเพื่อให้บรรลุได้ จัต้องใช้มาตรการที่ทรงประสิทธิภาพร่วมกัน สำหรับป้องกันและขัดการคุกคามต่อสันติภาพ...” และ “เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม หรือนุชนธารม...”

องค์การสหประชาชาติมีสมาชิกคือประเทศที่เป็นเอกสารและรักสันติและยอมรับเงื่อนไขตามกติกาแห่งสหประชาชาติ เมื่อสิ้นสุดการประชุมที่CHANFRANซิตี้โก (เมษายน-มิถุนายน 1945) สมาชิกมีจำนวน 50 ประเทศ ในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1957 เพิ่มเป็น 80 ประเทศ และกลางปี 1974 ได้เพิ่มเป็น 138 โดยรวมประเทศตั้งรูสมัยสองครามและประเทศเป็นกลางซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศเกิดใหม่ในแอเชียและแอฟริกาเข้าไว้ด้วย

สหประชาชาติดำเนินงานรักษาสันติภาพโดยอ่าศัยสภากาแฟมั่นคง ซึ่งเป็นหน่วยงานประจำของด้วยสมาชิกถาวรห้าประเทศ คือ สหรัฐฯ สหภาพโซเวียต อังกฤษ ฝรั่งเศส และจีน และอีกหกประเทศที่สมัชชาใหญ่เลือกเข้ามาดำรงตำแหน่งสองปี โดยที่สภากาแฟให้การรับรอง การออกเสียงลงมติองเป็นเอกฉันท์ รวมสมาชิกไม่ถูการือกสองเสียงด้วย เพราะหากมหำย่านอาจไม่เห็นชอบร่วมกันแล้ว สันติภาพไม่บังเกิด งานของสหประชาชาติประการที่ 2 คือ การต่อสู้ความทิวท้อง โรคภัยไข้เจ็บ และความไม่ง่ม สภากาแฟรัฐกิจและสังคมคุณเจัดการ เริ่มจากโรม

มาเลเรีย การช่วยชีวิตเด็กวัยแรกเกิด และการสอนย่านเขียนหนังสือ หน่วยงานภายใต้ส่วนราชการและสหกิจและสังคม ได้แก่ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ องค์การอาหารและเกษตร องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม องค์การอนามัยโลก และเงินทุนระหว่างประเทศ

สหประชาชาติดำเนินกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองเป็นผลสำเร็จอย่างดียิ่ง ส่วนในการรักษาสันติภาพ ยังคงมีข้อจำกัดและอุปสรรคอยู่มาก เช่นเดียวกับองค์การสันนิบาตชาติ แต่สามารถพบความสำเร็จได้เป็นกรณี ๆ ไป นอกจากเป็นสื่อกลางเชื่อมโยงประเทศมหาอำนาจ ยังสามารถถ่ายทอดภารกิจการสู้รบในหลายพื้นที่ได้ เช่น ในอินโดนีเซียและแคนาเมียร์ ซึ่งเป็นที่ ๆ ประเทศมหาอำนาจไม่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง ดังนี้ กรณีแกหาลลี อัลจีเรีย ตะวันออกกลาง และเวียดนาม จึงไม่สำเร็จ ที่เป็นสถานการณ์อันตราย ได้แก่ วิกฤตการณ์คิวบา ค.ศ. 1962 และสงครามเวียดนาม เหตุผลที่สหประชาชาติไม่อาจทำงานลุล่วงได้ เพราะรัฐมหาอำนาจไม่ได้ร่วมมือกันใช้กลไกยุทธิข้อพิพาทต่าง ๆ น้อย่างจริงใจมากเท่ากับที่จะดำเนินนโยบายเพื่อประโยชน์ของชาติ ตน

4.2 ສັງຄຣາມເຢືນ

ใน ค.ศ. 1947 ภารกิจที่เรียกว่าสังคมร่วมยั่งยืนในโลก เป็นสังคมระหว่างค่ายอำนาจคือค่ายตะวันตก นำโดยสหรัฐอเมริกาและค่ายตะวันออกซึ่งนำโดยสหภาพโซเวียต ชาหุส์สำคัญที่ต่างมีเป้าหมายทางการทหารและเศรษฐกิจที่ขัดแย้งกัน รรูปวิวัฒน์ของรัสเซียได้แก่ อัลบานี บัลกาเรีย ชั้นการี รูมาเนีย เชโกสโลวาเกีย โปแลนด์ และเยอรมันตะวันออก ซึ่งผลิตได้แห่งญี่โถสลาเวียไม่ยอมเป็นบริวารรัสเซีย แต่รัฐบาลเป็นคอมมิวนิสต์ ส่วนเอสโซเนีย ลัตเวีย ลิธัวเนีย คอซออดีตสาธารณรัฐพินแลนด์ เพ็ตซาโน เบลเชอร์เรีย และตะวันออกของโปแลนด์ผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสหภาพโซเวียต

ในจีน พระคocomมิวนิสต์จีนขันเจียง ไค เช็ค ผู้นำ ไปยังได้หัวและปกรองจีน ต่อมานี้เข้ายึดชิเบตและซ่วยก่อตั้งคอมมิวนิสต์ในกาหลีเหนือ ในแต่ละประเทศที่คอมมิวนิสต์มีชัยชนะ ได้สถาปนาการปกครองผิดจากการทางการเมืองและใช้อำนาจเบ็ดเสร็จทางเศรษฐกิจ ตามแบบโซเวียต ที่ได้มีการก่อการต่อต้านจะถูกปราบปรามลงได้ เช่น ในเชโกสโลวากีย โปแลนด์ เยอรมันตะวันออก ชั้นการ และชิเบต ในหลายประเทศ เช่น กรีซ พิลิปปินส์ มาลายา จะมีการต่อสู้เป็นปฏิบัติษกับพวกคอมมิวนิสต์ และในกาหลีและอินโดจีน ความเป็นปฏิบัติษกับพวกคอมมิวนิสต์เป็นส่วนรวมใหญ่ กิจกรรมทางการเมืองในตะวันออกกลาง ละตินอเมริกา อินโดเนเซีย แอฟริกา ส่วนเป็นผลจากการชัดแย้งต้านลัทธิการเมือง รัสเซียเป็นอภิมหาอำนาจ ทางการทหารเนื่องจากครอบครองระบบท่อร่อนนิวเคลียร์และประสบความสำเร็จในการยิง

ขึ้นนำรุ่งสู่วากาศได้ ในด้านการทูต อาศัยอุบaya การคุกคามพร้อมกันกับได้จัดโครงการช่วยเหลือ แก่ประเทศที่ล้าหลัง สนับสนุนให้เกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศในตะวันออก- กลางและแอฟริกา นับเป็นการเพิ่มพูนชื่อเสียงแก่ฝ่ายคอมมิวนิสต์

การขยายอำนาจของฝ่ายสนับสนุนให้ประเทศตะวันตกเห็นความจำเป็นต้อง ดำเนินกุศโลบายตอบโต้ตามวาระเหตุการณ์ อาศัยรูปแบบต่าง ๆ กัน ได้แก่ การใช้นโยบาย ตี๋งล้อม การปรับปรุงให้ประเทศยุโรปและประเทศที่ไม่ใช่ยุโรปมีกำลังทางเศรษฐกิจมั่นคงขึ้น และการสนับสนุนช่วยเหลือประเทศที่เคยเป็นศัตรู

ประธานาธิบดีกรูแมนแห่งสหรัฐฯ ได้ประกาศใน ค.ศ. 1947 ให้มีการยุทธิการ ขยายอำนาจของคอมมิวนิสต์โดยเสนอให้ความช่วยเหลือทางการทหาร เศรษฐกิจ และการเงิน แก่ชาติที่ถูกฝ่ายคอมมิวนิสต์คุกคาม (ว่าทະกรูแมน) จากนั้นสหรัฐฯ ได้เข้าแทรกแซงกิจการ ของกรีซ ตุรกี อินโดจีน พิลิปปินส์และมาลายา และจัดตั้งภาคีป้องกันทางทหารเพื่อ “ตี๋งกัน” การ ขยายอำนาจของคอมมิวนิสต์ใน ค.ศ. 1949 มีการจัดตั้งองค์การสนธิสัญญาแอดแลนติกเหนือ (North Atlantic Treaty Organization – NATO) ขึ้น ประกอบด้วยสมาชิกประเทศยุโรป สหรัฐฯ และแคนาดา ต่อมาร่วมกรีซ ตุรกี และเยอร์มันตะวันตกเพื่อความร่วมมือทางการทหาร และ ต่อมามีการจัดตั้งองค์การสนธิสัญญาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEATO) และองค์การสนธิสัญญา ตะวันออกกลาง (METO) ในทำนองเดียวกัน ความร่วมมือดังกล่าวช่วยให้มีการจัดตั้งฐานทัพ ขึ้นตามภูมิภาคต่าง ๆ ตีเป็นวงล้อมโลกคอมมิวนิสต์ไว้ ในสมัยประธานาธิบดีไอเซนไฮร์ได้ ประกาศให้ความช่วยเหลือทางอาวุธยุทโธปกรณ์เพื่อขัดการคุกคามของคอมมิวนิสต์ใน ตะวันออกกลาง

ในด้านการช่วยเหลือเพื่อสร้างกำลังทางเศรษฐกิจแก่ชาติยุโรปและชาติที่ไม่ใช่ ยุโรป ได้จัดตั้งองค์การเพื่อดำเนินการโดยเริ่มตั้งแต่โครงการมาร์แชล (ค.ศ. 1948–1952) ที่ มุ่งปฏิสังขรณ์ประเทศให้พัฒนาไปทางเสียหายและสร้างเสริมกำลังเศรษฐกิจเพื่อบันทอนประสิทธิภาพ ของคอมมิวนิสต์ทั่วยุโรป องค์การร่วมมือทางเศรษฐกิจยุโรป (OEEC) ช่วยให้ยุโรปเกิด นูรณาภิบาลขึ้นได้ นอกจากนั้นยังมีโครงการชุมานน์สำหรับประชาคมประเทศผู้ผลิตถ่านหิน และเหล็กกล้า ยูราโทม (Euratom) เพื่อผลิตพลังนิวเคลียร์ร่วมกัน รวมทั้งการจัดตั้งตลาดร่วม ยุโรปขึ้นด้วย สำหรับประเทศล้าหลังนอกทวีปยุโรป สหรัฐฯ ช่วยเหลือด้านเทคนิคเพื่อควบคุม การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ โครงการโคลอมโบสำหรับช่วยเหลือการเงินของประเทศเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ ทุนให้ยืมพัฒนา และทุนให้ยืมพัฒนาและค้าทางเกษตรกรรมแก่ประเทศอื่น ๆ ธนาคารส่งออกและนำเข้าอเมริกัน ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาและพัฒนา ล้วน

ประสนความสำเร็จในการสักกันความคืบหน้าของคอมมิวนิสต์

ส่วนประเทศที่เคยเป็นศัตรูได้แก่ ยูโกสลาเวียได้รับความช่วยเหลือทางทหารและสนับสนุนทางการเงินเพื่อให้สามารถเป็นอิสระจากคอมมิวนิสต์ สเปนที่เป็นรัฐฟاشิสต์ได้ตกลงกับสหรัฐฯ และเปลี่ยนประโยชน์ทางทหารและเศรษฐกิจกับการตั้งฐานทัพ ญี่ปุ่นกล้ายเป็นประเทศประชาธิปไตยภายใต้การช่วยเหลือควบคุมโดยของสหรัฐฯ และสหประชาชาติ เยอรมันซึ่งกล้ายเป็นประเทศที่ถูกแบ่งออกเป็นสองค่ายลัทธิ ในเขตที่อยู่ภายใต้การควบคุมของประเทศตะวันตกได้กล้ายเป็นรัฐอิสระประชาธิปไตยเข้าร่วมเป็นสมาชิกนาโต้ แต่เขตที่เป็นของรัสเซียนนั้นได้ถูกปิดล้อม เยอรมันตะวันออกกล้ายเป็นรัฐบริหารของโซเวียต

สหภาพโซเวียตตอบโต้ปฏิบัติการของตะวันตกโดยเฉพาะโครงการมาาร์แซล ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1949 มอสโกรัฐตั้งแพนโนโลคอฟ และสภาค่ายเหลือทางเศรษฐกิจร่วมกันเพื่อยุโรปตะวันออก ความเคลื่อนไหวเหล่านี้ตอบโต้ของทั้งสองฝ่ายสร้างความตึงเครียดทั่วไปเนื่องจากการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจหมายถึงการผูกมัดเป็นภาคีทางการทหารในค่ายโซเวียต สิ่งที่ปรากฏเป็นการตอบโต้นาโต้คืออภิการوارซอฟ (Warsaw Pact) ยุโรปและเยอรมันแบ่งออกเป็นสองค่าย เป็นปฏิปักษ์กันอย่างชัดเจนภายใต้ผู้นำคือสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต

4.3 ขบวนการชาตินิยมต่อต้านจักรวรรดินิยมยุโรป

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ประเทศยุโรปที่ครองอาณานิคมช่วยเหลือขบวนการต่อต้านจักรวรรดินิยมโดยไม่รู้ตัว คือ ให้ชนพื้นเมืองระดับหัวกะทิได้รับโอกาสทางการศึกษา ผู้นำการก่อการชุมชนต่อมาคือผู้ที่ได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยของประเทศตะวันตกและได้ศึกษาอุดมการณ์เสรีนิยมของตะวันตกไว เมื่อสังคրามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ประเทศยุโรปอ่อนแอลงกว่าเมื่อ 25 ปีก่อนมาก ขบวนการก่อการชุมชนต่อต้านจักรวรรดินิยมพากันรับรองกฎหมายแพดเดนติกตามตัวอักษรที่ว่า “ประชาชนห้ามมารวมตัวกันโดยการก่อการชุมชนต่อต้านจักรวรรดินิยม” ความหวังที่จะเป็นอิสระเป็นจริงขึ้น เมื่อปรากฏว่ามีประเทศอ่อนๆ สำหรับการก่อการชุมชนต่อต้านจักรวรรดินิยม ญี่ปุ่น ที่ต้องการยกย่อง “ชาติ” ทั้งสองประเทศไม่ได้สนับสนุนการเมืองอาณานิคม สหรัฐฯ ถอนตัวจากการยึดครองพิลิปปินส์ โซเวียตปฏิเสธลัทธิล่าเมืองขึ้นและสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์แก่ขบวนการก่อการชุมชนต่อต้านจักรวรรดินิยมในญี่ปุ่น ประเทศญี่ปุ่นเมินทบทายถึงความเชื่อที่ว่าชาวผิวขาวแกร่งก้าวสามารถเกินกว่าจะปราบลงได โดยขบวนชาวญี่ปุ่นออกจาก

ເອເຊຍຕະວັນອອກເດີຍໄດ້ ອັງກຖຸຈັດຕັ້ງເຄືອງຈັກກົມພະແນນອອກຮາຊໃຫ້ອັນເດີຢູ່ໃນ ດ.ສ. 1947 ເປັນກໍາວຳສຳຄັງຂອງການບຸດືລັກທີ່ຈັກກວຽດນິຍມ ເມື່ອພມາໄດ້ເອກຮາຊປຶກດັມາ ຈັກກວຽດຍັງກຖຸໄດ້ສລາຍຕົວລົງ ຜັ້ງເຄສໃຫ້ໂຍບາຍສອງແບນກັນອານັນຄມຄືຈັດຕັ້ງສຫກພັກຜັ້ງເຄສຂຶ້ນ ມອນເອກຮາຊໃຫ້ດີນແດນອານັນຄມໃນແພົມກາເຂົດທອບປົກ ແລະຕ່ອດ້ານນວນການກູ້ເອກຮາຊໃນແພົມກາເໜືອແລະອືນໂດຈິນຍ່າງເຕີມທີ່ ຈັກລາຍເປັນສົງຄຣາມທີ່ຍ່າວນານແລະສ້າງຄວາມຂົ້ນໃຈແກ່ກ້ັງສອງຝ່າຍ ໂດຍແພະສົງຄຣາມອິນໂດຈິນເຊິ່ງໃນທີ່ສຸດໃນ ດ.ສ. 1954 ຜັ້ງເຄສຕ້ອງຍອນຮັບຄວາມພ່າຍແພ້ໃນທີ່ປະຊຸມເຈົ້າວາ ແລະອັລືຈີເຮີຍໄດ້ເອກຮາຊໃນ ດ.ສ. 1962

ອິນໂດຈິນເຊີຍໄດ້ເອກຮາຊຈາກອັລັນດາໃນ ດ.ສ. 1949 ຄອງໂກງອອນເບລເປີມຈັດຕັ້ງສາຮາຣັນຮູ້ໃນ ດ.ສ. 1960 ໃນຕະວັນອອກກລາງປະເທດຄາທ່າຮັບຄື່ອງໄອກສທີ່ໂໜເວີຍຕະປະເທດຕະວັນຕົກຂັດແຍ້ງຊີ້ງພລປະໂຍ້ໜ້າຈາກແດນນໍ້າມັນເຮັກຮອງເອກຮາຊໄດ້ ຮະຫວ່າງ ດ.ສ. 1944–1965 ປະເທດເກີດໃໝ່ໃນເອເຊຍ ແລະພົມກາແລະຕະວັນອອກກລາງ ມີຈຳນວນ 55 ປະເທດ ແລະເພີ່ມອົກ 8 ປະເທດກ່ອນ ດ.ສ. 1970

4.4 ອຳນາຈຄວາມເຈົ້າງແບນຕະວັນຕົກ

ກາຍຫລັງສົງຄຣາມໂລກຮັ້ງທີ່ 2 ປະເທດຍູໂປປສູງເສີຍອຳນາຈທາງການເມືອງ ເຄຣະຮູກິຈ ແລະກາຮທ່ານໃນຈັກກວຽດອານັນຄມຂອງດຸນ ຂະນະເດີຍວັກນີ້ ຄວາມຄົດ ເຖິງນິກ ແລະສະຖາບັນຍູໂປປ ກລັບແພ່ຮ່າຍທີ່ໄລຍ້ອ່າງຮວດເຮົວກວ່າແຕ່ກ່ອນ ຄວາມເຈົ້າງຂອງຕະວັນຕົກເກີດຈາກການປົງວິດ ອຸດສາຫກຮ່າມ ວິທຍາຄາສົກ ແລະການເມືອງ ເມື່ອຄົງທອນນີ້ ບຽດປະປາຊານກາຍໄດ້ຄວາມນັ້ນຕັບ ຂອງຍູໂປປພາກັນເຊື່ອໜໍ້ມັງກັນໃຫ້ກັບການປົງວິດທັງສາມປະການນີ້ ແລະນໍາເອົາຄວາມເຈົ້າງຈາກການປົງວິດສາມປະການມາໃຊ້ຕ່ອດ້ານປະເທດຕະວັນຕົກຜູ້ນຸກຮູກເຂັ້ມາຄື່ອງອຳນາຈໃນປະເທດຂອງພວກຕຸນ

ການປົງວິດອຸດສາຫກຮ່າມແພ່ຮ່າຍຈາກອັງກຖຸໄປຢັງຍູໂປປແລະສທຣູ້ຢູ່ໄປຢັງຢູ່ນຸ່ມ ແລະປະເທດໃນຄຣີອັຈກກົມພັກອັງກຖຸໃນດັ່ງຄຣີສ໌ຄວຽຣ່າທີ່ 20 ກລັງສົງຄຣາມໂລກຮັ້ງທີ່ 2 ປະເທດທີ່ໄດ້ຮັບເອກຮາຊຕະຫຼາກວ່າເອກຮາຊທາງການເມືອງຈະເປັນຈິງໄດ້ຕ່ອມເມື່ອເປັນອີສະຖາງເຄຣະຮູກິຈຜູ້ນໍາໂລກທີ່ສາມ ໄດ້ແກ່ ໙ໍ້າຮູ້ແໜ່ງອິນເຊີຍ ທູກກົງໃນແໜ່ງອິນໂດຈິນເຊີຍ ນກຽມາຢູ່ແໜ່ງການາ ນັສເຊອຮູ່ແໜ່ງອີຍີປົກ ຈຶ່ງອາສີຍແພນເຄຣະຮູກິຈທີ່ມຸ່ງສ່າງເສົ່ມອຸດສາຫກຮ່າມເພື່ອເປັນອີສະຖາງເຄຣະຮູກິຈ

ວິທຍາຄາສົກເປັນອົງຄົງແໜ່ງຄວາມຮູ້ທີ່ມຸລປະຊາໄຕຮູ້ໄດ້ມາເປັນຂອງດຸນ ຊາດີທີ່ໄມ້ໃໝ່ ຂ້າວຕະວັນຕົກມຸ່ງໝາຍໃນຫລັກວິທຍາຄາສົກຂອງຕະວັນຕົກເປັນສຳຄັງ ແລະອອກຈະເພີກເຊີຍຕ່ອມ ສິລປະກຮ່າມ ຄາສນາ ແລະປັບປຸງຕະວັນຕົກ ວິທຍາຄາສົກເປັນພື້ນຖານຄວາມກໍາວັນຫາທາງເກົດໃນໂລຍ້ ແລະພັ້ນນາກາຮ່າຍທີ່ໄປທາງເຄຣະຮູກິຈ ຍູໂປປສູງເສີຍອຳນາຈຜູ້ນຸກຂາດວິທຍາຄາສົກ ໃນຮາວ ດ.ສ. 1960 ເປັນຕົ້ນນາ ຜລສໍາເຮົາທາງວິທຍາຄາສົກເປັນຂອງສທຣູ້ຢູ່ ແລະໂໜເວີຍຕາກກ່າວຍູໂປປຕະວັນຕົກ

พิจารณาจากผู้ที่ได้รับรางวัลโนเบล (Nobel Prizes) สาขาเคมี พิสิกส์ การแพทย์ตั้งแต่ ค.ศ. 1945-1973 จึงแลกอินเดียได้เข้าร่วมรับรางวัลนี้ด้วย โดยเฉพาะจีนก้าวหน้าถึงขั้นผลิตระเบิดอะตอมใน ค.ศ. 1964 ระเบิดไฮโดรเจนใน ค.ศ. 1967 ก่อนฝรั่งเศสนึงปี ผลิตอินซูลินใน ค.ศ. 1965 ก่อนเยอรมันและสหราชอาณาจักร ใน ค.ศ. 1968 ปีเดียวกับรสเซียส่งดาวเทียมออกโคจรรอบโลกใน ค.ศ. 1970 ก่อนหน้าประเทศไทย นอกจากรางวัลประดิษฐกรรมใหม่ทางวิทยาศาสตร์แล้ว ความรู้และการใช้วิทยาศาสตร์แพร่ไปในหมู่ชนที่ไม่ใช่ตะวันตก เช่น การแพทย์แผนใหม่แทนการเสกเป้า ใช้ยาแก้น้ำเลรี่ย วิตามิน ยาปฏิชีวนะ และหลักอนามัย เป็นต้น ในจีนระบบการศึกษาทั้งหมดจัดตามแนวทางการสร้างความรู้ความเจริญทางวิทยาศาสตร์แทนที่การยึดถือผู้สางเทาอย่างกว้างเก่า

ลักษณะการเมืองต่าง ๆ ของทางตะวันตก ได้แก่ ลักษณะของลัทธิธรรมนุญ คอมมิวนิสต์ สังคมนิยม และเผด็จการทหารครอบงำโลกทั่วไป สิ่งที่เกิดในยุโรปเกิดขึ้นอีกในส่วนต่าง ๆ ของโลก ระบบบรรลุสภากลางเป็นเผด็จการทหารหรือเป็นมาร์กซิสต์ปักครองโดยพระรอดียว เป็นต้น สถาบันของแต่ละประเทศแตกต่างกันไป แต่มีลักษณะทางการเมืองเหมือนกันคือ มวลชนค่อย ๆ ตื่นตัวและแข็งขันทางการเมืองโดยไม่สนใจว่าจะได้เข้าร่วมปักครองประเทศ หรือไม่ เป็นผลสืบเนื่องจากแนวความคิดความเชื่อแบบเก่าที่มีมาช้านาน ที่ว่าสวรรค์จัดแบ่ง มุขย์ออกเป็นพวกที่ปักครองกับที่อยู่ใต้การปักครอง สาระของการปฏิวัติทางการเมือง หมายถึงประชาชนจะกล้ายเป็นผู้ที่มีความรู้ ถือลักษณะที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง การปักครอง และสร้างสรรค์สมัยได้

กิจกรรมการเรียนที่ 4

1. อ่านเรื่องสหประชาชาติ กฎบัตรและกิจกรรมของหน่วยงานต่าง ๆ ในความรับผิดชอบ
2. ลองสังเกตพิจารณาสิ่งที่เป็นความเจริญแบบตะวันตกที่อยู่รอบตัวนักศึกษา
3. อ่านบททวน และตอบคำถามท้ายบท

สรุป

ยุโรปสูญเสียตำแหน่งผู้ควบคุมอำนาจในโลกไปเนื่องจากปัจจัยที่เป็นเหตุแห่งความเจริญ สามประการแพร่หลายไปทั่วโลก ในคริสต์ศตวรรษที่ 20 กระบวนการความเจริญแบบตะวันตก ไม่จำกัดอยู่เฉพาะในแวดวงของชนชั้นที่มีเวลาว่างเท่านั้น การที่จะเข้าใจวิถีทางของตะวันตกได้

ต้องเรียนรู้ภาษาและวรรณกรรมยุโรปและเดินทางไปเยี่ยมผ่านดินของชาวยุโรป หลายปีต่อมา ภายหลังจากสมรภูมิสั้นสุดลง มวลชนทั่วโลกแข็งขันและรู้จักกัน เห็นได้จากการประกอบอาชีพ การงานสาขาต่าง ๆ ทางด้านสื่อมวลชนใหม่ ๆ เกิดขึ้นแทนที่จะมีแค่ใช้หนังสือและการเดินทาง ท่องเที่ยว ได้แก่ วิทยุโทรทัศน์ โทรสาร ภาพยนตร์ ฯลฯ ผู้คนติดต่อสื่อความรู้ความคิดเห็นได้ ในเวลารวดเร็ว โลกเปลี่ยนแปลงไปเพราะผลลัพธ์เกิดจากความคิดและเทคโนโลยีของ ตะวันตก

ตั้งแต่ ค.ศ. 1960 เป็นต้นมา ความยุ่งยากกวนวายเกิดขึ้นในโลกทั่วไป บังจับสำคัญเกิดจาก ความขัดแย้งทางเชื้อชาติ นักศึกษาตามส่วนต่าง ๆ ของโลกก่อการจลาจล ประชาชนกว่าสามพันล้านคนพากันเรียกร้องขอสิ่งต่าง ๆ และก่อความไม่สงบ รัวสองในสามของประชากร เหล่านี้มีไม่พอ กิน ทำให้เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยม และสถาบันที่มีอยู่ มีผู้ลึกลับ กว่า 17 ล้านคนกระจัดกระจาดกันอยู่ทั่วโลก ทั้งที่ลึกลับส่วนรวม หนีความโหดร้ายทารุณ ความอดอย่าง การกดขี่บังคับด้วยความกล้า แต่มนุษย์ยังคาดหวังว่าโลกจะดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ได้ด้วย ขีดความสามารถทางเทคโนโลยีที่มนุษย์มีเพิ่มขึ้นอย่างไม่จำกัด ให้โอกาสสูดความอดอย่างยากจน มนุษย์สามารถควบคุมเชื้อโรคและความเจ็บป่วยได้เต็มที่และควบคุมสภาพแวดล้อมได้อย่าง กว้างขวาง ใน ค.ศ. 1969 มนุษย์สามารถหลุดพันแรงดึงดูดของโลกไปย่ำบันพื้นผืนดินจันทร์ เมื่อหอดูคริสเดียน บาร์นาร์ด แห่งแอฟริกาได้ฝ่าตัดเปลี่ยนหัวใจสำเร็จ มนุษย์กุழะตากرم ของตนไว้ในอุ้งมือ อยู่บนเส้นทางที่จะເອະນະความตายได้ มนุษย์ยอมสามารถแผ่วคลางทาง เพื่อชีวิตตามส่วนต่าง ๆ ของจักรวาลในอนาคตได้ อาจกล่าวได้ว่ามนุษย์อิกหlays ร้อยล้าน ที่ไม่มีส่วนร่วมรับรู้เหตุการณ์ความก้าวหน้าสุดยอด หรือความสำเร็จที่มนุษย์ทำขึ้นได้ ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่ามนุษย์ในอดีตเคยใช้ความสามารถทางเทคโนโลยีเพื่อทำลายล้างมากกว่าสร้าง สันเดิภาพ ทำให้เกิดข้อคิดเห็นว่า มนุษยชาติจะสามารถบรรลุถึงสภาพอารยประเทศได้ หรือไม่ หรือยังจะคงจะมีอยู่ในปลากแห่งสังคมและความโหดร้ายทารุณ และทำลายล้างอารยธรรม ทั้งมวลให้พินาศลง

กิจกรรมทางการเมือง

1. สงครามโโลกรังที่ 1 มีสาเหตุพื้นฐานประการใดบ้าง
2. เหตุการณ์ใดที่ส่งผลให้เกิดทางของสงครามโโลกรังที่ 1 แปรเปลี่ยนไป
3. สงครามโโลกรังที่ 1 ส่งผลกระทบต่อเหตุการณ์โลงในเวลาต่อมาประการใดบ้าง
4. เหตุการณ์เศรษฐกิจด้านครั้งใหญ่เป็นปัจจัยก่อให้เกิดสงครามโโลกรังที่ 2 อย่างไร
5. สงครามเย็น คืออะไร
6. วัฒนธรรมตะวันตกทรงอำนาจในโลกทั่วไปด้านใด อย่างไร

หน่วยที่ ๑

บทที่ ๑

กิจกรรมการเรียนที่ ๑

1. นักศึกษาสามารถค้นเรื่องความเจริญแบบเรอแนซองส์ได้จากหนังสือสารานุกรมทั่วไปในห้องหนังสืออ้างอิงในห้องสมุด

2. เรื่องเรอแนซองส์อ่านทบทวนตั้งแต่หน้า 441 ถึงหน้า 451

กิจกรรมการเรียนที่ ๒

1. นักศึกษาอ่านเรื่องของมาร์ติน ลู瑟์ และนิกายโปรเตสแตนท์ได้จากหนังสือสารานุกรมในห้องหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดหรือจากหนังสือประวัติศาสตร์ยุโรปหรือปรัชญาตะวันตก

2. อ่านทบทวนเรื่องการปฏิรูปศาสนาของโปรเตสแตนท์และคาಥอลิกได้ตั้งแต่หน้า 452 ถึงหน้า 456

กิจกรรมการเรียนที่ ๓

1. นักศึกษาอาจใช้แผนที่แอ็คลาสหรือymแผนที่จากห้องสมุดหรือจากหนังสือประวัติศาสตร์หรือสารานุกรมประวัติศาสตร์มาประกอบการอ่านเรื่องราวด้วยการค้านเมดิเตอเรเนียนได้ และหากอ่านเรื่องทุนนิยมได้จากหนังสือเศรษฐศาสตร์ในห้องสมุด

2. เรื่องการค้านเมดิเตอเรเนียน อ่านทบทวนได้ตั้งแต่หน้า 457 ถึงหน้า 458 เรื่องทุนนิยมอ่านทบทวนได้ตั้งแต่หน้า 459 ถึงหน้า 460

การประเมินผลท้ายบท

1. ถูกคำตอบในหน้า 441-2
2. ถูกคำตอบในหน้า 452-3
3. ถูกคำตอบในหน้า 456

บทที่ 2

กิจกรรมการเรียนที่ 1

1. นักศึกษาสามารถศึกษาเรื่องประเทคโนโลยีด้านต่างๆ ได้ในแผนที่โลกฉบับแอ็ล拉斯 หรือหนังสือประวัติศาสตร์ยุโรปตะวันตกหรือจากสารานุกรมในห้องอ้างอิง และศึกษาแผนที่รัสเซียจากแผนที่โลกฉบับแอ็ล拉斯ได้

2. อ่านบทกวณเรื่องยุโรปขยายอำนาจสู่แคนาดาได้ตั้งแต่หน้า 467 ถึงหน้า 476

กิจกรรมการเรียนที่ 2

1. อ่านบทกวณเรื่องโลกสากลได้ตั้งแต่หน้า 479 ถึงหน้า 481

กิจกรรมการเรียนที่ 3

1. อ่านเรื่องการปฏิวัติในยุโรปและอเมริกาได้จากหนังสือสารานุกรมหรือประวัติศาสตร์ยุโรปและประวัติศาสตร์อเมริกัน

2. เรื่องราวด้วยเรื่องราว ชาตินิยม และสังคมนิยมค้นจากหนังสือเกี่ยวกับปรัชญาการเมืองในห้องสมุด

3. บทกวณเรื่องการปฏิวัติการเมืองในยุโรปได้ตั้งแต่หน้า 481 ถึงหน้า 490

การประเมินผลท้ายบท

1. คุณภาพอบหน้า 468

2. คุณภาพอบหน้า 476

3. คุณภาพอบหน้า 480-1

4. คุณภาพอบหน้า 484-6

5. คุณภาพอบหน้า 490-5

บทที่ 3

กิจกรรมการเรียนที่ 1

1. นักศึกษาอ่านประวัติบุคคลสำคัญในเหตุการณ์ปฏิวัติไทยศาสตร์ได้จากหนังสือประวัติบุคคลสำคัญทั่วไปหรือจากสารานุกรมเรื่องการปฏิวัติไทยศาสตร์

2. อ่านบทหวานเรื่องการปฏิวัติไทยศาสตร์และการปฏิวัติอุตสาหกรรมได้ตั้งแต่หน้า 499

ถึงหน้า 510

กิจกรรมการเรียนที่ 2

1. อ่านบทหวานเรื่องจักรวรรดินิยมแบบใหม่ได้ตั้งแต่หน้า 511 ถึงหน้า 514

กิจกรรมการเรียนที่ 3

1. ศึกษาเรื่องประเทศาဏานิคมของยุโรปได้จากแผนที่โลกฉบับแอตแลส

2. อ่านบทหวานเรื่องทวีปอเมริกาและประเทศในเครือจักรภพอังกฤษได้ตั้งแต่หน้า 514

ถึงหน้า 520

กิจกรรมการเรียนที่ 4

1. อ่านบทหวานเรื่องโลกสากลได้ตั้งแต่หน้า 520 ถึงหน้า 523

2. นักศึกษาหาอ่านงานเขียนของรัดยาด คิปสิง และคนอื่น ๆ เพื่อให้เข้าใจสมัย
จักรวรรดินิยมได้จากห้องสมุดที่ว่าไป

การประเมินผลท้ายบท

1. คุณค่าตอบในหน้า 499, 504

2. คุณค่าตอบในหน้า 504-11

3. คุณค่าตอบในหน้า 512-14

4. คุณค่าตอบในหน้า 520-23

บทที่ 4

กิจกรรมการเรียนที่ 1

1. นักศึกษาจะหาอ่านเรื่องราวด้วยกับสังคมโลกครั้งที่ 1 ได้จากหนังสือประวัติศาสตร์
ที่ว่าไปในห้องสมุด และให้พิจารณาแผนที่ประกอบการศึกษาเรื่องราตามลำดับโดยเฉพาะ
เรื่องที่ตั้งของประเทศไทยสังคมและการเข้ายึดินแดน

2. เรื่องราวดังกล่าวหาอ่านบทหวานได้ตั้งแต่หน้า 527 ถึงหน้า 533

กิจกรรมการเรียนที่ 2

- นักศึกษาจะพนเรื่องราวลักษิต่าง ๆ จากหนังสือในห้องสมุดในชั้นที่เกี่ยวกับวิชา
รัฐศาสตร์ และประชญาการเมืองการปกครอง
- เรื่องราวภายหลังสังคมโลกครั้งที่ 1 จะอยู่ในหนังสือตั้งแต่หน้า 532 ถึงหน้า 538

กิจกรรมการเรียนที่ 3

- เรื่องสังคมโลกครั้งที่ 2 จะหาอ่านได้จากห้องสมุดมหาวิทยาลัย จากชั้นหนังสือ
ประวัติศาสตร์ทั่วไป
- นักศึกษาสามารถทบทวนเรื่องสังคมโลกครั้งที่ 2 ตั้งแต่หน้า 539 ถึงหน้า 541

กิจกรรมการเรียนที่ 4

- หาอ่านเรื่องราวเกี่ยวกับโลกภัยหลังสังคมโลกครั้งที่ 2 ได้จากชั้นหนังสือ
ประวัติศาสตร์ทั่วไปในห้องสมุด
- สิ่งที่เป็นความจริงแบบตะวันตกที่เห็นปรากฏเป็นตัวอย่างให้เห็นได้รอบตัว ได้แก่
วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ภาษา เครื่องแต่งกาย เครื่องใช้ อาคารและสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งให้เห็นถึง
อิทธิพลของวิทยาการแบบตะวันตก นอกจากนั้นคือความคิดความเชื่อและค่านิยมที่สอดแทรก
อยู่ในการสื่อสารข้อความรู้ต่าง ๆ ให้นักศึกษาพิจารณาสิ่งเหล่านั้นว่ามีความเป็นมาเช่นไร
และให้สาระอย่างไร

การประเมินผลท้ายบท

- คุณภาพอนในหน้า 527
- คุณภาพอนในหน้า 531
- คุณภาพอนในหน้า 532-3
- คุณภาพอนในหน้า 536
- คุณภาพอนในหน้า 544
- คุณภาพอนในหน้า 547-8

หน้าร่องกายประเมินผลก่อให้เสื่อม

1. ชาวตะวันตกแพร่เชิญความเจริญเหนืออารยธรรมโลกทั่วไปในปัจจุบัน
2. โลกยุคใหม่เริ่มขึ้นเมื่อช่วงปีพุทธศักราช ๑๕๐๐ ค.ศ. เป็นต้นไป
3. ชาวตะวันตกสามารถขยายอำนาจไปทั่วโลกได้ เพราะปัจจัยสำคัญคือการปฏิวัติวิทยาศาสตร์และการปฏิวัติอุตสาหกรรม
4. การปฏิวัติและสังคม

បរចាំរដ្ឋាភិបាលអាមេរិកទី ៨

- Brinton, Crane & Other. **Modern Civilization.** 3 rd ed. New Jersey : Prentice Hall, 1973.
- Burn, Edward McNall. **Western Civilization : Their History and Their Culture.** 6 th ed. New York : W.W. Norton & Company, Inc., 1963.
- Chambers, Mortimers & Others. **The Western Experience Since 1640.** New York : Alfred A. Knopf, Inc., 1974.
- Kirchner, Walter. **Western Civilization Since 1500.** 2 nd ed. New York : Barnes & Noble Books, 1975.
- McNeill, W.H. **History of Western Civilization.** Chicago : The University of Chicago Press, 1969.
- Stavrianos, L.S. **The World Since 1500 : A Global History.** New Jersey : Prentice Hall, Inc., 1975.
- Stipp, John L. & Others. **The Rise and Development of Western Civilization.** New York : John Wiley and Sons, Inc., 1972.
- Tannenbaums, E.R. **European Civilization Since The Middle Ages.** Vol II 2 nd ed. New York : John Wiley and Sons, Inc., 1971.
- Usherwood, Stephen. **European Century by Century.** Devon : David & Charles, Ltd., 1972.

กินกี... สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ramkhamhaeng University Press.